

BRUXELLES-CAPITALE

ASSEMBLEE REUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE

SESSION ORDINAIRE 1995-1996

22 MAI 1996

RAPPORT

sur «L'état de la pauvreté dans
la Région de Bruxelles-Capitale»

RAPPORT

fait au nom de la Commission des Affaires sociales
par MM. Paul GALAND et Sven GATZ

Ont participé aux travaux des Commissions réunies:

1. Membres effectifs: MM. Jean-Pierre Cornelissen, Jacques De Grave, Michel Hecq, Mmes Isabelle Molenberg, Françoise Schepmans, MM. François Roelants du Vivier, Philippe Smits, Mmes Sfia Bouarfa, Michèle Carthé, Sylvie Foucart, Anne-Sylvie Mouzon, MM. Michel Demaret, Alain Adriaens, Sven Gatz.

2. Membres suppléants: M. Jacques Pivin, Mmes Anne-Marie Vanpevenage, Françoise Dupuis, MM. Mahfoudh Romdhani, Paul Galand, Mmes Béatrice Fraiteur, Evelyne Huytebroeck, MM. Walter Vandenbossche, Benoît Veldekens.

3. Autres membres: MM. Alain Bultot, Mohamed Daïf, Thierry de Looz-Corswarem, Emile Eloy, Denis Grimberghs, Mme Andrée Guillaume-Vanderroost, M. Dominique Harmel, Mme Marion Lemesre, MM. Juan Lemmens, Georges Matagne, Mme Caroline Persoons, M. Eric van Weddingen, Mme Magdeleine Willame-Boonen.

Ont assisté aux réunions:

- M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni.
- M. Rufin Grijp, membre du Collège réuni.
- MM. André Cocle et Michel Dierick, membres du Cabinet de M. Didier Gosuin.
- Mme Anne Choisez et M. Luc Notredame, membres du Cabinet de M. Rufin Grijp.

BRUSSEL-HOOFDSTAD

VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

GEWONE ZITTING 1995-1996

22 MEI 1996

VERSLAG

over «De staat van de armoede
in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest»

VERSLAG

namens de Commissie voor de Sociale Zaken
door de heren Paul GALAND en Sven GATZ

Aan de werkzaamheden van de Verenigde Commissies hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Jean-Pierre Cornelissen, Jacques De Grave, Michel Hecq, mevr. Isabelle Molenberg, mevr. Françoise Schepmans, de heren François Roelants du Vivier, Philippe Smits, mevr. Sfia Bouarfa, mevr. Michèle Carthé, mevr. Sylvie Foucart, mevr. Anne-Sylvie Mouzon, de heren Michel Demaret, Alain Adriaens, Sven Gatz.

2. Plaatsvervangende leden: de heer Jacques Pivin, mevr. Anne-Marie Vanpevenage, mevr. Françoise Dupuis, de heren Mahfoudh Romdhani, Paul Galand, mevr. Béatrice Fraiteur, mevr. Evelyne Huytebroeck, de heren Walter Vandenbossche, Benoît Veldekens.

3. Andere leden: de heren Alain Bultot, Mohamed Daïf, Thierry de Looz-Corswarem, Emile Eloy, Denis Grimberghs, mevr. Andrée Guillaume-Vanderroost, de heer Dominique Harmel, mevr. Marion Lemesre, de heren Juan Lemmens, Georges Matagne, mevr. Caroline Persoons, de heer Eric van Weddingen, mevr. Magdeleine Willame-Boonen.

Hebben de vergaderingen bijgewoond:

- De heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College.
- De heer Rufin Grijp, lid van het Verenigd College.
- De heren André Cocle en Michel Dierick, leden van het kabinet van de heer Didier Gosuin.
- Mevr. Anne Choisez en de heer Luc Notredame, leden van het kabinet van de heer Rufin Grijp.

Table des matières

I. Exposés introductifs des membres du Collège réuni	3
A. Exposé de M. Didier GOSUIN, membre du Collège	3
B. Exposé de M. Rufin GRIJP, membre du Collège	7
II. Discussion générale	11
III. Exposé complémentaire de M. Rufin GRIJP, membre du Collège	14
IV. Poursuite de la discussion générale	15
A. Table ronde	19
B. Travailleurs sociaux	20
C. Méthodologie	29
D. Avis de la Commission du Logement du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale	36
E. Avis de la Commission de la Santé	40
V. Propositions de recommandations	43
VI. Examen du projet de texte de recommandations établi à l'issue de la réunion du 8 mai	46
Propositions de recommandations	69
Annexes	
1. Avis de la commission du Logement du Conseil régional	75
2. Avis de la commission de la Santé	113
3. Fichier signalétique	138
4. Compte rendu de la table ronde du 24 novembre 1995	142
5. Comparaison des taux de chômage à Bruxelles et en Belgique	157
6. Fonds spécial de l'aide sociale: Tableaux comparatifs	158
7. Note de M. Rufin Grijp, membre du Collège	161

Inhoud

I. Inleidende uiteenzettingen van de leden van het Verenigd College	3
A. Uiteenzetting van de heer Didier GOSUIN, lid van het College	3
B. Uiteenzetting van de heer Rufin GRIJP, lid van het College	7
II. Algemene bespreking	11
III. Aanvullende uiteenzetting van de heer Rufin GRIJP, lid van het College	14
IV. Voortzetting van de algemene bespreking	15
A. Ronde Tafel	19
B. Maatschappelijke werkers	20
C. Methodologie	29
D. Advies van de commissie voor de huisvesting van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad	36
E. Advies van de commissie voor de gezondheid	40
V. Voorstellen van aanbevelingen	43
VI. Onderzoek van de ontwerp-tekst van aanbevelingen die tijdens de vergadering van 8 mei is opgesteld...	46
Voorstellen van aanbevelingen	69
Bijlagen	
1. Advies van de commissie voor de Huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad	75
2. Advies van de commissie voor de Gezondheid	113
3. Signalementsbestand	138
4. Verslag van het ronde-tafelgesprek	142
5. Vergelijking werkloosheid Brussel-België	157
6. Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn: Vergelijkende tabellen	158
7. Nota van de heer Rufin Grijp, lid van het College	161

Le présent rapport a été fait sur la base du rapport sur l'état de la pauvreté déposé sur le bureau de l'Assemblée réunie par le Collège réuni en application des dispositions de l'article 5 de l'ordonnance du 11 juillet 1991 "visant à l'élaboration d'un rapport annuel sur l'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale en vue de permettre un débat à ce sujet au sein de l'assemblée". Ce rapport a été transmis à tous les conseillers.

I. Exposés introductifs des membres du Collège réuni

A. Exposé de M. Didier GOSUIN, membre du Collège

Le deuxième rapport sur l'état de la pauvreté est constitué de quatre documents:

- Le premier est la poursuite directe de la première partie du rapport précédent; il énonce les indicateurs sociaux de la pauvreté à Bruxelles;
- Le second complète les indicateurs sociaux par une évaluation des dispositifs de lutte contre la pauvreté mis en oeuvre au départ de 10 des 19 CPAS les plus atteints par ce phénomène;
- Les deux derniers sont des travaux; qui traitent, l'un des sans-abri, l'autre de la perception des CPAS par les travailleurs sociaux.

Plusieurs constats apparaissent d'emblée.

Le premier, le plus grave, est celui de l'aggravation constante, en croissance géométrique, de la pauvreté à Bruxelles.

Quelques chiffres précis:

- de 1987 à 1995, le nombre de minimisés a doublé;
- depuis 1991, la croissance est de 77% (en quatre ans);
- depuis 1993, la croissance est de 13% par an.

Ces données donnent à penser qu'avec une telle proportion, le nombre de minimisés doublera tous les quatre ans, voire tous les trois ans.

Sur la base des chiffres du ministère de la Santé publique arrêtés au 30/12/94, alors que depuis 1988, le nombre de minimisés a diminué en Flandre de 11%, il a crû de 29% en Wallonie et de 43% à Bruxelles.

Dit verslag is opgesteld op basis van het verslag over de staat van de armoede, dat door het Verenigd College bij de Verenigde Vergadering ingediend is, met toepassing van de bepalingen van artikel 5 van de ordonnantie van 11 juli 1991 "houdende de opstelling van een jaarlijks verslag over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om binnen de vergadering een debat ter zake mogelijk te maken." Dit verslag is aan alle raadsleden bezorgd.

I. Inleidende uiteenzettingen van de leden van het Verenigd College

A. Uiteenzetting van de heer Didier GOSUIN, lid van het College

Het tweede verslag over de staat van de armoede bestaat uit vier documenten:

- het eerste is het rechtstreeks vervolg op het eerste deel van het vorig verslag; het vermeldt de maatschappelijke indicatoren van de armoede in Brussel;
- in het tweede worden deze maatschappelijke indicatoren aangevuld met een beoordeling van de maatregelen ter bestrijding van de armoede die door 10 van de 19 OCMW's, die het meest met dit verschijnsel te kampen hebben, zijn genomen;
- de twee laatste zijn werken; het ene handelt over de daklozen, het andere over het beeld dat de maatschappelijke werkers hebben van de OCMW's.

Meteen al kunnen een aantal vaststellingen worden gedaan.

Wat het eerst opvalt en wat het ergste is, is dat de armoede in Brussel gestaag toeneemt en dat dit gebeurt volgens een meetkundige reeks.

Enkele cijfers:

- tussen 1987 en 1995 is het aantal bestaansminimumtrekkers verdubbeld;
- sedert 1991 is er een toename met 77% (in vier jaar);
- sedert 1993 is er een toename met 13% per jaar.

Uit deze gegevens kan men afleiden dat het aantal bestaansminimumtrekkers om de vier jaar of zelfs om de drie jaar zal verdubbelen.

Uit de cijfers van het Ministerie van Volksgezondheid van 30 december 1994 blijkt dat het aantal bestaansminimumtrekkers sedert 1988 in Vlaanderen met 11% is gedaald terwijl het in Wallonië en in Brussel met respectievelijk 29% en 43% is gestegen.

A Bruxelles, les publics qui pâtissent le plus de cette situation sont les ménages (10% du total, en croissance annuelle de 30,6%), les isolés (57% du total, en croissance annuelle de 23%) et les isolés avec enfants (17% du total, en croissance annuelle de 19%). Enfin selon les âges, ce sont les 21-24 ans qui accusent une progression de 47%, les 18-20 ans, une progression de 34,7% et les 45-49, une progression de 34,2%.

La cause première de cette croissance provient des règles d'accès ou de maintien des droits aux allocations de chômage.

Enfin quant aux aides complémentaires, les charges pour les CPAS proviennent d'une part du coût du logement, plus élevé à Bruxelles, et d'autre part, des frais en matière de santé. Dans ce dernier domaine, en 1993, les CPAS sont intervenus pour un montant total de 473 millions et en 1994, pour un montant de 608 millions, c'est-à-dire une croissance de 28,5%.

Ces 608 millions se ventilent en:

- 57,5 millions de prise en charge des cotisations "assurance maladie" (+ 35,6%);
- 209,7 millions de frais d'hospitalisation (+ 47,4%);
- 266,7 millions de frais médicaux (+ 14%);
- 4,9 millions de frais paramédicaux (statu quo);
- 69,2 millions de frais pharmaceutiques (+ 39,7%).

Trois conclusions peuvent en être tirées:

1° La différence entre précarité et pauvreté s'estompe. Etre en situation de précarité s'assimile à vivre dans la pauvreté. En étant chômeur de quelques mois, avec toutes les difficultés qui en découlent: instabilité du logement, dettes, problèmes de santé reportés, etc.

2° Les CPAS sont en situation d'urgence, d'une part, parce qu'ils sont débordés par le travail et, d'autre part, parce qu'ils se retrouvent en incapacité en termes de mission, de méthode et de moyens pour y faire face. On peut se demander si les CPAS ne sont pas sur le point de revenir à leur situation d'avant 1976 lorsqu'ils étaient appelés "commission d'assistance publique". Le rapport de l'Université d'Antwerpen nous détaille bien la situation difficile des CPAS (le nombre de dossiers par travailleurs, l'infrastructure...).

In Brussel hebben de gezinnen (10 % van het totaal, met een jaarlijkse toename met 30,6 %), de alleenstaanden (57 % van het totaal, met een jaarlijkse toename met 23 %) en de alleenstaanden met kinderen (17 % van het totaal, met een jaarlijkse toename met 19 %) het meest van deze situatie te lijden. Wat de leeftijd betreft, is er een toename met 47 % voor de personen tussen 21 en 24 jaar, met 34,7 % voor de personen tussen 18 en 20 jaar en met 34,2 % voor de personen tussen 45 en 49 jaar.

De hoofdreden voor die toename zijn de voorwaarden voor het verkrijgen of het behouden van het recht op werkloosheidsuitkeringen.

Wat de aanvullende steun betreft, spruiten de lasten voor de OCMW's voort uit de kosten voor huisvesting, die hoger zijn in Brussel, en uit de kosten inzake geneeskundige verzorging. Wat dit laatste betreft, hebben de OCMW's in 1993 473 miljoen en in 1994 608 miljoen bijgedragen, dit wil zeggen een stijging met 28,5 %.

Deze 608 miljoen kunnen als volgt worden opgesplitst:

- 57,5 miljoen aan bijdragen voor "ziekteverzekering" (+ 35,6%);
- 209,7 miljoen aan kosten voor opname in het ziekenhuis (+ 47,4%);
- 266,7 miljoen aan kosten voor geneeskundige verzorging (+ 14%);
- 4,9 miljoen aan kosten voor paramedische verzorging (ongewijzigd);
- 69,2 miljoen aan kosten voor geneesmiddelen (+ 39,7%).

Volgende drie besluiten kunnen daaruit worden getrokken:

1° Het onderscheid tussen bestaansonzekerheid en armoede vervaagt. In een toestand van bestaansonzekerheid leven wordt gelijkgesteld met in armoede leven. Wie gedurende enkele maanden werkloos is, loopt veel kans bestaansminimumtrekker te worden, met alle moeilijkheden die daarmee gepaard gaan: onzekere situatie inzake huisvesting, schulden, uitgestelde verzorging in geval van gezondheidsproblemen, enzovoort.

2° De OCMW's verkeren in een noodtoestand, enerzijds omdat zij overstelpt zijn met werk en anderzijds omdat zij het hoofd niet kunnen bieden aan dit werk omdat het niet tot hun taken behoort of omdat zij niet over de nodige methodes en middelen beschikken. Men kan zich afvragen of de OCMW's niet opnieuw in de toestand verzeilen van vóór 1976, toen ze nog "commissies voor de openbare onderstand" werden genoemd. In het verslag van de universiteit van Antwerpen wordt de moeilijke situatie van de OCMW's heel nauwkeurig beschreven (aantal dossiers per werknemer, infrastructuur, ...).

3° Il y a présomption d'un glissement de la sécurité sociale vers l'aide sociale. La population subit une mutation de rapport avec la protection sociale. L'accès aux soins de santé et l'octroi d'un minimum de moyens d'existence passent d'abord par la reconnaissance du statut d'allocataires sociaux. Recourir au CPAS se banalise alors qu'il devrait être l'exception; pour obtenir ses allocations de chômage, pour avoir accès aux droits en matière de santé, se rendre préalablement au CPAS est un passage presque obligé.

Face à cette situation, nous mettons en oeuvre une triple démarche, au niveau de la politique de recherche, au niveau des relations de la Région avec le pouvoir fédéral et au niveau régional bruxellois.

A. Au niveau de la politique de recherche, il faut parfaire la collecte des données du fichier signalétique, de manière à rendre cette collecte et son collationnement plus rapide et plus fiable. Le travail est bien avancé: après une concertation avec les CPAS, le fichier a été amélioré. Nous en sommes au stade de l'écriture d'un nouveau logiciel informatique. Le nouveau logiciel, rédigé sur un simple tableur, sera adressé au CPAS dans le courant du mois de mars, afin de pouvoir traiter les données dès le mois de mai.

L'objectif est d'une part de poursuivre l'étude des indicateurs sociaux et d'autre part d'y inclure des données en termes de flux.

Secundo, au sein d'une programmation pluriannuelle de recherche, nous privilégierons des études spécifiques sur des problèmes particuliers, au terme de la discussion avec la commission.

Enfin, l'Observatoire de la Santé doit ouvrir son champ d'action au social de manière à pouvoir collecter des données et les traiter dans le cadre du rapport annuel sur la pauvreté. La Commission communautaire commune étant en liaison étroite avec les CPAS, il nous semble que l'Observatoire doit concentrer son domaine de recherche principalement sur la situation de la pauvreté en Région de Bruxelles-Capitale et les effets induits sur la santé des Bruxellois et Bruxelloises.

B. Au niveau des relations avec le pouvoir fédéral, le Collège réuni est membre de la commission interministérielle sur l'intégration sociale. Nous y développons quatre types d'action.

1° Au sujet de l'application de la loi sur le minimex à accorder aux sans-abri et son financement, il s'agit pour nous que soit mis en oeuvre sans tarder un registre fédéral et que l'adresse de référence puisse être autorisée au siège social d'un CPAS ou d'une association agréée.

3° Er wordt vermoed dat er een verschuiving is van de sociale zekerheid naar de sociale bijstand. De verhoudingen tussen de bevolking en de sociale bescherming veranderen. Alvorens recht te hebben op geneeskundige verzorging of op het bestaansminimum dient men te worden erkend als sociaal uitkeringsgerechtigde. Zich tot het OCMW wenden wordt iets alledaags terwijl het als uitzondering zou moeten gelden; alvorens een werkloosheidsuitkering te verkrijgen of recht te hebben op geneeskundige verzorging is men vrijwel verplicht zich eerst tot het OCMW te wenden.

Gelet daarop zullen wij in het kader van ons beleid een driedubbele weg bewandelen en stappen doen op het vlak van het onderzoek, op het vlak van de betrekkingen van het Gewest met de federale overheid en op gewestelijk vlak.

A. Wat het onderzoek betreft, dient het verzamelen van gegevens voor het signalementsbestand zo te worden vervolmaakt dat het verzamelen en de controle van deze gegevens sneller en betrouwbaarder kunnen geschieden. Het werk is flink opgeschoten: na overleg met de OCMW's is het signalementsbestand herzien. Op dit ogenblik wordt een nieuw computerprogramma geschreven. Dit programma, dat de vorm heeft van een eenvoudig rekenblad, zal in de loop van de maand maart aan de OCMW's worden bezorgd zodat de gegevens reeds vanaf de maand mei kunnen worden verwerkt.

Het is de bedoeling het onderzoek naar de sociale indicatoren voort te zetten en er tevens gegevens in te verwerken inzake stromen.

Ten tweede zullen wij, in het raam van een meerjarig onderzoeksprogramma, na de bespreking met de commissie voorrang geven aan doelgericht onderzoek over bijzondere problemen.

Ten slotte dient het Centrum voor Gezondheidsobservatie zijn onderzoeksterrein uit te breiden tot sociale aspecten zodat gegevens kunnen worden verzameld en verwerkt in het kader van het jaarverslag over de armoede. Daar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie nauwe banden heeft met de OCMW's, menen wij dat het Centrum voor Gezondheidsobservatie zijn onderzoek dient toe te spitsen op de toestand van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gevolgen hiervan voor de gezondheid van de Brusselaars.

B. Wat de betrekkingen met de federale overheid betreft, zij eraan herinnerd dat het Verenigd College lid is van de interministeriële commissie voor maatschappelijke integratie. Wij zetten er vier acties op touw.

1° Met betrekking tot de toepassing van de wet op het bestaansminimum dat moet worden toegekend aan de daklozen en de financiering ervan, is het voor ons van belang dat zo snel mogelijk een federaal register wordt opgesteld en dat de zetel van een OCMW of van een erkende vereniging mag worden opgegeven als noodadres.

Nous proposons ainsi que sur la base d'une programmation pluriannuelle, le pouvoir fédéral majore graduellement ses subventions, tout en reconnaissant une situation spécifique à Bruxelles où les communes ne sont pas fusionnées; ces majorations de subventions devront être consacrées à l'engagement de travailleurs sociaux supplémentaires.

2° Nous insisterons aussi qu'il y ait un point d'arrêt qui soit marqué aux politiques d'exclusion, notamment du chômage.

3° Nous proposerons aussi des mesures visant à rendre l'accès aux soins de santé plus ouvert à tous. Une des limitations constatées provient de l'obligation imposée par les mutuelles de payer une assurance complémentaire; celle-ci devrait à nouveau être réellement accordée sur une base volontaire.

4° Enfin nous nous opposerons, dans la mesure de nos possibilités, à toutes charges complémentaires imposées aux CPAS sans qu'il y ait un apport de moyens par l'Etat fédéral.

C. Au niveau régional, les actions se déroulent dans six directions.

1° Quand bien même le Fonds spécial de l'aide sociale ne représente que 2% du budget des CPAS, nous avons procédé à l'évaluation de sa répartition au niveau régional.

2° La nouvelle comptabilité doit être un outil de gestion. Elle est en place dans cinq CPAS pilotes et elle sera en place dans tous les CPAS au 1er janvier 1998. Parallèlement une étude des comptes des CPAS sera établie de manière à fournir à chacun des CPAS un outil d'analyse détaillé de sa gestion budgétaire, comptable et financière.

Ajoutons aussi qu'une circulaire a été adressée fin décembre aux CPAS leur conseillant de conclure, dans des modalités définies avec la commune, la constitution d'un fonds de roulement qui doit leur éviter de recourir à de coûteuses ouvertures de crédit.

3° Le Collège réuni veillera à dégager des ressources supplémentaires qui devront être affectées à des emplois sociaux. Il y a actuellement rupture de capacité quantitative et qualitative face à la complexité du travail social. Le travailleur social a besoin de temps pour réfléchir, rencontrer, étudier, se former, se concerter.

Le Centre de documentation et de coordination sociales sera renforcé dans sa mission d'information des travailleurs sociaux.

Wij stellen dan ook voor dat de federale overheid die subsidies, op grond van een meerjarenprogramma, geleidelijk verhoogt en dat zij de bijzondere situatie van Brussel erkent, waar de gemeenten niet gefuseerd zijn. Deze verhogingen van de subsidies zullen moeten worden aangewend om bijkomende maatschappelijke werkers in dienst te nemen.

2° Wij zullen er tevens op aandringen dat een einde wordt gemaakt aan elk beleid dat tot uitsluiting leidt, onder andere van de werkloosheidsuitkeringen.

3° Voorts zullen wij maatregelen voorstellen zodat een ieder gemakkelijker toegang heeft tot de geneeskundige verzorging. Een van de beperkingen die werden vastgesteld, is de verplichting die door de ziekenfondsen wordt opgelegd om een aanvullende verzekering te betalen; die zou opnieuw op vrijwillige basis moeten worden gesloten.

4° Ten slotte zullen wij ons, binnen de perken van onze mogelijkheden, verzetten tegen bijkomende lasten voor de OCMW's indien zulks niet gepaard gaat met een verhoogde bijdrage vanwege de federale Staat.

C. Op gewestelijk vlak zullen wij met onze acties zes wegen bewandelen.

1° Hoewel het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn slechts 2 % vertegenwoordigt van de begroting voor de OCMW's hebben wij toch nagegaan hoe dit op gewestelijk vlak wordt verdeeld.

2° De nieuwe boekhouding moet een beleidsinstrument zijn. Op dit ogenblik wordt er gebruik van gemaakt in vijf proef-OCMW's en vanaf 1 januari 1998 zal ze in alle OCMW's toegepast worden. Daarnaast zullen de rekeningen van de OCMW's worden onderzocht om ervoor te zorgen dat elk OCMW zijn beleid inzake begroting, boekhouding en financiële middelen precies zou kunnen onderzoeken.

Daarbij komt dat de OCMW's eind december via een omzendbrief de raad hebben gekregen om, volgens de met de gemeente vastgelegde regels, een werkkapitaal bijeen te brengen om te voorkomen dat ze dure leningen moeten aangaan.

3° Het Verenigd College zal bijkomende middelen vrijmaken die zullen moeten worden aangewend voor sociale banen. Het maatschappelijk werk is op dit ogenblik zo ingewikkeld dat men het vele werk niet aankan en dat de kwaliteit ervan te wensen overlaat. Een maatschappelijk werker heeft tijd nodig om na te denken, mensen te ontmoeten, te studeren, een opleiding te volgen, overleg te plegen.

De taken van het Centrum voor maatschappelijke documentatie en coördinatie inzake voorlichting van de maatschappelijke werkers zullen worden uitgebreid.

Avec les CPAS, des formations seront mises en oeuvre afin de rendre les travailleurs sociaux plus compétents et qualifiés.

4° Enfin, et ceci sera certes une des opérations les plus ardues, il faut mieux organiser les moyens dont on dispose. Quelle est la responsabilité des pouvoirs publics? Quelle est celle du secteur associatif? Quelles articulations sont possibles entre le secteur public régional et l'associatif? Il s'agit de construire une structure solide et de renforcer les mécanismes de collaboration.

Quels sont les mécanismes et réseaux qui fonctionnent? Quelle coopération efficace peut créer une dynamique plutôt que d'assister à des jeux de marginalisation des institutions publiques, plutôt que maintenir de nombreuses interventions multiples, plutôt que diviser les questions en autant de personnes qu'il y a de professionnels et en autant d'observateurs qu'il y a d'angles d'attaque?

Le CPAS a été créé pour passer du palliatif au constructif. Il doit devenir le pouvoir actif d'une politique sociale de proximité.

5° Un projet d'ordonnance sera très bientôt déposé au Collège réuni afin de modifier les critères de subventionnement des établissements pour personnes âgées, personnes handicapées et sans-abri, de manière à ce que des mécanismes de discrimination positive soient introduits à l'égard des communes et CPAS dont la population a un revenu médian inférieur au revenu médian régional.

6° Enfin nous proposerons qu'une conférence spécifique sur la pauvreté soit tenue entre les ministres bruxellois afin de préparer des mesures de lutte contre la pauvreté dans l'ensemble des politiques qui sont de la compétence régionale.

B. Exposé de M. Rufin GRIJP, membre du Collège

Mon intervention pourrait comporter trois parties:

1. Présentation concise du rapport sur la pauvreté: accents
2. Contenu réel du débat:
 - * La problématique sociale menace de devenir incontrôlable
 - * Le choix politique d'une approche du problème
 - * L'organisation de la solidarité.

In overleg met de OCMW's zullen opleidingen worden uitgewerkt om de maatschappelijke werkers te bekwalen.

4° Ten slotte dienen de middelen waarover wij beschikken beter te worden aangewend. Dit zal ongetwijfeld één van de zwaarste opdrachten zijn. Wat is de verantwoordelijkheid van de overheid? Wat is de verantwoordelijkheid van het verenigingsleven? Op welke vlakken kunnen de gewestelijke overheid en het verenigingsleven samenwerken? Het is de bedoeling een sterke structuur op te zetten en de samenwerkingsmechanismen te versterken.

Welke mechanismen en netwerken zijn operationeel? Wat kan leiden tot een dynamische en doeltreffende samenwerking en voorkomen dat de overheidsinstellingen buiten spel worden gezet, dat men vaak en op velerlei vlakken moet blijven ingrijpen, dat de vraagstukken worden verdeeld over evenveel personen als er beroepsmensen zijn en over evenveel waarnemers als er invalshoeken zijn?

Met de oprichting van OCMW's was het niet meer de bedoeling de armoede te verlichten maar te komen tot een opbouwende hulpverlening. De OCMW's moeten de hefboom zijn voor een sociaal beleid dat dicht bij de mensen staat.

5° Er zal binnenkort bij het Verenigd College een ontwerp van ordonnantie worden ingediend met het oog op een wijziging van de criteria voor het subsidiëren van de instellingen voor bejaarden, gehandicapten en daklozen. Het doel van deze wijziging is het invoeren van een positieve discriminatie voor de gemeenten en de OCMW's wier bevolking een gemiddeld inkomen heeft dat lager ligt dan het gemiddeld inkomen in het Gewest.

6° Ten slotte zullen wij voorstellen dat de ministers van het Brussels Gewest een bijzondere conferentie houden om maatregelen voor te bereiden ter bestrijding van de armoede in alle beleidstakken die behoren tot de bevoegdheid van het Gewest.

B. Uiteenzetting van de heer Rufin GRIJP, lid van het College

Mijn interventie zou kunnen bestaan uit drie onderdelen:

1. Een bondige presentatie van het armoederapport: het leggen van accenten
2. De reële inhoud van het debat:
 - * de sociale problematiek dreigt onbeheersbaar te worden
 - * de politieke keuze voor een aanpak van de problematiek
 - * de organisatie van de solidariteit

3. Eléments d'une politique de lutte contre la pauvreté

- * Le CPAS comme centre de lutte contre la pauvreté sur le plan local; ses 20 ans d'existence
- * Le rapport sur l'état de la pauvreté 1996

1. Le rapport sur la pauvreté se compose de trois parties:

- * FTU: construction des indicateurs sociaux
- * UFSIA (Anvers): évaluation de la lutte contre la pauvreté menée par les CPAS
- * CRITIAS (ULB): le travail social - les sans-abri

Le rapport de la FTU confirme les observations du précédent rapport sur la pauvreté, à savoir

- * l'augmentation de la précarité et de la pauvreté, et l'accélération de cette croissance
- * l'importance cruciale de l'emploi (et de la qualification), du logement et de l'accès aux infrastructures collectives telles que les soins de santé
- * la solution: créer des emplois (en insistant sur les services à domicile), réguler le marché du logement, garantir l'accessibilité et le fonctionnement adapté des services collectifs et, enfin, développer une politique d'aide équilibrée axée sur la réintégration.

Pour l'UFSIA, une politique de lutte contre la pauvreté doit satisfaire à trois critères: le critère préventif, le critère structurel et le critère participatif. Partant de cette analyse, l'UFSIA décrit et évalue ensuite le fonctionnement des CPAS.

- * On constate une tendance au rajeunissement de la clientèle, l'augmentation du nombre d'isolées avec enfants, le grand nombre d'étrangers, de réfugiés et de demandeurs d'asile, l'émancipation des sans-abri (Château de la Solitude), et surtout la complexité accrue des problèmes.
- * L'UFSIA souligne l'insuffisance et l'éparpillement des moyens. Elle plaide pour l'amélioration des infrastructures, le recyclage des aidants, l'augmentation du nombre d'aidants pour alléger la charge de travail, une plus grande collaboration entre tous les intéressés.

CRITIAS met également le doigt sur le manque d'évaluation du travail social et la nécessité de formation et de recyclage.

2. Le débat social

Nul ne sera surpris de constater que la précarité et la pauvreté sont au coeur du débat social:

- * la problématique a reçu une grande visibilité, tant matérielle que politique (le "dimanche noir" de 1991, les "révol-

3. Elementen van een armoedebeleid:

- * het OCMW als centrum van het lokaal armoedebeleid; het 20-jarig bestaan
- * het armoederapport 1996

1. Het armoederapport bestaat uit drie delen:

- * FTU: opbouw van de sociale indicatoren
- * UFSIA (Antwerpen): evaluatie van het armoedebeleid van de OCMW's
- * CRITIAS (ULB): het maatschappelijk werk - de daklozen

Het FTU-rapport bevestigt de bevindingen uit het vorige armoederapport, nl.

- * de groei van bestaansonzekerheid en armoede, en de versnelling van de groei
- * het cruciale belang van de tewerkstelling (en kwalificatie), van de huisvesting en van de toegang tot de collectieve voorzieningen zoals de gezondheidszorg
- * de oplossing dient te worden gezocht in: het scheppen van arbeidsplaatsen (met nadruk op diensten aan huis), de regulering van de woningmarkt, het garanderen van de toegankelijkheid en aangepast functioneren van de collectieve diensten, tenslotte het ontwikkelen van een uitgebalanceerd bijstandsbeleid met het oog op reïntegratie.

Voor de UFSIA dient een armoedebeleid te voldoen aan drie criteria: preventief, structureel en participatief. Met deze omschrijving als toetsstenen beschrijft en evalueert zij vervolgens de werking van de OCMW's.

- * Binnen de cliëntèle onderkent men tendenzen van de verjonging, de toename van het aantal alleenstaande vrouwen met kinderlast, het grote aandeel vreemdelingen, vluchtelingen en asielzoekers, de emancipatie van de daklozen (Château de la Solitude), en vooral de verhoogde complexiteit van de problemen.
- * Er wordt gewezen op het gebrek aan en de versnippering van de middelen. Gepleit wordt voor: verbetering van de infrastructuur, bijscholing van de hulpverleners, het verruimen van het aantal hulpverleners om de taakbelasting te verlichten, meer samenwerking tussen alle betrokkenen.

Ook CRITIAS wijst op het gebrek aan evaluatie van het maatschappelijk werk en de noodzaak van vorming en bijscholing.

2. Het maatschappelijk debat

Dat bestaansonzekerheid en armoede in het centrum van het maatschappelijk debat staan kan niemand verwonderen:

- * de problematiek heeft een grote zichtbaarheid gekregen, zowel materieel als politiek (de "zwarte zondag" van 1991,

tes" dans quelques communes, l'action des sans-abri au Château de la Solitude, le squattage d'immeubles)

- * parce que la politique menée jusqu'ici ne donne plus satisfaction, on s'attelle à tous les niveaux (commune, Région, Etat fédéral, Europe) à la modernisation de la politique de lutte contre la pauvreté (cf. fonds de lutte contre la pauvreté, contrats de sécurité et de cohabitation)
- * des discussions fondamentales sont engagées à propos de l'organisation de la solidarité sociale, et notamment de la "modernisation de la sécurité sociale"

Tout ceci vaut également, a fortiori, pour la Région de Bruxelles-Capitale. La pauvreté est un thème récurrent de l'information quotidienne, tant en raison de l'ampleur du problème et de ses manifestations qu'en ce qui concerne son approche. Il suffit d'évoquer le remboursement intégral par l'Etat fédéral du minimum de moyens d'existence et les discussions sur le "minimex de rue" et le registre. C'est au Collège réuni qu'il revient de distiller, des rapports sur la pauvreté, des discussions susmentionnées et de la déclaration gouvernementale, une politique de lutte contre la pauvreté pour les prochaines années.

Dans ce cadre, il faut savoir que la précarité et la pauvreté augmenteront encore à moyen terme (1996-2000) et qu'une politique structurelle de lutte contre la pauvreté ne portera ses fruits qu'à plus long terme.

La politique de lutte contre la pauvreté doit s'appuyer sur trois grands principes:

- * la pauvreté est un problème multidimensionnel et exige de ce fait une approche multidimensionnelle agissant simultanément dans les différents domaines (emploi, logement, soins de santé, etc.)
- * la pauvreté est un problème multidimensionnel et exige de ce fait une approche "multi-actorielle" s'adressant à tous les intéressés (les différents pouvoirs publics, les organismes privés, les associations de pauvres)
- * il faut être actif simultanément sur trois fronts, à savoir
 - a) une réorientation de l'organisation sociale pour éviter que la pauvreté ne continue d'augmenter et que la politique de lutte contre la pauvreté ne soit qu'un emplâtre sur une jambe de bois, la pauvreté augmentant plus vite que les efforts consentis pour la résorber;
 - b) le développement et le renforcement des infrastructures collectives: il s'agit en l'occurrence de garantir les droits sociaux fondamentaux, la politique de sécurité sociale, d'aide aux personnes et d'infrastructures collectives ainsi que la politique de prévention de la marginalisation, destinée à éviter que certains ne passent au travers des mailles du filet;

de "opstanden" in enkele gemeenten, de actie van de daklozen in het Château de la Solitude, het kraken van panden)

- * omdat het tot dusver gevoerde beleid niet meer blijkt te volstaan poogt men op elk niveau (gemeente, regio, federatie, Europa) werk te maken van een vernieuwing van het armoedebeleid (vgl. de armoedefondsen, de veiligheids- en samenlevingscontracten)
- * er zijn fundamentele discussies op gang gekomen over de organisatie van de maatschappelijke solidariteit, zoals de "modernisering van de sociale zekerheid".

Dit alles geldt ook en des te meer voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De armoedeproblematiek is niet meer weg te denken uit het dagelijks nieuws, niet voor wat betreft de omvang en de verschijningsvormen van het probleem, en zeker al niet voor wat betreft de aanpak van de problemen. Ik verwijs hier naar de discussies over de 100 %-terugbetaling van het bestaansminimum door de federale staat en de discussies over de "minimex de rue" en het register. Het is aan het Verenigd College om uit de armoederapporten, uit de vermelde discussies en uit het regeerprogramma een armoedebeleid te distilleren voor de volgende jaren.

Daarbij moet men ervan uitgaan dat de bestaansonzekerheid en de armoede op middellange termijn (1996-2000) nog zal toenemen en slechts op wat langere termijn een structureel armoedebeleid zijn vruchten kan gaan afwerpen.

Het armoedebeleid moet steunen op drie grote principes:

- * armoede is een multi-dimensioneel probleem, en vereist dus een multi-dimensionele aanpak waarin men wil inwerken op de verschillende terreinen tegelijk (tewerkstelling, huisvesting, gezondheidszorg, enz...)
- * armoede is een multi-dimensioneel probleem, en vereist dus een multi-actoren-aanpak waarbij alle betrokkenen (de verschillende overheden, de private voorzieningen, de armenorganisaties) samen worden aangesproken
- * men moet tegelijk actief zijn op drie fronten, nl.
 - a) een heroriëntatie van de maatschappelijke organisatie, om te voorkomen dat er verder armoede ontstaat, en het armoedebeleid dweilen wordt met de kraan open omdat er meer armoede wordt gemaakt dan men er kan oplossen;
 - b) de ontwikkeling en versterking van collectieve voorzieningen: dit is het ons bekende beleid van het garanderen van sociale grondrechten, het beleid van sociale zekerheid, bijstand en collectieve voorzieningen, het beleid ook van preventie van marginalisering, d.i. ervoor zorgen dat mensen niet uit de sociale boot vallen;

c) la gestion et le contrôle de la pauvreté pour éviter des situations sociales explosives (c'est dans ce cadre que s'inscrit par exemple l'octroi inconditionnel du minimum de moyens d'existence).

3. Que faire?

3.1 Une NOTE SUR LA PAUVRETE

Une note sur la pauvreté esquisant les lignes de force de la politique de lutte contre la pauvreté à mener dans les années à venir, sera bientôt soumise à l'Assemblée réunie.

3.2 Le CPAS

L'aide aux personnes, qui relève des responsabilités de la CCC, ne peut pas résoudre le problème de la pauvreté ; il faut lutter contre la pauvreté au niveau des "noyaux durs" où cette pauvreté est produite. En ce qui concerne l'aide aux personnes, on peut et il faut:

- * pour les personnes exclues, encourager la réintégration sociale et/ou créer des conditions de vie qui garantissent la dignité humaine
- * pour les groupes à risques, éviter leur exclusion.

Dans les deux cas, le CPAS remplit une fonction cruciale. Il est donc plus que temps que le CPAS soit apprécié à sa juste valeur et qu'il reçoive les moyens dont il a besoin.

- * Quant à l'appréciation, en célébrant les 20 années d'existence de la loi sur les CPAS (1996-1997) par l'organisation d'un symposium qui fera l'éloge des CPAS
- * Quant aux moyens, en augmentant les moyens dont disposent les CPAS
 - en provenance du budget fédéral (augmentation du pourcentage du remboursement du minimum de moyens d'existence, subvention d'assistants sociaux supplémentaires),
 - en provenance du budget régional (par ex. subvention de la formation et du recyclage des assistants sociaux, subvention d'audits)
 - en provenance des budgets communaux, par l'organisation de la solidarité intercommunale (redistribution du FSAS)

3.3 Le RAPPORT annuel SUR LA PAUVRETE

Conformément à l'ordonnance, le prochain rapport sur la pauvreté sera présenté en septembre 1996. En fonction de cela, nous travaillons dès à présent à réformer le fichier signalétique qui doit permettre de rendre plus rapidement

c) het beheer en de beheersing van de armoede, dit om explosieve sociale situaties te voorkomen (hierin past bv. een onvoorwaardelijk bestaansminimum).

3. Wat te doen?

3.1. Een ARMOEDENOTA

Aan de Verenigde Vergadering wordt op korte termijn een armoedenota voorgelegd die de krachtlijnen uittekent voor het te voeren armoedebeleid tijdens de volgende jaren.

3.2. Het OCMW

De bijstand aan personen, de verantwoordelijkheid van de GGC, kan het armoedeprobleem niet oplossen, dat dient te gebeuren in de zgn. "harde sectoren" waar de armoede wordt geproduceerd en waar die armoede moet worden opgelost en voorkomen. Wat bijstand aan personen wel kan en moet doen is:

- * bij de mensen die uit de boot zijn gevallen, de sociale reïntegratie bevorderen en/of zodanige levensvoorwaarden scheppen dat de menselijke waardigheid gegarandeerd blijft
- * bij de risicogroepen het voorkomen dat zij uit de boot vallen.

In beide heeft het OCMW een cruciale functie. Daarom is het meer dan tijd dat de OCMW's de waardering krijgen die ze verdienen en de middelen die ze nodig hebben.

- * Voor wat betreft de waardering, de viering van het 20-jarig bestaan van de OCMW-wet (1996-1997), dit doorheen de organisatie van een symposium waar het OCMW in het zonnetje worden gezet.
- * Voor wat betreft de middelen, het verhogen van de beschikbare middelen van het OCMW,
 - komende uit federale middelen (verhoging van het percentage terugbetaling van het bestaansminimum, subsidiëring van extra maatschappelijke assistenten),
 - komende uit regionale middelen (bv. subsidiëring van de vorming en bijscholing van de maatschappelijke assistenten, subsidiëring van audits)
 - komende uit lokale middelen, door de organisatie van de intergemeentelijke solidariteit (herverdeling BFMW).

3.3. Het jaarlijks ARMOEDERAPPORT

Conform de ordonnantie wordt in september 1996 het volgende armoederapport voorgelegd. In functie daarvan wordt nu reeds gewerkt aan een hervorming van het signalementsbestand die het mogelijk moet maken dat de basisge-

disponibles les données de base. On pourrait confier la rédaction du rapport à l'administration de la CCC, plus particulièrement à un "Observatoire de la santé et de l'aide sociale" à créer. Des équipes de recherche extérieures pourront alors être chargées d'étudier des problèmes ou des solutions spécifiques. Pour 1996, il faut mettre l'accent sur les CPAS et sur les associations de pauvres.

3.4 Participation loyale et constructive à :

- * la conférence interministérielle fédérale pour l'intégration sociale.

II. Discussion générale

Un membre souhaite que les conclusions de la discussion en commission des affaires sociales portent aussi sur la méthode à retenir pour l'examen des futurs rapports. En effet, la mécanique de l'ordonnance ne paraît pas parfaitement huilée.

Un autre membre rappelle que le travail sur le rapport précédent avait débouché sur différentes conclusions pratiques. Il avait notamment été demandé d'accentuer des priorités; dès lors, un débat sur la méthode est effectivement important.

Un autre membre estime quant à lui que la discussion doit d'abord porter sur le fond, et que le débat sur la méthode doit se placer au moment de l'examen des conclusions.

Un membre renvoie à l'ordonnance et demande aux membres du Collège dans quel délai les recommandations de la commission pourraient, le cas échéant, influencer le rapport suivant qui doit être déposé au plus tard le 30 septembre 1996. Il considère pour sa part qu'il y a une double approche à effectuer. Puisque l'article 2 de l'ordonnance concerne des données chiffrées, et puisque le fichier signalétique s'améliore, le délai de dépôt du rapport pourrait-il se rapprocher de la date-butoir? Suivant les recommandations et les études, on pourrait décider ensuite de se donner un délai différent.

Le premier intervenant regrette qu'il n'existe pas de proposition du Collège réuni formulée comme telle soit, au stade actuel, matière à débat.

M. Rufin Grijp, membre du Collège, juge que la proposition de calendrier doit résulter des débats mêmes de la commission. Avant qu'un nouveau rapport soit commandé, le Collège doit pouvoir disposer des conclusions des débats et peut-être s'avérera-t-il que les rapports ne doivent pas être aussi volumineux qu'ils ne le sont aujourd'hui: de telles décisions doivent résulter de la confrontation des idées.

gevens sneller beschikbaar komen. De redactie van het rapport zou kunnen worden toevertrouwd aan de GGC-Administratie, meer bepaald een op te richten "Gezondheids- en welzijnsobservatorium". Externe onderzoeksteams kunnen dan worden ingeschakeld voor het onderzoek naar specifieke problemen of oplossingen. Voor 1996 dient het accent daarbij te liggen op de OCMW's én de armenorganisaties.

3.4. Loyale en constructieve deelname aan :

- * de federale Interministeriële Conferentie voor Sociale Integratie.

II. Algemene bespreking

Een lid wenst dat de besluiten van de bespreking in de commissie voor de sociale zaken tevens zouden gelden voor de werkwijze waarvan gebruik zal worden gemaakt voor het onderzoek van de toekomstige verslagen. De werking van de ordonnantie blijkt immers niet goed te verlopen.

Een ander lid herinnert eraan dat de werkzaamheden met betrekking tot het vorige verslag geleid hadden tot verschillende praktische besluiten. Er is onder andere gevraagd de prioriteiten naar voren te doen komen. Een gedachtenwisseling over de werkwijze is dan ook belangrijk.

Een ander lid is van mening dat eerst de kern van de zaak dient besproken te worden en dat de discussie over de methode moet worden gehouden tijdens het onderzoek van de besluiten.

Een lid verwijst naar de ordonnantie en vraagt aan de leden van het College binnen welke termijn de aanbevelingen van de commissie in voorkomend geval een invloed zouden kunnen hebben op het volgende verslag, dat uiterlijk op 30 september 1996 moet worden ingediend. Hij is voorstander van een tweevoudige benadering. Aangezien artikel 2 van de ordonnantie betrekking heeft op cijfergegevens en het signalementsbestand beter wordt, is het mogelijk dat het verslag minder lang na het verstrijken van de uiterste datum wordt ingediend? Al naargelang de aanbevelingen en de onderzoeken zou men nadien kunnen beslissen aan zichzelf een ander tijdsbestek toe te kennen.

De eerste spreker betreurt dat het Verenigd College geen voorstel heeft gedaan zoals hetwelk momenteel wordt besproken.

De heer Rufin Grijp, lid van het College, is van oordeel dat het voorstel over het tijdschema moet voortvloeien uit de besprekingen zelf van de commissie. Alvorens een nieuw verslag te bestellen, moet het College beschikken over de besluiten van de besprekingen en misschien zal daaruit blijken dat de verslagen niet zo lijvig dienen te zijn dan op dit ogenblik het geval is: dergelijke beslissingen moeten voortvloeien uit de gedachtenwisseling.

Le membre du Collège considère par ailleurs peu opportun de présenter à la commission des propositions du Collège réuni; ce dernier n'est pas le seul dépositaire de la vérité.

La présidente fait néanmoins observer que si des projets ont une incidence financière, il faudra avoir formulé des propositions avant le prochain contrôle budgétaire.

M. Didier Gosuin, membre du Collège, répond que le premier contrôle budgétaire a eu lieu au mois d'avril. Les propositions se font traditionnellement durant les mois d'été. S'il faut des inflexions, c'est donc avant fin mai 1996 qu'elles doivent être proposées pour l'année 1997. Il n'appartient pas au Collège réuni de formuler des propositions "ficelées": le Collège a lancé des pistes de recommandation et ces textes seront joints au rapport. Ils concernent notamment la reformulation du fichier signalétique ou encore le "ciblage" de la recherche. M. Didier Gosuin souligne que le rôle du Collège réuni consiste aussi à être porteur d'un débat: c'est ce débat qui est ouvert aujourd'hui.

Un membre est effrayé par l'augmentation vertigineuse du nombre de pauvres dans la Région de Bruxelles-Capitale. Avant même les conclusions du débat, ne faudrait-il pas dire au gouvernement qu'avant de dépenser de l'argent (que ce soit pour le métro ou pour d'autres travaux), il y a lieu de voir ce qui est prioritaire? Lutter contre la pauvreté, estime le membre, c'est surtout donner de l'emploi et tant qu'on ne le fait pas, on se contente de "gérer" la misère.

Un membre rappelle que la lutte contre la fracture sociale est l'une des priorités de la déclaration gouvernementale. Dans ce cadre, les rapports sur l'état de la pauvreté sont très certainement utiles mais ce qui est important aujourd'hui c'est de trouver les solutions concrètes sur le terrain. Le membre souhaiterait davantage de précisions quant aux ressources supplémentaires qui seraient dégagées (comme l'indiquent les pistes formulées par le Collège réuni) pour des emplois sociaux: quand ces moyens seront-ils libérés et comment?

Un autre membre pense qu'il ne faut pas mêler deux débats: le débat de fond sur la pauvreté d'une part, le débat sur l'application de l'ordonnance du 11 juillet 1991 de l'autre. Il est partisan de d'abord s'attaquer au texte de l'ordonnance et de voir comment l'appliquer. Il y a en tout cas progrès sur l'application de l'article 4 de l'ordonnance.

Un conseiller pense que les travaux de la commission doivent être centrés sur le traitement social de la pauvreté et sur la façon de combattre les causes de la pauvreté. La lutte contre les causes de la pauvreté repose essentiellement, explique l'orateur, sur des mesures qui doivent être prises au niveau fédéral.

Het lid van het College meent trouwens dat het niet zeer gepast is dat het Verenigd College voorstellen doet aan de commissie; het Verenigd College heeft de waarheid niet in pacht.

De voorzitter merkt echter op dat, indien projecten een financiële weerslag hebben, voorstellen dienen te worden gedaan vóór de volgende begrotingscontrole.

De heer Didier Gosuin, lid van het College, antwoordt dat de eerste begrotingscontrole in april heeft plaatsgehad. De voorstellen worden doorgaans tijdens de zomermaanden gedaan. Indien wijzigingen nodig zijn voor 1997 moeten zij dus voorgesteld worden vóór eind mei 1996. Het College moet geen kant en klare voorstellen indienen: het College heeft aanbevelingen gedaan en deze teksten zullen bij het verslag worden gevoegd. Deze teksten hebben onder andere betrekking op het herformuleren van het signalementsbestand en op de "doelgerichtheid" van het onderzoek. De heer Didier Gosuin wijst erop dat het tot de taken van het Verenigd College behoort aan te zetten tot discussie: het is deze discussie die vandaag wordt geopend.

Een lid vindt dat de duizelingwekkende stijging van het aantal armen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schrikwekkend is. Zou men niet, zonder te wachten op de besluiten van de bespreking, de Regering moeten zeggen dat zij, alvorens geld uit te geven (voor de metro of voor andere werken), dient te bepalen wat voorrang heeft? Het lid meent dat om de armoede te bestrijden vooral werkgelegenheid moet worden geschapen. Zolang dit niet gebeurt, beperkt men er zich toe de armoede te "beheren".

Een lid herinnert eraan dat de strijd tegen de sociale kloof één van de prioriteiten is van de regeringsverklaring. Dienaangaande zijn de verslagen over de staat van de armoede ongetwijfeld nuttig, maar het is op dit ogenblik van belang concrete oplossingen te vinden in het veld. Het lid zou nadere inlichtingen willen over de bijkomende middelen die (volgens de denkpluim die door het Verenigd College zijn aangeboden) zouden worden vrijgemaakt voor sociale banen: wanneer en hoe zullen deze middelen ter beschikking worden gesteld?

Een ander lid is van mening dat men geen twee debatten moet mengen, namelijk de grondige bespreking van de armoede en de discussie over de toepassing van de ordonnantie van 11 juli 1991. Het lid is er voorstander van eerst de tekst van de ordonnantie te onderzoeken en na te gaan hoe zij kan worden uitgevoerd. In elk geval is er vooruitgang inzake de toepassing van artikel 4 van de ordonnantie.

Een raadslid denkt dat de commissie haar werkzaamheden dient toe te spitsen op de maatschappelijke behandeling van de armoede en op de wijze waarop de oorzaken van de armoede moeten worden bestreden. De spreker maakt duidelijk dat de strijd tegen de oorzaken van de armoede vooral berust op maatregelen die op federaal niveau moeten worden genomen.

Une question reste non résolue: faut-il procéder au débat de fond avant ou après un débat sur l'évaluation du respect de l'ordonnance?

Un membre pense que, pour ce qui est du débat sur l'application de l'ordonnance, il pourrait être bouclé très rapidement; le membre rappelle qu'il avait déjà été question auparavant de proposer le dépôt d'un rapport bisannuel.

Un membre juge préférable de mener d'abord un débat sur le fond.

La présidente propose une solution de compromis: dans un premier temps, la commission évalue l'application de l'ordonnance et en fin de travaux, si des modifications à l'ordonnance sont jugées nécessaires, la commission formule des propositions en ce sens.

Un membre pense pour sa part que le débat sur le fond est extrêmement urgent.

Un autre membre suggère de procéder d'abord à un état des lieux assez bref par rapport au respect de l'ordonnance et se rallie donc à la proposition de compromis formulée par la présidente. Il regrette enfin qu'il n'y ait pas de proposition concrète émanant formellement du Collège réuni.

Un autre membre accepte de procéder d'abord à une évaluation rapide de l'application de l'ordonnance. Ceci permettrait d'ailleurs de réfléchir à la structuration du débat de fond. Le membre souligne l'importance, dans ce domaine, du travail de prévention et note qu'il faudra sans doute dans cette matière s'adresser à d'autres pouvoirs, notamment parce qu'on touche à la sécurité sociale. Ce que nous pouvons faire, c'est faire part à d'autres niveaux de pouvoir de demandes que justifie la situation particulière de Bruxelles-Capitale. Par ailleurs, le débat de fond devrait être structuré pour ne pas mêler la lutte contre la pauvreté que mènent les CPAS et la participation d'acteurs de terrain.

M. Didier Gosuin, membre du Collège, rappelle, quant au délai de dépôt du rapport, qu'on ne cesse de formuler de nouvelles demandes aux travailleurs des CPAS. C'est en mai 1995 qu'un fichier signalétique nouveau leur a été transmis et toutes les réponses ont été reçues dès le mois d'août. Le comité d'accompagnement s'est réuni début septembre. La Table ronde, après traduction des divers documents, a pu tenir une réunion le 25 novembre. Il est donc extrêmement difficile de respecter scrupuleusement les délais prévus par l'ordonnance, sauf à dire aux CPAS d'arrêter tout le travail de terrain pour se consacrer à l'élaboration des rapports sur l'état de la pauvreté.

La présidente confirme, à partir de sa propre expérience, qu'il est difficile de respecter ces délais. Le travail est d'autant plus frustrant que chacun des CPAS n'a pas de retour sur ce que font les 18 autres.

Er blijft een onopgeloste vraag: dient de bespreking ten gronde plaats te vinden vóór of na de discussie over de evaluatie van de naleving van de ordonnantie?

Een lid meent dat de bespreking over de toepassing van de ordonnantie zeer snel zou kunnen afgerond worden. Het lid herinnert eraan dat er reeds voordien sprake is geweest van een voorstel tot indiening van een tweejaarlijks verslag.

Een lid geeft er de voorkeur aan dat eerst het debat ten gronde wordt gevoerd.

De voorzitter stelt volgende tussenoplossing voor: de commissie beoordeelt allereerst de toepassing van de ordonnantie en op het einde van haar werkzaamheden doet zij indien nodig voorstellen tot wijziging van de ordonnantie.

Een lid meent dat het debat ten gronde dringend dient te worden gehouden.

Een ander lid stelt voor dat allereerst heel kort wordt nagegaan in hoeverre de ordonnantie wordt nageleefd. Het lid stemt dus in met de tussenoplossing die door de voorzitter werd vooropgesteld. Ten slotte betreurt hij het ontbreken van een concreet voorstel vanwege het Verenigd College.

Een ander lid gaat ermee akkoord dat eerst een vlugge evaluatie wordt gedaan van de toepassing van de ordonnantie. Dit zou het trouwens mogelijk maken na te denken over de structurering van het debat ten gronde. Het lid wijst dienaangaande op het belang van de preventie en het lid merkt op dat men zich daarvoor waarschijnlijk ook tot andere instellingen zal moeten richten, onder andere omdat deze problematiek te maken heeft met de sociale zekerheid. We kunnen andere gezagsniveaus kennis geven van vragen die gerechtvaardigd zijn door de bijzondere situatie van Brussel-Hoofdstad. Anderzijds zou het debat ten gronde moeten gestructureerd zijn om de strijd tegen de armoede die door de OCMW's wordt gevoerd niet te mengen met de bijdrage van personen die in het veld actief zijn.

De heer Didier Gosuin, lid van het College, herinnert eraan dat, wat de termijn voor het indienen van het verslag betreft, de bedienden van de OCMW's overstelpt worden met nieuwe vragen. In mei 1995 hebben zij een nieuw signalementsbestand ontvangen en alle antwoorden zijn reeds vanaf augustus verschaft. Het begeleidingscomité is in het begin van de maand september bijeengekomen. Na vertaling van de diverse documenten is er op 25 november een ronde-tafelgesprek geweest. Het is dus uiterst moeilijk de tijdsbestekken die door de ordonnantie zijn vastgesteld in acht te nemen, behalve indien men aan de OCMW's zou zeggen alle werk op het veld stop te zetten en zich toe te leggen op het opstellen van de verslagen over de staat van de armoede.

Uit eigen ervaring weet de voorzitter dat het moeilijk is deze tijdsbestekken na te leven. Het werk is des te frustrerender omdat elk van de OCMW's geen weet heeft van wat de overige 18 OCMW's doen.

Par ailleurs, la commission décide de solliciter l'avis de la commission de la santé de l'Assemblée réunie et de la commission du logement du Conseil régional sur les volets santé et logement du rapport.

III. Exposé complémentaire de M. Rufin GRIJP, membre du Collège

Le membre du Collège affirme que la pauvreté de la population est liée à la pauvreté des communes et des CPAS et souhaite faire plusieurs propositions.

Il rappelle que Bruxelles compte un nombre très important d'immigrés, dont beaucoup de défavorisés. Bien que le problème des immigrés ait déjà été abordé dans un rapport précédent, il souhaite que la commission n'oublie pas dans ses recommandations pour endiguer le chômage de parler du manque de formation et des lacunes de l'enseignement. Il est persuadé que le problème du chômage ne sera pas résolu sans résoudre le problème de la formation et que le problème de la formation ne sera pas résolu sans résoudre le problème de l'enseignement. Il signale encore que dans ce domaine, les deux communautés ont une approche très différente.

Bruxelles est confrontée à une immigration de défavorisés en provenance de la Flandre et de la Wallonie. Ceux-ci viennent cacher leur misère en ville et bénéficier des aides et des services qui n'existent pas chez eux. Ils y sont parfois même encouragés par leur commune d'origine.

Bruxelles est aussi confrontée à une immigration de défavorisés en provenance d'autres pays de la CEE (Italie, Grande-Bretagne, France) parce que le système de sécurité sociale belge est un des plus performants au monde.

Il estime également que le remboursement à 100% par l'Etat fédéral du minimex constituerait certainement une aide importante mais ne jouerait que sur un seul des facteurs de la pauvreté.

Il est d'avis que le problème devrait plutôt être envisagé du point de vue urbain car toutes les villes ont une fonction de service à l'égard des zones limitrophes.

Il suggère cinq pistes.

Première piste: envisager de revenir à une ancienne législation qui prévoyait que le déficit d'un hôpital public était supporté par les habitants de la commune concernée mais aussi par les autres communes dont les habitants faisaient appel à l'hôpital.

Bovendien beslist de commissie om, voor de delen gezondheid en huisvesting van het rapport, het advies in te winnen van de commissie voor de gezondheid van de Verenigde Vergadering en van de commissie voor de huisvesting van de Raad.

III. Aanvullende uiteenzetting van de heer Rufin GRIJP, lid van het College

Het lid van het College erkent dat de armoede van de bevolking te maken heeft met de armoede van de gemeenten en van de OCMW's. De minister wenst een aantal voorstellen te doen.

Hij herinnert eraan dat Brussel een heel groot aantal inwijkelingen telt, waarvan velen kansarm zijn. Dit probleem is weliswaar reeds in een vorig verslag aangekaart, maar toch wenst hij dat de commissie in haar aanbevelingen om de werkloosheid in te dijken ook wijst op het gebrek aan opleiding en op het gebrekkige onderwijs. Hij is ervan overtuigd dat men het werkloosheidsprobleem maar zal oplossen indien men het opleidingsprobleem oplost en dat het opleidingsprobleem niet kan worden opgelost zonder het onderwijsprobleem op te lossen. Hij wijst er voorts op dat de twee gemeenschappen dit probleem erg verschillend benaderen.

Brussel wordt geconfronteerd met een stroom kansarmen uit Vlaanderen en Wallonië, die hun armoede in de stad komen verbergen en een beroep doen op hulp- en dienstverlening die bij hen onbestaande zijn. Het gebeurt zelfs dat de gemeente waar ze woonden hen ertoe heeft aangezet om naar Brussel te trekken.

Brussel wordt ook geconfronteerd met een stroom kansarmen uit andere EEG-landen (Italië, Groot-Brittannië, Frankrijk) omdat het Belgische sociale-zekerheidsstelsel een van de beste ter wereld is.

Hij is ook van mening dat de volledige terugbetaling door de federale Staat van het bestaansminimum zeker een aanzienlijke verbetering zou zijn, maar op slechts één enkele factor van armoede invloed zou hebben.

Hij is van mening dat het probleem eerder in een stedelijke context moet worden aangepakt. Alle steden hebben immers een dienstverlenende functie tegenover de rand.

Hij stelt vijf oplossingen voor :

Ten eerste: teruggrijpen naar een vroegere wetgeving, die bepaalde dat het tekort van een openbaar ziekenhuis niet alleen door de inwoners van de betrokken gemeente moest worden bijgepast, maar ook door de inwoners van de andere gemeenten waarvan de inwoners in dat ziekenhuis opgenomen worden.

Deuxième piste: envisager des sanctions à l'égard des communes et des CPAS qui se débarrassent de leurs défavorisés en les envoyant à Bruxelles.

Troisième piste: envisager que les Communautés créent des infrastructures en dehors de Bruxelles pour mieux répondre aux différents besoins et diminuer l'effet aimant de la capitale.

Quatrième piste: envisager de revenir à une ancienne législation où lorsqu'une personne s'installait dans une nouvelle commune, c'est l'ancienne commune qui restait responsable financièrement pendant une certaine période. (Aujourd'hui aide sociale accordée directement par la nouvelle commune).

Cinquième piste: envisager de fixer au niveau fédéral le seuil de pauvreté par commune. Si, à l'image de ce qui se passe pour les réfugiés politiques, un demandeur d'aide s'installe dans une commune où ce seuil est dépassé, cette commune aurait la possibilité de s'adresser à la commune de résidence précédente pour le paiement du minimex et des diverses aides sociales.

Le membre du Collège affirme que l'on pourrait trouver d'autres exemples de législations à modifier pour permettre une meilleure répartition de la pauvreté.

Le membre du Collège propose enfin d'étudier une meilleure répartition financière de la pauvreté entre le fédéral, les communautés et les communes en collaboration avec d'autres villes qui connaissent le même type de problèmes (Charleroi, Liège, Gand, Anvers).

IV. Poursuite de la discussion générale

Un membre fait observer qu'il ne faut pas abuser du terme "immigré". Les enfants sont souvent belges (3e génération). Il est d'accord pour considérer que des moyens accrus doivent être octroyés pour combattre l'échec scolaire.

Le membre du Collège signale que dans sa commune il a fait faire une étude comparative sur 1.000 élèves. Un enfant d'origine étrangère met le double de temps pour arriver au même niveau d'enseignement qu'un enfant néerlandophone. Il estime dès lors qu'il faut augmenter le nombre d'enseignants pour pouvoir former des classes plus petites.

Un membre s'étonne que le membre du Collège n'ait pas formulé des propositions concrètes dans des domaines relevant des compétences de la Commission communautaire commune. Il signale ensuite que la Communauté française envisage de prendre différentes mesures positives pour l'en-

Ten tweede: strafmaatregelen voor die gemeenten en OCMW's die zich van hun armen ontdoen en deze naar Brussel sturen.

Ten derde: de Gemeenschappen laten zorgen voor infrastructuur buiten Brussel, die beter tegemoet komt aan de verschillende noden en die de hoofdstad minder interessant maakt als toevluchtsoord.

Ten vierde: teruggrijpen naar een vroegere wetgeving, die bepaalde dat de gemeente van oorsprong gedurende een zekere tijd financieel aansprakelijk blijft voor iemand die zich in een nieuwe gemeente vestigt (vandaag verleent de nieuwe gemeente de sociale steun).

Ten vijfde: op federaal vlak de armoededrempel per gemeente vaststellen. Naar het voorbeeld van hetgeen er met de politieke vluchtelingen geschiedt, zou een gemeente die de drempel overschrijdt en die een steunaanvraag ontvangt van een persoon die er zich heeft gevestigd zich tot diens gemeente van oorsprong kunnen richten en deze het bestaansminimum en verschillende andere soorten van steunverlening doen betalen.

Het lid van het College bevestigt dat men nog andere voorbeelden zou kunnen vinden van wetgevingen die men zou kunnen wijzigen om de armoede beter te spreiden.

Het lid van het College stelt ten slotte voor dat men bestudeert hoe men de bestrijding van de armoede financieel beter zou kunnen spreiden tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de gemeenten, in samenwerking met andere steden die met dezelfde problemen geconfronteerd worden (Charleroi, Luik, Gent, Antwerpen).

IV. Voortzetting van de algemene bespreking

Een lid doet opmerken dat men het woord "migrant" niet te pas en te onpas mag gebruiken. De kinderen hebben vaak de Belgische nationaliteit (3e generatie). Hij gaat ermee akkoord dat er meer middelen moeten worden uitgetrokken om het zittenblijven te voorkomen.

Het lid van het College wijst erop dat hij in zijn gemeente een vergelijkende studie op basis van 1.000 leerlingen heeft laten uitvoeren. Een kind van buitenlandse oorsprong heeft tweemaal zoveel tijd nodig om hetzelfde onderwijsniveau te halen als een Nederlandstalig kind. Hij vindt dan ook dat het aantal leerkrachten verhoogd moet worden om kleinere klassen te kunnen vormen.

Het verbaast een lid dat het lid van het College geen concrete voorstellen heeft gedaan in het kader van de bevoegdheden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Hij wijst er vervolgens op dat de Franse Gemeenschap verschillende positieve maatregelen voor ogen heeft voor het

seignement à Bruxelles. Enfin, il estime qu'on ne peut pas critiquer le système de sécurité sociale belge.

L'autre membre du Collège (M. Didier Gosuin) soutient les propositions faites par son collègue. Il rappelle que le phénomène de pauvreté ne doit pas être dissocié des causes premières qui sont d'une part l'insuffisance d'offres d'emploi, un phénomène plus européen que fédéral et régional et d'autre part, la réforme du système de sécurité sociale liée aux difficultés budgétaires.

D'un point de vue méthodologique, il fait ensuite observer qu'il convient de ramener le débat de solidarité au niveau fédéral. Si l'on ne le restitue pas à ce niveau, on risque d'enregistrer de facto des phénomènes de régionalisation de la sécurité sociale. En outre, les Régions et les Communautés ne sont pas les meilleures interlocutrices de l'Etat fédéral. Il faut mettre en oeuvre une dynamique des villes qui sont confrontées à la croissance de la pauvreté. Il est nécessaire de refaire des arbitrages au niveau fédéral. Les soins dans les hôpitaux devraient être supportés par la commune dans laquelle l'on réside. Il faudrait également fixer au niveau fédéral un seuil de pauvreté par commune au-delà duquel les communes peuvent puiser dans un fonds fédéral. Cette solidarité intercommunale doit aller au-delà des 19 communes bruxelloises.

Un membre estime que les propositions faites par les membres du Collège posent des problèmes juridiques et risquent d'engendrer des effets pervers. Il ne faut pas confondre la guerre à la pauvreté et la guerre au pauvre - c'est à dire son exclusion. Si le principe de solidarité est souhaitable sur le plan budgétaire, il faut bien se rendre compte que beaucoup de communes seront d'accord de payer pourvu qu'elles exportent leurs pauvres ailleurs.

En ce qui concerne les propositions de M. Didier Gosuin, le membre formule des questions précises:

- 1° Qu'entend le membre du Collège par nouveaux critères de répartition du Fonds spécial de l'aide sociale?
- 2° Le Collège réuni va dégager des moyens pour accroître le nombre de travailleurs sociaux, mais quels sont les moyens budgétaires prévus à cet effet? Les travailleurs sociaux seront-ils destinés aux CPAS et non à l'associatif?
- 3° Pourquoi ne pas développer des dispositifs régionaux comme la délégation régionale aux solidarités urbaines et les missions locales pour l'emploi?
- 4° Pourquoi proposer une conférence interministérielle au niveau bruxellois sur la pauvreté?

En conclusion, un certain nombre de problèmes peuvent et doivent être traités par une solidarité intercommunale et entre les CPAS au niveau bruxellois.

onderwijs in Brussel. Ten slotte meent hij dat men geen kritiek mag leveren op het Belgische sociale-zekerheidsstelsel.

Het andere lid van het College (de heer Didier Gosuin) steunt de voorstellen van zijn collega. Hij herinnert aan de voornaamste oorzaken van de armoede: enerzijds het tekort aan werkaanbiedingen, een verschijnsel dat zich niet alleen in de federale Staat en het Gewest voordoet maar in heel Europa, en anderzijds de hervorming van het sociale-zekerheidsstelsel als gevolg van de begrotingsmoeilijkheden.

Volgens het lid moet vanuit een methodologisch oogpunt het solidariteitsdebat op het federale niveau gevoerd worden, zo niet loopt men het risico dat de sociale zekerheid de facto wordt geregionaliseerd. De Gewesten en de Gemeenschappen zijn trouwens niet de beste gesprekspartners voor de federale Staat. De steden die met de toenemende armoede te maken krijgen moeten de nodige initiatieven nemen. De federale overheid moet aan een en ander sleutelen. De verzorging in de ziekenhuizen zou moeten worden betaald door de gemeente waar men woont. De federale overheid zou tevens per gemeente een armoedegrens moeten bepalen en indien het percentage armen hoger ligt, mogen de gemeenten een beroep doen op een federaal fonds. Deze solidariteit tussen de gemeenten moet verder reiken dan de negentien Brusselse gemeenten.

Een lid vindt dat de voorstellen van de leden van het College een juridisch probleem vormen en perverse gevolgen kunnen hebben. De armoede bestrijden is iets anders dan de armen uitsluiten. Het principe van de solidariteit is weliswaar wenselijk op het vlak van de begroting, maar we mogen niet vergeten dat veel gemeenten graag zullen betalen als ze hun armen maar kwijt zijn.

Het lid heeft enkele precieze vragen bij de voorstellen van de heer Didier Gosuin:

- 1° Wat verstaat het lid van het College onder nieuwe criteria voor het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn?
- 2° Het Verenigd College zal bijkomende middelen ter beschikking stellen om het aantal maatschappelijk werkers te verhogen, maar met welke begrotingsmiddelen? Gaan de maatschappelijke werkers naar de OCMW's en niet naar de verenigingen?
- 3° Waarom niet meer gebruik maken van gewestelijke voorzieningen zoals de gewestelijke afvaardiging voor de stedelijke solidariteit en de lokale opdrachten voor werkgelegenheid?
- 4° Waarom een Brusselse interministeriële conferentie over de armoede voorstellen?

Een aantal problemen moeten ten slotte in Brussel worden opgelost via solidariteit tussen de gemeenten en tussen de OCMW's.

Un membre est d'accord avec le membre du Collège pour dire que le problème de l'emploi est européen et même international, le dumping social en étant l'une des causes. Quant aux ressortissants de l'Union européenne, il ne faut pas perdre de vue le principe de réciprocité. Nos nationaux ont également droit dans les autres pays de l'Union européenne aux prestations sociales s'ils y résident.

Un autre membre précise toutefois que la réciprocité ne joue que pour la sécurité sociale et non pour l'aide sociale. Ainsi, un Français de moins de 25 ans pourrait venir chez nous pour bénéficier de l'aide sociale parce qu'en France il n'en dispose qu'à partir de 25 ans.

Le membre précédent souligne que si des initiatives peuvent éventuellement être prises avec d'autres villes, il faut prendre conscience qu'à la différence des autres grandes métropoles belges, Bruxelles est également une Région.

Un membre fait observer que l'insertion sociale dépend de la valeur du lien social. Le fait qu'un CPAS paye à distance peut dès lors causer des difficultés.

Il convient également de s'interroger, comme il a été souligné lors de la table ronde, sur les aides les plus urgentes à donner aux acteurs de première ligne. Les travailleurs de CPAS sont débordés.

En ce qui concerne l'étude intervilles, il faut réfléchir aux liens à établir avec les rapports existants.

Un membre estime que différentes idées doivent être mises en avant:

1° L'emploi doit être réparti de manière à ce que la pauvreté n'augmente plus.

2° Il faut préserver autant que possible la sécurité sociale.

Le membre fait également observer que l'exode vers les villes continuera d'autant plus que les exclus y trouvent des groupes d'exclus qui forment en quelque sorte une communauté.

Le membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond d'abord que tout le monde doit s'atteler à la problématique de l'emploi qui dépasse le niveau régional. Il faut commuter des dépenses passives d'entretien de la pauvreté en création d'emplois.

En ce qui concerne le critère de répartition du Fonds spécial de l'aide sociale, le Collège réuni a demandé aux présidents et secrétaires de CPAS d'examiner les critères de répar-

Een lid is het er met het lid van het College over eens dat de werkgelegenheid een Europees en zelfs internationaal probleem is, omdat de sociale dumping een van de oorzaken ervan is. Wat de burgers van de Europese Unie betreft, mogen wij het reciprociteitsbeginsel niet uit het oog verliezen. Onze landgenoten hebben in de andere landen van de Europese Unie ook recht op maatschappelijke hulp indien ze daar verblijven.

Een ander lid preciseert evenwel dat de reciprociteit slechts geldt voor de sociale zekerheid en niet voor de maatschappelijke hulpverlening. Zo kan een Franse staatsburger, die minder dan 25 jaar oud is, beslissen naar België te komen om hier maatschappelijke hulp te vragen, omdat hij er in Frankrijk pas vanaf 25 jaar recht op heeft.

Het vorige lid onderstreept dat er eventueel wel initiatieven genomen kunnen worden met andere steden, maar dat men moet beseffen dat Brussel in tegenstelling tot andere grote Belgische steden, ook nog een Gewest is.

Een lid doet opmerken dat de sociale integratie afhankelijk is van de waarde van de maatschappelijke band. Het feit dat een OCMW op afstand betaalt, kan dan ook voor moeilijkheden zorgen.

Er rijzen ook vragen, zoals onderstreept werd tijdens de ronde-tafelconferentie, over de meest dringende steunmaatregelen voor de eerstelijns werkers. Het personeel van de OCMW's is overstelpt met werk.

Wat de studie van de steden betreft, moeten wij nadenken over het verband met de bestaande verslagen.

Een lid vindt dat er verschillende ideeën benadrukt moeten worden:

1° De werkgelegenheid moet zodanig verdeeld worden dat de armoede niet meer toeneemt.

2° Er mag zo weinig mogelijk aan de sociale zekerheid geraakt worden.

Het lid doet ook opmerken dat de vlucht naar de steden zal voortduren omdat de uitgestotenen er andere groepen van uitgestotenen aantreffen die in zekere zin een gemeenschap vormen.

Het lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt eerst dat iedereen aandacht moet besteden aan het probleem van de werkgelegenheid dat verder reikt dan de grenzen van het Gewest. Wij moeten het geld dat besteedt wordt aan passieve uitgaven die de armoede niet verminderen, gebruiken voor het scheppen van werkgelegenheid.

In verband met het criterium voor de verdeling van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn, heeft het Verenigd College aan de voorzitters en secretarissen van de

tition, mais le Fonds spécial de l'aide sociale ne représente que 2% du budget des CPAS.

En ce qui concerne les travailleurs sociaux, le Collège réuni va privilégier des initiatives de terrain et a accru les moyens pour l'habitat accompagné afin de permettre une réinsertion par le logement. Les moyens des maisons d'accueil ont été fortement augmentés (8 à 24 millions).

Enfin, quant à la conférence spécifique sur la pauvreté, il est utile que tous les ministres de Bruxelles se retrouvent pour discuter de ce thème et coordonner les initiatives.

En ce qui concerne la création d'un fonds fédéral, le but n'est pas de dédouaner les communes bruxelloises de leurs obligations de solidarité, mais de remédier au fait que certaines communes du royaume échappent à tout devoir de solidarité.

Un membre se demande comment privilégier les actions de terrain et déterminer lesquelles dans le cadre des moyens disponibles. Ne faut-il pas insister sur l'aspect prévention?

Le membre du Collège a également souligné qu'il fallait mieux organiser les moyens dont on dispose. Les dispositifs d'insertion socio-professionnelle ont permis la mise au travail d'environ 2.000 personnes peu scolarisées. Il faut également tenir compte du travail effectué par la délégation interministérielle aux solidarités urbaines. Son rôle ne pourrait-il pas être développé?

Un membre estime que c'est dans le cadre d'une organisation structurée publique telle que le CPAS que les mesures d'accompagnement doivent être organisées.

Les CPAS sont pour l'instant obligés de fournir l'aide sociale à ceux qui se trouvent sur leur territoire mais ne sont pas obligés de prendre des mesures d'accompagnement.

Il faut établir des critères de répartition concrète de cette prise en charge.

Un autre membre estime que les rapports déposés n'ont pas répondu à certaines demandes résultant des précédents rapports. Ainsi, on ne dispose pas de l'état de la pauvreté chiffrée, or, le problème de la pauvreté captive n'est pas à négliger à Bruxelles. Les problèmes d'accès aux soins de santé, des femmes isolées et des personnes âgées ne sont pas non plus abordés.

Un membre du Collège (M. Rufin Grijp) partage de nombreuses constatations mais manque de moyens.

OCMW's gevraagd de verdeelcriteria te onderzoeken, maar het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn vertegenwoordigt slechts 2 % van de begroting van de OCMW's.

Wat de maatschappelijke werkers betreft, zal het Verenigd College voorrang geven aan initiatieven op het terrein. Het heeft ook de middelen verhoogd voor het begeleid wonen zodat een integratie via de huisvesting mogelijk wordt. De middelen voor de opvangtehuizen zijn sterk verhoogd (8 tot 24 miljoen).

Voor de eigenlijke conferentie over de armoede is het nuttig dat alle ministers van Brussel bijeenkomen om dit thema te bespreken en de initiatieven te coördineren.

Wat de oprichting van een federaal fonds betreft, is het niet de bedoeling dat de Brusselse gemeenten vrijgesteld worden van hun verplichting tot solidariteit, maar wel dat er een oplossing komt voor het feit dat bepaalde gemeenten van het koninkrijk ontsnappen aan alle solidariteitsverplichtingen.

Een lid vraagt zich af op welke wijze er voorrang zal gegeven worden aan de acties op het terrein en hoe bepaald zal worden voor welke acties middelen vrijgemaakt worden. Moet de nadruk niet op het aspect van de preventie gelegd worden?

Het lid van het College heeft ook onderstreept dat de beschikbare middelen efficiënter aangewend moeten worden. De middelen voor de socio-professionele inschakeling hebben ervoor gezorgd dat ongeveer 2.000 laaggeschoolde personen werk hebben gevonden. Wij moeten ook rekening houden met het werk van de interministeriële afvaardiging voor de stedelijke solidariteit. Kan haar rol niet versterkt worden?

Een lid vindt dat de begeleidingsmaatregelen uitgevoerd moeten worden door een openbare gestructureerde organisatie zoals het OCMW.

De OCMW's moeten voor het ogenblik maatschappelijke hulp verlenen aan degenen die zich op hun grondgebied bevinden, maar ze zijn niet verplicht begeleidingsmaatregelen te nemen.

Er moeten criteria voor een concrete verdeling van deze tenlasteneming opgesteld worden.

Een ander lid vindt dat de ingediende verslagen geen antwoord geven op bepaalde vragen die ten gevolge van de voorgaande verslagen gerezen zijn. Zo beschikken wij niet over cijfergegevens in verband met de staat van de armoede, hoewel het probleem van de armoede in Brussel niet te verwaarlozen is. Er wordt hier geen gewag gemaakt van de moeilijke toegang tot de gezondheidszorg, de alleenstaande vrouwen en de bejaarden.

Een lid van het College (de heer Rufin Grijp) is het eens met veel vaststellingen maar heeft niet genoeg middelen.

L'autre membre du Collège (M. Didier Gosuin) estime que si certains indicateurs sont insuffisants, les peaufiner empêchera de faire de nouvelles propositions. Aujourd'hui, il faut cesser d'autoriser des initiatives non coordonnées par les CPAS. Le CPAS est l'acteur pivot dans une commune. Quant à la sélection des projets des acteurs du terrain, la sélectivité s'impose faute de moyens.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) rappelle que la répartition du Fonds spécial de l'aide sociale se fait sur la base d'un modèle mathématique complexe qui a été élaboré au début des années 1990. Elle se fait en fonction de l'activité des CPAS lors de l'exercice antérieur et présente donc un décalage d'environ 1 an entre les montants calculés et l'activité même des CPAS. Des fourchettes seront transmises aux commissaires. Une analyse relative à la répartition du Fonds pour 1996 est en cours.

La présidente note que ce calcul est extrêmement complexe, au point que personne, ou presque, ne s'y retrouve. Lorsque la part d'un CPAS dans le Fonds baisse sans que son travail se soit réduit, il peut avoir l'impression que plus personne ne contrôle véritablement le processus.

Un membre constate que certaines communes qui cumulent différents handicaps voient cependant leur part dans la répartition du Fonds spécial diminuer. Il y a là une discordance qu'il y aurait lieu d'analyser.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) rappelle que c'est un arrêté du Collège réuni du 12 septembre 1992 qui a jeté les bases de la répartition du Fonds spécial de l'aide sociale.

Un commissaire demande des informations complémentaires: lorsque les chiffres seront transmis à la commission, est-il possible de lui expliquer l'évolution des mécanismes d'attribution, ce qui permettra d'analyser les corrections éventuelles?

A. Table ronde

Un membre constate que le procès-verbal donne une large place aux interventions des ministres, qui correspondent pour l'essentiel aux exposés qu'ils ont présentés en commission; mais il est succinct quant aux débats qui auraient suivi.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'il est extrêmement difficile d'organiser cette Table ronde. Une formule différente a été retenue en 1994 et en 1995. L'année précédente, des opérateurs avaient été convoqués pour donner leur sentiment sur les 19 rapports

Het andere lid van het College (de heer Didier Gosuin) vindt dat bepaalde indicatoren niet precies genoeg zijn, maar indien ze verfijnd worden, kunnen er geen nieuwe voorstellen gedaan worden. We mogen geen initiatieven meer toelaten die niet door de OCMW's gecoördineerd worden. Het OCMW is de hoofdrolspeler in een gemeente. Gezien het gebrek aan middelen moet er een selectie gedaan worden onder de projecten van de actoren op het terrein.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) wijst erop dat het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn verdeeld wordt volgens een complex mathematisch model, dat bij het begin van de jaren 1990 is vastgesteld. Bij de verdeling wordt rekening gehouden met de activiteiten van de OCMW's tijdens het voorafgaande jaar. Er verloopt dus ongeveer een jaar tussen het tijdstip van de activiteit zelf van de OCMW's en de berekening van het bedrag ervoor. De minima en maxima zullen de commissieleden worden meegedeeld. Op dit ogenblik wordt de verdeling van het Fonds voor 1996 geanalyseerd.

De voorzitter zegt dat die berekening zo ingewikkeld is dat niemand of bijna niemand die begrijpt. Wanneer het bedrag dat een OCMW uit het Fonds ontvangt, terugloopt zonder dat de hoeveelheid werk afneemt, kan dat de indruk wekken dat een en ander fout zit.

Een lid stelt vast dat sommige gemeenten die verschillende handicaps cumuleren hun deel in de verdeling van het Bijzonder Fonds zien verminderen. Ook daar klopt iets niet, wat zou moeten worden onderzocht.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) wijst erop dat de regels voor de verdeling van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn vastgesteld zijn in een besluit van het Verenigd College van 12 september 1992.

Een commissielid vraagt aanvullende informatie. Zal het mogelijk zijn, wanneer de cijfers aan de commissie zullen worden meegedeeld, hem de evolutie van de toekenningsregelingen uit te leggen, waardoor de eventuele correcties kunnen worden ontleed?

A. Ronde Tafel

Een lid stelt vast dat er in de notulen veel aandacht wordt besteed aan de betogen van de ministers, die in hoofdzaak overeenkomen met de uiteenzetting die ze in de commissie hebben gegeven. De notulen zijn echter beknopt wat de weergave betreft van de besprekingen die zouden zijn gevolgd.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) zegt dat het uiterst moeilijk was die rondetafelconferentie te organiseren. In 1994 en 1995 is voor een andere formule gekozen. Vorig jaar is een aantal actoren gevraagd hun mening over de negentien verslagen van de

des CPAS, mais cette procédure s'est avérée extrêmement difficile à mettre en place. Aussi, en 1995, une invitation massive a été adressée à l'ensemble des CPAS mais aussi aux travailleurs de première ligne confrontés aux problèmes de la pauvreté, aux organisations qui font partie de la coordination sans-abri, etc.

La présidente constate que même si le rapport n'en fait pas mention, il y a bien eu un débat.

Un membre juge extrêmement difficile de discuter de ce procès-verbal dans la mesure où il n'y est pas fait mention des débats auxquels la présidente fait allusion.

Un autre intervenant renchérit: l'ordonnance est claire, elle prévoit que la Table ronde doit fournir des informations sur des actions à mettre en oeuvre pour lutter contre la pauvreté. C'est par rapport à ces pistes que se situe le travail de la commission. Le procès-verbal de la Table ronde ne reprend rien du feedback des intervenants de première ligne. Il serait donc utile, avant d'examiner la partie du rapport consacrée aux travailleurs sociaux, de réfléchir à l'évolution des travaux de la commission elle-même. Aussi le rapport sur les sans domicile fixe, qui a été transmis aux membres, se conclut par des recommandations qui sont, d'évidence, matière à débat.

B. Travailleurs sociaux

La présidente souligne, quant à elle, l'importance des conditions matérielles de travail que vivent les travailleurs sociaux: leurs locaux sont bien souvent exigus et inadaptés. Elle demande quand il sera possible de dégager des crédits pour subventionner les travaux des CPAS destinés à leurs locaux administratifs.

Un deuxième point important est celui de la formation. L'Ecole régionale d'administration publique n'est pas ouverte aux CPAS, même pas pour les examens linguistiques. Or, le vice-gouverneur exerçant la tutelle linguistique exige qu'avant toute nomination ou tout recrutement, l'assistant social ait réussi l'examen de bilinguisme. Il est évidemment impossible de réussir l'examen au recrutement puisque c'est l'institution publique qui doit demander l'inscription à l'examen linguistique. Il en résulte donc des suspensions par le vice-gouverneur, puis maintien et il n'y a pas d'annulation sauf si, au bout d'une année, le travailleur social n'a pas réussi l'examen linguistique. C'est un problème d'autant plus délicat que la fréquence des examens linguistiques est relativement peu élevée. Enfin, il n'existe aucun cours de néerlandais ou de français préparatoire à l'examen au Secrétariat permanent au recrutement. L'Ecole régionale d'administration publique a accueilli à sa formation générale les nouveaux recrutés, mais c'était une formation destinée au personnel communal dans son ensemble et pas spécifiquement au personnel des CPAS.

OCMW's te geven, maar die aanpak bleek uiterst moeilijk. In 1995 werden ook talloze uitnodigingen verstuurd naar alle OCMW's, maar ook naar de eerstelijns werkers die met armoedeproblemen geconfronteerd werden, naar de organisaties die deel uitmaken van de daklozencoördinatie, enz.

De voorzitter stelt vast dat er in het verslag weliswaar niets over wordt gezegd, maar dat er wel degelijk een debat heeft plaatsgehad.

Een lid meent dat het uiterst moeilijk is om die notulen te bespreken. Er wordt immers niets in vermeld over de debatten waar de voorzitter op alludeert.

Een andere spreker gaat nog verder: de ordonnantie bepaalt duidelijk dat op de ronde-tafelconferentie gegevens moeten worden meegedeeld over de acties die moeten worden gevoerd in de strijd tegen de armoede. De commissie moet die denksporen uitwerken. In de notulen van de ronde-tafelconferentie staat niets over de feedback van de eerstelijns werkers. Het zou dus nuttig zijn, alvorens dat deel van het verslag te onderzoeken dat betrekking heeft op de maatschappelijke werkers, zich te beraden over de weg die de commissie zelf met haar werkzaamheden moet opgaan. Het verslag over de daklozen, dat aan de leden is bezorgd, besluit met aanbevelingen waarover uiteraard kan worden gedebatteerd.

B. Maatschappelijk werkers

De voorzitter wijst op het belang van de materiële omstandigheden waarin de maatschappelijke werkers moeten werken: hun lokalen zijn heel dikwijls klein en onaangepast. De voorzitter vraagt wanneer er subsidies worden uitgetrokken om de OCMW's toe te laten hun administratieve ruimten te verbouwen.

Een tweede belangrijk punt is de opleiding. De OCMW's kunnen geen beroep doen op de Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur, zelfs niet voor de taalexamens. De vice-gouverneur, die het taaltoezicht uitoefent, eist echter dat een maatschappelijk werker pas kan worden benoemd of aangeworven nadat hij voor het tweetaligheidsexamen is geslaagd. Het is uiteraard niet mogelijk voor het aanwervingsexamen te slagen omdat de overheidsinstelling zelf voor de inschrijving voor het taalexamen moet zorgen. Dat leidt dus tot schorsingen door de vice-gouverneur, daarna tot behoud. Er is geen sprake van nietigverklaring tenzij de maatschappelijke werker na een jaar niet voor het taalexamen geslaagd is. Dit probleem is des te delicateser daar er relatief weinig taalexamens worden georganiseerd. Er bestaat bovendien ook geen enkele Nederlandse en Franse cursus ter voorbereiding van het examen bij het Vast Wervingssecretariaat. De Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur heeft de nieuw aangeworven personeelsleden tot haar algemene opleiding toegelaten, maar die opleiding is bestemd voor gemeentepersoneel in zijn geheel en niet specifiek voor OCMW-personeel.

Enfin, la présidente relève que les travailleurs sociaux de CPAS déplorent le manque de feedback entre les services sociaux et l'administration générale d'une part, et entre le service social et les mandataires de l'autre. Elle estime que cette question doit être réglée au sein même des CPAS.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'un texte est en élaboration pour modifier le champ d'application d'anciens textes sur les investissements. Un projet d'ordonnance va être déposé afin que des investissements puissent être pris en charge par la Commission communautaire commune, au niveau de l'aide aux personnes, pour des travaux destinés notamment aux locaux administratifs des CPAS. Le Collège réuni réfléchit à un mécanisme qui permettrait d'introduire dans ce texte des discriminations positives, soit en tenant compte d'un revenu médian par commune, soit d'autres critères.

Quant à la formation, la question a déjà été posée à l'Ecole régionale d'administration publique; celle-ci a demandé d'attendre d'avoir pu mettre en route des formations spécifiques. Ce point sera à nouveau soulevé.

La présidente cite l'exemple de la nouvelle comptabilité. Des formations en français sont prévues pour les receveurs-comptables des CPAS (proposées par le Collège réuni et assurées par l'Institut Cooremans) mais existent-elles en néerlandais?

La formation en néerlandais, répond le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin), sera sans doute elle aussi prise en charge par Cooremans. Préalablement, une lettre sera envoyée à l'ensemble des CPAS pour connaître leurs besoins en matière de formation.

La présidente répond que cette lettre est effectivement arrivée mais qu'elle ne dit rien d'une formation en néerlandais.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'il s'agit là d'une lettre de l'Institut Cooremans. Une lettre du Collège précisera que celui-ci prend en charge le coût de la formation de trois travailleurs par CPAS (en principe le receveur, le responsable des finances et un agent encodeur de données).

Un conseiller souhaite avoir davantage d'explications sur le calcul qui amène à la création de 449 emplois en cas de remboursement intégral du minimex par l'Etat fédéral. Selon ses estimations, ce calcul aboutit à un montant de 400.000 francs par emploi soit un peu plus de 33.000 francs par mois. Ces montants paraissent à tout le moins bizarres.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'une proposition va être discutée entre

De voorzitter wijst erop dat de maatschappelijke werkers van de OCMW's het gebrek aan terugkoppeling betreuren tussen de sociale diensten en het algemeen bestuur en tussen de sociale dienst en de mandatarissen. De voorzitter is van oordeel dat die kwestie in de OCMW's zelf geregeld moet worden.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) zegt dat er op dit ogenblik wordt gewerkt aan een tekst tot wijziging van het toepassingsgebied van de vroegere teksten inzake de investeringen. Er zal een ontwerp van ordonnantie worden ingediend opdat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, in het kader van de bijstand aan personen, werken zou financieren, onder andere de verbouwing van de administratieve lokalen van de OCMW's. Het Verenigd College beraadt zich over een regeling om in die tekst positieve discriminaties op te nemen, door rekening te houden met een mediaan inkomen van elke gemeente of met andere criteria.

Het probleem van de opleiding is reeds aan de Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur voorgelegd. Deze heeft verzocht nog te wachten omdat ze nog steeds geen specifieke opleiding kan geven. Dat punt zal opnieuw te berde worden gebracht.

De voorzitter neemt de nieuwe boekhouding als voorbeeld. Er zijn opleidingen in het Frans voor de ontvangers-boekhouders van de OCMW's (voorgesteld door het Verenigd College en georganiseerd door het Instituut Cooremans), maar bestaan die ook in het Nederlands?

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de h. Didier Gosuin) zegt dat de opleiding in het Nederlands wellicht ook door het Instituut Cooremans zal worden georganiseerd. De OCMW's zullen vooraf een brief ontvangen om hun noden inzake opleiding kenbaar te maken.

De voorzitter antwoordt dat die brief inderdaad ontvangen is, maar dat er niets in staat over een opleiding in het Nederlands.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de h. Didier Gosuin) zegt dat die brief van het Instituut Cooremans komt. In een brief van het Verenigd College zal worden gepreciseerd dat het College de opleiding van drie personeelsleden per OCMW (in principe de ontvanger, de financiële beheerder en een beambte die de gegevens moet invoeren) zal financieren.

Een raadslid wenst meer uitleg over de berekening die leidt tot 449 nieuwe banen ingeval de federale Staat het bestaansminimum integraal terugbetaalt. Volgens zijn berekeningen komt men dan uit op een bedrag van 400.000 frank per baan, d.w.z. iets minder dan 33.000 frank per maand. Die bedragen lijken op zijn minst vreemd.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat de leden van het College een

les membres du Collège sur la base du mode de calcul suivant: en cas de remboursement intégral du minimex par l'Etat fédéral, un mécanisme spécifique de solidarité entre l'Etat fédéral et les CPAS ainsi qu'entre les CPAS entre eux sera mis sur pied. Le montant de majoration des subventions sera versé au Fonds spécial de l'aide sociale, à condition qu'il soit transformé en nouveaux emplois attribués aux CPAS. Le calcul d'un remboursement intégral par l'Etat du minimex permet d'obtenir un total de 600 millions environ; or, un travailleur social - toutes charges comprises - coûte 1.200.000 francs. Une division (600 millions divisés par 1,2) aboutit à un total d'environ 400 travailleurs sociaux. Mais il faut ajouter à ce chiffre le coût, pour l'Etat fédéral, d'un chômeur soit au moins 269.000 francs par an. De plus, le travailleur social cotise et il y a donc aussi un retour fiscal d'environ 600.000 francs par travailleur. C'est en fonction de ce calcul qu'on arrive aux chiffres cités dans le rapport.

La présidente fait néanmoins observer que ce mode de calcul ne paraît pas très orthodoxe d'un point de vue institutionnel. L'Etat fédéral n'est en effet compétent que pour le remboursement du minimex. On voit mal comment un accord de coopération pourrait surmonter cet obstacle; par ailleurs le mécanisme proposé aboutirait à ce que la Commission communautaire commune fasse main basse sur l'argent.

Un membre pense que l'Etat fédéral a deux bonnes raisons d'intervenir. En premier lieu, il lui est parfaitement loisible d'adjoindre au remboursement intégral du minimex un certain nombre de normes, quantitatives comme qualitatives. Il paraît légitime de considérer que le recrutement des travailleurs sociaux soit un critère dont dépend le remboursement intégral du minimex. Par ailleurs, l'intervenant relève que la lutte contre le chômage ressortit aux attributions de l'Etat fédéral.

La présidente objecte que la remise au travail est, en fait, une compétence régionale.

L'orateur précédent fait néanmoins remarquer que le droit de tirage est inscrit dans la loi spéciale et qu'il existe des possibilités de cofinancement en cas de remise à l'emploi.

La présidente rétorque que dans cette hypothèse, on ne pourrait recruter des travailleurs sociaux supplémentaires que s'ils sont au chômage.

Le commissaire concède qu'il y a là un problème; la piste lui paraît néanmoins intéressante.

La présidente ne peut partager ce point de vue. Institutionnellement, la construction ne tient pas: le pouvoir fédéral n'est compétent ni pour le placement des travailleurs, ni pour l'aide sociale (sauf le minimex et ses conditions de remboursement).

Le commissaire pense que l'on peut imaginer un remboursement lié à des conditions qualitatives.

voorstel zullen bespreken dat op de volgende berekeningswijze stoelt: ingeval de federale Staat het bestaansminimum integraal terugbetaalt, zal er een specifieke solidariteitsregeling tot stand worden gebracht tussen de federale Staat en de OCMW's en tussen de OCMW's zelf. Het bedrag van de verhoging van de subsidies zal in het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn worden gestort, op voorwaarde dat het wordt gebruikt om bij de OCMW's nieuwe banen te scheppen. Indien de federale Staat het bestaansminimum volledig terugbetaalt, levert dit ongeveer 600 miljoen op. Een maatschappelijk werker kost echter - alle lasten inbegrepen - 1 miljoen 200.000 frank. Delen wij 600 miljoen door 1,2 miljoen, dan komen wij uit op een totaal van ongeveer 400 maatschappelijke werkers. In dat cijfer moet echter nog worden verrekend hoeveel een werkloze de federale Staat kost: ten minste 269.000 frank per jaar. Bovendien worden er op het loon van de maatschappelijke werker bijdragen ingehouden. Er is dus een fiscale return van ongeveer 600.000 frank per werknemer. Die berekening geeft de in het verslag vermelde cijfers.

De voorzitter wijst er echter op dat die berekening institutioneel niet geheel volgens de regels is. De federale Staat is immers maar bevoegd om het bestaansminimum terug te betalen. Hoe kan men dat probleem in een samenwerkingsakkoord oplossen? Bovendien zou de voorgestelde regeling ertoe leiden dat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de hand op het geld zou leggen.

Een lid is van mening dat de federale Staat twee goede redenen heeft om op te treden. Ten eerste kan hij eisen dat er, alvorens het bestaansminimum integraal wordt terugbetaald, aan een aantal kwantitatieve en kwalitatieve normen wordt voldaan. De aanwerving van maatschappelijke werkers lijkt een gewettigd criterium voor de integrale terugbetaling van het bestaansminimum. Ten tweede is de strijd tegen de werkloosheid een bevoegdheid van de federale Staat.

De voorzitter werpt op dat hertewerkstelling echter een gewestelijke bevoegdheid is.

De vorige spreker wijst er echter op dat het trekkingsrecht in de bijzondere wet is ingeschreven en dat er mogelijkheden tot medefinanciering bestaan in geval van hertewerkstelling.

De voorzitter repliciert dat men in dat geval slechts bijkomende maatschappelijke werkers zou kunnen aanwerven indien deze personen werkloos zijn.

Het commissielid geeft toe dat er een probleem is. Het denkspoor lijkt hem echter interessant.

De voorzitter kan dat standpunt niet delen. Institutioneel beschouwd, heeft die oplossing geen zin: de federale overheid is noch bevoegd voor de tewerkstelling van de werkers noch voor de maatschappelijke hulpverlening (behalve het bestaansminimum en de terugbetalingsvoorwaarden).

Het commissielid meent dat het mogelijk moet zijn dat er aan de terugbetaling kwalitatieve voorwaarden worden gekoppeld.

La présidente craint des effets pervers, par exemple si on se base sur le taux d'activité. Elle est personnellement plus favorable à un système qui soit proportionnel au nombre de demandes de minimex.

Le membre n'est pas opposé à ce critère: l'importance est de fixer un critère plancher - les critères qualitatifs étant plutôt du ressort des Communautés.

La présidente estime qu'il s'agit d'évaluer le coût en masse salariale de l'examen d'un dossier (qu'il aboutisse ou non) et de fixer un critère qui soit fonction du nombre de dossiers. Mais il faut éviter les confusions institutionnelles, qui feraient mettre le doigt dans des engrenages dangereux.

L'orateur précédent note encore que certains CPAS, à en croire le rapport, auraient un taux de travailleurs sociaux particulièrement faible: ce serait notamment le cas à Anderlecht. A-t-on des informations qui permettraient d'expliquer ce phénomène? Connaît-on le nombre de travailleurs sociaux par dossier traité?

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond que ce chiffre se trouve dans le rapport, à la page 153 (rapport de l'Université d'Anvers).

La présidente fait observer qu'il s'agit là du nombre de minimex ou d'équivalent minimex par travailleur social, compte non tenu des refus et de toutes les autres formes d'aide sociale. Le nombre de dossiers traités par chaque travailleur social est plus élevé.

Un autre membre pense que la piste évoquée par l'intervenant précédent est intéressante mais qu'elle pose nombre de problèmes, non seulement institutionnels mais aussi structurels. Par hypothèse en effet, si l'Etat rembourse intégralement le minimex et que ce remboursement est lié au recrutement de travailleurs sociaux, on n'embauchera que des chômeurs. L'intervenant a donc une réserve de fond quant à la formule qui est proposée. Il y ajoute une réserve institutionnelle: ne constitue-t-elle pas un transfert de coût inversé? Ajouter au coût du travailleur social les rentrées fiscales et le coût d'un chômeur, c'est procéder à l'envers du calcul que fait l'Etat fédéral. Calculer ainsi sur une base souhaitée et non encore négociée est un point extrêmement délicat.

L'orateur précédent reconnaît que sa solution n'est pas une panacée. L'important, c'est la garantie d'un suivi suffisant par rapport à l'octroi du minimex. Il faut donc encourager les CPAS à compléter leur cadre; d'autre part, il faut garantir que l'argent supplémentaire serve à résorber l'augmentation du nombre de cas mais aussi à faire un travail plus en profondeur. Le remboursement intégral du minimex ne doit

De voorzitter vreest voor de negatieve gevolgen, bijvoorbeeld wanneer men zich baseert op de activiteitsgraad. De voorzitter is zelf meer voorstander van een regeling die proportioneel rekening houdt met het aantal personen dat het bestaansminimum aanvraagt.

Het lid kan zich met dat criterium verenigen. Het gaat er immers om een minimumcriterium vast te stellen. De kwalitatieve criteria zijn eerder een bevoegdheid van de Gemeenschappen.

De voorzitter is van mening dat het erom gaat de loonkost voor de behandeling van een dossier (ongeacht er gevolg aan wordt gegeven of niet) te evalueren en een criterium vast te stellen dat rekening houdt met het aantal dossiers. Men moet echter institutionele verwarring vermijden. Dat zou alleen maar een gevaarlijk raderwerk in gang zetten.

De vorige spreker wijst er nog op dat sommige OCMW's, bijvoorbeeld Anderlecht, volgens het verslag bijzonder weinig maatschappelijke werkers in dienst zouden hebben. Beschikt men over informatie die dat zou kunnen verklaren? Weet men hoeveel maatschappelijke werkers hoeveel dossiers behandelen?

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat het cijfer op blz. 153 van het verslag staat (verslag van de Universiteit van Antwerpen).

De voorzitter wijst erop dat het daar gaat over het aantal personen - per maatschappelijke werker - dat het bestaansminimum trekt of equivalenten ervan, zonder de weigeringen en alle andere vormen van maatschappelijke hulpverlening. Elke maatschappelijke werker behandelt veel meer dossiers.

Een ander lid zegt dat het door de vorige spreker naar voren gebrachte denkspoor interessant is, maar dat het problemen doet rijzen, niet alleen op institutioneel vlak maar ook op structureel vlak. Een voorbeeld: indien de Staat het bestaansminimum integraal terugbetaalt en die terugbetaling gekoppeld wordt aan de aanwerving van maatschappelijke werkers, zal men alleen maar werklozen aanwerven. Het lid staat dus terughoudend tegenover de voorgestelde formule. Het lid vraagt zich bovendien af of die formule op institutioneel vlak niet voor een omgekeerde kostenoverdracht zorgt? Wanneer men de fiscale opbrengst en de kost van een werkloze aan de kost van een maatschappelijke werker toevoegt, maakt men de omgekeerde berekening dan degene die de federale Staat maakt. Een berekening maken die stoelt op hetgeen men wenst en waarover nog niet is onderhandeld, is uiterst delicaat.

De vorige spreker geeft toe dat zijn oplossing geen wondermiddel is. Het belangrijkste is dat er bij de toekenning van het bestaansminimum voor voldoende follow-up gezorgd wordt. Men moet de OCMW's er dus toe aanzetten hun personeelsformatie te vervolledigen; anderzijds moet men ervoor zorgen dat het bijkomende geld dient om het hoofd te bieden aan de toename van het aantal gevallen, maar ook om meer wezenlijk

pas, en d'autres termes, aboutir à réduire l'intervention du Fonds spécial de l'aide sociale ni l'intervention communale. L'orateur relève que les interventions communales en faveur des CPAS ont, ces dernières années, moins augmenté que celles de l'Etat.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond que ce constat n'est pas correct. Il ajoute qu'en comité interministériel pour l'intégration sociale, la thèse de l'Etat fédéral a été la suivante: une augmentation dans l'intervention dans le remboursement du minimex n'est pas possible pour des raisons budgétaires, sauf à proposer un mécanisme qui ne coûte rien à l'Etat fédéral. Il faut aussi trouver un mécanisme qui empêche que le transfert des charges supportées par les CPAS s'accélère. Il s'agit enfin de répondre à une situation qui lèse relativement Bruxelles, puisque l'augmentation du remboursement minimex de 60 à 65% ne concerne que 8 ou 9 des CPAS bruxellois et que, par exemple, une petite commune comme St. Josse qui connaît de réels problèmes s'en trouve défavorisée. Si tous les CPAS bruxellois pouvaient bénéficier du remboursement à 65%, le coût supplémentaire pour l'Etat fédéral serait d'environ 100 millions. Il est donc important de trouver des mécanismes de solidarité entre les CPAS, et l'embauche de travailleurs sociaux peut en être une modalité.

Pour un commissaire, la proposition de M. Didier Gosuin pose problèmes. Elle revient en effet à dire que si l'on veut de l'emploi, il faut d'abord aller chômer. Or, le travail social demande un recours aux plus qualifiés. Comme le disait un responsable d'ATD Quart Monde, il faut les meilleurs pour ceux qui ont le moins. Un autre problème est le suivant: si un travailleur social fait bien son travail et qu'il a donc de moins en moins de dossiers à traiter, on aboutira à ce paradoxe qu'au bout d'un moment, on n'aura plus besoin de lui.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) pense qu'il est parfaitement faisable de former des personnes peu qualifiées par l'intermédiaire de l'Orbem. Dès à présent, l'Orbem travaille avec l'ensemble des CPAS dans le cadre de cellules emploi-formation pour les travailleurs ACS; ce système fonctionne bien et est peu coûteux.

L'intervenant précédent juge important de ne pas envoyer à l'Etat fédéral un signal faux ou incomplet.

Un conseiller traite plus spécialement du problème du retour d'information sur les pratiques sociales, évoqué en page 64 du rapport. C'est là une question importante, car il n'existe pas de grille d'informations destinée aux travailleurs sociaux. Cette absence est liée aux désaccords qui subsistent entre les différents niveaux de pouvoir. Il serait utile de donner aux travailleurs sociaux des différents CPAS une grille de références socialement opposables, comme il existe dans les hôpitaux une liste des interventions "médicalement opposables".

werk te leveren. De volledige terugbetaling van het bestaansminimum mag er met andere woorden niet toe leiden dat de bijdrage van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn of de bijdrage van de gemeente verminderen. De spreker wijst erop dat de bijdragen van de gemeenten aan de OCMW's de jongste jaren minder snel zijn gestegen dan die van de Staat.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) zegt dat dit een foutieve vaststelling is. Hij voegt eraan toe dat de federale Staat er in het interministeriële comité voor maatschappelijke integratie op gewezen heeft dat het om begrotingsredenen niet mogelijk is de bijdrage in de terugbetaling van het bestaansminimum te verhogen, tenzij er een regeling wordt gevonden die de federale Staat niets kost. Er moet ook een regeling komen die voorkomt dat de door de OCMW's gedragen lasten te snel worden overdragen. Het gaat erom een probleem op te lossen waar Brussel relatief onder lijdt. De verhoging van de terugbetaling van het bestaansminimum van 60 tot 65 % komt immers slechts 8 of 9 Brusselse OCMW's ten goede terwijl een kleine gemeente als Sint-Joost, die met zware problemen te kampen heeft, wordt benadeeld. Indien alle Brusselse OCMW's 65 % zouden worden terugbetaald, zou dit de federale Staat ongeveer 100 miljoen extra kosten. Het is dus belangrijk solidariteitsregelingen tussen de OCMW's te vinden. Het aanwerven van maatschappelijke werkers kan daar een onderdeel van zijn.

Een commissielid meent dat het voorstel van de heer Didier Gosuin voor problemen zorgt: het komt er in feite op neer te zeggen dat iemand die wil werken, eerst moet stempelen. Het maatschappelijk werk moet echter door de meest bekwamen uitgevoerd worden; of zoals een verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld zei: we hebben de besten nodig om degenen die er het slechtst aan toe zijn te helpen. Een ander probleem heeft te maken met het feit dat een maatschappelijk werker die zijn werk goed doet en dus alsmaar minder dossiers te behandelen heeft, op een bepaald ogenblik overbodig wordt.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) zegt dat het perfect mogelijk is laaggeschoolden via de BGDA op te leiden. Voortaan werkt de BGDA met alle OCMW's samen in het kader van de opleiding van geco's. Die regeling werkt perfect en kost weinig.

De vorige spreker zegt dat het belangrijk is de federale Staat geen verkeerd of onvolledig signaal te sturen.

Een raadslid heeft het in het bijzonder over de feedback over sociale praktijken, behandeld op blz. 64 van het verslag. Dat is een belangrijke kwestie omdat er aan de maatschappelijke werkers geen informatie wordt verstrekt. Die toestand is te wijten aan de onenigheid tussen de verschillende gezagsniveaus. Het zou nuttig zijn de maatschappelijke werkers van de verschillende OCMW's mee te delen wat op sociaal vlak kan en wat niet mogelijk is, zoals dat in de ziekenhuizen bestaat met de lijst van de medische prestaties die terugbetaald worden en niet.

L'intervenant se demande par ailleurs si les travailleurs sociaux des CPAS sont bien outillés pour répondre aux nouveaux problèmes que pose la pauvreté. Peut-être faudrait-il, en la matière, s'inspirer du réseau des agences bancaires: le personnel y est aisément transférable et les agences sont implantées dans les communes où se trouvent les clients intéressés. On pourrait parfaitement envisager d'implanter à certains endroits des "agences sociales". Cette formule permettrait une adaptation plus rapide aux problèmes sociaux du terrain, tout en augmentant les possibilités de promotion et en améliorant la souplesse de gestion du personnel. L'intervenant est conscient, cela étant, que cette façon de faire augmente la demande d'autonomie des communes.

La présidente rappelle que les CPAS ne sont pas des agents déconcentrés de la Commission communautaire commune. Il est nécessaire de maintenir des mécanismes de solidarité dans la mesure où la pauvreté engendre la pauvreté et la richesse, la richesse. Quant au problème de la grille, elle souligne qu'on a toujours tendance à normaliser au nom de l'égalité: or, l'aide sociale implique un examen cas par cas de chaque situation. Il y a certes des réponses normalisées (l'octroi du minimex ou de son équivalent) mais elles peuvent avoir des effets pervers en figeant voire en renforçant les inégalités. Il faut garder la possibilité de répondre au cas par cas, et l'important est donc de se fixer des balises.

Par ailleurs, on ne peut pas vouloir à la fois l'autonomie locale et la fusion. Décider comme le fait la réforme "Onkelinx" qu'une commune bénéficie de remboursements plus élevés si elle atteint un seuil-plancher de dossiers traités constitue déjà un progrès. Mais il y a moyen de faire beaucoup mieux, par exemple en prenant pour critère le revenu moyen par habitant. Cette hypothèse pourrait néanmoins susciter des difficultés dans la mesure où ce revenu est plus faible en Wallonie qu'en Flandre.

Un membre propose - sur ce point - de prendre en considération un pourcentage de dossiers par rapport à la population, ce qui permettrait des corrections sans faire encourir les risques énoncés.

Pour ce qui est des travailleurs sociaux, il plaide pour une coordination et une complémentarité avec le tissu associatif. M. Didier Gosuin a tenu, en commission, des propos assez fermes à ce sujet. Le souci de coordination est mis en avant par les associations elles-mêmes; sans doute serait-il bon de veiller à un bon fonctionnement des systèmes de coordination qui sont prévus dans la législation sur les CPAS. Peut-être des incitants devraient-ils être envisagés à cet effet. A terme, des économies d'échelle paraissent ainsi réalisables. Quel est le sentiment du Collège à cet égard?

Le nombre insuffisant de travailleurs sociaux, par ailleurs, est un véritable problème. Les travailleurs sociaux se plaignent et voudraient consacrer davantage de temps à leur

De spreker vraagt zich bovendien af of de maatschappelijke werkers van de OCMW's voldoende uitgerust zijn om het hoofd te bieden aan de nieuwe problemen die de armoede met zich brengt. Misschien moet men zich ter zake laten inspireren door hetgeen in de bankinstellingen geschiedt: het personeel kan makkelijk worden overgeheveld en de agentschappen zijn gevestigd in de gemeenten waar zich de klanten bevinden. Het zou perfect mogelijk zijn op sommige plaatsen "sociale agentschappen" te vestigen, waardoor men de sociale problemen op het terrein sneller zou kunnen aanpakken, de promotiemogelijkheden zou kunnen doen stijgen en het personeel soepeler zou kunnen leiden. De spreker is zich ervan bewust dat die handelwijze de vraag naar de gemeentelijke autonomie doet rijzen.

De voorzitter herinnert eraan dat de OCMW's geen lokale filialen van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zijn. De solidariteitsregelingen moeten behouden blijven omdat armoede tot nog meer armoede leidt en rijkdom tot nog meer rijkdom. Wat het probleem van de informatie betreft, wijst de voorzitter erop dat men altijd geneigd is te normaliseren in naam van de gelijkheid: maatschappelijke hulpverlening vergt echter dat men elk geval apart onderzoekt. Er zijn natuurlijk genormaliseerde oplossingen (de toekenning van het bestaansminimum of van het equivalent ervan) maar die kunnen perverse effecten hebben en de ongelijkheden consolideren of groter maken. Men moet de mogelijkheid behouden om geval per geval aan te pakken. Het is dus belangrijk zich bepaalde referenties te stellen.

Bovendien mag men niet tegelijk lokale autonomie en fusie willen. Het is reeds een stap vooruit indien men, zoals geschiedt in de hervorming "Onkelinx, beslist dat een gemeente meer wordt terugbetaald indien ze een minimum-aantal dossiers behandeld heeft. Men kan echter nog verder gaan, door bijvoorbeeld het gemiddeld inkomen per inwoner als criterium te nemen. Dat zou echter problemen kunnen doen rijzen. Dat inkomen ligt in Wallonië immers lager dan in Vlaanderen.

Een lid stelt ter zake voor rekening te houden met een percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, waardoor correcties zouden mogelijk zijn zonder de voorvermelde risico's te lopen.

Wat de maatschappelijke werkers betreft, pleit het lid voor coördinatie en aanvullende samenwerking met de verenigingen. De heer Didier Gosuin heeft zich ter zake in de commissie vastberaden getoond. Ook de verenigingen zelf pleiten voor meer coördinatie. Men zou er wellicht moeten voor zorgen dat de coördinatieregelingen die in de wetgeving op de OCMW's zijn ingebouwd vlot werken. Misschien moet men zich ter zake over bepaalde stimuli bezinnen. Op termijn kan men aldus schaalbesparingen doen. Welk standpunt neemt het College ter zake in?

Het te geringe aantal maatschappelijke werkers zorgt bovendien voor een waar probleem. De maatschappelijke werkers klagen en zouden meer tijd aan hun werkelijke op-

vraie mission, qui est la guidance sociale. L'intervenant regrette que l'utilisation des travailleurs sociaux comme détecteurs de phénomènes d'exclusion soit trop peu fréquente. Il faudrait aussi parler du problème du glissement de la sécurité sociale vers l'assistance, l'aide sociale. Il ne s'agit pas là nécessairement d'un phénomène de pauvreté accrue: le rapport est attentif à cette nuance. Si les travailleurs sociaux étaient davantage utilisés pour identifier les mécanismes d'exclusion, des corrections pourraient être utilement proposées.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) note que le secteur associatif a parfois tendance à dénigrer le secteur public. La nécessité d'une coordination n'en est que plus grande. Il rappelle que le CPAS n'a pas pour seule mission de lutter contre la pauvreté: l'article 1er de la loi organique est clair à cet égard. Les CPAS sont aussi confrontés à des phénomènes comme le surendettement, l'insuffisance des pensions, etc. Il est donc souhaitable que les mécanismes de partenariat prévus à l'article 60 de la loi organique se développent.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) note en particulier l'augmentation des problèmes liés aux frais de santé. Les chiffres du rapport en témoignent, en particulier pour ce qui est de l'hospitalisation. La population pauvre attend de plus en plus pour se faire soigner, et ce phénomène a un impact sur la structure des frais médicaux.

Quant à l'exclusion des allocations de chômage, elle est en augmentation et ce pour trois raisons principales. Il y a des chômeurs qui se mettent en faute par exemple en travaillant en noir, etc; il y a les chômeurs - toujours plus nombreux - qui sont victimes de sanctions administratives et, enfin, les chômeurs de longue durée.

Un membre rappelle que toute personne a droit à l'aide sociale. Il y a manifestement une dérive à cet égard, qui est notamment le résultat des contraintes administratives auxquelles est confronté le travailleur social. Il faut insister sur la responsabilité de l'Etat fédéral qui exclut de plus en plus de chômeurs, renvoyant ces exclus au minimex qui est à charge des CPAS. L'intervenant plaide dès lors pour un remboursement intégral du CPAS par l'Etat.

Un autre membre ne croit pas que ce remboursement à 100% soit une bonne chose car il dévalorise le travail des CPAS. Ceux-ci ne s'occupent pas seulement d'octroyer le minimex mais d'une série d'autres dossiers (surendettement, etc.). L'intervenant confirme par ailleurs l'analyse qu'a fait le représentant de M. Didier Gosuin quant aux problèmes que pose l'accès aux soins de santé.

Un membre se demande si les travailleurs sociaux des CPAS ne devraient pas être déchargés d'une partie de leurs

dracht willen besteden, te weten maatschappelijke begeleiding. De spreker betreurt dat de maatschappelijke werkers te weinig gebruikt worden om fenomenen op te sporen die op uitsluiting wijzen. Volgens het lid zou men het ook moeten hebben over het probleem van de doorschuiving van sociale zekerheid naar sociale bijstand of hulp. Dat is niet noodzakelijkerwijs een verschijnsel van toegenomen armoede: het verslag wijst op die nuance. Indien de maatschappelijke werkers meer zouden worden ingezet om uitsluitingsmechanismen op te sporen, zou men kunnen ingrijpen.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) wijst erop dat de verenigingen dikwijls geneigd zijn met minachting over de overheidssector te spreken. De noodzaak aan coördinatie is des te groter. Hij herinnert eraan dat de OCMW's niet tot taak hebben de armoede te bestrijden. Artikel 1 van de organieke wet is ter zake heel duidelijk. De OCMW's worden ook geconfronteerd met schuldenlast, te kleine pensioenen, enz. De partnershipsregelingen die in artikel 60 van de organieke wet zijn vastgesteld, moeten dus worden uitgebouwd.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) wijst in het bijzonder op de toename van de problemen die te maken hebben met de gezondheidskosten, wat blijkt uit de cijfers in het verslag, in het bijzonder wat de ziekenhuisopname betreft. De arme bevolking wacht alsmaar langer om zich te laten verzorgen, wat een weerslag heeft op de medische kosten.

Alsmaar meer personen krijgen niet langer een werkloosheidsuitkering, en dat om drie hoofdredenen: er zijn werklozen die de regelgeving overtreden door bijvoorbeeld in het zwart te werken; er zijn - alsmaar meer - werklozen die het slachtoffer zijn van administratieve sancties, en ten slotte zijn er de langdurige werklozen.

Een lid herinnert eraan dat elkeen recht heeft op maatschappelijke hulpverlening. Dat dit in de praktijk wel eens anders is, heeft onder meer te maken met de administratieve beperkingen waarmee de maatschappelijke werker wordt geconfronteerd. Men moet de federale Staat op zijn verantwoordelijkheid wijzen. Deze sluit immers alsmaar meer werklozen uit, die op een bestaansminimum terugvallen, dat door de OCMW's gedragen wordt. De spreker pleit er dan ook voor dat de Staat de OCMW's integraal terugbetaalt.

Een ander lid is van mening dat een integrale terugbetaling geen goede zaak is omdat die het werk van de OCMW's devaloriseert. De OCMW's kennen niet alleen het bestaansminimum toe, maar behandelen een resem andere dossiers (schuldenlast enz.). De spreker bevestigt bovendien hetgeen de vertegenwoordiger van de minister heeft gezegd over de problemen betreffende de toegang tot de gezondheidszorg.

Een lid vraagt zich af of men de maatschappelijke werkers van de OCMW's niet een deel van de administratieve taken

tâches administratives pour pouvoir faire de la réinsertion, s'il ne faudrait pas créer des sociétés d'économie sociale et arriver à une meilleure concertation avec l'Orbem.

La présidente rappelle que les assistants sociaux ont aussi un rôle de guidance. Elle explique qu'il existe bien une concertation avec l'Orbem dans le domaine de l'insertion socio-professionnelle et que l'on crée des sociétés d'économie sociale à petite échelle parce que tout est une question de moyens et qu'en dehors du minimex, les autres formes d'aide ne sont financées que par le Fonds spécial de l'aide sociale (peu important) et par la commune.

Un membre estime qu'il faut aussi qu'il y ait une volonté politique.

Un autre membre déclare qu'il faudrait une meilleure coordination entre le travail du CPAS et le secteur associatif. Il demande si les travailleurs sociaux complémentaires seraient affectés à la guidance.

La présidente répond que s'il y a plus de travailleurs sociaux dans les CPAS, il y aura d'office une meilleure approche qualitative, de guidance et de prévention.

Elle s'étonne encore des motions prises par certains conseils communaux ou de CPAS sur le remboursement à 100 % du minimex par l'Etat fédéral qui qualifient le minimex de revenu de remplacement. Il y a donc confusion entre aide sociale et sécurité sociale.

Ces résolutions affirment toutes qu'elles sont adoptées dans l'intérêt des finances communales et que les moyens dégagés par un remboursement complémentaire du minimex seraient affectés à l'engagement de travailleurs sociaux supplémentaires. Il y a donc ambiguïté.

Un membre déclare qu'il y a eu, ces dernières années, une croissance exponentielle des cas à traiter, que le nombre des assistants sociaux a été augmenté mais que leur nombre est encore insuffisant pour faire un travail de qualité. S'il y avait subsidiation, les communes et les CPAS feraient de toute façon des économies. La solution que réclame la conférence des présidents de CPAS est de prévoir une solidarité au-delà des frontières de la Région.

La présidente rappelle que l'aide sociale remboursée par l'Etat fédéral a augmenté beaucoup plus que le financement par le Fonds spécial de l'aide sociale et par les communes, et que l'augmentation au niveau de la CCC n'a pas été suffisante. Elle précise encore que tous les niveaux de pouvoir ont une part de responsabilité dans l'accroissement de la pauvreté et qu'il faut une solidarité entre communes et CPAS.

Un membre estime qu'il y a un manque de coordination entre les travailleurs sociaux des CPAS et le mouvement

uit handen zou moeten nemen opdat ze zich weer met herintegratie zouden kunnen bezighouden. Het lid vraagt zich ook af of men geen invoegbedrijven zou moeten oprichten en zorgen voor een beter overleg met de BGDA.

De voorzitter herinnert eraan dat de maatschappelijke werkers ook aan begeleiding moeten doen. De voorzitter zegt dat er met de BGDA overleg wordt gepleegd op het vlak van de socio-professionele inschakeling en dat men kleine invoegbedrijven opricht omdat alles een kwestie is van middelen en omdat, op het bestaansminimum na, alle vormen van hulp alleen door het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn worden gefinancierd (in geringe mate) en door de gemeente.

Een lid zegt dat ook de politieke wil moet aanwezig zijn.

Een ander lid zegt dat men moet zorgen voor een betere coördinatie tussen het werk van de OCMW's en dat van de verenigingen. Het lid vraagt of de bijkomende maatschappelijke werkers zullen worden ingezet voor begeleiding.

De voorzitter antwoordt dat, indien de OCMW's over meer maatschappelijke werkers beschikken, de begeleiding en de preventie er dientengevolge zullen op verbeteren.

De voorzitter is verbaasd over de resoluties die een aantal gemeenteraden of OCMW's hebben aangenomen betreffende de integrale terugbetaling door de federale Staat van het bestaansminimum, dat ze als een vervangingsinkomen beschouwen. Ze verwarren maatschappelijke hulpverlening met sociale zekerheid.

In al die resoluties staat dat ze zijn aangenomen om de gemeenten meer financiële armslag te geven. De middelen die door een bijkomende terugbetaling van het bestaansminimum vrijkomen, zullen worden gebruikt om bijkomende maatschappelijke werkers aan te werven. Er is dus dubbelzinnigheid.

Een lid zegt dat het aantal te behandelen gevallen de jongste jaren exponentieel is gestegen, dat het aantal maatschappelijke werkers is toegenomen, maar dat er nog te weinig zijn om kwalitatief hoogstaand werk te leveren. Indien men subsidies zou verlenen, zouden de gemeenten en de OCMW's hoe dan ook besparingen doen. De conferentie van de voorzitters van de OCMW's ziet als oplossing een solidariteit die de grenzen van het Gewest overschrijdt.

De voorzitter herinnert eraan dat de door de federale Staat terugbetaalde maatschappelijke steun veel feller is gestegen dan de financiering door het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn en de gemeenten en dat de toename van de steun vanwege de GGC onvoldoende is. De voorzitter preciseert nog dat alle gezagsniveaus een verantwoordelijkheid dragen in de toename van de armoede en dat er solidariteit tussen de gemeenten en de OCMW's nodig is.

Een lid is van mening dat er een gebrek is aan coördinatie tussen de maatschappelijke werkers van de OCMW's en de

associatif. Il se demande si on ne pourrait pas voir dans quelles communes cette coordination fonctionne bien et généraliser leur manière de faire.

La présidente répond qu'il ne faut pas sous-estimer la coordination existante. Dans le cadre d'une coordination, le rôle du CPAS est de bien choisir les associations avec lesquelles il travaille parce que certaines associations sont dangereuses, bidons ou exploiteuses et que d'autres associations ne demandent rien d'autre qu'une répartition du "marché". En outre, si cette coordination prend une dimension politique, il y a très vite des difficultés avec la commune.

Un membre déclare qu'il n'est pas un adversaire du milieu associatif mais qu'il faut absolument un recentrage sur la commune parce qu'il y a une dispersion des efforts (cfr. emploi).

Un autre membre souligne qu'il faut améliorer le fonctionnement des différents CPAS. Il se demande aussi comment on pourrait faire pour que le service qui doit prendre en charge une personne qui est sortie d'un système de sécurité sociale soit avertie avant que cela ne se produise (cfr. mutuelle).

La présidente rappelle que la sécurité sociale ne dépend pas toujours d'institutions publiques (cfr. les caisses d'allocations familiales) et qu'il y a des différences sensibles quant à la capacité ou la volonté de ces institutions d'accomplir leur mission en temps utile. Par ailleurs, les relations entre les travailleurs sociaux, l'administration et les mandataires du CPAS varient en fonction de la taille de celui-ci et de la volonté politique des mandataires. Elle souligne aussi qu'il est important d'améliorer l'informatique.

Ce qui a frappé M. Rufin Grijp dans le rapport, c'est le besoin de supervision des travailleurs sociaux dans les CPAS. Moyennant une petite aide de la CCC, cette supervision pourrait être organisée.

La présidente souligne la qualité fort inégale des organismes qui font de la supervision et le coût de celle-ci.

Un membre souhaite que l'on reprécise le rôle de la coordination et que l'on évite tout faux débat entre le secteur public et le monde associatif.

La présidente souhaite que l'on arrive déjà à une coordination entre les travailleurs sociaux du secteur public (SISP, centres PMS, communes, CPAS).

Un membre demande s'il faut, à cet effet, créer une structure.

La présidente répond par la négative. Il faut une volonté politique et une grande table pour régler cela de manière pragmatique.

verenigingen. Het lid vraagt of men niet zou kunnen achterhalen in welke gemeenten deze coördinatie vlot verloopt en die aldus veralgemenen.

De voorzitter zegt dat men de bestaande coördinatie niet mag onderschatten. In het kader van een coördinatie kiest het OCMW de verenigingen waarmee het wil samenwerken. Sommige verenigingen zijn immers gevaarlijk, zijn nepverenigingen of buiten de toestand uit; andere verenigingen vragen niets anders dan de "markt" te verdelen. Indien die coördinatie bovendien een politieke dimensie krijgt, komen er snel problemen met de gemeente.

Een lid zegt dat hij niets tegen de verenigingen heeft maar dat men zich opnieuw op de rol van de gemeente moet concentreren omdat de inspanningen worden versnipperd (zie werkgelegenheid).

Een ander lid wijst erop dat men de werking van verschillende OCMW's moet verbeteren. Het lid vraagt zich ook af wat men zou kunnen doen opdat de dienst die een persoon die uit de boot van de sociale zekerheid is gevallen ten laste neemt, van tevoren wordt ingelicht (zie ziekenfonds).

De voorzitter herinnert eraan dat de sociale zekerheid niet altijd van overheidsinstellingen afhangt (zie de kassen voor kinderbijslag) en dat er aanzienlijke verschillen bestaan inzake de mogelijkheid of de wil van deze instellingen om hun opdracht te juister tijd uit te voeren. Bovendien verschillen de betrekkingen tussen de maatschappelijke werkers, de administratie en de mandatarissen van de OCMW's naar gelang van de grootte van de OCMW's en van de politieke wil van de mandatarissen. De voorzitter wijst er ook op dat de informatica-uitrusting moet worden verbeterd.

Wat de heer Rufin Grijp in het verslag heeft getroffen, is de noodzaak aan supervisie van de maatschappelijke werkers in de OCMW's. Met geringe steun van de GGC kan voor die supervisie worden gezorgd.

De voorzitter wijst op de uiteenlopende bekwaamheid van de instellingen die voor supervisie zorgen en op de kostprijs ervan.

Een lid wenst dat de rol van de coördinatie opnieuw wordt bepaald en dat alle plooiën tussen de overheid en de verenigingen worden gladgestreken.

De voorzitter wenst dat men nu reeds komt tot een coördinatie tussen de maatschappelijke werkers en de overheid (OHM's, PMS-centra, gemeenten, OCMW's).

Een lid vraagt of men daarvoor een structuur moet oprichten.

De voorzitter ontkent dat. Er is een politieke wil nodig en een ruim debat om dat pragmatisch te regelen.

C. Méthodologie

Compte tenu de l'expérience acquise, un membre demande ce qui est tenable dans l'ordonnance, ce qui peut être amélioré dans le prochain rapport et ce qui devrait être modifié dans l'ordonnance ou ajouté à celle-ci.

Un autre membre estime qu'il faudra discuter de l'ensemble des documents distribués et de l'expérience du Collège réuni.

Un membre du Collège (M. Rufin Grijp) fait part des constatations du Collège réuni. Il estime que l'on pourrait laisser tomber le point 7 de l'article 2 vu le peu d'informations reçues à ce sujet. Le Collège réuni s'est déjà demandé si, mis à part les statistiques, certaines choses ne pouvaient pas se faire autrement que sur une base annuelle, si l'administration de la CCC ne pouvait pas prendre en charge une partie du travail et si on ne pouvait pas créer un service d'études au sein de l'Observatoire la santé.

Un membre se demande si on ne pourrait pas présenter ces données de façon plus synthétique pour pouvoir trouver plus facilement des solutions.

En ce qui concerne le calendrier, un membre du Collège (M. Didier Gosuin) précise que l'administration devrait être en possession des données des CPAS fin juin (à l'exception du point f de l'article 2 – demandes refusées au cours de l'année concernée – pas d'indication révélatrice) et pourrait rédiger le rapport pendant les vacances.

La présidente signale que l'on ne peut pas faire de rapport sur la pauvreté en général au départ des données fournies exclusivement par les CPAS. Il faut également faire des études plus ciblées, mais peut-être pas sur une base annuelle. Elle souhaite également savoir ce que contient le fichier signalétique.

Elle insiste pour que l'on s'entende sur les données à demander aux CPAS de manière annuelle et qu'on acte ces données dans l'ordonnance pour qu'on ne puisse pas les modifier par arrêté.

Un membre souhaite que les données demandées aux CPAS n'aient pas de conséquences sur leur travail d'aide sociale. Il estime que la fiche signalétique devrait contenir une dizaine d'entrées chiffrées constantes dans le temps (points 1, 2, 3, 4 et 7) et que les points 5 et 6 ne doivent peut-être pas être communiqués annuellement.

Un autre membre demande s'il ne faudrait pas se mettre d'accord sur un calendrier de rattrapage des délais ou sur un rapport tous les deux ans.

C. Methodologie

Rekening houdend met de opgedane ervaring, vraagt een lid wat men in de ordonnantie kan behouden, wat men in het volgende verslag kan verbeteren en wat in de ordonnantie gewijzigd moet worden of wat eraan moet worden toegevoegd.

Een ander lid is van mening dat men alle bezorgde stukken, alsmede de ervaring die het Verenigd College heeft opgedaan, moet bespreken.

Een lid van het College (de heer Rufin Grijp) geeft kennis van de vaststellingen van het Verenigd College. Deze is van mening dat men punt 7 van artikel 2 zou kunnen weglaten. Men heeft ter zake immers weinig informatie ontvangen. Het Verenigd College heeft zich reeds afgevraagd of, de statistieken buiten beschouwing gelaten, een aantal zaken niet anders zou kunnen dan op jaarbasis, of de administratie van de GGC niet een deel van het werk zou kunnen doen en of men binnen het Centrum voor Gezondheidsobservatie niet een studiedienst zou kunnen oprichten.

Een lid vraagt zich af of men de gegevens niet beknopter zou kunnen weergeven, om makkelijker oplossingen te vinden.

Wat het tijdschema betreft, preciseert een lid van het College (de heer Didier Gosuin) dat de administratieve diensten de gegevens van de OCMW's voor eind juni in hun bezit zouden moeten hebben (behalve punt f van artikel 2 – aanvragen die in de loop van het betreffende jaar zijn geweigerd – geen belangrijke aanwijzing) en dat ze dan tijdens het reces het verslag zouden kunnen opstellen.

De voorzitter zegt dat men geen verslag over de armoede in het algemeen kan maken op basis van gegevens die uitsluitend door de OCMW's zijn verschaft. Men moet eveneens meer doelgerichte studies maken, maar misschien niet op jaarbasis. De voorzitter wenst ook te weten welke informatie het signalementsbestand bevat.

De voorzitter dringt erop aan dat men het eens raakt over de gegevens die men jaarlijks aan de OCMW's zal vragen en dat men die in de ordonnantie vermeldt zodat men ze niet bij besluit kan wijzigen.

Een lid vraagt ervoor te zorgen dat de OCMW's door het verzamelen van de gevraagde gegevens hun maatschappelijke dienstverlening niet zouden verwaarlozen. Het lid is van oordeel dat de signalementskaart een tiental in de tijd constante gegevens zou moeten bevatten (punten 1, 2, 3, 4 en 7) en dat de punten 5 en 6 niet jaarlijks zouden moeten worden meegedeeld.

Een ander lid vraagt of men het niet eens zou moeten raken over een tijdschema voor het inhalen van de achterstand of over het feit dat er om de twee jaar een verslag moet worden opgesteld.

Un membre se demande si on ne pourrait pas envisager de disposer, par le biais d'un programme informatique au greffe, des données chiffrées dès leur encodage.

Un autre membre demande que les données chiffrées soient disponibles lorsqu'on discute de l'affectation des budgets. Il souhaite plus de précisions sur les indicateurs de flux et se demande si on peut envisager de faire participer à la récolte des données les partenaires privés associés à la table ronde.

Un membre estime qu'il faut disposer des chiffres sur une base annuelle, que la commission devrait disposer de ces chiffres pour le prochain budget, que l'évaluation des tables rondes et des actions entreprises pourrait s'étaler sur plus d'une année et qu'il faut trouver une manière, même partielle, de reprendre les demandes refusées dans les indicateurs chiffrés.

Un autre membre pense qu'il serait techniquement possible d'exploiter immédiatement les données disponibles dans les CPAS, encore faut-il que ces dernières soient fiables. En effet, les CPAS des 19 communes ont appliqué de façon très diversifiée les dispositions légales (cfr. la présence des réfugiés politiques dans les communes de la 1ère ceinture). Il souligne également la partie de ping-pong qui se joue entre l'Etat fédéral et les CPAS (ex. exclusion du chômage et article 60 des CPAS). Il signale également que les CPAS manquent de travailleurs sociaux et qu'ils sont donc obligés de privilégier la gestion technique des dossiers au détriment de la réinsertion sociale.

La présidente souligne que l'on revient aux données sur les flux plutôt que sur les stocks et qu'il faut distinguer l'aide sociale très réglementée de l'aide complémentaire qui dépend de la richesse du CPAS.

Un membre du Collège (M. Rufin Grijp) rappelle que les statistiques permettent de faire des comparaisons entre les différentes communes, qu'elles donnent une indication sur l'évolution plus ou moins rapide de la pauvreté dans notre Région par rapport aux autres Régions et qu'elles nous permettent de revendiquer un certain nombre de choses auprès du gouvernement fédéral.

L'autre membre du Collège (M. Didier Gosuin) ajoute qu'une collecte de données en direct est souhaitable mais inintéressante parce que les données sont brutes. Il faut un travail de synthèse préalable à la diffusion des informations pour permettre de dégager des tendances. Il concède néanmoins que l'informatique s'imposera très certainement à l'avenir.

Le membre du Collège déclare qu'il ne faut pas confondre stocks et flux et qu'il faut d'abord connaître les stocks avant de pouvoir parler des flux. Il faut une méthode pour fournir les données chiffrées (stocks) dans les délais. Ces informa-

Een lid vraagt zich af of het niet mogelijk zou zijn om, dankzij een computerprogramma op de griffie, over de cijfergegevens te beschikken zodra deze worden ingevoerd.

Een ander lid vraagt over de cijfers te kunnen beschikken wanneer men de aanwending van de kredieten bespreekt. Het lid wil meer uitleg over de indicatoren van stromen en vraagt zich af of men ook niet de bij de ronde-tafelconferentie betrokken privé-partners zou kunnen inschakelen bij het verzamelen van de gegevens.

Een lid meent dat men over de jaarcijfers moet beschikken, dat de commissie deze cijfers tegen de volgende begroting moeten kunnen krijgen, dat de evaluatie van de ronde tafelconferenties en van de gevoerde acties over meer dan een jaar zou kunnen worden gespreid en dat men de geweigerde aanvragen - al was het maar gedeeltelijk - in de cijfergegevens zou moeten opnemen.

Een ander lid meent dat het technisch mogelijk is om de gegevens die bij de OCMW's beschikbaar zijn, onmiddellijk ten nutte te maken, op voorwaarde dat die betrouwbaar zijn. De OCMW's van de 19 gemeenten hebben de wettelijke bepalingen immers erg verschillend toegepast (zie de aanwezigheid van de politieke vluchtelingen in de gemeenten van de eerste gordel). Het lid wijst ook op het pingpongspel tussen de federale Staat en de OCMW's (bijvoorbeeld uitsluiting van werkloosheidssteun en artikel 60 van de OCMW's). Het lid wijst er ook op dat de OCMW's met een tekort aan maatschappelijke werkers kampen en dat ze dus eerder aan het technisch beheer van de dossiers dan aan de sociale wederinschakeling voorrang moeten verlenen.

De voorzitter wijst erop dat men opnieuw terecht komt bij de stromen in plaats van bij de voorraden en dat men een onderscheid moet maken tussen de sterk gereguleerde maatschappelijke hulpverlening en de bijkomende hulp, die afhangt van de financiële mogelijkheden van de OCMW's.

Een lid van het College (de heer Rufin Grijp) herinnert eraan dat de statistieken toelaten vergelijkingen te maken tussen de verschillende gemeenten, dat ze een indicatie zijn van de tragere of snellere evolutie van de armoede in ons Gewest in vergelijking met de andere Gewesten en dat ze ons toelaten van de federale Regering een aantal zaken te eisen.

Het andere lid van het College (de heer Didier Gosuin) zegt dat het wenselijk is de gegevens rechtstreeks te verzamelen, maar dat dit niet interessant is omdat de gegevens brutogegevens zijn. Alvorens de gegevens te verspreiden, moet men ze ontleden. Dit zal het mogelijk maken tendensen te onderscheiden. De minister erkent echter wel dat men in de toekomst heel zeker de informatica zal moeten inschakelen.

Het lid van het College zegt dat men voorraden en stromen niet mag verwarren en dat men eerst de voorraden moet kennen alvorens men over de stromen kan spreken. Men moet een methode vinden om de cijfergegevens (voorraden) binnen de

tions doivent être peaufinées par des études (flux) qui peuvent être réalisées dans des délais convenus de commun accord et sans les lier à l'ordonnance ni à la production d'un rapport sur la pauvreté.

En ce qui concerne l'élargissement aux partenaires privés, il n'y a pas actuellement de structures organisées, hormis le comité de concertation sans-abri, qui pourraient nous fournir des données chiffrées fiables.

En ce qui concerne les délais, il est impossible de respecter les délais mentionnés aux articles 4 et 5. Le membre du Collège propose que les commissaires disposent du rapport de synthèse pour le 30 septembre et que les consultations avec les partenaires de terrain soient organisées pendant qu'ils planchent sur le rapport de synthèse pour discuter des conclusions de ces consultations en décembre ou en janvier.

En ce qui concerne les refus, le membre du Collège estime que communiquer le nombre des refus sans explication a peu de sens, il plaide pour une étude spécifique en dehors des délais du rapport.

La présidente signale qu'il faut s'entendre, le plus largement possible, sur les modifications à apporter à l'ordonnance, en faire des recommandations et puis déposer une proposition d'ordonnance qui reprend ces modifications.

Un membre estime qu'il n'est pas nécessaire de modifier l'ordonnance. Il faut peut-être modifier certaines données de l'art. 2. Pour ce qui est des études, l'ordonnance n'impose pas de périodicité annuelle.

La présidente précise qu'en vertu de l'art. 5, le rapport des CPAS, le rapport de synthèse du Collège réuni et les conclusions de la consultation de la Table ronde doivent être déposés chaque année au plus tard pour le 30 septembre.

Si la commission doit faire ses recommandations pour le 15 juin, il vaudrait mieux fixer toutes les étapes intermédiaires, comme le délai dans lequel les CPAS doivent remettre leurs données. Il s'agit d'un problème purement technique.

Elle estime qu'une table ronde se justifie pour les études thématiques plutôt que pour les données fournies par les CPAS. C'est d'ailleurs ce qui se fait dans la pratique. En revanche, il serait utile de mieux organiser la diffusion des recommandations, du rapport de synthèse et des données récoltées par les CPAS en prévoyant dans l'ordonnance de les communiquer aux CPAS et d'en faciliter l'accès au monde associatif.

Elle souhaite également que le monde associatif se penche sur ces données après avoir eu connaissance des recom-

gestelde termijnen te verschaffen. Die gegevens moeten door studies (stromen) worden verfijnd. Deze studies kunnen binnen de gezamenlijk overeengekomen termijn uitgevoerd worden en zonder ze in verband te brengen met de ordonnantie of met het opstellen van een armoedeverslag.

Wat het inschakelen van de privé-partners betreft, deelt de minister mee dat er momenteel, op het overlegcomité voor de daklozen na, geen georganiseerde structuren bestaan die ons betrouwbare cijfergegevens zouden kunnen verschaffen.

Wat de termijnen betreft, zegt hij dat het niet mogelijk is de in de artikelen 4 en 5 bepaalde termijnen na te leven. Het lid van het College stelt voor dat de commissieleden het syntheseverslag per 30 september zouden krijgen en dat de veldwerkers geraadpleegd worden in de periode dat de leden het syntheseverslag doornemen. In december of januari zal men dan de besluiten van de raadpleging kunnen bespreken.

Voorts is het lid van het College van mening dat het weinig zin heeft het aantal weigeringen mee te delen zonder hierbij enige uitleg te verstrekken. Hij pleit voor een specifieke studie waarop de termijnen voor het verslag niet van toepassing zijn.

De voorzitter wijst erop dat men het zo ruim mogelijk eens moet raken over de in de ordonnantie aan te brengen wijzigingen, dat men die in aanbevelingen moet omzetten en dat men daarna een voorstel van ordonnantie moet indienen waarin die wijzigingen zijn verwerkt.

Een lid is van oordeel dat men de ordonnantie niet hoeft te wijzigen, maar misschien alleen een aantal zaken in artikel 2. De ordonnantie zegt, in verband met de studies, niet dat zulks jaarlijks moet geschieden.

De voorzitter wijst erop dat, krachtens artikel 5, het verslag van de OCMW's, het syntheseverslag van het Verenigd College en de besluiten van de ronde-tafelconferentie elk jaar uiterlijk op 30 september moeten worden voorgelegd.

Aangezien de commissie haar aanbevelingen vóór 15 juni moet voorleggen, zou het beter zijn alle tussenstappen vast te stellen, zoals bij voorbeeld de termijn waarbinnen de OCMW's hun gegevens moeten bezorgen. Het betreft hier een louter technisch probleem.

De voorzitter is van mening dat een ronde-tafelconferentie eerder verantwoord is voor de thematische studies dan voor de door de OCMW's bezorgde gegevens, hetgeen trouwens in de praktijk ook het geval is. Daarentegen zou het nuttig zijn te zorgen voor een betere verspreiding van de aanbevelingen, van het syntheseverslag en van de door de OCMW's verzamelde gegevens. Te dien einde zou men in de ordonnantie kunnen bepalen dat ze aan de OCMW's moeten worden bezorgd en dat de verenigingen ze makkelijker moeten kunnen inkijken.

De voorzitter wenst ook dat de verenigingen die informatie onderzoeken nadat ze kennis hebben genomen van de

mandations de la commission et de la synthèse du Collège réuni plutôt qu'au cours d'une table ronde où le monde associatif n'a pas vraiment eu l'occasion d'étudier à fond les études thématiques qui lui sont remises et de remettre un avis pertinent.

Un membre déclare qu'il pensait que la table ronde servait à écouter le monde associatif et à prendre ensuite des mesures.

La présidente répond qu'il faut organiser de manière plus précise la façon dont cette table ronde doit fonctionner.

Elle pense en outre qu'il faut modifier l'ordonnance en la scindant en deux chapitres distincts: la récolte annuelle de données auprès des CPAS (chapitre 1er) et les études thématiques (chapitre 2). Pour le chapitre 1er, il faut prévoir que les CPAS fournissent les données pour le 31 mars au plus tard, que le Collège réuni en fasse la synthèse et dépose des commentaires devant l'Assemblée pour le 30 avril au plus tard et que l'Assemblée émette ses recommandations pour le 15 juin au plus tard.

Il faut aussi voir quelles seront les données demandées. Les points a, b, c et d de l'art. 2 ne font pas de problème contrairement aux points e et f. En effet, qu'entend-on par dossier minimex clôturé? Les raisons pour lesquelles un CPAS peut mettre fin à l'octroi d'un minimex sont très nombreuses et ne signifient pas nécessairement que la personne n'aura plus jamais besoin d'une aide sociale.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) ajoute que si les personnes quittent la commune (déménagement), il n'y a, à l'heure actuelle, aucun moyen de savoir ce qu'elles deviennent.

Un membre estime qu'il est intéressant de connaître le nombre de personnes qui retrouvent les droits sociaux (allocations de chômage, allocations de maladie-invalidité).

La présidente explique que le CPAS accorde souvent des avances sur allocations qu'il appelle minimex pour des raisons techniques de remboursement par le fédéral et de calendrier parce que le minimex est accordé anticipativement alors que les salaires et les allocations sont attribués à terme échu.

Le membre précédent souhaite que les chiffres ne reflètent pas seulement ce qui ne va pas mais aussi ce que le système social apporte de positif.

La présidente répond que l'on dispose des indicateurs de l'Orbem et de l'Onem.

Le nombre de demandes refusées au cours de l'année concernée (point f) ne signifie rien si l'on ne connaît pas les raisons, très nombreuses et très variables, du refus (ex.: la

aanbevelingen van de commissie en van de synthese van het Verenigd College en niet tijdens de ronde-tafelconferentie, waar ze niet echt de kans hebben gehad de hun bezorgde thematische studies uitvoerig te bestuderen en een ter zake doend advies uit te brengen.

Een lid zegt dat hij van mening was dat de ronde-tafelconferentie diende om te luisteren naar wat de verenigingen te zeggen hebben en daarna maatregelen te treffen.

De voorzitter antwoordt dat men duidelijk moet stellen wat die ronde-tafelconferentie te doen heeft.

De voorzitter is bovendien van oordeel dat men de ordonnantie moet wijzigen en ze in twee onderscheiden hoofdstukken moet opsplitsen: het jaarlijks verzamelen van de gegevens bij de OCMW's (hoofdstuk I) en de thematische studies (hoofdstuk II). Wat hoofdstuk I betreft, moet men ervoor zorgen dat de OCMW's de informatie uiterlijk op 31 maart verschaffen, dat het Verenigd College er een synthese van maakt en uiterlijk op 30 april bij de Vergadering zijn commentaar indient en dat de Vergadering op uiterlijk 15 juni zijn aanbevelingen geeft.

Men moet ook bekijken welke gegevens moeten worden verschaft. De punten a, b, c en d van artikel 2 leveren geen problemen op; de punten e en f daarentegen wel. Wat verstaat men immers onder "afgesloten dossiers omtrent het bestaansminimum"? Er zijn vele redenen waarom een OCMW de uitkering van het bestaansminimum kan stopzetten, wat niet altijd betekent dat de persoon in kwestie nooit meer maatschappelijke hulpverlening behoeft.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) voegt eraan toe dat men op dit ogenblik niet kan nagaan hoe het een persoon die de gemeente verlaat (verhuizing), vergaat.

Een lid is van oordeel dat het interessant is te weten hoeveel personen opnieuw met de sociale zekerheid in orde komen (werkloosheidssteun, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen).

De voorzitter legt uit dat het OCMW vaak voorschotten uitkeert op de toelagen. Men noemt dat 'bestaansminimum', enerzijds om redenen die te maken hebben met de terugbetaling door de federale Staat en anderzijds omdat het bestaansminimum op voorhand wordt toegekend, terwijl de lonen en de toelagen na het verstrijken van de termijn worden uitgekeerd.

Het vorige lid wenst dat de cijfers niet alleen weergeven wat er fout loopt, maar ook de positieve kanten van het sociale stelsel in de verf zetten.

De voorzitter antwoordt dat men beschikt over de indicatoren van het BGDA en de RVA.

Het aantal aanvragen dat tijdens het jaar in kwestie is afgewezen (punt f) heeft geen betekenis indien men de redenen - heel talrijk en uiteenlopend - van de weigering niet kent (de

personne n'est pas domiciliée sur le territoire de la commune, elle n'a pas ses papiers en règle, elle n'est pas majeure, elle a des revenus suffisants, elle fraude). Elle pense qu'il faut renoncer à ce genre de données.

Il faut aussi être plus précis. Les points a, b, c et d concernent le minimex mais il faudrait aussi viser l'équivalent minimex (même montant et mêmes conditions) octroyé au candidat réfugié politique et qui représente une charge importante pour certains CPAS.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) précise qu'il faut encore différencier les candidats réfugiés politiques des autres personnes qui ont également droit à un équivalent minimex.

La présidente poursuit. Le point 3 de l'art. 2 ne pose pas de problème. Il y a d'ailleurs dans la comptabilité un article spécial pour les dépenses sur avances (avances sur allocations de chômage, sur allocations de handicapé, sur allocations familiales, sur pension alimentaire).

Le point 4 ne pose pas non plus de problème. Il faut toutefois savoir que recruter un art. 60 ou 61 coûte cher. Le CPAS finance la part du minimex non remboursée par l'Etat ainsi que le complément salarial pendant le nombre de mois nécessaires pour que la personne récupère les droits aux allocations de chômage.

Pour pouvoir obtenir les données dans les délais, il faudrait que le point 5 ne soit pas obligatoire mais facultatif.

Un membre précise qu'il ne s'agit pas d'une donnée chiffrée et que cela pourrait figurer dans la deuxième partie.

La présidente estime qu'il s'agit d'une donnée importante pour les critères de répartition du Fonds spécial de l'aide sociale mais relativement perverse parce qu'elle dépend très fort de la répartition des missions d'aide sociale entre la commune et le CPAS. Cette répartition n'est anodine ni d'un point de vue politique ni d'un point de vue financier puisque CPAS et commune ne sont pas financés de la même manière. Il faut donc mettre ensemble les missions du CPAS et les missions sociales de la commune pour se faire une idée correcte de l'aide sociale locale.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) souhaite que l'on s'arrête aux données chiffrées du nouveau fichier signalétique établi en concertation avec les CPAS. Dans ce nouveau fichier, tout ce qui concerne le rapport pauvreté a été retiré. Les données récoltées permettront d'analyser le travail fait par les CPAS.

persoon is niet in de gemeente gedomicilieerd, is administratief niet in orde, is minderjarig, heeft voldoende inkomsten, pleegt bedrog). De voorzitter is van mening dat dergelijke informatie niet bruikbaar is.

Men moet de zaken ook duidelijker stellen. Punten a, b, c en d hebben betrekking op het bestaansminimum. Men moet echter ook aandacht hebben voor het bestaansminimum-equivalent (zelfde bedrag en zelfde voorwaarden) dat wordt toegekend aan de kandidaat-politieke vluchtelingen, die sommige OCMW's aanzienlijk op kosten jagen.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) wijst erop dat men bovendien een onderscheid moet maken tussen de kandidaat-politieke vluchtelingen en de andere personen die eveneens recht hebben op een equivalent van het bestaansminimum.

De voorzitter gaat verder: punt 3 van artikel 2 doet geen problemen rijzen. In de boekhouding bestaat er trouwens een bijzonder artikel betreffende het geven van voorschotten (voorschotten op de werkloosheidsuitkeringen, op de uitkering voor gehandicapten, op het kindergeld, op de uitkeringen tot onderhoud).

Ook punt 4 levert geen problemen op. Men moet echter wel weten dat het toepassen van artikel 60 of 61 veel geld kost. Het OCMW neemt, gedurende de maanden tijdens welke de persoon geen recht heeft op werkloosheidsuitkeringen, het niet door de federale Staat terugbetaalde deel van het bestaansminimum voor zijn rekening, alsmede de loonbijslag.

Om de gegevens binnen de vastgestelde termijnen te verkrijgen, zou punt 5 niet-verplicht maar vrijblijvend moeten zijn.

Een lid wijst erop dat het hier geen cijfermateriaal betreft, en dat deze gegevens in het tweede gedeelte zou kunnen worden opgenomen.

De voorzitter is van mening dat dit een belangrijk gegeven is voor de criteria voor de verdeling van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn, maar vrij gevaarlijk is omdat zulks sterk afhankelijk is van de verdeling van de opdrachten inzake maatschappelijke hulpverlening tussen de gemeente en het OCMW. Die verdeling is zowel uit het oogpunt van het beleid als uit financieel oogpunt niet onbelangrijk. Het OCMW en de gemeente worden immers niet op dezelfde wijze gefinancierd. De opdrachten van het OCMW en de sociale opdrachten van de gemeente moeten dus samen worden bekeken om zich een juist beeld te vormen van de plaatselijke maatschappelijke hulp.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) vraagt even stil te staan bij de cijfergegevens van het nieuwe signalementsbestand dat in overleg met de OCMW's opgesteld werd. Al wat met het verslag over de armoede verband houdt, is uit dit nieuwe bestand gelicht. De verzamelde gegevens zullen ons in staat stellen het werk van de OCMW's te evalueren.

Un membre demande s'il est possible de fournir un document reprenant en parallèle l'art. 2 actuel et ce qui va apparaître dans le nouveau fichier.

La présidente ajoute que les données mentionnées dans l'ordonnance devront bien être celles fixées par l'ordonnance et non pas par le Collège réuni. En effet pour permettre des comparaisons, il ne faut pas que les données puissent être modifiées trop facilement.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) insiste pour que l'ordonnance soit relativement précise parce qu'il est très difficile de faire des comparaisons de données.

La présidente estime que l'ordonnance doit contenir une disposition autorisant le Collège réuni à prêter son concours (financier, technique, en personnel) aux CPAS pour la récolte de ces données. Il reste encore à savoir s'il faut en faire une disposition facultative, obligatoire ou obligatoire dans les limites des crédits disponibles.

Un membre déclare que l'on pourrait créer pour ce faire une cellule permanente au sein de l'Observatoire de la santé.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond que l'Observatoire de la santé, qui est en voie de réformation (et qui s'appellera l'Observatoire de la Commission communautaire commune), aura pour mission essentielle de s'occuper de l'élaboration du rapport pauvreté et du suivi de la collecte et du traitement des données.

Il ajoute que le nouveau fichier signalétique se base sur les chiffres de l'administration du ministère fédéral de la Santé publique.

La présidente signale que lorsqu'un CPAS a octroyé une aide et que celle-ci est refusée par le ministère de la Santé publique, elle reste néanmoins à charge du CPAS. Elle se demande s'il ne faut pas faire apparaître que les CPAS ont des pratiques différentes.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond que les ministres ont mis en place, ce mois-ci, un baromètre social. L'administration de la CCC enverra tous les mois un document aux CPAS leur demandant de communiquer dans les trois jours le nombre de minimexés.

En ce qui concerne les études (Chapitre 2), la présidente se demande s'il faut imposer une périodicité et, si oui, laquelle.

Un membre estime qu'il faut fixer un délai de 2 ans maximum pour éviter de laisser toute liberté au Collège.

Een lid vraagt of het mogelijk is een document te krijgen met een vergelijking tussen het huidige artikel 2 en wat in het nieuwe bestand zal voorkomen.

De voorzitter voegt eraan toe dat de gegevens die in de ordonnantie opgenomen worden wel degelijk door de ordonnantie bepaald moeten worden en niet door het Verenigd College. Om vergelijkingen mogelijk te maken, mogen de gegevens niet al te gemakkelijk gewijzigd kunnen worden.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) dringt erop aan dat de ordonnantie tamelijk precies zou zijn omdat het moeilijk is gegevens te vergelijken.

De voorzitter vindt dat de ordonnantie een bepaling moet bevatten die het Verenigd College machtigt de OCMW's financieel, technisch en met personeel bij te staan om deze gegevens te verzamelen. Men moet alleen weten of deze bepaling vrijblijvend of verplicht is, of verplicht binnen de grenzen van de beschikbare kredieten.

Een lid zegt dat men daartoe binnen het Centrum voor Gezondheidsobservatie een vaste dienst zou kunnen oprichten.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat het Centrum voor Gezondheidsobservatie, dat geherstructureerd wordt en de naam zal dragen "Centrum voor Gezondheidsobservatie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie", als voornaamste opdracht zal krijgen het verslag over de armoede op te stellen en het verzamelen en het verwerken van de gegevens op te volgen.

Hij voegt eraan toe dat het nieuwe signalementsbestand gebaseerd is op de cijfers van het bestuur van het federale ministerie van Volksgezondheid.

De voorzitter wijst erop dat het OCMW toch de financiële last blijft dragen van de steun die het heeft toegekend en die door het ministerie voor Volksgezondheid is geweigerd. De voorzitter vraagt zich af of men niet duidelijk moet aangeven dat de OCMW's verschillende handelwijzen hebben.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat de ministers deze maand een sociale barometer ingevoerd hebben. Het bestuur van de GGC zal iedere maand een document aan de OCMW's bezorgen met de vraag om binnen drie dagen het aantal bestaansminimumtrekkers en personen die het bestaansminimum-equivalent krijgen, mee te delen.

In verband met de studies (Hoofdstuk 2), vraagt de voorzitter zich af of men een bepaalde periodiciteit verplicht moet stellen en zo ja, welke.

Een lid vindt dat er een termijn van maximum twee jaar moet worden gesteld om te vermijden dat het College alle vrijheid krijgt.

La présidente répond que, quel que soit le délai fixé, le Collège fait ce qu'il veut puisqu'il n'y a aucune sanction à la clef.

Un membre demande s'il ne faudrait pas plutôt 3 chapitres: un premier portant sur les chiffres, un second sur la Table ronde et un troisième sur les études.

Pour la Table ronde, la présidente se demande qui consulter, quand, avec quelle périodicité et avec ou sans document de base.

Le membre précédent pense que pour pouvoir participer à la Table ronde les associations devraient avoir déposé préalablement une contribution écrite.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Rufin Grijp) estime que c'est tout à fait réalisable. Il existe d'ailleurs déjà un certain nombre de documents rédigés par des associations telles que l'association des maisons d'accueil, MSF,... qui ont l'habitude de réfléchir sur leurs pratiques et qui pourraient apporter quelque chose au débat.

La présidente pense qu'il faudrait consulter les acteurs de terrain sur les recommandations de l'Assemblée réunie, sur les mesures prises l'année précédente par le Collège réuni et sur les perspectives.

Elle estime qu'il faudrait disposer, pour le 31 mars 1997, des données fournies par les CPAS sur l'année 1996 et de la synthèse de la politique menée en 1996 par le Collège réuni pour pouvoir les transmettre à tous les acteurs publics et privés lesquels devront faire savoir pour le 30 avril au plus tard s'ils souhaitent participer à une concertation. Ne seront invités à la Table ronde qui se déroulera vers le 15 mai que les associations qui auront rentré un document.

Un membre souhaiterait également que l'on sache ce qui se fait à la Cocof et à la VGC en matière de lutte contre la pauvreté. C'est probablement difficile à organiser dans la pratique mais ce serait intéressant.

La présidente répond que la cohérence est assurée par le fait que les mandataires siègent dans plusieurs de ces assemblées. Ne peut-on considérer que, parmi les personnes invitées à la Table ronde, il y a des représentants de la Cocof et de la VGC ?

Elle demande si le nouveau fichier signalétique reprend uniquement ce qui est reconnu par le ministère de la Santé publique.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'il ne reprend que ce qui a été reconnu pour partir sur des données vérifiables et contrôlables tandis que le baromètre social permettra de faire des comparaisons entre CPAS.

De voorzitter antwoordt dat het College, ongeacht de termijn, doet wat het wil, omdat er geen enkele sanctie bestaat.

Een lid vraagt of er niet eerder drie hoofdstukken nodig zijn: een eerste over de cijfers, een tweede over de ronde tafel en een derde over de studies.

Wat de ronde tafel betreft, vraagt de voorzitter zich af wie, wanneer en om de hoeveel tijd geraadpleegd moet worden. Gebeurt dit al dan niet op grond van een basisdocument?

Het vorige lid meent dat, om te kunnen deelnemen aan de ronde tafel, de verenigingen op voorhand een schriftelijke bijdrage moeten leveren.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Rufin Grijp) vindt dat dit zeer goed mogelijk is. Er bestaan trouwens een aantal documenten van verenigingen, zoals de vereniging van de opvangthuizen, AZG, ..., die de gewoonte hebben zich te bezinnen over hun werk en die stof zouden kunnen leveren voor het debat.

De voorzitter denkt dat de veldwerkers geraadpleegd moeten worden over de aanbevelingen van de Verenigde Vergadering, de maatregelen die het Verenigd College vorig jaar genomen heeft, en de vooruitzichten voor de toekomst.

De voorzitter vindt dat men tegen 31 maart 1997 over de gegevens van de OCMW's voor 1996 moet beschikken, alsmede over de synthese van het beleid dat het Verenigd College in 1996 gevoerd heeft. Dit moet aan alle overheids- en privé-partners bezorgd worden die uiterlijk tegen 30 april moeten meedelen of ze aan een overleg willen deelnemen. Enkel de verenigingen die een document ingediend hebben, zullen op de ronde tafel, die rond 15 mei zal plaatsvinden, uitgenodigd worden.

Een lid wenst ook op de hoogte gebracht te worden van de initiatieven van de VGC en de COCOF inzake de bestrijding van de armoede. Dat is wellicht moeilijk haalbaar in de praktijk, maar het zou wel interessant zijn.

De voorzitter antwoordt dat de samenhang in de hand gewerkt wordt door het feit dat de mandatarissen in de verschillende assemblées zitting hebben. Mag men er niet van uitgaan dat er zich onder de genodigden op de ronde tafel vertegenwoordigers bevinden van de COCOF en de VGC?

De voorzitter vraagt of het nieuwe signalementsbestand enkel overneemt wat het ministerie voor Volksgezondheid erkent.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat hij enkel overneemt wat erkend is om te kunnen werken met controleerbare gegevens, terwijl de sociale barometer vergelijkingen tussen de OCMW's mogelijk moet maken.

La présidente récapitule l'ensemble des modifications à apporter.

Pour la table ronde, le timing serait le suivant:

- 15/2: envoi du rapport de synthèse de la CCC aux acteurs de terrain publics et privés;
- 15/3: réponse des associations concernant leur participation à la table ronde (obligation de déposer une note);

15/5 au plus tard: Table ronde

Le tout devant être remis à l'Assemblée réunie pour le 30/05 qui remettra alors ses recommandations pour le 30/06 au plus tard et qui aura déjà pu entamer l'examen des données en provenance des CPAS à partir du 30/04.

Un membre demande si l'objectif est d'influencer l'ajustement du budget?

La présidente répond par l'affirmative.

D. Avis de la Commission du Logement du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale

Le rapporteur de la Commission du Logement du Conseil régional fait la synthèse des travaux qui se sont déroulés en commission du Logement (texte en annexe).

Un membre déclare, au nom du groupe PRL-FDF, qu'il ne peut pas admettre l'avis de la Commission du Logement parce que celui-ci fait référence à toute une série de problématiques qui relèvent de la compétence fédérale et parce que certaines positions ne tiennent pas compte de la volonté exprimée par la plupart des sociétés de logement de la Région bruxelloise de relever les plafonds pour éviter la constitution de ghettos au sein de leur patrimoine. Il estime en outre que les remèdes proposés ne résoudre pas la pauvreté.

Un autre membre rappelle que des membres de son groupe ont participé aux travaux de la commission et que l'avis a été adopté par 13 voix et une abstention. Il n'accepte donc pas les observations et réserves qui sont formulées. Il ajoute qu'il devient difficilement gérable d'avoir deux discours au nom d'une fédération qui s'exprime tantôt par l'une de ses composantes tantôt par l'autre.

Un membre demande si les membres qui étaient présents à la commission du Logement persistent dans leur avis.

Un autre membre estime que l'avis est suffisamment clair au niveau des compétences fédérales et que, dans un avis,

De voorzitter overloopt nog eens alle wijzigingen.

Het tijdschema voor de ronde tafel ziet eruit als volgt:

- 15/2: verzenden van het syntheseverslag van de GGC aan de openbare en particuliere veldwerkers;
- 15/3: antwoord van de verenigingen over hun deelname aan de ronde tafel (verplichting om een nota in te dienen);

15/5 (uiterste datum): ronde tafel.

Dit alles moet aan de Verenigde Vergadering bezorgd worden tegen 30/05. Die zal haar aanbevelingen uiterlijk tegen 30/06 voorleggen en zal reeds gestart zijn met het onderzoek van de gegevens van de OCMW's vanaf 30/04.

Een lid vraagt of het de bedoeling is de begrotingsaanpassing te beïnvloeden?

De voorzitter geeft een bevestigend antwoord.

D. Advies van de commissie voor de huisvesting van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad

De rapporteur van de commissie voor de huisvesting van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad maakt de samenvatting van de werkzaamheden van de commissie voor de huisvesting (zie tekst als bijlage).

Een lid deelt uit naam van de PRL-FDF-fractie mede dat hij het niet eens kan zijn met het advies van de commissie voor de huisvesting omdat daarin een hele reeks problemen worden aangekaart waarvoor de federale overheid bevoegd is en omdat bepaalde standpunten geen rekening houden met de wens van de meeste huisvestingsmaatschappijen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de plafonds te verhogen om de vorming van getto's in hun woningen te voorkomen. Bovendien is hij van mening dat de voorgestelde middelen het probleem van de armoede niet zullen oplossen.

Een ander commissielid wijst erop dat leden van zijn fractie aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen en dat het advies werd goedgekeurd met 13 stemmen, bij één onthouding. Bijgevolg aanvaardt hij de opmerkingen en de bezwaren niet. Hij voegt eraan toe dat het moeilijk wordt twee standpunten in te nemen namens een federatie die zich nu eens bij monde van de ene partij dan weer bij monde van de andere uitdrukt.

Een commissielid vraagt of de leden die de vergaderingen van de commissie voor de huisvesting hebben bijgewoond bij hun mening blijven.

Een ander lid meent dat het advies duidelijk genoeg is wat de federale bevoegdheden betreft en dat men in een advies te

on peut indiquer que la politique que l'on suggère se place dans un cadre différent. Il rappelle que la discussion a eu lieu dans une autre commission, que l'on peut émettre quelques considérations pour replacer cet avis dans les travaux de la commission des Affaires sociales mais que l'on ne peut pas modifier cet avis.

Un membre répond qu'il ne se sent nullement lié par les travaux de la commission du Logement et que certains attendus de l'avis sont inacceptables pour la tendance qu'il représente.

Un autre membre répond qu'il n'a pas l'habitude d'avoir deux discours. Il reconnaît qu'il n'a pas participé aux travaux qui ont porté sur la péréquation mais il ne retire aucun de ses propos sur le logement social. Il ne voit aucune contradiction entre son étiquette PRL-FDF et les propos qu'il a tenus.

La présidente rappelle qu'il n'appartient pas à la commission des Affaires sociales de remettre en cause l'avis de la commission du Logement mais que cet avis ne lie pas la commission des Affaires sociales. Il est certain qu'une commission peut émettre des avis sur des compétences qui relèvent d'autres institutions.

En ce qui concerne l'examen de l'avis, la présidente demande si la commission du Logement a examiné le problème des droits d'enregistrement à taux réduit (6 %) pour les acquisitions d'immeubles suivies d'une revente à bref délai.

Le rapporteur de la commission du Logement répond que ce problème n'a pas été examiné en tant que tel. Il rappelle que la commission s'est engagée à poursuivre ses travaux en cette matière sur la base d'informations plus complètes.

Un conseiller suggère que l'on stipule que les droits d'enregistrement soient ramenés à 6 % lors de l'achat du premier immeuble à usage personnel mais qu'en cas de revente, il faille acquitter les 6,5 % complémentaires.

Un autre membre se demande quelles sont, dans cet avis, les mesures que la commission estime prioritaires pour l'année à venir. Il rappelle que les recommandations précédentes étaient restées trop générales et il suggère de cerner d'année en année certaines problématiques de manière de plus en plus précise.

Il se demande s'il existe un lien direct entre le travail des CPAS et le renforcement de leurs moyens, et le fonds d'assistance à la constitution de la garantie locative et au paiement du premier loyer. Il demande si l'on confiera l'amélioration de l'outil statistique régional à un observatoire social et de la santé ou à un autre organisme. Il se demande enfin s'il

kennen kan geven dat het voorgestelde beleid in een ander kader past. Hij herinnert eraan dat de bespreking in een andere commissie heeft plaatsgehad en dat men enkele beschouwingen mag uiten om dit advies in verband te brengen met de werkzaamheden van de commissie voor de sociale zaken, maar dat men dit advies niet mag wijzigen.

Een lid antwoordt dat hij zich geenszins gebonden voelt door de werkzaamheden van de commissie voor de huisvesting en dat sommige consideransen van het advies voor de strekking die hij vertegenwoordigt onaanvaardbaar zijn.

Een ander lid antwoordt dat hij niet de gewoonte heeft twee verschillende standpunten te verdedigen. Hij geeft toe dat hij niet heeft deelgenomen aan de werkzaamheden over de péréquation maar hij neemt niets terug van wat hij over de sociale huisvesting heeft gezegd. Hij ziet geen enkele tegenstrijdigheid tussen zijn PRL-FDF-signatuur en wat hij heeft gezegd.

De voorzitter herinnert eraan dat de commissie voor de sociale zaken het advies van de commissie voor de huisvesting niet op de helling mag zetten maar dat het voor haar ook niet bindend is. Een commissie mag ongetwijfeld adviezen uitbrengen over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van andere instellingen behoren.

Wat het onderzoek van het advies betreft, vraagt de voorzitter of de commissie voor de huisvesting een onderzoek heeft gewijd aan het probleem van de verminderde registratierechten (6 %) voor het aankopen van gebouwen die na korte termijn opnieuw worden verkocht.

De rapporteur van de commissie voor de huisvesting antwoordt dat het probleem niet als dusdanig werd onderzocht. Hij wijst erop dat de commissie beloofd heeft haar werkzaamheden in dit verband voort te zetten zodra zij over meer volledige inlichtingen zal beschikken.

Een raadslid stelt voor dat de registratierechten zouden worden verlaagd tot 6 % voor de aankoop van een eerste gebouw voor persoonlijk gebruik maar dat de 6,5 % extra zouden moeten worden betaald ingeval het goed opnieuw wordt verkocht.

Een ander lid vraagt welke van de in dit advies geformuleerde maatregelen de commissie prioritair vindt voor het komende jaar. Hij herinnert eraan dat de vorige aanbevelingen te algemeen waren en hij stelt voor jaar na jaar aan bepaalde problemen nadere aandacht te besteden.

Hij vraagt zich af of er een rechtstreeks verband bestaat tussen het werk van de OCMW's en het verschaffen van meer middelen enerzijds en het fonds voor hulp bij het samenstellen van de huurwaarborg en bij het betalen van de eerste huur anderzijds. Hij vraagt of men een sociaal observatiecentrum, een centrum voor gezondheidsobservatie of een

faut faire une recommandation précise pour les meublés vu l'urgence (juillet 1996).

La présidente répond que les CPAS interviennent aussi bien dans la constitution de la garantie que dans le paiement du premier loyer (guidance logement). Lorsqu'ils interviennent pour payer le premier loyer, ils ne sont jamais remboursés par le fédéral. Pour la garantie locative, il existe plusieurs mécanismes. La formule la plus coûteuse consiste à verser la garantie locative sur un compte au nom des trois parties. La formule la moins coûteuse pour le CPAS consiste à adresser au bailleur une lettre de garantie par laquelle le CPAS s'engage à prendre en charge, à la fin de la location, les dégâts locatifs - s'il y en a - à concurrence du montant de la garantie.

Un membre estime qu'il faudrait envisager la création d'un fonds également accessible aux personnes qui n'émargent pas au CPAS mais qui ont toutefois des difficultés à constituer une garantie. Concrètement et prioritairement, il souhaite que l'on consacre, dans toutes les sociétés de logement social, un minimum de fonds à un accompagnement social de qualité. Toutefois, il faudra aussi mentionner que rien ne se fera sans une approche fiscale du problème.

Un autre membre demande si on pourrait envisager, dans les compétences de la CCC, de soutenir ou de créer un fonds de solidarité destinés aux CPAS qui interviennent plus souvent dans ce domaine.

La présidente répond que, du point de vue institutionnel, cela est tout à fait envisageable dans la mesure où la CCC financerait une mission spécifique des CPAS. Toutefois, le problème de la garantie locative touche une population plus large que celle des CPAS. Pour résoudre ce problème, on pourrait envisager deux systèmes: un système où l'aide est fournie par les CPAS, ce qui oblige toute cette population à s'adresser au CPAS, ou un mécanisme plus global accessible éventuellement au CPAS.

Un membre estime qu'il s'agirait alors plus d'une compétence régionale.

La présidente répond qu'il s'agit d'une compétence régionale sauf si les conditions de revenus sont très strictes et qu'on la conçoit comme une aide sociale. On pourrait envisager un accord de coopération entre la Région et la CCC.

Un membre estime que l'on pourrait imaginer de réalimenter ce fonds de diverses manières (remboursement, étalé-ment...).

andere instelling zal opdragen het statistisch materiaal van het Gewest te verbeteren. Ten slotte vraagt hij zich af of er voor de gemeubileerde woningen een duidelijke aanbeveling moet worden gedaan nu de tijd dringt (juli 1996).

De voorzitter antwoordt dat de OCMW's bijdragen in de waarborg en in de eerste huur (begeleiding inzake huisvesting). In dit laatste geval krijgen ze nooit iets terug van de federale overheid. Voor de huurwaarborg zijn er verschillende mechanismen. De duurste oplossing bestaat erin het bedrag van de huurwaarborg te storten op een rekening op naam van de drie partijen. De goedkoopste bestaat erin aan de verhuurder een schriftelijke waarborg te geven waarbij het OCMW er zich toe verbindt om aan het einde de huurperiode de eventuele huurschade te betalen ten belope van het bedrag van de huurwaarborg.

Een lid is van mening dat er zou moeten worden overwogen een fonds op te richten ten behoeve van de personen die geen beroep doen op het OCMW maar het toch moeilijk hebben om het bedrag van de huurwaarborg bijeen te brengen. Concreet en prioritair wenst hij dat men bij alle sociale huisvestingsmaatschappijen een minimum zou besteden aan degelijke sociale begeleiding. Er dient echter te worden vermeld dat er niets kan worden verwezenlijkt zonder fiscale aanpak van het probleem.

Een ander lid vraagt of, in het kader van de bevoegdheden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, zou kunnen worden overwogen een solidariteitsfonds te steunen of op te richten ten behoeve van de OCMW's, die op dit vlak vaker een financiële bijdrage leveren.

De voorzitter antwoordt dat zulks uit institutioneel oogpunt mogelijk is in zoverre de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie een bijzondere taak van de OCMW's zou financieren. De bevolkingsgroep die met het probleem van de huurwaarborg te kampen heeft, is echter ruimer dan de cliënten van de OCMW's. Om dit probleem op te lossen zijn er twee mogelijkheden: een regeling waarbij steun wordt verleend door de OCMW's, waardoor alle betrokken personen zich tot het OCMW zouden moeten wenden, of een meer algemene regeling die eventueel voor de OCMW's toegankelijk is.

Een commissielid is van mening dat het in dit geval meer om een gewestbevoegdheid zou gaan.

De voorzitter antwoordt dat het een gewestbevoegdheid betreft, behalve indien de voorwaarden inzake inkomen zeer strikt zijn en men die steun als maatschappelijke dienstverlening beschouwt. Er zou een samenwerkingsakkoord kunnen worden gesloten tussen het Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Een lid is van mening dat er verschillende manieren bestaan om dit fonds opnieuw te stijven (terugbetaling, spreiding, ...).

La présidente rappelle qu'une lettre de garantie par laquelle un pouvoir public s'engage à prendre en charge les dégâts locatifs pour un montant plafonné est un système beaucoup moins onéreux, qu'il offre autant de garantie pour le bailleur et qu'il évite en outre les détournements de garanties locatives au profit du bailleur qui considère que cette somme lui est acquise définitivement ou au profit du locataire qui ne paye pas ses derniers loyers pour être certain de récupérer sa garantie. Ce système n'interdit pas non plus un mécanisme de remboursement, éventuellement étalé, du montant que le pouvoir public aura dû effectivement verser au bailleur pour la prise en charge des dégâts locatifs.

Un membre rappelle que le logement est un élément très important dans le cadre de la lutte contre la pauvreté.

Un membre demande si on a pensé à demander un avis à la commission Emploi.

La présidente répond par la négative.

Un membre rappelle qu'il n'y a pas de volet emploi dans le rapport pauvreté mais que ce sujet pourrait être la priorité dans le prochain rapport.

Un autre membre estime qu'il ne faut pas multiplier les demandes d'avis sous peine de perdre la compétence globale de la commission. Il se demande même si, vu la manière dont les choses se passent, il ne faudrait pas plutôt procéder à des auditions ou des invitations à l'intérieur de la commission.

Dans l'esprit de l'ordonnance, le rôle de la commission n'est pas de se substituer au ministre compétent ni aux auteurs de l'étude.

Il tient à rappeler que, dans ses travaux antérieurs, la commission avait demandé à l'unanimité que le Collège réuni donne la priorité à l'accès aux soins de santé, ce qui explique l'absence d'un volet emploi. Il ajoute que les auteurs ont traité les soins de santé d'une manière beaucoup trop théorique et qu'il n'est pas satisfait du tout de leur étude.

Un membre considère que lorsqu'un avis est demandé à une commission, que ce soit celle du Logement ou celle de l'Emploi, il ne peut être que global et être le reflet d'un échange de vues où peuvent apparaître, le cas échéant, des positions contradictoires ou des lacunes.

Un autre membre se demande s'il ne faudrait pas reprendre la recommandation qui vise à organiser des médiations sociales entre locataires et propriétaires.

Un membre demande si des difficultés concrètes ont été rencontrées dans l'application de l'ordonnance.

De voorzitter antwoordt dat een brief waarbij een overheid zich borg stelt voor het vergoeden van de huurschade voor een maximaal bedrag een regeling is die veel minder duur is en aan de verhuurder dezelfde waarborgen biedt en dat op die manier wordt vermeden dat de huurwaarborg door de verhuurder als zijn eigendom wordt beschouwd of door de verhuurder wordt gebruikt om de huurgelden van de laatste maanden te betalen teneinde er zeker van te zijn het bedrag van de huurwaarborg terug te krijgen. Die regeling sluit niet uit dat er een mechanisme wordt ingevoerd voor een, eventueel gespreide, terugbetaling van het bedrag dat de overheid dienstdaadwerkelijk aan de verhuurder heeft moeten betalen als vergoeding voor de huurschade.

Een lid herinnert eraan dat de huisvesting een zeer belangrijk element is in het kader van de armoedebestrijding.

Een lid vraagt of men eraan heeft gedacht het advies te vragen van de commissie voor het werkgelegenheidsbeleid.

De voorzitter antwoordt ontkennend.

Een lid wijst erop dat er in het armoedeverslag geen aandacht is besteed aan de werkgelegenheid maar dat dit prioriteit zou kunnen krijgen in het volgende verslag.

Een ander lid wijst erop dat de commissie haar bevoegdheid dreigt te verliezen indien zij alsmaar meer adviezen vraagt. Hij vraagt zich af of men, gelet op de manier waarop de zaken verlopen, niet beter hoorzittingen zou organiseren en mensen uitnodigen in de commissie.

In de geest van de ordonnantie is het niet de taak van de commissie in de plaats te treden van de bevoegde minister of van de auteurs van de studie.

Hetzelfde lid wenst erop te wijzen dat de commissie er tijdens haar vorige werkzaamheden eensgezind had op aangedrongen dat het Verenigd College voorrang zou geven aan de toegang tot de gezondheidszorg, wat verklaart waarom er geen aandacht wordt besteed aan de werkgelegenheid. Het lid voegt eraan toe dat de auteurs van het verslag de gezondheidszorg veel te theoretisch hebben behandeld en dat hij helemaal niet tevreden is over hun onderzoek.

Een lid meent dat een advies van een commissie, of het nu de commissie voor de huisvesting of die voor het werkgelegenheidsbeleid betreft, slechts algemeen kan zijn en dat het slechts een weergave kan zijn van een gedachtenwisseling waaruit eventueel tegenstrijdige standpunten of gebreken kunnen blijken.

Een ander lid vraagt of de aanbeveling om voor een sociale bemiddeling tussen huurders en eigenaars te zorgen niet moet worden overgenomen.

Een lid vraagt of er bij de toepassing van de ordonnantie concrete problemen zijn gerezen.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond qu'il est difficile de transposer une recommandation en une question qui permette d'obtenir des résultats. Il signale également qu'il transmettra au début du mois d'avril la nouvelle mouture du fichier signalétique transmis au CPAS, réalisé par un CPAS bruxellois et actuellement testé. Pour le mois de juin, il devrait théoriquement être à même de transmettre des chiffres - sans analyse - sur l'évolution sociale à laquelle les CPAS sont confrontés.

Un membre estime que l'on gère la pauvreté au lieu de l'enrayer. Il insiste pour que l'on aborde la politique de l'emploi dans les recommandations.

E. Avis de la commission de la Santé

La rapporteuse de la commission de la Santé fait d'abord un court commentaire sur la façon dont les travaux ont eu lieu au sein de cette commission. Le rapport sur l'état de la pauvreté 1995 n'a abordé que de façon marginale les problèmes de santé, ce qui a obligé la commission de la Santé à avoir recours à des experts extérieurs. Les informations dont ces experts ont fait état viennent d'études extérieures au rapport sur l'état de la pauvreté. Les groupes politiques ont été ensuite invités à faire des propositions et le rapporteur a été amené à en établir une compilation et une collation, discutées lors d'une réunion ultérieure.

Un membre souligne que l'avis de la commission de la Santé reflète un ensemble de préoccupations des membres de cette commission dont la principale est l'état lacunaire du rapport sur l'état de la pauvreté en ce qui concerne la santé.

La présidente s'interroge sur la phrase concernant le respect du secret médical et professionnel: y aurait-il des problèmes en la matière? Le secret médical ne serait-il pas respecté?

Par ailleurs, la commission de la Santé a-t-elle discuté du coût des propositions qu'elle avance et de la manière d'y faire face?

La rapporteuse de la commission de la Santé répond que pour préserver la dignité des personnes, il est important que le secret professionnel et le secret médical soient respectés. Or, il y a multiplicité des intervenants.

La question du coût des mesures relatives à la sécurité sociale n'a pas été abordée en commission de la Santé. Cette dernière s'est contentée d'avancer des pistes de réflexion. Chacun des mots a d'ailleurs été pesé et les textes ont été

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de h. Didier Gosuin) antwoordt dat het moeilijk is een aanbeveling om te zetten in een vraag aan de OCMW's waarmee resultaten kunnen worden behaald. Hij deelt tevens mede dat hij begin april de nieuwe versie zal bezorgen van het signalementsbestand dat aan het OCMW werd voorgelegd, dat werd opgesteld door een Brussels OCMW en dat op dit ogenblik wordt getoetst. Theoretisch zou hij vóór de maand juli de cijfers (zonder analyse) moeten kunnen mededelen met betrekking tot de maatschappelijke evolutie waarmee de OCMW's geconfronteerd worden.

Een lid is van mening dat de armoede wordt beheerd in plaats van bestreden. Hij dringt erop aan dat het werkgelegenheidsbeleid ter sprake zou worden gebracht in de aanbevelingen.

E. Advies van de commissie voor de gezondheid

De rapporteur van de commissie voor de gezondheid geeft een korte uiteenzetting over de wijze waarop de werkzaamheden in die commissie zijn verlopen. In het verslag over de staat van de armoede 1995 worden de problemen inzake gezondheid slechts terloops behandeld, wat de commissie voor de gezondheid ertoe verplicht heeft een beroep te doen op externe deskundigen. De door deze deskundigen medegedeelde inlichtingen zijn ontleend aan andere onderzoeken dan het verslag over de staat van de armoede. De politieke fracties werden vervolgens verzocht voorstellen in te dienen en de rapporteur heeft die teksten vergeleken en bijeengebracht. Deze nieuwe tekst werd tijdens een volgende vergadering besproken.

Een lid wijst erop dat het advies van de commissie voor de gezondheid de weerspiegeling is van een reeks zorgen van de leden van die commissie, waarvan de voornaamste is dat er in het verslag over de staat van de armoede weinig aandacht wordt besteed aan de gezondheid.

De voorzitter heeft vragen bij de zin over het medisch geheim en het beroepsgeheim: zijn er dienaangaande problemen? Wordt het medisch geheim niet in acht genomen?

Heeft de commissie voor de gezondheid aandacht besteed aan het prijskaartje van haar voorstellen en aan de wijze waarop die kosten gefinancierd kunnen worden?

De rapporteur van de commissie voor de gezondheid antwoordt dat de eerbiediging van het medisch geheim en van het beroepsgeheim van belang is voor het vrijwaren van de menselijke waardigheid. Het aantal personen die beroepsmatig bij de gezondheidszorg betrokken zijn, is echter zeer groot.

De commissie voor de gezondheid heeft het probleem van de kostprijs van de maatregelen inzake sociale zekerheid niet besproken. Zij heeft alleen een aantal denksporen naar voren gebracht. Elk woord werd trouwens afgewogen en de teksten

retravaillés pour cibler au mieux les populations visées par des avantages nouveaux à négocier avec les instances fédérales.

Un membre rappelle que la commission de la Santé demande d'examiner la question au niveau où elle doit l'être, c'est-à-dire au niveau fédéral. En toute hypothèse, ce n'est pas aux CPAS qu'il revient de compenser les lacunes en matière de protection sociale.

Quant au respect du secret médical et professionnel, l'idée est surtout de permettre une amélioration des conditions de travail des travailleurs sociaux afin qu'ils puissent mieux respecter la dignité humaine et notamment, dans ce cadre, le secret professionnel.

La présidente estime que ces deux points de l'avis de la commission de la Santé sont révélateurs d'une confusion persistante entre l'aide sociale et la sécurité sociale proprement dite. Il n'y a pas, estime-t-elle, de problèmes de respect du secret professionnel en matière d'aide sociale si ce n'est en cas de violation de ce secret, d'ailleurs sanctionnable. Le secret professionnel est bien prévu par la loi, de manière spécifique, pour les médecins et les assistants sociaux. Cela étant, il est vrai que l'aide sociale - et en cela, elle se distingue fondamentalement de la sécurité sociale - est un mécanisme d'intervention lié à une enquête sur l'état de besoin alors que la sécurité sociale intervient, parce que c'est un mécanisme d'assurance, uniquement lors de la survenance du risque. Enquêter sur l'état de besoin est une approche très intrusive, confiée par la loi à des assistants sociaux diplômés, soumis à un secret professionnel très strict, à une procédure de rapport passant devant les mandataires du Conseil de l'aide sociale qui eux-mêmes sont tenus à un secret professionnel strict et qui, contrairement à d'autres mandataires publics, sont des élus indirects qui se réunissent toujours à huis clos.

Par ailleurs, on ne peut revendiquer que les minimisés aient le statut de VIPO et qu'ils ne soient pas soumis au stage d'attente sans tenir compte du fait que la sécurité sociale est un mécanisme différent de l'aide sociale dans son financement et dans sa gestion (financement basé sur la masse salariale et gestion paritaire entre organisations représentatives des travailleurs et des employeurs) et en matière de condition d'octroi puisqu'il s'agit d'un mécanisme d'assurance collective obligatoire alors que l'aide sociale n'est financée que par l'impôt. Il n'est jamais anodin de savoir si le coût d'un sinistre peut être couvert par un mécanisme d'assurance ou par un mécanisme d'aide sociale.

werden herwerkt om zo nauwkeurig mogelijk te bepalen op welke bevolkingsgroepen de nieuwe maatregelen waarover met de federale instanties moet worden onderhandeld, betrekking hebben.

Een commissielid wijst erop dat de commissie voor de gezondheid vraagt dat dit probleem wordt onderzocht op het gepaste niveau, dit wil zeggen op federaal niveau. De OCMW's moeten in geen geval voorzien in de leemten inzake sociale bescherming.

Wat de eerbiediging van het medisch geheim en het beroepsgeheim betreft, is het de bedoeling de arbeidsomstandigheden van de maatschappelijk werkers te verbeteren zodat zij meer oog kunnen hebben voor de menselijke waardigheid en dit beroepsgeheim beter kunnen eerbiedigen.

De voorzitter is van mening dat deze twee punten van het advies van de commissie voor de gezondheid erop wijzen dat er nog steeds verwarring bestaat tussen de maatschappelijke dienstverlening en de eigenlijke sociale zekerheid. Volgens haar zijn er geen moeilijkheden wat de eerbiediging van het beroepsgeheim inzake maatschappelijke dienstverlening betreft, behalve wanneer dit beroepsgeheim wordt geschonden, wat trouwens strafbaar is. De wet voorziet trouwens expliciet in het beroepsgeheim voor de geneesheren en de maatschappelijk assistenten. Er bestaat echter een fundamenteel verschil tussen de maatschappelijke dienstverlening en de sociale zekerheid: de maatschappelijke dienstverlening bestaat uit een tegemoetkoming die wordt verleend na een onderzoek van de noden, terwijl de sociale zekerheid een verzekering is, wat betekent dat er enkel een uitkering wordt toegekend wanneer een risicogeval zich heeft voorgedaan. Om de noden te onderzoeken dient men binnen te dringen in het privé-leven van de mensen. Deze taak wordt bij wet toevertrouwd aan gediplomeerde maatschappelijk assistenten die onderworpen zijn aan een zeer strikt beroepsgeheim. Er dient een procedure te worden gevolgd waarbij een verslag wordt voorgelegd aan de mandatarissen van de Raad voor maatschappelijk welzijn die eveneens door een zeer strikt beroepsgeheim gebonden zijn en die, in tegenstelling tot andere openbare mandatarissen, onrechtstreeks worden verkozen en steeds met gesloten deuren vergaderen.

Bovendien kan er niet worden geëist dat aan de bestaansminimumtrekkers het WIGW-statuut wordt toegekend en dat er voor hen geen wachttijd is. Men mag niet vergeten dat er een verschil bestaat tussen het stelsel van de sociale zekerheid en dat van de maatschappelijke dienstverlening, enerzijds wat de financiering en het beheer betreft (financiering op grond van de totale loonsom en beheer op grond van een evenredige vertegenwoordiging van de werknemers- en werkgeversorganisaties) en anderzijds wat de toekenningsvoorwaarden betreft, aangezien de sociale zekerheid een verplichte groepsverzekering is, terwijl de maatschappelijke dienstverlening uitsluitend door middel van de belastingen wordt gefinancierd. Het is dus steeds van belang te weten of de kosten van een schadegeval kunnen worden gedekt door een verzekering of door een mechanisme van maatschappelijke dienstverlening.

Un membre constate néanmoins que les minimexés peuvent bénéficier de la sécurité sociale.

La présidente lui répond que pendant le stage d'attente, le CPAS finance les soins qui ne sont pas couverts par la mutuelle mais que ce n'est pas lui, en principe, qui paie les cotisations. Le minimex est censé subvenir aux besoins du minimexé. Ce point est à examiner au cas par cas.

L'orateur précédent pense donc que la question est de savoir s'il faut consentir des exceptions à la règle générale qui veut que l'on n'entre pas dans le système de sécurité sociale sans avoir cotisé. Peut-on supprimer, par exemple, le stage d'attente pour certaines catégories de personnes? Le membre ajoute que la commission de la Santé pose ici une question, sans donner nécessairement la réponse.

La présidente croit qu'il y a d'autres problèmes auxquels il faudrait d'abord s'attaquer: par exemple celui des délais déraisonnablement longs pratiqués par certaines caisses privées en matière d'allocations familiales entre l'introduction et le traitement du dossier.

L'intervenant précédent note que les travailleurs sociaux eux-mêmes font état de la difficulté qu'ils ont à respecter le secret professionnel en raison de leurs conditions de travail.

La présidente pense qu'un CPAS qui ne trouve pas de solution pour que les entretiens se déroulent dans un local suffisamment clos est en faute.

Un autre membre souligne que l'avis de la commission de la Santé explore certaines pistes: il est possible de l'assortir d'un commentaire de prudence. C'est en fait la procédure dans laquelle la commission est engagée qui l'a induite, parfois, à dépasser - par frustration en quelque sorte - ses compétences.

Un membre ne partage pas le sentiment de la présidente quant à la suppression du stage d'attente pour les minimexés: il rappelle le problème, soulevé en commission de la Santé, des petits indépendants écrasés par leurs arriérés de cotisations à l'INASTI.

La présidente répète que l'aide sociale intervient pour remédier à ce type de difficultés.

Un membre pense que l'avis de la commission de la Santé n'a pas pour objectif de remettre en cause l'équilibre institutionnel en matière de sécurité sociale. La commission de la Santé s'est bien rendu compte que des personnes en difficulté pouvaient se faire aider par le CPAS dans certaines circonstances: mais il en résulte un surcroît de travail pour les CPAS. L'idée, sachant que le but final est que chacun ait droit à l'accès aux soins de santé, est qu'il est parfois plus

Een lid stelt niettemin vast dat de bestaansminimumtrekkers rechthebbenden zijn in het stelsel van de sociale zekerheid.

De voorzitter antwoordt dat het OCMW tijdens de wachttijd de verzorging ten laste neemt die niet door het ziekenfonds wordt gedekt, maar in principe betaalt het OCMW de bijdragen niet. Het bestaansminimum wordt geacht tegemoet te komen aan de noden van de bestaansminimumtrekker. Dit punt moet geval per geval worden onderzocht.

De vorige spreker meent dat de vraag is of er uitzonderingen toegestaan moeten worden op de algemene regel dat men geen recht heeft op sociale zekerheid indien men geen bijdragen betaald heeft. Mag men bijvoorbeeld de wachttijd voor bepaalde categorieën van personen afschaffen? Het lid voegt eraan toe dat de commissie voor de gezondheid een vraag stelt maar daarom nog geen antwoord geeft.

De voorzitter meent dat er andere problemen zijn die eerst aangepakt moeten worden, zoals de overdreven lange termijnen die sommige particuliere kinderbijslagkassen laten verlopen tussen het ogenblik van indiening van het dossier en de behandeling ervan.

De vorige spreker merkt op dat de maatschappelijk werkers het zelf hebben over de moeilijkheid om in hun werkomstandigheden het beroepsgeheim te eerbiedigen.

De voorzitter vindt dat een OCMW dat er niet voor kan zorgen dat het onderhoud in een voldoende afgesloten lokaal plaatsvindt, in gebreke blijft.

Een ander lid onderstreept dat het advies van de commissie voor de gezondheid bepaalde denksporen aangeeft. Men kan daar een voorzichtig commentaar bij geven. Eigenlijk is het door de procedure die de commissie gevolgd heeft, dat zij soms, en eigenlijk uit frustratie, haar bevoegdheden te buiten is gegaan.

Een lid is het niet eens met de voorzitter in verband met de afschaffing van de wachttijd voor de bestaansminimumtrekkers. Het lid haalt opnieuw het probleem aan van de kleine zelfstandigen die gebukt gaan onder achterstallige betalingen aan het RSVZ. Het probleem kwam reeds aan bod in de commissie voor de gezondheid.

De voorzitter herhaalt dat met de maatschappelijke dienstverlening dergelijke problemen kunnen verholpen worden.

Een lid vindt dat het advies van de commissie voor de gezondheid er niet op gericht is het institutionele evenwicht op het vlak van de sociale zekerheid op de helling te zetten. De commissie voor de gezondheid heeft kunnen vaststellen dat mensen in moeilijkheden in bepaalde omstandigheden hulp konden vragen aan de OCMW's. Het gevolg daarvan is dat de OCMW's meer werk krijgen. Wetende dat het uiteindelijke doel erin bestaat iedereen het recht op gezondheidszorg

simple de donner le droit INAMI à certaines catégories de personnes sans recourir au stage d'attente.

Un autre membre note que la législation prévoit des mécanismes qui constituent un "pont" entre l'aide sociale et la sécurité sociale: c'est le cas par exemple de l'article 60 de la loi organique sur les CPAS.

La présidente fait observer que ce type de passerelle existe aussi pour d'autres volets de la sécurité sociale: le CPAS veille à ce que les minimexés fassent les démarches nécessaires pour adhérer à une mutuelle, leur donne les moyens de payer les cotisations et, tant qu'ils ne sont pas couverts pas la sécurité sociale, les couvrent pour les soins médicaux, hospitaliers, etc. Il y a donc une continuité entre l'aide sociale et la sécurité sociale à ce niveau.

L'intervenant précédent constate qu'une fois de plus, on voit ici les difficultés que la commission de la Santé a eu à travailler avec un rapport dont le volet "santé" était particulièrement lacunaire.

V. Propositions de recommandations

La commission a consacré deux réunions à la rédaction de propositions de recommandations à soumettre à l'Assemblée réunie.

Lors d'une première réunion, le 8 mai 1996, elle a pris connaissance de différents documents émanant des groupes politiques reconnus. Sur cette base, et après discussion, elle a élaboré un texte qui a ensuite été lu et amendé lors de la réunion du 9 mai 1996.

La réunion du 8 mai 1996 a notamment abordé les points suivants:

Données demandées aux CPAS

Plusieurs membres insistent sur l'importance des indicateurs de flux et sur la nécessité de disposer de chiffres provenant d'autres sources que les CPAS. Un membre estime qu'il ne convient pas, en cas de modification de l'ordonnance, d'y spécifier les données à demander aux CPAS; il ajoute qu'il serait utile d'y maintenir le nombre de dossiers minimex clôturés.

La présidente répond que ce débat a déjà eu lieu en commission et qu'il avait été convenu, pour éviter que le Collège réuni ne modifie trop facilement les données statistiques demandées, et que l'Assemblée se retrouve dépourvue de données en raison de la masse du travail demandé, de s'entendre sur un minimum de données à obtenir des CPAS.

toe te kennen, is het soms eenvoudiger bepaalde categorieën van personen zonder wachttijd het recht op de uitkeringen van het RIZIV te verlenen.

Een ander lid merkt op dat de wetgeving voor een "brug" zorgt tussen de maatschappelijke dienstverlening en de sociale zekerheid. Dat is bijvoorbeeld het geval met artikel 60 van de organieke wet betreffende de OCMW's.

De voorzitter doet opmerken dat dergelijke bruggen ook bestaan voor andere takken van de sociale zekerheid: het OCMW zorgt ervoor dat de bestaansminimumtrekkers het nodige doen om aan te sluiten bij een ziekenfonds, geeft hen de middelen om de bijdragen te betalen en betaalt hun medische en ziekenhuiskosten zolang ze niet gedekt zijn door de sociale zekerheid. Op dat vlak is er dus continuïteit tussen de maatschappelijke dienstverlening en de sociale zekerheid.

De vorige spreker moet eens te meer vaststellen dat de commissie voor de gezondheid heel wat moeite ondervonden heeft om te werken met een verslag waarvan het deel over de gezondheid zeer onvolledig was.

V. Voorstellen van aanbevelingen

De commissie heeft twee vergaderingen gewijd aan de redactie van de voorstellen van aanbevelingen die aan de Verenigde Vergadering dienen te worden voorgelegd.

Tijdens de eerste vergadering, op 8 mei 1996, heeft de commissie kennis genomen van de verschillende documenten van de erkende politieke fracties. Op grond daarvan en na een bespreking heeft zij een tekst opgesteld die vervolgens is gelezen en geamendeerd tijdens de vergadering van 9 mei 1996.

Tijdens de vergadering van 8 mei 1996 werden de volgende punten besproken:

Gegevens die aan de OCMW's zijn gevraagd

Verschillende leden leggen de nadruk op het belang van de stroomindicatoren en op de noodzaak te beschikken over andere cijfers dan die welke van de OCMW's afkomstig zijn. Een lid is van mening dat er, ingeval de ordonnantie wordt gewijzigd, niet dient te worden gepreciseerd welke gegevens aan de OCMW's moeten worden gevraagd. Hij voegt eraan toe dat het nuttig zou zijn daarin het punt over het aantal afgesloten dossiers betreffende het bestaansminimum te behouden.

De voorzitter antwoordt dat dit reeds in de commissie werd besproken en dat was overeengekomen een akkoord te sluiten over een minimum aan gegevens dat door de OCMW's moet worden medegedeeld, teneinde te vermijden dat het Verenigd College al te gemakkelijk de gevraagde statistische gegevens wijzigt en dat de Verenigde Vergadering geen gegevens in handen krijgt doordat een en ander te veel werk vergt.

La clôture d'un dossier, ajoute-t-elle, est une notion qui ne signifie rien sans en donner la motivation. Le souci du membre est d'ailleurs rencontré par le point 6 du fichier signalétique. Le fichier signalétique a été élaboré par le Collège réuni en collaboration avec les CPAS.

Rapports entre l'administration de la Commission communautaire commune et les CPAS

Un membre souhaite faire référence à l'article 108 de la loi sur les CPAS et souhaite que le Collège réuni exerce réellement son pouvoir de tutelle spécifique sur les CPAS.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Didier Gosuin) répond que les missions prévues par l'article 108 sont déjà exercées en Région bruxelloise par une équipe de 15 personnes qui donne des conseils dans l'organisation administrative et de gestion des CPAS et qui contrôle la gestion financière de ceux-ci.

Le membre insiste pour que l'on dynamise les rapports entre l'administration de la CCC et les CPAS et que les services du Collège réuni contrôlent réellement la qualité du travail des CPAS en vue d'une harmonisation de leurs pratiques.

Un autre membre demande à l'orateur précédent d'apporter des éclaircissements sur sa conception de l'autonomie communale.

Le membre interpellé répond que l'on peut très bien respecter l'autonomie communale en visant une certaine harmonisation des pratiques.

Un autre intervenant propose de dynamiser la structure qui existe dans le cadre de l'article 108 de la loi sur les CPAS.

Un autre membre rappelle que son groupe a toujours défendu l'autonomie communale. Le mot "dynamiser" est un terme creux.

Le premier intervenant estime que le pouvoir de tutelle de la CCC sur les CPAS est un des fondements de l'ordonnance.

La présidente demande pourquoi, dans ce cas, ne pas demander un renforcement du contrôle sur les associations privées actives dans le domaine de l'aide sociale. Elle rappelle que l'aide sociale n'est pas seulement le fait des CPAS mais aussi des communes et que la répartition des missions d'aide sociale entre ces deux instances se fait en fonction des réalités de terrain (autonomie communale).

Elle s'insurge contre une uniformisation des pratiques des CPAS au-delà de ce qui est déjà prévu par la loi et soumis

De voorzitter voegt eraan toe dat het afsluiten van een dossier niets betekent indien niet wordt gezegd waarom. Met punt 6 van het signalementsbestand wordt trouwens tegemoet gekomen aan de wensen van het lid. Dit bestand werd opgesteld door het Verenigd College in samenwerking met de OCMW's.

Betrekkingen tussen de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de OCMW's

Een lid verwijst naar artikel 108 van de wet betreffende de OCMW's en wenst dat het Verenigd College daadwerkelijk zijn bijzonder toezicht op de OCMW's uitoefent.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Didier Gosuin) antwoordt dat de in artikel 108 vastgestelde taken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest reeds worden uitgevoerd door een team van 15 personen die raad geven over de administratieve organisatie en het beheer van de OCMW's en die tevens toezicht houden op het financieel beheer van de OCMW's.

Hetzelfde lid dringt erop aan dat de betrekkingen tussen de administratie van de GGC en de OCMW's dynamisch worden gemaakt en dat de diensten van het Verenigd College daadwerkelijk de kwaliteit van het werk van de OCMW's zouden controleren met het oog op de harmonisatie van hun werkwijzen.

Een ander lid vraagt dat de vorige spreker zijn standpunt over de gemeentelijke autonomie verduidelijkt.

Het lid antwoordt dat er kan worden gestreefd naar een harmonisatie van de werkwijzen zonder afbreuk te doen aan de gemeentelijke autonomie.

Een andere spreker stelt voor de structuur die is opgericht in het kader van artikel 108 van de wet betreffende de OCMW's dynamischer te maken.

Een ander lid herinnert eraan dat zijn fractie steeds de gemeentelijke autonomie heeft verdedigd. "Dynamisch maken" is een nietszeggend begrip.

De eerste spreker meent dat het toezicht van de GGC op de OCMW's één van de grondslagen is van de ordonnantie.

De voorzitter vraagt waarom men in dit geval geen versterking vraagt van de controle op de privé-verenigingen die actief zijn op het vlak van de maatschappelijke dienstverlening. Hij wijst erop dat niet alleen de OCMW's maar ook de gemeenten maatschappelijke hulp verlenen en dat de taken tussen deze twee instanties worden verdeeld naar gelang van de situatie op het terrein (gemeentelijke autonomie).

Hij verzet zich tegen een uniformering van de werkwijzen van de OCMW's, waarbij verder wordt gegaan dan wat de

au contrôle juridictionnel en faisant l'impasse sur les institutions privées, reconnues et financées par la CCC et soumises à un contrôle peu rigoureux.

Matières ne relevant pas des attributions de la Commission communautaire commune

Un membre estime qu'un certain nombre des recommandations de la commission (emploi, logement) doivent être examinées en fonction des compétences de la CCC et ne doivent pas s'adresser à d'autres niveaux de pouvoir.

La présidente ne partage pas cette façon de voir. Il n'y a rien d'illogique à ce que l'Assemblée réunie s'adresse au Collège réuni afin qu'il recommande à d'autres institutions de réserver la priorité à certaines questions, surtout quand il s'agit des mêmes acteurs.

L'orateur précédent souhaite que, dans ce cas, les différents niveaux de pouvoir soient clairement identifiés.

Remboursement intégral du minimex par l'Etat fédéral

Un membre fait état, sur ce point, de l'opposition de son groupe qui n'est cependant pas hostile à une hausse du remboursement.

Il lui est fait observer qu'il s'agit là d'une revendication unanime des différentes sections de l'Union des Villes et Communes.

Renforcement de la solidarité intercommunale

Un membre fait remarquer qu'il s'agit là d'un point délicat sur lequel les différents groupes ne sont pas d'accord. Un autre intervenant souhaite que soit évoquée aussi la solidarité, à l'intérieur des communes, entre quartiers riches et quartiers pauvres.

Gratuité des documents administratifs pour les plus démunis

Un membre se demande s'il ne vaut pas mieux augmenter le minimex plutôt que d'assurer cette gratuité qui maintient les personnes concernées dans un statut différencié. Il lui est répondu qu'il est difficile de tenir compte du coût des documents dans le minimex, parce que ce coût varie de commune à commune.

Fiscalité immobilière

Plusieurs membres déclarent ne pas pouvoir souscrire aux propositions présentées, sur ce sujet, par le groupe socialiste.

wet voorschrijft en wat onder de controle van de rechter valt, terwijl voorbij wordt gegaan aan de privé-instellingen die door de GGC erkend en gefinancierd worden en die aan een niet al te strikte controle onderworpen zijn.

Aangelegenheden die niet tot de bevoegdheden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie behoren

Een commissielid is van mening dat een aantal aanbevelingen van de commissie (werkgelegenheid, huisvesting) dienen te worden onderzocht rekening houdend met de bevoegdheden van de GGC en dat zij niet aan andere gezagsniveaus moeten worden gericht.

De voorzitter is het hiermee niet eens. Het is niet onlogisch dat de Verenigde Vergadering zich richt tot het Verenigd College opdat dit aan andere instellingen aanbeveelt voorrang te verlenen aan bepaalde problemen, vooral indien het over dezelfde spelers gaat.

De vorige spreker wenst dat er in dit geval duidelijk wordt bepaald over welke verschillende gezagsniveaus het gaat.

De integrale terugbetaling van het bestaansminimum door de federale overheid

Een lid wijst erop dat zijn fractie gekant is tegen die integrale terugbetaling maar niet tegen een verhoging ervan.

Er wordt hem geantwoordt dat dit een unanieme eis is van de verschillende afdelingen van de Vereniging van Steden en Gemeenten.

Een grotere solidariteit tussen de gemeenten

Een lid doet opmerken dat dit een zeer netelige kwestie is waarover de verschillende fracties het niet eens zijn. Een ander lid wenst dat er ook zou worden gesproken over de solidariteit tussen rijke en arme wijken binnen de gemeenten.

De kosteloosheid van de administratieve documenten voor de kansarmen

Een lid vraagt of het niet beter is het bestaansminimum te verhogen dan die documenten kosteloos af te geven. Hierdoor behouden de betrokken personen een onderscheiden status. Er wordt geantwoordt dat het moeilijk is de kostprijs van die documenten te verrekenen in het bestaansminimum omdat die kostprijs verschilt van gemeente tot gemeente.

Onroerend-goedbelasting

Verschillende leden zeggen dat zij niet akkoord gaan met de voorstellen die de socialistische fractie dienaangaande

La réforme de la fiscalité immobilière leur paraît pour l'essentiel de compétence fédérale; par ailleurs, si l'on parle de péréquation cadastrale et de déclaration de revenus locatifs réels, il faut à tout le moins tenir compte de l'indexation automatique du précompte immobilier et des frais réels supportés par les propriétaires.

Il leur est fait remarquer que plusieurs éléments de cette matière sont de compétence régionale, ne fût-ce que parce que c'est à la Région que reviennent les additionnels au précompte immobilier. De plus, l'absence de péréquation cadastrale depuis 1974 crée une situation injuste qui a des effets particulièrement dommageables sur la pauvreté.

Les premiers intervenants insistent néanmoins pour que la commission travaille, ici, à partir de l'avis émis par la Commission du Logement du Conseil régional qui leur paraît plus nuancé.

Logement social

Une discussion s'est engagée en commission entre partisans et adversaires d'un réajustement (à la hausse) des revenus d'admission au logement social.

Pour les premiers, cette mesure permet une meilleure répartition des richesses et favorise la mixité sociale.

Les seconds soutiennent qu'une majorité s'est dégagée en commission du Logement du Conseil régional en faveur de la thèse inverse: ce relèvement augmente le nombre, déjà énorme, de demandeurs potentiels en Région de Bruxelles-Capitale.

VI. Examen du projet de texte de recommandations établi à l'issue de la réunion du 8 mai

Lors de la réunion du 9 mai, la commission a discuté sur la base du texte suivant:

PROPOSITIONS DE RECOMMANDATIONS DE LA COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES

I. Méthodologie

1. Le rapport annuel devrait être plus synthétique si l'on veut permettre un réel débat en assemblée et l'adoption de recommandations en temps utile pour pouvoir être prises en considération par le Collège réuni lors de la discussion du budget.

heeft gedaan. Voor hen lijkt de hervorming van de onroerend-goedbelasting in hoofdzaak een federale bevoegdheid te zijn. Voort maakt men weliswaar gewag van de kadastrale perekwatie en de aangifte van de werkelijke huurinkomsten, maar dient men op zijn minst rekening te houden met de automatische indexering van de onroerende voorheffing en met de werkelijke kosten die de eigenaars moeten betalen.

Zij worden erop geattendeerd dat verschillende bestanddelen van deze aangelegenheid tot de gewestbevoegdheid behoren, al was het maar omdat de opcentiemen op de onroerende voorheffing ten goede komen van het Gewest. Bovendien geeft het feit dat er sinds 1974 geen kadastrale perekwatie meer geweest is aanleiding tot een onrechtvaardige situatie die bijzonder nadelige gevolgen heeft voor de armoede.

De eerste sprekers wensen echter dat de commissie het advies van de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad, dat hen genuanceerder lijkt, als uitgangspunt neemt.

Sociale huisvesting

Er heeft in de commissie een discussie plaatsgehad tussen de voorstanders en de tegenstanders van een aanpassing (verhoging) van de inkomens die recht geven op een sociale woning.

De voorstanders menen dat die maatregel een betere verdeling van de rijkdom mogelijk maakt en de sociale gemengdheid bevordert.

De tegenstanders voeren aan dat er in de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad een meerderheid was die de tegengestelde mening voorstaat: door die verhoging zal het aantal potentiële aanvragers, dat nu al zeer groot is, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog toenemen.

VI. Onderzoek van de ontwerp-tekst van aanbevelingen die tijdens de vergadering van 8 mei is opgesteld

Tijdens de vergadering van 9 mei heeft de commissie besprekingen gevoerd op basis van de volgende tekst:

VOORSTELLEN VAN AANBEVELINGEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE SOCIALE ZAKEN

I. Methodologie

1. Het jaarlijks verslag zou beknopter moeten zijn indien men in de vergadering een echt debat mogelijk wil maken en te juister tijde aanbevelingen goedkeuren die door het Verenigd College tijdens de begrotingsbespreking moeten worden overwogen.

Dans cette optique, pour garantir le respect du caractère annuel de la transmission des données (statistiques) fournies par les CPAS, il est proposé de se limiter à des données gérables dans les délais impartis. Toutefois, ces données ne permettant pas à elles seules de mesurer l'état de pauvreté dans toute sa diversité (complexité), il faut veiller à ce que les CPAS, le Collège réuni ainsi que les institutions publiques et privées invitées à la Table ronde puissent compléter l'information, y compris par des données statistiques permettant une étude des flux. Des études thématiques pourraient être commandées à intervalles plus espacés.

Nous recommandons la participation plus effective des acteurs de terrain et des associations représentatives des personnes en situation de pauvreté dans le processus de consultation prévu dans l'ordonnance.

Proposition: modification de l'ordonnance, structurée en deux chapitres.

Chapitre I: données annuelles des CPAS

Pour le 31/3 – remise des données chiffrées par les CPAS.

Pour le 30/4 – dépôt par le Collège réuni (CR) de l'ensemble des données des CPAS sur le Bureau de l'Assemblée réunie (AR) selon une présentation qui facilite leur comparaison et l'appréciation des évolutions.

Ce calendrier respecté permet à l'AR de prendre attitude dans les délais utiles à l'élaboration du budget.

Chap. II: consultation des partenaires actifs sur le terrain

Pour le 15/2 – le CR communique à l'ensemble des partenaires, publics et privés, un rapport sur la politique menée en matière de lutte contre la pauvreté au cours de l'exercice écoulé.

Pour le 15/3 – les partenaires désireux de participer à la Table ronde remettent au CR un rapport de leurs activités, ainsi que leurs suggestions.

Entre le 1/5 et 15/5 – organisation de la Table ronde.

Pour le 30/5 – dépôt par le CR des conclusions de la Table ronde sur le bureau de l'Assemblée réunie.

Ce calendrier respecté permet à l'AR de prendre attitude dans les délais utiles à l'élaboration du budget.

2. Certaines données actuellement reprises à l'article 2 de l'ordonnance ne sont pas traitables comme telles (ex. les données relatives aux nombres de demandes refusées, au nombre de dossiers minimex clôturés).

Te dien einde en om ervoor te zorgen dat de (statistische) gegevens van de OCMW's jaarlijks kunnen worden bezorgd, wordt voorgesteld zich te beperken tot de gegevens die binnen de opgelegde termijn kunnen worden meegedeeld. Daar die gegevens alleen echter niet zullen toelaten de staat van de armoede in al haar verscheidenheid (complexiteit) vast te stellen, moet men ervoor zorgen dat de OCMW's, het Verenigd College en de openbare en privé-instellingen die op de rondetafelconferentie worden uitgenodigd, de informatie kunnen aanvullen – met inbegrip van de statistische gegevens die een studie van de stromen mogelijk maken. Over een langere periode gespreid, zou men thematische studies kunnen laten uitvoeren.

Wij bevelen aan om de veldwerkers en de verenigingen die de in armoede verkerende personen vertegenwoordigen, actiever bij het in de ordonnantie opgelegde overleg te betrekken.

Voorstel: wijziging van de ordonnantie, opgedeeld in twee hoofdstukken.

Hoofdstuk I: Jaarlijkse gegevens van de OCMW's

Tegen 31/3 – bezorgen van de cijfers van de OCMW's

Tegen 30/4 – indiening, door het Verenigd College (VC), bij de Verenige Vergadering (VV), van alle OCMW-gegevens, volgens een voorstelling die de vergelijking en de beoordeling van de evoluties vergemakkelijkt.

Indien dat tijdschema nageleefd wordt, kan de VV binnen de voor de opstelling van de begroting nodige termijn een standpunt innemen.

Hoofdstuk II: Raadpleging van de te velde actieve partners

Tegen 15/2 – de VV bezorgt alle overheids- en privé-partners een verslag over het beleid dat het voorbije jaar is gevoerd inzake het bestrijden van de armoede.

Tegen 15/3 – de partners die aan de rondetafelconferentie willen deelnemen bezorgen het VC een verslag over hun activiteiten, alsmede hun voorstellen.

Tussen 1/5 en 15/5 – organisatie van de rondetafelconferentie

Tegen 30/5 – indiening, door het VC, bij de VV, van de besluiten van de rondetafelconferentie.

Indien dat tijdschema nageleefd wordt, kan de VV binnen de voor de opstelling van de begroting nodige termijn een standpunt innemen.

2. Een aantal gegevens die op dit ogenblik in artikel 2 van de ordonnantie zijn opgenomen, kunnen echter niet als dusdanig worden verwerkt (bijvoorbeeld de gegevens betreffende het aantal geweigerde aanvragen, het aantal afgesloten dossiers betreffende het bestaansminimum).

Il y a une nécessité d'assurer une régularité et de permettre une analyse comparative d'année en année.

Nous recommandons donc de reprendre les données visées au fichier signalétique et de garantir par une procédure adéquate que les données à fournir par les CPAS ne puissent être modifiées dans des délais déraisonnables.

3. Nous regrettons que le volet santé du rapport demeure insuffisant par rapport aux espérances.

II. Sur la pauvreté

Le rapport 1995 met en évidence des facteurs de pauvreté et des symptômes de pauvreté. D'une manière générale, nous recommandons de lutter contre la pauvreté en s'attaquant prioritairement à ses causes (mauvaises répartitions des richesses et mauvaises répartitions du travail nécessaire à la production de ces richesses) sans négliger bien sûr la nécessaire lutte contre ses effets.

De ce point de vue, l'importance relative accordée dans le rapport au facteur santé, comparée à celle accordée à la problématique des sans-abri, nous paraît significative en ce qu'elle traduit une approche trop orientée vers l'étude de l'arbre qui cache la forêt et pas vers la forêt elle-même.

Recommandations:

1. En matière de SANTE.

Vu l'avis de la commission de la Santé, nous recommandons particulièrement:

- l'étude des situations vécues par les personnes les plus démunies en ce qui concerne l'accès à la santé, l'accès aux soins de santé et leur possibilité de suivi médical;
- de charger l'Observatoire de la Santé de collecter et d'examiner les nombreuses études existantes pour permettre l'élaboration de propositions d'actions précises et des moyens d'y parvenir;
- de mettre tout en oeuvre pour renforcer la capacité d'accueil des plus démunis par les infrastructures de proximité telles que les centres de contact et les maisons médicales.

2. En matière d'EMPLOI.

Dans le cadre de la lutte contre la pauvreté, nous recommandons:

- l'étude détaillée de l'évolution de l'offre et de la demande, des caractéristiques des emplois et des effets des mesures prises par les diverses autorités compétentes en la matière, étude effectuée sous le contrôle conjoint des autorités

Er moet worden gezorgd voor een regelmatige en voor een jaarlijkse vergelijkende analyse van de gegevens.

Wij bevelen dus aan de gegevens van het signalementsbestand over te nemen en er via een geschikte regeling voor te zorgen dat de door de OCMW's te bezorgen gegevens niet binnen onredelijke termijnen kunnen worden gewijzigd.

3. Wij betreuren dat het gedeelte van het verslag betreffende de gezondheid niet beantwoordt aan de gestelde verwachtingen.

II. Betreffende de armoede

Het verslag 1995 wijst op armoedefactoren en op armoedeververschijnselen. Algemeen bevelen wij aan de armoede te bestrijden door in de eerste plaats de oorzaken aan te pakken (slechte verdeling van de rijkdom en slechte verdeling van het werk dat nodig is om die rijkdom te creëren) zonder uiteraard de noodzakelijke bestrijding van de gevolgen ervan uit het oog te verliezen.

Het geringe belang dat in het verslag aan de factor gezondheid wordt gehecht in vergelijking met het belang dat aan de problematiek van de daklozen wordt toegekend, lijkt ons ter zake veelzeggend; men zou kunnen stellen dat de studie zich eerder richt op de boom die het bos verbergt dan op het bos zelf.

Aanbevelingen :

1. Inzake GEZONDHEID

Gelet op het advies van de Commissie voor de Gezondheid, bevelen we in het bijzonder aan:

- de studie van de toestanden waarmee de kansarmen geconfronteerd worden wat de toegang tot de gezondheid en tot de gezondheidszorg betreft en de mogelijkheid van nazorg;
- het Centrum van de Gezondheidsobservatie ermee te belasten de talrijke bestaande studies te verzamelen en te bestuderen teneinde precieze actievoorstellen te kunnen doen en daarvoor de nodige middelen te vinden;
- alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat de buurtvoorzieningen zoals de contactcentra en de medische centra de kansarmen beter kunnen opvangen.

2. Inzake WERKGELEGENHEID

In het kader van de armoedebestrijding:

- de gedetailleerde studie van de evolutie van de vraag en het aanbod, de omschrijving van de functie en de gevolgen van de maatregelen die de diverse bevoegde overheden ter zake hebben getroffen; studie uitgevoerd onder de

de la Région et de la Commission Communautaire Commune (CCC);

- la poursuite et, dans toute la mesure du possible, le renforcement des politiques d'insertion et de réinsertion socioprofessionnelles;
- une liaison plus contraignante entre les aides accordées aux entreprises et la création d'emplois, et particulièrement la création d'emplois accessibles aux catégories souvent exclues du marché du travail.

3. En matière de LOGEMENT.

Vu l'avis de la commission du logement et de la rénovation urbaine du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, nous recommandons particulièrement:

- la réforme de la fiscalité immobilière, suivant les recommandations de la commission du logement;
- une révision de la législation relative aux baux à loyer, en vue de la stabilisation du locataire;
- en ce qui concerne le logement social :
 - * l'augmentation du budget consacré aux investissements en construction et en rénovation;
- la mise en place des AIS/AIL;
- l'élargissement des conditions d'accès aux ADIL (logement inadéquat d'un point de vue matériel ou socio-économique); l'allocation-loyer individualisée dans le cadre d'un régime d'AIS.

Nous rappelons la nécessité d'améliorer l'information notamment en matière de logement et l'organisation de médiations sociales dans les relations locataires-propriétaires et ce conjointement avec une politique de régulation du marché immobilier.

4. L'aménagement de l'espace urbain dans le respect du PRD, afin de lutter contre la dualisation de la ville et, en particulier, la formation des ghettos.
5. Le renforcement de la solidarité intra- et intercommunale.
6. L'instauration d'un droit d'usage minimum des biens et services d'extrême nécessité (par exemple: énergie, transports...) et la gratuité des documents administratifs pour les plus démunis.
7. La coordination systématique des actions menées par les institutions et organismes publics ou mis en place par les pouvoirs publics, tels les CPAS, la Délégation régionale interministérielle pour les solidarités urbaines, les missions locales pour l'emploi, les autorités communales, etc.

gezamenlijke controle van de overheden van het Gewest en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GCC);

- de voortzetting en, in de mate van het mogelijke, de versterking van het beleid tot socio-professionele inschakeling en wederinschakeling;
- een strengere koppeling tussen de aan de bedrijven toegekende steun en het scheppen van werkgelegenheid en in het bijzonder het scheppen van banen voor de categorieën die op de arbeidsmarkt vaak uitgesloten worden.

3. Inzake HUISVESTING

Gelet op het advies van de commissie voor de huisvesting en de stadsvernieuwing van de Brusselse Hoofdstedelijk raad, bevelen we in het bijzonder aan:

- de hervorming van de onroerende belasting, volgens de aanbevelingen van de commissie voor de huisvesting;
- een herziening van de wet betreffende de huurovereenkomsten, met het oog op woonzekerheid voor de huurder;
- wat de sociale huisvesting betreft:
 - * verhoging van de begroting voor nieuwbouw en renovatie;
- de oprichting van SWB's/PWB's;
- het oprekken van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor VIHT's (uit materieel of socio-economisch oogpunt onaangepaste woning); individuele huurtoelage in het kader van een SWB-stelsel.

We wijzen er nogmaals op dat het noodzakelijk is te zorgen voor betere informatie - onder andere inzake huisvesting - en voor sociale bemiddeling op het vlak van de contacten tussen de huurders en de eigenaars, naast een beleid dat gericht is op de regulering van de vastgoedmarkt.

4. De inrichting van de stedelijke ruimte met inachtneming van het GewOP, teneinde te strijden tegen de tweeledigheid van de stad en in het bijzonder tegen het ontstaan van getto's.
5. Zorgen voor grotere solidariteit in en tussen de gemeenten.
6. De invoering van een minimumgebruiksrecht van aller-noodzakelijkste goederen en diensten (bijvoorbeeld energie, vervoer...); kosteloze administratieve stukken voor de kansarmen.
7. De systematische coördinatie van de acties van de openbare of door de overheid opgerichte instellingen en organen zoals de OCMW's, de interministeriële gewestelijke afvaardiging voor de stedelijke solidariteit, de 'missions locales', de gemeentelijke overheden ...

La clarification des relations entre ces institutions et les associations privées.

8. La lutte contre le surendettement.
9. Le remboursement intégral du minimex par l'autorité fédérale, le cas échéant par étapes successives, en commençant par les CPAS des communes dont le revenu moyen par habitant est inférieur à la moyenne nationale.
10. En ce qui concerne l'aide sociale aux candidats réfugiés politiques:
 - le maintien de l'aide sociale et de son remboursement par l'autorité fédérale, jusqu'à l'épuisement des voies de recours prévues par la loi, y compris devant le Conseil d'Etat;
 - l'application concrète de l'article 5, §3, de la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les centres publics d'aide sociale, selon un mécanisme plus simple que celui prévu (et d'ailleurs non appliqué) par l'arrêté royal du 19 mai 1995, en sorte que les 50 % de l'aide non remboursés au CPAS de secours soient versés au CPAS de la commune de la résidence effective;
 - l'affirmation claire, dans la loi organique des CPAS, que l'enquête sociale à effectuer pour l'octroi de l'aide sociale se fait à la demande des mandataires responsables du CPAS de secours adressée aux mandataires responsables du CPAS de la commune de résidence, sans préjudice des compétences exclusives de ces mandataires à l'égard des membres du personnel de leur CPAS.
11. L'octroi d'une aide financière significative par la CCC visant à une nette amélioration des conditions de travail des assistants sociaux dans les CPAS (recrutements additionnels, formations continues, supervisions, locaux, matériel).
12. Le recours systématique aux mesures de discrimination positive permettant de rétablir l'égalité entre les personnes et entre les collectivités (lutte contre les ghettos, prise en charge des candidats réfugiés politiques, ZEP, etc.), et leur renforcement.

Examen du texte

Le premier alinéa du point 1 sur la méthodologie ne pose pas de problème.

De verduidelijking van de betrekkingen tussen die instellingen en de privé-verenigingen.

8. Vermijden dat de mensen zich te diep in de schuld werken.
9. De integrale terugbetaling van het bestaansminimum door de federale overheid, eventueel in opeenvolgende fasen, te beginnen bij de OCMW's van die gemeenten waar het gemiddeld inkomen per inwoner lager ligt dan het nationaal gemiddelde.
10. Wat de maatschappelijke hulp aan de kandidaat-politiekvluchtelingen betreft:
 - het behoud van de maatschappelijke hulp en van de terugbetaling ervan door de federale staat, tot alle door de wet voorgeschreven rechtsmiddelen zijn uitgeput, met inbegrip van het beroep bij de Raad van State;
 - de concrete toepassing van artikel 5, §3 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, volgens een regeling die eenvoudiger is dan die welke is vastgesteld (en trouwens niet wordt toegepast) in het koninklijk besluit van 19 mei 1995, zodat 50% van de niet aan het steunverlenende OCMW terugbetaalde steun wordt gestort aan het OCMW van de gemeente waar de steunaanvrager werkelijk woont;
 - de duidelijke bevestiging, in de organieke wet betreffende de OCMW's, dat het met het oog op de toekenning van de maatschappelijke dienstverlening uit te voeren sociaal onderzoek geschiedt op vraag van de verantwoordelijke mandatarissen van het OCMW dat de hulp toekent, gericht aan de verantwoordelijke mandatarissen van het OCMW van de gemeente waar de aanvrager verblijft, onverminderd de exclusieve bevoegdheden van die mandatarissen wat het personeel van hun OCMW betreft.
11. De toekenning van aanzienlijke financiële steun door de GGC om de werkomstandigheden van de maatschappelijk assistenten in de OCMW's in ruimere mate te verbeteren (bijkomende aanwerving, bijscholingen, supervisie, lokalen, materieel).
12. Het systematisch beroep doen op de positieve-discriminatiemaatregelen om de gelijkheid tussen de personen en tussen de leefgemeenschappen te herstellen (strijd tegen de getto's, zorgen voor de kandidaat-politiekvluchtelingen, 'zones d'éducation prioritaire', enz.) en die maatregelen nog doeltreffender maken.

Bespreking van de tekst

De eerste alinea betreffende de methodologie wordt zonder opmerkingen aangenomen.

Au deuxième alinéa, un membre propose de modifier la deuxième phrase comme suit: "... compléter l'information, notamment par des données statistiques permettant une étude des flux, ainsi que des suggestions et commentaires de nature à contribuer au débat." (Assentiment).

A la fin du paragraphe suivant, le même membre souhaite ajouter ce qui suit: "de même qu'il convient de veiller à assurer une information suffisante sur le suivi réservé au rapport établi sur la base de l'ordonnance" en raison du fait que les travailleurs sociaux se plaignent de ne pas avoir de retour. (Assentiment).

Un membre souhaite que, dans le paragraphe portant sur la proposition, on supprime toute référence à deux "chapters". Il souhaite qu'on lui substitue plutôt le mot "volets". (Assentiment).

Un autre membre estime que le délai de 27 jours prévu dans la proposition entre le moment où le Collège réuni communique son rapport (15/2) et le moment où les associations doivent remettre leur rapport d'activités (15/3) est trop court.

La présidente répond que si l'on veut que l'Assemblée réunie clôture ses débats avant l'élaboration du budget de l'année suivante, il n'y a pas d'autre alternative. En outre, tous les acteurs de terrain connaîtront les délais par l'ordonnance. Ils pourront déjà faire une partie du travail sans attendre la note de synthèse du Collège et auront un mois pour faire leurs commentaires sur la note du Collège.

Un membre demande si le délai concernant les associations (15/3) ne peut pas être prolongé de 15 jours (31/3).

La présidente répond que c'est impossible parce que le Collège réuni n'a plus qu'un mois, dont les vacances de Pâques, pour faire la synthèse de tous les rapports et organiser la Table ronde.

En ce qui concerne le point 2, un membre souhaite que l'on supprime le premier paragraphe tout en maintenant les deux alinéas suivants parce qu'il ne pense pas que les données relatives au nombre de clôtures de dossiers et de refus sont intraitables.

La présidente répond que communiquer les refus sans en donner la raison n'a aucune signification. Si les délais doivent être respectés, il est impossible pour les CPAS de communiquer les motifs des refus.

Un membre suggère de modifier le texte en disant que les données ne sont pas traitables dans les délais prévus.

Un autre membre marque son désaccord. Il pense que ces données ne sont pas traitables actuellement et que l'infor-

Een lid stelt voor de tweede zin van de tweede alinea als volgt te wijzigen: "...de informatie kunnen aanvullen, onder andere met statistische gegevens die een studie van de stromen mogelijk maken, en voorstellen en opmerkingen die stof kunnen leveren tot het debat." (Instemming)

Aan het einde van de volgende alinea, wil het lid het volgende toevoegen: "en ervoor te zorgen dat er voldoende informatie wordt verschaft over het gevolg dat er wordt gegeven aan het verslag dat krachtens de ordonnantie moet worden opgesteld." De sociale werkers klagen immers over het gebrek aan feed-back. (Instemming)

Een lid wenst dat men in de alinea betreffende het voorstel het woord "hoofdstukken" vervangt door het woord "delen". (Instemming).

Een ander lid is van mening dat de in het voorstel gestelde termijn van 27 dagen tussen het ogenblik waarop het Verenigd College zijn verslag (15/2) voorlegt en het ogenblik waarop de verenigingen hun activiteitenverslag (15/3) moeten voorleggen, te kort is.

De voorzitter antwoordt dat er geen alternatief is indien men wenst dat de Verenigde Vergadering haar bespreking afrondt vóór het opstellen van de begroting van het volgende jaar. Bovendien zullen alle actoren op het terrein kennis hebben van de termijnen die in de ordonnantie zijn vastgesteld. Ze zullen reeds een deel van het werk kunnen aanvatten zonder te wachten op de synthesenota van het College en ze zullen een maand tijd hebben om hun commentaar op de nota van het College voor te leggen.

Een lid vraagt of de termijn voor de verenigingen (15/3) niet met 15 dagen (31/3) kan worden verlengd.

De voorzitter antwoordt dat zulks onmogelijk is. Het Verenigd College heeft slechts een maand, waarin het paasreces zit, om de synthese te maken van alle verslagen en om de ronde-tafelconferentie te organiseren.

Een lid wenst dat men de eerste alinea van punt 2 laat vallen, doch de twee volgende alinea's behoudt. Het lid is immers van mening dat de gegevens betreffende het aantal afgesloten en afgewezen dossiers wel degelijk kunnen verwerkt worden.

De voorzitter antwoordt dat het geen zin heeft mee te delen hoeveel dossiers zijn afgewezen zonder de redenen daarvoor bekend te maken. Indien de termijnen in acht moeten worden genomen, kunnen de OCMW's de redenen van de afwijzing niet meedelen.

Een lid stelt voor de tekst te wijzigen door te stellen dat de gegevens niet binnen de gestelde termijnen kunnen worden verwerkt.

Een ander lid is het daar niet mee eens en is van oordeel dat die gegevens op dit ogenblik niet kunnen worden verwerkt

matiation des CPAS devrait permettre d'identifier les raisons de refus par grandes catégories.

La présidente estime que cela est contraire à toute la philosophie de l'aide sociale qui implique une étude cas par cas des demandes.

Le membre précédent rappelle que le Collège réuni fixe les données de l'art. 2 qui doivent obligatoirement être fournies.

Un membre ajoute que tout CPAS connaît le nombre de dossiers clôturés lorsqu'il introduit sa demande de subsides.

La présidente indique que le CPAS introduit une demande au ministère pour les aides octroyées et pour la durée de cet octroi.

Un membre propose de citer les données qui ne sont pas traitables ou de supprimer la parenthèse.

Un membre marque son désaccord, il estime intéressant de connaître le nombre de refus et de dossiers clôturés.

La présidente pense qu'il ne faut pas que les CPAS passent leur temps à informer l'Assemblée réunie plutôt qu'à gérer leurs dossiers. Elle estime que la Région ne doit pas reporter ses obligations sur les CPAS.

Elle propose de supprimer le premier alinéa et de compléter le second en ajoutant: "... tout en restant raisonnable quant à la charge de travail imposée aux CPAS pour fournir ces données." (Assentiment).

En ce qui concerne le point 3, un membre propose de remplacer le mot "espérances" par les mots "recommandations précédentes". (Assentiment).

En ce qui concerne le premier alinéa des recommandations sur le fond, un membre se demande sur quoi la commission se fonde pour parler de la "mauvaise répartition des richesses". Il propose que l'on supprime ces mots qui sont, à son avis, sans objet parce que, si l'on se fonde sur les statistiques de l'OCDE, la Belgique est le pays où la répartition de la richesse est la plus équitable en raison notamment de son régime fiscal redistributeur.

Un membre n'est pas certain que la répartition du patrimoine, qui est d'ailleurs inconnue en Belgique, soit équitable.

Un membre pense qu'il est important de parler des causes et des conséquences dans un rapport sur la pauvreté, et de la dualisation croissante de la société due en partie à une mauvaise répartition des richesses. Il estime que les chiffres

en dat de informatisering van de OCMW's het mogelijk moet maken om voor elke grote categorie de redenen van afwijzing vast te stellen.

Volgens de voorzitter is dat in strijd is met de ratio van de maatschappelijke dienstverlening, volgens welke elke aanvraag afzonderlijk moet worden onderzocht.

Het vorige lid herinnert eraan dat, volgens artikel 2, het Verenigd College bepaalt welke gegevens moeten worden meegedeeld.

Een lid voegt eraan toe dat elk OCMW op het ogenblik dat het zijn subsidieaanvraag indient, weet hoeveel dossiers er zijn afgesloten.

De voorzitter wijst erop dat het OCMW bij het ministerie een aanvraag indient voor de toegekende dienstverlening en voor de duur hiervan.

Een lid stelt voor te vermelden welke gegevens niet kunnen worden verwerkt of hetgeen tussen haakjes staat te laten vallen.

Een lid is het daar niet mee eens en vindt het interessant te weten hoeveel dossiers zijn afgewezen of afgesloten.

De voorzitter zegt dat de OCMW's hun tijd niet mogen doorbrengen met het verschaffen van informatie aan het Verenigd College, maar met het behandelen van hun dossiers. De voorzitter is van oordeel dat het Gewest zijn taken niet op de OCMW's mag afwentelen.

De voorzitter stelt voor de eerste alinea te laten vallen en de tweede als volgt aan te vullen: ", maar men dient redelijk te blijven wat de aan de OCMW's opgelegde taak voor het verstrekken van die gegevens betreft." (Instemming).

Een lid stelt voor in punt 3 de woorden "gestelde verwachtingen" te vervangen door de woorden "voorgaande aanbevelingen". (Instemming).

Een lid vraagt, in verband met de eerste alinea van de aanbevelingen over de kern van de zaak, waarop de commissie zich baseert om te gewagen van "slechte verdeling van de rijkdom". Het lid stelt voor dat men die woorden weglaat omdat ze nergens op slaan. Blijkens de statistieken van het OESO is België het land waar de rijkdom het billijkst is verdeeld, o.a. dankzij zijn herverdelend fiscaal stelsel.

Een lid is er niet zeker van dat de verdeling van het vermogen, waarvan in België trouwens geen sprake is, billijk geschiedt.

Een lid is van mening dat het belangrijk is in een verslag over de armoede aandacht te besteden aan de oorzaken en gevolgen ervan en aan de toenemende tweedeling van de maatschappij, die deels te wijten is aan een slechte verdeling

de l'OCDE sont difficilement comparables puisqu'il n'y a pas d'harmonisation fiscale entre les différents pays et qu'il n'y a, par exemple, pas d'impôt sur la fortune en Belgique.

Un membre déclare qu'il ne faut pas parler d'impôt sur la fortune mais bien d'impôt sur le patrimoine. Il signale que l'OCDE ne prend pas en compte ce qui porte le nom d'impôt sur la fortune mais bien la réalité fiscale et que, dans ce cadre, la Belgique occupe une place non négligeable qui se situe même avant d'autres pays qui ont un impôt sur la fortune proprement dit.

La présidente souligne que les termes "mauvaises répartitions" sont au pluriel. Elle déclare que la répartition des richesses ne se fait pas uniquement par voie fiscale. Quand on réclame le remboursement intégral du minimex au fédéral, c'est parce qu'il y a aussi une mauvaise répartition des richesses dans la mesure où ce que le fédéral ne rembourse pas pèse uniquement sur les collectivités locales qui sont inégales par rapport à cette charge.

Un membre propose de supprimer deux fois le terme "mauvaises" qui apparaît dans la parenthèse.

Un membre propose de remplacer "en s'attaquant prioritairement à ses causes" par "en s'attaquant prioritairement aux causes de la fracture sociale".

Le membre précédent marque son désaccord parce que la fracture sociale n'est pas une cause de la pauvreté mais déjà une des ses conséquences.

Le point est laissé en suspens.

En ce qui concerne les recommandations en matière de santé, un membre se demande pourquoi on a rajouté "les centres de contact" alors qu'il ne s'agit pas d'organismes agréés sur la base d'une réglementation existante et qu'ils ne figuraient pas dans l'avis de la commission de la Santé.

Il est décidé, par ailleurs, d'ajouter in fine au premier tiret les mots "ainsi que l'étude des mesures à prendre pour assurer le maintien ou le retour dans le système de protection et de solidarité de la sécurité sociale".

La présidente constate que les services d'urgence des hôpitaux publics sont de plus en plus confrontés à un public qui souffre avant tout de pauvreté et qu'il s'agit ici de centres de proximité qui sont en train de se mettre en place.

Le membre précédent souhaite que l'on ajoute un quatrième tiret reprenant le tiret de l'avis de la commission de la Santé qui parle du désengorgement des services d'urgence.

van de rijkdom. Het lid is van mening dat de cijfers van het OESO moeilijk te vergelijken zijn omdat de verschillende landen elk een eigen fiscaal stelsel hebben en omdat er bijvoorbeeld in België geen vermogensbelasting bestaat.

Een lid zegt dat er in België geen echte vermogensbelasting bestaat. Het lid wijst erop dat het OESO geen rekening houdt met hetgeen men vermogensbelasting noemt, maar wel met de fiscale werkelijkheid en dat België in dat verband hoog gerangschikt staat, en zelfs voor andere landen, die wel een vermogensbelasting hebben.

De voorzitter wijst erop dat de woorden "slechte verdeling" in meer dan één opzicht opgaan. De voorzitter zegt dat de rijkdom niet alleen via belastingen wordt verdeeld. Men eist dat de federale Staat het bestaansminimum volledig terugbetaalt omdat de rijkdom ook op dat vlak slecht is verdeeld. Hetgeen de federale Staat niet terugbetaalt, komt immers alleen voor rekening van de plaatselijke overheden, waarvan de draagkracht verschillend is.

Een lid stelt voor het woord "slechte" te laten vallen.

Een lid stelt voor de woorden "door in de eerste plaats de oorzaken aan te pakken" te vervangen door de woorden "door in de eerste plaats de oorzaken van de sociale kloof aan te pakken".

Het vorige lid is het daar niet mee eens. De sociale kloof is immers geen oorzaak van armoede, maar reeds een gevolg ervan.

Dit punt wordt in beraad gehouden.

Een lid vraagt, in verband met de aanbevelingen inzake gezondheid, waarom men de contactcentra heeft opgenomen. Dit zijn geen organen die erkend zijn op grond van de bestaande regelgeving en kwamen niet in het advies van de commissie Gezondheid ter sprake.

Er wordt bovendien beslist aan het slot van het eerste streepje de woorden "evenals het onderzoek van de maatregelen die moeten worden genomen ter wille van het behoud in of de terugkeer naar het beschermings- en solidariteitsstelsel van de sociale zekerheid" toe te voegen.

De voorzitter stelt vast dat de spoedgevallendiensten van de openbare ziekenhuizen alsmaar meer worden geconfronteerd met personen die in de eerste plaats met armoede te kampen hebben en dat het hier buurtcentra betreft die stilaan tot stand komen.

Het vorige lid wenst dat men een vierde streepje toevoegt, dat in feite het streepje is van de commissie voor de gezondheid en waarin sprake is van ontlasting van de spoedgevallendiensten.

Un membre propose de supprimer la référence aux centres d'accueil mais de ne pas ajouter de quatrième tiret. (Assentiment).

Un membre estime que l'on ne peut pas mettre l'accent uniquement sur les maisons médicales, qu'il faut supprimer tous les exemples ou en mettre plusieurs. Il y a par exemple le centre d'accueil de Saint-Pierre.

Le membre précédent rappelle que trop de gens en situation de pauvreté ont recours aux services d'urgence des hôpitaux alors qu'ils devraient s'adresser à un médecin généraliste de leur quartier ou à des infrastructures de proximité telles que le service de santé mentale de quartier, le planning familial ...

Un membre demande si ce tiret ne peut pas être remplacé par celui de l'avis de la commission de la Santé qui parle du renforcement des infrastructures de proximité.

La présidente répond par la négative. Elle propose de ne citer aucun exemple et de s'arrêter après "les infrastructures de proximité". (Assentiment).

En ce qui concerne le point 2 sur l'emploi, les premier et deuxième tirets ne posent pas de problème.

En ce qui concerne le troisième tiret, un membre estime que l'on accorde souvent des aides à des entreprises qui dégraisent. Il pense qu'il faudrait encourager également le maintien des emplois. Il propose d'ajouter au texte initial "... les aides accordées aux entreprises et le maintien ou la création d'emplois...". (Assentiment).

En ce qui concerne le point 3 sur le logement, un membre signale qu'il est fait référence à l'avis de la commission du Logement qui comporte des aberrations. Les premier et deuxième tirets concernent des matières qui ne sont pas de la compétence de l'Assemblée réunie et sur lesquels il est fort difficile de se prononcer judicieusement. Il souhaite que l'on supprime les tirets concernant la réforme de la fiscalité immobilière et la révision de la législation relative aux baux à loyer.

Plusieurs membres estiment qu'il est logique que la commission des Affaires sociales s'appuie sur les avis des commissions spécialisées. Ils pensent aussi que la commission ne doit pas se limiter aux compétences de l'Assemblée et du Conseil. Le tiret concernant les baux à loyer devrait être maintenu puisque l'on ne préjuge pas du tout de la manière dont cette mesure devrait être mise en oeuvre et que c'est le seul endroit dans le texte qui parle du droit au logement pour tous.

Le membre précédent marque son accord pour maintenir ce tiret à condition qu'il soit déplacé et amendé.

Un membre estime qu'il faut maintenir les deux tirets concernés. Il s'étonne de la manière dont est traité l'avis de

Een lid stelt voor de verwijzing naar de opvangcentra te laten vallen maar geen vierde streepje toe te voegen. (Instemming).

Een lid is van mening dat men de nadruk niet alleen mag leggen op de medische centra, dat men alle voorbeelden moet weglaten of er meerdere moet geven, bijvoorbeeld het opvangcentrum van Sint-Pieters.

Het vorige lid herinnert eraan dat te veel armen een beroep doen op de diensten voor spoedgevallen van de ziekenhuizen in plaats van naar de huisarts in hun buurt te gaan of naar buurtvoorzieningen, zoals de dienst voor geestelijke gezondheid van de wijk, de gezinsplanning...

Een lid vraagt of dit streepje niet kan vervangen worden door het streepje van het advies van de commissie voor de gezondheid over de uitbreiding van de buurtvoorzieningen.

De voorzitter antwoordt ontkennend en stelt voor geen enkel voorbeeld te geven, maar zich te beperken tot de "buurtvoorzieningen" (instemming).

In verband met punt 2 over de werkgelegenheid, leveren het eerste en tweede streepje geen problemen op.

Wat het derde streepje betreft, vindt een lid dat men dikwijls steun toekent aan bedrijven die afslanken. Het lid vindt dat men ook het behoud van werkgelegenheid moet stimuleren. Hij stelt voor in de oorspronkelijke tekst het volgende toe te voegen: "... de aan de bedrijven toegekende steun en het behoud of het scheppen van werkgelegenheid..." (instemming).

In verband met punt 3 over de huisvesting, wijst een lid erop dat er verwezen wordt naar het advies van de commissie voor huisvesting dat ongerijmdheden bevat. Het eerste en tweede streepje behandelen aangelegenheden die niet tot de bevoegdheid van de Verenigde Vergadering behoren en waarover men zich moeilijk oordeelkundig kan uitspreken. Het lid vraagt de schrapping van de streepjes over de hervorming van de onroerend-goedbelasting en de herziening van de huurwetgeving.

Een aantal leden vinden het logisch dat de commissie voor de sociale zaken zich op de adviezen van de gespecialiseerde commissies baseert. Ze vinden ook dat de commissie zich niet mag beperken tot de bevoegdheden van de Vergadering en van de Raad. Het streepje over de huurovereenkomsten moet behouden blijven, aangezien helemaal niets gezegd wordt over de wijze van uitvoering van deze maatregel en het de enige plaats is in de tekst waar sprake is van het recht op huisvesting voor iedereen.

Het vorige lid gaat ermee akkoord om het streepje te behouden op voorwaarde dat het verplaatst en geamendeerd wordt.

Een lid vindt dat de twee streepjes in kwestie behouden moeten blijven. Een lid is verbaasd over de wijze waarop het

la commission du Logement et rappelle que des membres du groupe de l'intervenant ont participé aux travaux de cette commission.

Un autre membre signale qu'il n'a pas participé aux travaux sur la réforme de la fiscalité immobilière. En ce qui concerne le deuxième tiret, il rappelle que la commission du Logement a entendu longuement des représentants de l'étude présentée par M. Carton qui ont procédé à un observatoire du logement en région bruxelloise et qui ont constaté des hausses de loyers assez importantes dans des quartiers moins cotés (rattrapage par rapport au sud-est de la ville). C'est pour cette raison que la commission du Logement a tenu à souligner que les locataires rencontrent de réelles difficultés et qu'elle a estimé, dans le cadre de la révision prochaine de la loi Wathélet, qu'il était important de stabiliser le locataire. Il s'agit d'une matière importante du dossier même si elle ne relève pas de la compétence de l'Assemblée. La formulation du deuxième tiret n'est peut-être pas la plus adéquate mais on vide de leur sens les travaux de la commission du Logement si on le fait sauter purement et simplement.

La présidente fait observer qu'il est difficile de ne pas inclure dans l'avis des questions qui concernent les compétences fédérales.

L'intervenant répond qu'à défaut de retenir ce critère, c'est du fond qu'il faudra traiter et que son groupe est totalement en désaccord avec ce que prévoit le texte.

La présidente suggère une formule analogue à celle retenue par la commission du Logement du Conseil régional: les deux phrases contestées seraient reportées à la fin du chapitre, et les recommandations préciseraient que "la commission est partagée en ce qui concerne l'avis de la commission du Logement sur la réforme de la fiscalité immobilière et la révision de la législation relative aux baux à loyer".

L'intervenant apprécie cet effort, mais ne souhaite pas voir les positions de son groupe, principal parti de la majorité, reléguées en note de minorité.

Un rapporteur intervient pour souligner que le rapport sur l'état de la pauvreté est un document annuel, et que les recommandations de la commission doivent porter sur l'année à venir. C'est pour cette raison que les propositions de recommandations doivent être aussi opérationnelles que possible. Si des désaccords apparaissent au sein de la commission, il doit en être fait état dans les travaux préparatoires et les recommandations elles-mêmes visent si possible des points de consensus.

Le précédent intervenant réitère la position de son groupe: il faut supprimer toute allusion à une réforme de la fiscalité

advies van de commissie voor de huisvesting behandeld wordt en herinnert eraan dat de leden van de fractie van de spreker aan de werkzaamheden van deze commissie hebben deelgenomen.

Een ander lid wijst erop dat het niet aan de werkzaamheden over de hervorming van de onroerend-goedbelasting heeft deelgenomen. In verband met het tweede streepje, herinnert het lid eraan dat de commissie voor de huisvesting een uitgebreide uiteenzetting heeft gekregen van de personen die hebben meegewerkt aan de studie van de heer Carton. Ze hebben een overzicht van het woningenbestand in het Brussels Gewest gemaakt en hebben een sterke stijging van de huurprijzen vastgesteld in minder aantrekkelijke wijken (inhaalbeweging ten opzichte van het zuidoosten van de stad). Om die reden heeft de commissie voor de huisvesting willen onderstrepen dat de huurders met echte moeilijkheden geconfronteerd worden en is ze van oordeel dat de huurder in het kader van de op handen zijnde herziening van de wet Wathélet meer zekerheid moet krijgen. Het is een belangrijk element van het dossier ook al behoort het niet tot de bevoegdheid van de Vergadering. Het tweede streepje is misschien niet geformuleerd zoals het hoort, maar de werkzaamheden van de commissie zouden worden uitgehold, indien het zonder meer geschrapt zou worden.

De voorzitter doet opmerken dat het moeilijk is om in het advies geen aandacht te besteden aan zaken waarvoor de federale overheid bevoegd is.

De spreker antwoordt dat, indien men dit criterium niet hanteert, men de inhoud zal moeten bespreken en dat zijn fractie het helemaal niet eens is met wat de tekst bevat.

De voorzitter stelt een oplossing voor die vergelijkbaar is met die van de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad: de twee omstreden zinnen zouden naar het slot van het hoofdstuk worden verschoven en in de aanbevelingen zou worden gepreciseerd dat "de commissie verdeeld is over het advies van de commissie voor de huisvesting betreffende de onroerend-goedbelasting en de herziening van de wetgeving betreffende de huurovereenkomsten".

De spreker apprecieert dit maar hij wenst niet dat de standpunten van zijn fractie, die de grootste partij is van de meerderheid, als opmerking van een minderheid worden aangemerkt.

Een rapporteur wijst erop dat het verslag over de staat van de armoede een jaarlijks document is en dat de aanbevelingen van de commissie betrekking moeten hebben op het komende jaar. Daarom moeten de voorstellen van aanbevelingen zo bruikbaar mogelijk zijn. Indien er onenigheid is in de commissie dient daarvan melding te worden gemaakt in de parlementaire voorbereiding en moeten de aanbevelingen zelf, indien mogelijk, consensuspunten bevatten.

De vorige spreker herhaalt het standpunt van zijn fractie: elke verwijzing naar een hervorming van de onroerend-

immobilière et à la révision de la législation sur les baux à loyer, ce qui n'empêche qu'une phrase puisse être consacrée au souci de stabiliser le locataire précarisé.

Un autre membre propose, à cet effet, d'ajouter au texte proposé les termes "en état de précarité".

La présidente rappelle l'importance de faire des recommandations aussi concrètes que possible; elle ajoute qu'il serait bon que les recommandations ne portent pas seulement sur des dépenses, mais aussi sur des recettes. Réformer la fiscalité immobilière, c'est parler de recettes. Elle redoute, en ce qui concerne la dernière suggestion, que la stabilisation du locataire en état de précarité ait un effet pervers: le bailleur aurait tendance à ne pas accepter de locataire précarisé! La situation pourrait donc être pire qu'aujourd'hui: non seulement les pauvres risqueraient de perdre leur logement, mais ils pourraient aussi ne plus avoir accès au logement.

Un membre regrette que la commission des Affaires sociales modifie l'avis de la commission du Logement du Conseil régional. En l'occurrence, l'avis de la commission du Logement se rapportait surtout aux baux de courte durée; dans ce cadre, il faut empêcher que le système mis en place aboutisse à un turn-over des logements qui entraîne de facto une insécurité dans le chef du locataire. Ce n'est donc pas tant le locataire précarisé qui est visé que le locataire "à la marge", à revenus moyens, qui risque de se précariser.

Le premier intervenant admet que les recommandations de la commission des Affaires sociales portent, notamment, sur la stabilisation des locataires en état de précarité. Il craint néanmoins que la référence à la législation sur les baux à loyer soit dangereuse: en modifiant cette législation pour des locataires qui représentent 20% environ du marché, on prendrait des mesures inadmissibles pour les 80% restants! L'intervenant rappelle que le gros du marché, à Bruxelles, se situe au niveau médian c'est-à-dire celui de la classe moyenne et que dans la classe moyenne, la capacité économique des locataires est souvent plus importante que celle des bailleurs. Créer des avantages de stabilité démesurés au bénéfice des locataires déséquilibrerait les rapports de force entre locataires et propriétaires. Le membre cite l'exemple des petits indépendants retraités qui ont économisé pour acheter de l'immobilier et qui, vivant très chichement, louent à des cadres, des fonctionnaires, des ménages à double revenu.

La présidente fait observer que l'orateur vise apparemment la seule capacité économique connue des bailleurs.

L'intervenant persiste à trouver injustes des lois qui créeraient une disparité supplémentaire en privilégiant des

goedbelasting en naar de herziening van de wetgeving betreffende de huurovereenkomsten dient achterwege te worden gelaten. Dit neemt echter niet weg dat er in een zin aandacht kan worden besteed aan het streven naar woonzekerheid voor de kansarme huurders.

Daarom stelt een ander lid voor in de voorgestelde tekst de woorden "die zich in een onzekere situatie bevindt" toe te voegen.

De voorzitter herhaalt dat het van belang is zo concreet mogelijke aanbevelingen te doen en hij voegt eraan toe dat het wenselijk zou zijn dat de aanbevelingen niet alleen betrekking hebben op uitgaven maar ook op ontvangsten. De onroerend-goedbelasting hervormen betekent dat er over ontvangsten wordt gesproken. Wat het laatste voorstel betreft, vreest hij dat het zeker stellen van de situatie van de kansarme huurder een averechts effect zal hebben: de verhuurder zou de neiging hebben niet aan een kansarme huurder te verhuren! De situatie zou dus slechter kunnen zijn dan vandaag: de armen zouden niet enkel hun woning kunnen verliezen maar het zou ook kunnen dat zij geen woning meer vinden.

Een lid betreurt dat de commissie voor de sociale zaken het advies van de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad wijzigt. In het dit geval had het advies van de commissie voor de huisvesting vooral betrekking op de huurovereenkomsten van korte duur. In dit verband dient te worden vermeden dat de regeling leidt tot een turn-over van de woningen, wat de facto onzekerheid met zich brengt voor de huurder. Dit heeft dus niet zozeer betrekking op de kansarme huurder maar wel op de huurder "in de marge", met een middelgroot inkomen die in moeilijkheden dreigt te geraken.

De eerste spreker geeft toe dat de aanbevelingen van de commissie voor de sociale zaken onder meer betrekking hebben op het stabiliseren van de toestand van de kansarme huurder. Hij vreest echter dat de verwijzing naar de wetgeving op de huurovereenkomsten een gevaar inhoudt: door die wetgeving te wijzigen ten behoeve van huurders die ongeveer 20% van de markt vertegenwoordigen zou men maatregelen treffen die onaanvaardbaar zijn voor de 80% andere huurders! De spreker wijst erop dat in Brussel de middengroep, zijnde de middenklasse, het grootste deel van de markt voor zijn rekening neemt en dat binnen deze groep de draagkracht van de huurders vaak groter is dan die van de verhuurders. Door buitensporige voordelen inzake stabiliteit aan de huurders te verlenen, zou men de krachtverhoudingen tussen huurders en eigenaars uit evenwicht brengen. Het lid haalt het voorbeeld aan van de gepensioneerde kleine zelfstandigen die gespaard hebben om onroerende goederen te kopen, die zuinig leven en die verhuren aan kaderpersoneel, ambtenaren en gezinnen met twee inkomens.

De voorzitter doet opmerken dat de spreker het blijkbaar enkel heeft over de gekende koopkracht van de verhuurders.

De spreker vindt nog steeds dat de wetten die voor nog meer ongelijkheid zouden zorgen door de huurders wier

locataires dont les revenus sont plus élevés que ceux du bailleur, alors que ces locataires constituent le gros des locataires à Bruxelles. Il n'en est pas moins d'accord pour dire qu'il faut trouver des solutions pour les locataires tombés dans la précarité: mais les mesures prises pour les uns ne doivent pas détruire les autres. L'ajout des mots "en état de précarité" permet d'éviter cet écueil.

Un autre membre propose de supprimer les deux phrases litigieuses et de prévoir, à la fin du chapitre consacré au logement, un alinéa rédigé comme suit: "Par ailleurs, nous insistons auprès du législateur fédéral pour qu'il prenne les mesures législatives adéquates en vue de préserver l'accès au logement et la stabilisation du locataire". De cette façon, il ne serait plus fait allusion à la législation sur les baux à loyer.

Un membre propose de faire référence à l'article 23 de la Constitution.

La présidente propose dès lors d'écrire: "une révision de la législation relative aux baux à loyer en vue d'assurer le droit au logement inscrit à l'article 23 de la Constitution".

Un participant s'y oppose: ce n'est pas par la législation sur les baux à loyer que ce droit doit être garanti.

Il est finalement décidé d'écrire, dans un alinéa distinct: "Par ailleurs, nous insistons auprès de l'autorité fédérale pour qu'elle prenne, en ce qui la concerne, les mesures législatives en vue de concrétiser le droit à un logement décent inscrit dans la Constitution".

La commission adopte ensuite, à l'unanimité, les deux tirets suivants.

Le tiret suivant (élargissement des conditions d'accès aux ADIL (logement inadéquat d'un point de vue matériel ou socio-économique); allocation-loyer individualisée dans le cadre d'un régime d'AIS) fait ensuite l'objet d'un débat.

Pour un participant, l'octroi d'une allocation-loyer individualisée dans un régime d'AIS est une mesure qui va fort loin sur le plan financier. S'agit-il d'une mesure qui n'existe pas en tant que telle actuellement? Cette allocation-loyer est-elle autre chose que l'ADIL?

Un autre membre rappelle que les deux phrases se retrouvent dans l'avis de la commission du Logement du Conseil régional. Il y est clair en effet qu'on se trouve dans un système déjà existant.

La présidente souligne que ce régime est fondamental dans la mesure où il est, par nature, différent de celui du logement social. L'allocation-loyer permet d'accéder au marché privé. L'idée est de prévoir éventuellement, pour des

inkomen hoger ligt dan dat van de verhuurder te bevoordelen onrechtvaardig zijn. De meeste huurders in Brussel verkeren trouwens in dit geval. Hij is het er niettemin over eens dat een oplossing moet worden gevonden voor de huurders die in moeilijkheden verzeild raken, maar de maatregelen die worden genomen ten behoeve van de enen mogen de anderen niet schaden. Dit kan worden vermeden door de woorden "die zich in een onzekere situatie bevindt" toe te voegen.

Een ander lid stelt voor de twee omstreden zinnen te schrappen en aan het slot van het hoofdstuk over de huisvesting de volgende paragraaf toe te voegen: "Voorts dringen wij er bij de federale wetgever op aan dat hij de gepaste wettelijke maatregelen zou nemen om de toegang tot de huisvesting te vrijwaren en voor woonzekerheid te zorgen voor de huurder". Op die manier is er geen verwijzing meer naar de wetgeving op de huurovereenkomsten.

Een lid stelt voor te verwijzen naar artikel 23 van de Grondwet.

De voorzitter stelt voor bijgevolg te schrijven: "een herziening van de wetgeving betreffende de huurovereenkomsten om het recht op huisvesting dat in artikel 23 van de Grondwet is opgenomen te waarborgen."

Een lid is het daar niet mee eens: dat recht moet niet bij wege van de wetgeving op de huurovereenkomsten worden gewaarborgd.

Er wordt uiteindelijk besloten een afzonderlijke alinea in te voegen, luidend: "Anderzijds dringen wij er bij de federale overheid op aan dat zij, wat haar betreft, de wettelijke maatregelen zou nemen om het recht op een behoorlijke huisvesting dat in de Grondwet is opgenomen concreet gestalte te geven.

Vervolgens keurt de commissie bij eenparigheid van stemmen de twee volgende streepjes goed.

Er volgt een bespreking over het volgende punt (de optrekking van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor VIHT's (uit materieel of sociaal-economisch oogpunt onaanpaste woning); individuele huurtoelage in het kader van een SWB-stelsel).

Een deelnemer is van mening dat het toekennen van een individuele huurtoelage in het kader van een SWB-stelsel een maatregel is die op financieel vlak zeer ver gaat. Bestaat er op dit ogenblik geen dergelijke maatregel? Is er een onderscheid tussen die huurtoelage en de VIHT?

Een ander commissielid wijst erop dat de twee zinnen eveneens te vinden zijn in het advies van de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad. Het is inderdaad duidelijk dat men zich in een reeds bestaand stelsel bevindt.

De voorzitter wijst erop dat dit stelsel van fundamenteel belang is omdat het van nature anders is dan dat van de sociale huisvesting. De huurtoelage maakt het mogelijk een woning te vinden op de privé-markt. Het opzet is eventueel

catégories de population qui risquent de basculer dans la précarité par difficulté d'accès au logement, une aide spécifique. Préconiser l'allocation-loyer individualisée, c'est envisager l'idée que l'ADIL ne sert pas uniquement à déménager quand on est mal logé: le cas peut se présenter d'une personne installée dans un logement dans un régime d'AIS et dont les revenus ont baissé; pendant une certaine période, l'octroi d'une allocation-loyer peut être utile. La présidente ajoute que l'avis de la commission du Logement ne parle que des ADIL; or, celles-ci ne visent que les personnes qui changent de logement.

Un membre n'est pas hostile à l'idée de l'allocation-loyer. Il trouve d'ailleurs le débat fort intéressant. Le rapport de la FTU l'aborde, mais juge l'idée dangereuse en raison des effets qu'elle aurait sur le prix des loyers. C'est un sujet extrêmement délicat; il vaudrait mieux retenir la formule de la commission du Logement du Conseil régional, empreinte de la prudence nécessaire.

Un autre membre juge la phrase illisible et propose qu'elle soit réécrite.

Un autre membre propose lui aussi, dans un souci de clarté, de reprendre le texte de l'avis de la commission du Logement du Conseil régional. (Assentiment).

Un membre rappelle qu'un débat a eu lieu en commission du Logement du Conseil régional sur la location des meublés. Or, les meublés constituent l'une des principales possibilités de logement du public auquel s'adresse les recommandations de la commission des Affaires sociales. En commission du Logement, le ministre a souligné les problèmes d'application que connaissent l'ordonnance et ses arrêtés d'exécution. Il conviendrait donc d'affiner l'ordonnance pour qu'elle soit véritablement applicable. Le membre propose d'ajouter un tiret rédigé comme suit:

"- il s'indique également d'affiner le cadre juridique relatif à la location de meublés".

Un autre membre rappelle qu'à l'occasion des interpellations en commission du Logement, le ministre a effectivement reconnu les problèmes d'applicabilité de son ordonnance. Il n'est pas correct de demander qu'elle soit "affinée", car c'est précisément en raison de leur complexité excessive que ni l'ordonnance, ni ses arrêtés d'exécution ne peuvent être appliqués. D'ailleurs, beaucoup de propriétaires préfèrent ne plus louer de garnis; ils louent un appartement et, séparément, "prêtent" les meubles pour ne pas tomber dans le champ d'application de l'ordonnance. Ce n'est pas affiner la législation qu'il faut faire, mais la revoir. Le membre estime que dans ce cadre, le décret de la Région wallonne va dans la bonne direction: la procédure est beaucoup plus simple, beaucoup moins onéreuse et beaucoup moins tâtonnante à

bijzondere hulp te verlenen aan de bevolkingsgroepen die wegens moeilijkheden om een woning te verkrijgen in een onzekere situatie dreigen te geraken. De individuele huurtoelage aanprijzen betekent dat men de idee voor ogen heeft dat de VIHT niet uitsluitend dient om te verhuizen wanneer men slecht gehuisvest is: indien het inkomen van een persoon die een woning betreft in het kader van een SWB-stelsel daalt, kan het toekennen van een huurtoelage gedurende een bepaalde periode nuttig zijn. De voorzitter voegt eraan toe dat er in het advies van de commissie voor de huisvesting enkel sprake is van de VIHT's. Deze toelagen hebben echter enkel betrekking op de personen die verhuizen.

Een lid is niet gekant tegen de idee van de huurtoelage en hij vindt trouwens dat het debat zeer interessant is. In het verslag van de FTU wordt die idee aangesneden maar zij wordt gevaarlijk gevonden wegens de gevolgen die de huurtoelage zou hebben voor de huurprijzen. Het is een uiterst gevoelig onderwerp. Men zou beter gebruik maken van de formule van de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad die getuigt van de nodige voorzichtigheid.

Een ander lid vindt dat de zin onleesbaar is en moet worden herschreven.

Ook een ander lid stelt ter wille van de duidelijkheid voor de tekst van het advies van de commissie voor de huisvesting over te nemen (instemming).

Een lid herinnert eraan dat er in de commissie voor de huisvesting van de Hoofdstedelijke Raad is gedebatteerd over het verhuren van gemeubileerde woningen. De gemeubileerde woningen zijn echter één van de voornaamste mogelijkheden inzake huisvesting voor de personen voor wie de aanbevelingen van de commissie voor de sociale zaken bedoeld zijn. De minister heeft in de commissie voor de huisvesting gewezen op de problemen die zich stellen inzake de toepassing van de ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten. Wil de ordonnantie werkelijk kunnen worden toegepast, dan zou ze dus moeten worden verfijnd. Het lid stelt voor een streepje toe te voegen, luidend:

"- ook de verfijning van het juridisch kader op de verhuring van de gemeubelde woningen is aangewezen".

Een ander lid herinnert eraan dat de minister naar aanleiding van de interpellaties in de commissie voor de huisvesting inderdaad heeft toegegeven dat er problemen zijn gerezen bij de toepassing van de ordonnantie. Het gaat niet op te vragen dat de ordonnantie wordt "verfijnd" want het is uitgerkend doordat de ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten zo ingewikkeld zijn dat ze niet kunnen worden toegepast. Heel wat eigenaars geven er trouwens de voorkeur aan geen gemeubileerde woningen meer te verhuren. Zij verhuren een appartement en "lenen" de meubels afzonderlijk om niet onder de toepassing van de ordonnantie te vallen. De wetgeving hoeft niet te worden verfijnd maar moet worden herzien. Het lid meent dat het decreet van het Waalse Gewest in de goede richting gaat: de procedure is veel eenvoudiger,

l'égard du propriétaire. De plus, elle a l'avantage de concerner tous les petits logements individuels et les logements collectifs qui sont loués à titre de résidence principale et qui ont plus de trente ans. Le problème est ainsi beaucoup mieux cerné. Le public précarisé est beaucoup mieux ciblé, puisque l'ordonnance sur les meublés en Région bruxelloise, elle, vise aussi bien un fonctionnaire européen qu'une famille de réfugiés politiques.

L'intervenant précédent souligne que son intention n'est pas de rendre la législation plus complexe. Il veut l'améliorer. Il propose de retenir ce terme.

Un autre membre propose d'écrire: "une amélioration d'urgence". (Assentiment).

Sur le dernier alinéa du point 3, un membre rappelle que cette recommandation se trouvait déjà dans le rapport précédent: il s'agit d'éviter que les CPAS soient informés trop tardivement des litiges qui peuvent survenir entre propriétaires et locataires. D'où l'idée d'une médiation sociale.

Un participant s'étonne néanmoins de voir apparaître ici un membre de phrase relatif à la régulation du marché immobilier.

L'intervenant précédent fait observer que cette phrase se trouvait, elle aussi, dans les recommandations du précédent rapport. Il est néanmoins d'accord pour la supprimer ici. Il propose également de supprimer le mot "notamment". (Assentiment).

La présidente fait observer que s'il n'y a pas de régulation du marché, l'information entre locataires et propriétaires sera beaucoup plus facile puisqu'il n'y aura plus rien à dire à ces derniers.

Un rapporteur suggère de regrouper en un seul chapitre les différents points qui ont trait au fonctionnement d'un CPAS: il s'agit des points 7, 9, 10 et 11. (Assentiment).

Un autre membre regrette l'utilisation du terme "ghettos" au point 4. Elle préférerait "de concentrations de population défavorisée".

La présidente lui fait remarquer que le mot "ghettos" dit bien ce qu'il veut dire: c'est un endroit où l'on est obligé de vivre sans l'avoir choisi, non pas du fait de l'Etat mais de pressions économiques et sociales.

Un conseiller fait néanmoins remarquer que le mot a pris, dans le langage commun, un sens péjoratif.

Il est décidé de supprimer ce membre de phrase.

veel minder duur en veel minder kleingeestig voor de eigenaar. Bovendien heeft zij betrekking op alle kleine individuele woningen en op de gemeenschappelijke woningen die als hoofdverblijf worden gehuurd en die meer dan 30 jaar oud zijn. Op die manier is het probleem veel beter afgebakend. De doelgroep wordt beter omschreven, aangezien de ordonnantie betreffende de gemeubileerde woningen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest evenzeer betrekking heeft op een Europese ambtenaar als op een gezin van politieke vluchtelingen.

De vorige spreker wijst erop dat het niet zijn bedoeling is de wetgeving ingewikkelder te maken. Hij wenst ze te verbeteren en stelt voor dat dit woord wordt gebruikt.

Een ander lid stelt voor te schrijven "een dringende verbetering" (instemming).

Wat de laatste alinea van punt 3 betreft, herinnert een lid eraan dat deze aanbeveling reeds in het vorige verslag was opgenomen: het is de bedoeling te vermijden dat de OCMW's te laat op de hoogte worden gesteld van de geschillen die kunnen optreden tussen eigenaars en huurders. Vandaar de idee van een sociale bemiddeling.

Een volksvertegenwoordiger is echter verbaasd over de aanwezigheid van een zinsnede die betrekking heeft op de regulering van de vastgoedmarkt.

De vorige spreker doet opmerken dat ook deze zin was opgenomen in de aanbevelingen van het vorig verslag. Hij stemt er echter mee in dat deze zin hier wordt geschrapt. En hij stelt eveneens voor de woorden "onder andere" te doen vervallen (instemming).

De voorzitter doet opmerken dat, indien er geen regulering van de markt is, de uitwisseling van informatie tussen huurders en eigenaars veel gemakkelijker zal zijn aangezien er aan de eigenaars niets meer zal moeten worden medegedeeld.

Een rapporteur stelt voor de verschillende punten die betrekking hebben op de werking van een OCMW samen te voegen tot één enkel hoofdstuk. Het betreft de punten 7, 9, 10 en 11 (instemming).

Een lid betreurt dat in punt 4 het woord "getto's" wordt gebruikt. Zij geeft de voorkeur aan "concentraties van kansarmen".

De voorzitter doet opmerken dat het woord "getto's" goed gebruikt is: het is een plaats waar men ongewild moet leven, niet door toedoen van de Staat maar wegens de economische en sociale druk.

Een volksvertegenwoordiger doet niettemin opmerken dat het woord in de omgangstaal een negatieve betekenis heeft gekregen.

Er wordt beslist die zinsnede te schrappen.

En ce qui concerne le point 5 (renforcement de la solidarité intra- et intercommunale), un conseiller juge que la solidarité intercommunale existe déjà et qu'elle est cumulative. Il existe en effet une forme de solidarité intercommunale qui joue à plein, celle du prélèvement fiscal. Les communes qui ont une assiette fiscale importante et qui ont, dans leur population, des personnes à revenus élevés paient, par la progressivité considérable de l'IPP, proportionnellement beaucoup plus que les autres. Ces montants vont à un pot commun qui est redistribué selon des critères qui contiennent la solidarité. Cette solidarité, le groupe de l'intervenant ne la conteste pas. Mais faut-il, en dehors de cela, accentuer encore davantage les solidarités? L'orateur ne peut l'accepter.

Un membre fait observer que la part dans le Fonds spécial de l'aide sociale a diminué, cette année, à Schaarbeek alors qu'elle a augmenté à Ganshoren. Est-ce là la solidarité?

La présidente fait néanmoins observer que la solidarité intra- et intercommunale ne concerne pas les seuls CPAS.

Un rapporteur rappelle qu'il s'agit d'une recommandation annuelle. Il ne s'agit pas de la déclaration de politique du Collège réuni, valable pour la durée de la législature. Il lui semble donc qu'une formule qui reste trop générale ne convient pas.

La présidente rétorque que cette solidarité est nécessaire pour lutter contre les phénomènes d'orientation spatiale qui sont démontrés dans le rapport sur l'état de la pauvreté.

Le premier intervenant souscrit à ce qu'a déclaré le rapporteur. De surcroît, la formulation est très générale: il ne faudrait pas en inférer, par exemple, que le renforcement de la solidarité intercommunale conduise à la suppression des subventions aux travaux subsidiés dans certaines communes au profit d'autres.

La présidente rappelle que si l'idée de fusionner les communes a été écartée, c'est en échange d'un renforcement de la solidarité intercommunale.

Le participant constate qu'il n'y a pas eu vote de l'Assemblée dans ce sens. C'est un débat qui devra avoir lieu, certes: mais l'intervenant s'oppose à ce qu'une déclaration aussi absolue figure dans la recommandation présentée par la commission des Affaires sociales.

Un rapporteur rappelle que dans un an, il faudra pouvoir faire le bilan des recommandations proposées à l'attention du Collège réuni. Ces points doivent donc être mesurables.

L'intervenant précédent croit que cette analyse aurait dû être faite dès le départ: bien des discussions auraient ainsi pu être évitées.

Wat punt 5 (zorgen voor meer solidariteit in en tussen de gemeenten) betreft, is een volksvertegenwoordiger van mening dat de solidariteit tussen de gemeenten reeds bestaat en dat zij cumulatief is. Er bestaat immers een vorm van verregaande intergemeentelijke solidariteit, namelijk die van de belastingheffing. De gemeenten met een grote fiscale draagkracht en met inwoners met een hoog inkomen betalen, door het sterk progressieve karakter van de personenbelasting, in verhouding veel meer dan de andere. Die bedragen komen in een gezamenlijk fonds terecht dat wordt herverdeeld volgens criteria, waaronder de solidariteit. Die solidariteit wordt niet betwist door de fractie waartoe de spreker behoort. De spreker kan er echter niet mee instemmen dat de solidariteit nog wordt versterkt.

Een lid doet opmerken dat het aandeel van Schaarbeek in het bijzonder fonds voor maatschappelijk welzijn dit jaar is gedaald, terwijl dat van Ganshoren is gestegen. Is dit solidariteit?

De voorzitter doet echter opmerken dat de solidariteit in en tussen de gemeenten niet uitsluitend geldt voor de OCMW's.

De rapporteur herinnert eraan dat die aanbeveling elk jaar opnieuw wordt gedaan. Het gaat niet over de beleidsverklaring van het Verenigd College, die geldig is voor de duur van de zittingsperiode. Een te algemene formulering lijkt hem niet geschikt.

De voorzitter antwoordt dat die solidariteit nodig is om de verschijnselen van ruimtelijke spreiding die blijken uit het verslag over de armoede te bestrijden.

De eerste spreker onderschrijft wat de rapporteur gezegd heeft. De formulering is daarenboven zeer algemeen: men mag er bijvoorbeeld niet uit afleiden dat de versterking van de solidariteit tussen de gemeenten leidt tot de afschaffing van de subsidies voor gesubsidieerde werken in bepaalde gemeenten ten voordele van andere gemeenten.

De voorzitter herinnert eraan dat het idee van de fusie van de gemeenten opgegeven is in ruil voor meer solidariteit tussen de gemeenten.

De volksvertegenwoordiger stelt vast dat de Vergadering daar niet over gestemd heeft. Dit debat zou moeten gevoerd worden, maar de spreker wil niet dat zo'n categorische verklaring opgenomen wordt in de aanbeveling van de commissie voor de sociale zaken.

Een rapporteur herinnert eraan dat, binnen een jaar, de balans opgemaakt moet worden van de aanbevelingen aan het Verenigd College. Deze punten moeten dus meetbaar zijn.

De vorige spreker vindt dat men dit van bij het begin duidelijk had moeten stellen. Men had aldus heel wat discussies kunnen vermijden.

Un commissaire croit surtout que les choses auraient été plus simples si l'ordonnance avait été appliquée et si le Collège réuni avait fait des propositions. Mais cela n'a pas été le cas.

La présidente propose, pour concrétiser le principe de solidarité comme le souhaite le rapporteur, d'écrire in fine de la phrase originale "en ce qui concerne l'inscription spatiale des inégalités sociales". (Assentiment).

Les points 6, 7 et 8 ne font pas l'objet d'observation: ils sont adoptés à l'unanimité des membres présents.

A propos du point 9, un membre déclare qu'il ne peut se rallier à la formulation proposée, qui est d'ailleurs contraire à la solidarité intercommunale. Il propose donc un autre texte libellé comme suit: "L'augmentation du taux de prise en charge du minimex par l'autorité fédérale, le cas échéant par étapes successives, pour les CPAS des communes dont le revenu moyen par habitant est inférieur à la moyenne nationale".

La présidente rappelle néanmoins que le remboursement intégral est une revendication unanime des présidents des 19 CPAS, de l'Union des Villes et Communes, et de plusieurs partis politiques. Il lui semble donc raisonnable de maintenir le remboursement à 100% tout en concevant que le pouvoir fédéral ne puisse l'accorder immédiatement pour tous.

L'orateur précédent s'étonne, connaissant le coût du remboursement intégral du minimex par l'Etat fédéral et sachant que l'argument invoqué va dans les deux sens: le jour où le remboursement sera intégral, le gouvernement fédéral n'adaptera plus jamais les taux du minimex! Il ne le fera pas, en particulier, s'il doit prendre en charge en les harmonisant les politiques sociales qui sont menées par les CPAS. On pourrait, en effet, progressivement intégrer comme un droit certains compléments octroyés par des CPAS. Des propositions existent en ce sens.

La présidente craint que cette initiative conduise à des taux de minimex différents par Région.

Le membre n'est pas de cet avis.

La présidente rappelle qu'il s'agit d'un compromis, y compris en termes d'institutions. Il lui paraît raisonnable de maintenir l'objectif du remboursement intégral tout en prévoyant, pour ce faire, des étapes.

L'intervenant précédent rappelle que certains ministres socialistes ont plaidé pour un autre mécanisme, celui d'une mutuellisation de la part du minimex entre les communes. Ce mécanisme-là va bien dans le sens de la solidarité intercommunale. Les communes, en effet, paient le même montant par habitant.

Een lid vindt vooral dat de zaken eenvoudiger geweest waren indien de ordonnantie toegepast zou zijn en het Verenigd College voorstellen had gedaan. Dat is niet het geval geweest.

De voorzitter stelt dat, om het solidariteitsprincipe overeenkomstig de wens van de rapporteur concreet gestalte te geven, aan het slot van de oorspronkelijke zin wordt geschreven: "wat de ruimtelijke spreiding van de sociale ongelijkheden betreft" (Instemming).

De punten 6, 7 en 8 worden zonder commentaar bij eenparigheid van de aanwezige leden goedgekeurd.

In verband met punt 9, verklaart een lid dat het niet akkoord kan gaan met de voorgestelde tekst, die trouwens strijdig is met de solidariteit tussen de gemeenten. Het lid stelt een andere tekst voor: "De verhoging van het percentage van het bestaansminimum dat door de federale overheid wordt terugbetaald, in voorkomend geval in opeenvolgende fasen, voor de OCMW's van de gemeenten waarvan het gemiddeld inkomen per inwoner lager ligt dan het nationale gemiddelde."

De voorzitter herinnert er evenwel aan dat de volledige terugbetaling een unanieme eis is van alle voorzitters van de 19 OCMW's, van de vereniging van steden en gemeenten en van verscheidene politieke partijen. De voorzitter vindt het dus redelijk de terugbetaling op 100% te houden, maar men kan begrijpen dat de federale overheid ze niet onmiddellijk aan iedereen kan toekennen.

De vorige spreker zegt verbaasd te zijn over dit voorstel, wetende hoeveel de volledige terugbetaling door de federale Staat kost en wetende dat het mes aan twee kanten snijdt: eens de terugbetaling volledig is, zal de federale regering het bedrag van het bestaansminimum nooit meer aanpassen! Ze zal dat zeker niet doen als ze, na het beleid van de OCMW's op elkaar afgestemd te hebben, daar ook nog de last van moet dragen. We zouden inderdaad geleidelijk bepaalde bijkomende bedragen van de OCMW's als een recht kunnen beschouwen. Er bestaan voorstellen in die richting.

De voorzitter vreest dat dit initiatief tot verschillende bestaansminima in de Gewesten leidt.

Het lid deelt deze mening niet.

De voorzitter herinnert eraan dat het een compromis is, ook wat de instellingen betreft. Hij vindt het redelijk het doel van de volledige terugbetaling te blijven nastreven, maar dan stapsgewijs.

De vorige spreker herinnert eraan dat bepaalde socialistische ministers een ander mechanisme verdedigd hebben, met name dat de gemeenten elkaar inzake het bestaansminimum onderlinge bijstand zouden verlenen. Deze regeling gaat wel degelijk in de richting van een solidariteit tussen de gemeenten. De gemeenten betalen immers hetzelfde bedrag per inwoner.

La présidente pense que c'est un mécanisme dangereux: l'adopter, c'est mettre le doigt dans la régionalisation de la matière.

Fondamentalement, explique le membre, la revendication du remboursement intégral ne réduit pas l'inégalité entre les communes par rapport au problème qui est posé. Il est logique qu'une solidarité communale s'exerce à l'endroit des communes les plus pauvres. Tant que des communes sont à même de couvrir elles-mêmes une partie du minimex, c'est tant mieux: il y va d'ailleurs aussi de l'autonomie communale. C'est pour les communes qui sont étranglées par la présence plus importante de minimexés (et par la réduction de la base taxable qui en résulte) qu'il faut faire un effort.

La présidente demande de ne pas perdre de vue qu'il s'agit ici du minimum de moyens d'existence, qui relève des compétences fédérales. Un des rôles essentiels de l'Etat fédéral est la redistribution des richesses et des revenus. Le minimex est une solidarité qui s'établit sur le plan fédéral et dont le fédéral a la maîtrise entière: il est faux de prétendre que les CPAS ont un pouvoir d'appréciation dans le droit au minimex. Les CPAS se bornent à vérifier que les conditions d'octroi sont réunies; si elles le sont, ils doivent payer le minimex et s'ils ne le font pas, ils sont sanctionnés. L'Etat fédéral, qui a la maîtrise intégrale des compétences, doit donc aussi les financer intégralement.

Le premier orateur rappelle qu'avant la loi de 1974, c'étaient les communes qui octroyaient - non pas le minimex, mais l'aide sociale. L'Etat a harmonisé les pratiques communales; il a jugé que, puisqu'il y avait harmonisation, les communes devaient supporter une partie de ce qui devenait un droit (le droit au minimum de moyens d'existence remplaçant l'aide sociale).

Un participant suggère d'écrire: "le remboursement du minimex par l'autorité fédérale au-delà de la part actuelle, par étapes successives, etc.". (Assentiment).

A propos du premier tiret du point 10, un participant se demande si certains candidats-réfugiés politiques ne vont pas être tentés, dans le cas de figure visé, de "tirer sur toutes les ficelles" en mettant ainsi des CPAS en difficulté.

La présidente rappelle que l'on a cru en fait, cyniquement, que le candidat-réfugié politique qui recevrait son ordre définitif de quitter le territoire à l'issue de la procédure proprement dite, se voyant coupé de toute aide sociale, partirait en renonçant au seul recours encore possible, le recours devant le Conseil d'Etat. A l'expérience, il s'avère que ces candidats-réfugiés politiques ne partent pas et qu'ils exercent leur recours au Conseil d'Etat. Ils l'exercent sans la moindre source de revenus et donc sans aide sociale, ce qui veut dire qu'ils meurent de faim, ou qu'ils vivent d'expédients plus

De voorzitter vindt deze regeling gevaarlijk. Indien dit aanvaard wordt, gaat men de weg op van de regionalisering van die aangelegenheid.

Volgens hem vermindert de eis van een volledige terugbetaling de ongelijkheid tussen de gemeenten in het kader van dit probleem uiteindelijk niet. Het is logisch dat de gemeenten solidair zijn met de armste gemeenten. Zolang de gemeenten in staat zijn een deel van het bestaansminimum zelf te betalen, is er echter geen enkel probleem: men mag de gemeentelijke autonomie ook niet uit het oog verliezen. Men moet wel een inspanning doen voor de gemeenten die te lijden hebben van het feit dat zij meer bestaansminimumtrekkers hebben (en bijgevolg een geringere draagkracht hebben).

De voorzitter vraagt niet te vergeten dat het hier gaat om het bestaansminimum, dat een federale bevoegdheid is. Een van de belangrijke taken van de federale Staat is te zorgen voor de herverdeling van de rijkdommen en de inkomens. Het bestaansminimum is een vorm van solidariteit op federaal niveau, dat volledig door de federale overheid gecontroleerd wordt. Het is onjuist te beweren dat de OCMW's een beoordelingsbevoegdheid hebben inzake het recht op het bestaansminimum. De OCMW's kunnen alleen nagaan of de toekenningsvoorwaarden vervuld zijn. Indien ze vervuld zijn, moeten ze het bestaansminimum betalen. Indien ze dat niet doen, worden ze gestraft. De federale Staat, die hiervoor ten volle bevoegd is, moet de OCMW's ook volledig terugbetalen.

De eerste spreker herinnert eraan dat het de gemeenten waren die vóór de wet van 1974, niet het bestaansminimum, maar de sociale bijstand toekenden. De Staat heeft het optreden van de gemeenten geharmoniseerd. Eens die harmonisatie er was, heeft de Staat geoordeeld dat de gemeenten een deel moesten dragen van wat een recht aan het worden was (het recht op een bestaansminimum dat de sociale bijstand vervangt).

Een deelnemer stelt voor te schrijven: "De terugbetaling, in ruimere mate dan nu het geval is, van het bestaansminimum door de federale overheid, in opeenvolgende fasen, enz." (Instemming).

In verband met het eerste streepje van punt 10, vraagt een deelnemer zich af of bepaalde kandidaat-politiek-vluchtelingen niet in de verleiding zullen komen om in het desbetreffende geval op alle mogelijke manieren aan steun te geraken en aldus de OCMW's in moeilijkheden brengen.

De voorzitter herinnert eraan dat men in feite op cynische wijze verwachtte dat de kandidaat-politiek-vluchteling, die het definitieve bevel krijgt om het grondgebied te verlaten na afloop van de eigenlijke procedure, dat ook zou doen en zou afzien van de enige mogelijke kans om beroep in te stellen, namelijk bij de Raad van State, omdat hij geen enkele sociale steun meer krijgt. De ervaring heeft geleerd dat deze kandidaat-politiek-vluchtelingen niet vertrekken en toch beroep instellen bij de Raad van State. Zij gaan in beroep hoewel ze geen inkomsten hebben en dus geen maatschappelijke steun krij-

ou moins illégaux. Ils deviennent alors des proies très faciles pour les négriers et les trafiquants de drogue. C'est une nuisance d'une extrême gravité. Telle est la raison de ce tiret, dès lors que la loi ouvre effectivement des voies de recours à ces candidats-réfugiés politiques.

La loi actuelle n'est pas très claire: faut-il supprimer l'aide sociale dès lors que le candidat-réfugié politique reçoit un ordre définitif de quitter le territoire, nonobstant le recours au Conseil d'Etat? Les juridictions du travail condamnent les CPAS à poursuivre l'aide sociale; l'Etat estime en revanche que, le recours devant le Conseil d'Etat n'étant pas suspensif, cette aide doit prendre fin. Le projet de loi du ministre de l'Intérieur que vient d'adopter la Chambre dit clairement qu'en cas d'ordre définitif de quitter le territoire, l'aide sociale doit être interrompue. L'ambiguïté est ainsi dissipée, mais le problème fondamental demeure: ces candidats-réfugiés politiques restent dans notre pays. Cette situation pose un certain nombre de problèmes au niveau du travail, de la scolarité des enfants, etc.

L'intervenant précédent fait observer que si les candidats-réfugiés politiques ne respectent pas l'ordre définitif de quitter le territoire, ils ne respecteront vraisemblablement pas non plus la décision du Conseil d'Etat.

La présidente rétorque que la loi ouvre un recours aux candidats-réfugiés politiques qui ont reçu un ordre de quitter le territoire: elle doit donc leur donner la possibilité de l'exercer.

Le premier intervenant s'interroge également sur le deuxième tiret: le versement au CPAS de la commune de résidence effective des 50% de l'aide non remboursée par l'autorité fédérale au CPAS de secours n'est-il pas une mesure dont les effets risquent d'être négatifs?

La présidente ne le pense pas: les nouveaux candidats-réfugiés politiques, depuis un an environ, peuvent être envoyés par le ministre de l'Intérieur dans une commune de résidence officielle. C'est le CPAS de cette commune officielle qui est seule compétente pour lui octroyer l'aide sociale. Cela étant, les candidats-réfugiés politiques ne pouvant être assimilés à des délinquants, on ne peut pas les assigner à résidence. Il est donc parfaitement possible qu'ils résident effectivement dans une autre commune que celle de leur résidence administrative. Pour toutes sortes de raisons, les candidats-réfugiés politiques ne trouvent pas nécessairement de logement dans leur commune officielle. Pour inciter à retrouver une coïncidence entre la résidence de fait et la résidence de droit, la loi utilise la carotte et le bâton: l'autorité fédérale ne rembourse le minimex du candidat-réfugié politique qu'à concurrence de 50% au CPAS de la commune de résidence officielle sauf si celui-ci fait la preuve qu'il a offert

gen. Ofwel nemen ze hun toevlucht tot illegale middelen ofwel komen ze van de honger om. Ze zijn een gemakkelijke prooi voor koppelbazen en drugshandelaars. Dat is een zeer zware last. Dat is de bestaansreden van dit streepje, want de wet biedt inderdaad rechtsmiddelen aan deze kandidaat-politiekvluchtelingen.

De huidige wetgeving is niet erg duidelijk: moeten we de maatschappelijke dienstverlening schrappen zodra de kandidaat-politiekvluchteling het definitieve bevel krijgt om het grondgebied te verlaten, ondanks het feit dat hij nog bij de Raad van State beroep kan instellen? De arbeidsrechtbanken verplichten de OCMW's ertoe maatschappelijke hulp te blijven verlenen. De Staat daarentegen vindt dat deze hulp niet verder gegeven moet worden, omdat het beroep bij de Raad van State niet schorsend is. Het wetsontwerp van de minister van Binnenlandse Zaken, dat de Kamer zopas goedgekeurd heeft, bepaalt duidelijk dat de maatschappelijke dienstverlening gestaakt moet worden, wanneer het definitieve bevel gegeven wordt het grondgebied te verlaten. De toestand is dan wel duidelijk, maar het fundamentele probleem is niet opgelost: deze kandidaat-politiekvluchtelingen blijven in ons land. Deze toestand brengt een aantal problemen mee voor het werk, de schoolgaande kinderen, enz.

De vorige spreker doet opmerken dat de kandidaat-politiekvluchtelingen die het definitieve bevel om het grondgebied te verlaten niet opvolgen, de beslissing van de Raad van State waarschijnlijk ook niet in acht zullen nemen.

De voorzitter antwoordt dat de wet aan de kandidaat-politiekvluchtelingen, die het bevel gekregen hebben het grondgebied te verlaten, een mogelijkheid tot beroep geeft: ze moet hen dan ook de mogelijkheid geven dat beroep uit te oefenen.

De eerste spreker heeft ook vragen bij het tweede streepje: is de storting van de 50% van de steun die de federale overheid niet aan het steunverlenende OCMW terugbetaalt, aan het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats, geen maatregel met mogelijke negatieve gevolgen?

De voorzitter denkt van niet. De nieuwe kandidaat-politiekvluchtelingen kunnen sinds ongeveer een jaar door de minister van Binnenlandse Zaken naar een gemeente gestuurd worden waar zij een officiële verblijfplaats moeten hebben. Enkel het OCMW van deze officiële gemeente is bevoegd om maatschappelijke hulp te verlenen. De kandidaat-politiekvluchtelingen mogen niet als delinquenten behandeld worden en huisarrest krijgen. Het is dus mogelijk dat zij in een andere gemeente verblijven dan op hun administratieve verblijfplaats. Om allerhande redenen vinden de kandidaat-politiekvluchtelingen niet altijd een woning in hun officiële gemeente. Om de feitelijke en de officiële verblijfplaats te doen samenvallen, wordt in de wet gebruik gemaakt van de wortel en de stok. De federale overheid betaalt het bestaansminimum van de kandidaat-politiekvluchtelingen slechts voor de helft terug aan het OCMW van de gemeente van de officiële verblijfplaats, tenzij dit OCMW bewijst dat het de kandidaat-politiek-

au candidat-réfugié politique un logement adéquat. Les autres 50% sont versés dans un fonds réparti entre les CPAS des communes que le ministre de l'Intérieur ne peut plus désigner comme commune de résidence administrative.

Beaucoup de présidents de CPAS et de bourgmestres, explique la présidente, préfèrent cyniquement supporter cette perte de 50% que devoir effectivement accueillir chez eux des candidats-réfugiés politiques; par ailleurs, l'autorité fédérale n'a jamais pris les mesures d'application nécessaires à la répartition de ce fonds entre les communes de résidence effective. Une des raisons pour lesquelles l'arrêté royal du 19 mai 1995 n'est pas complété par un arrêté ministériel est la complexité même de cet arrêté royal: le pouvoir fédéral affirme qu'il ne lui est pas possible de trouver des règles de répartition. C'est la raison pour laquelle le deuxième tiret demande que les 50% soient directement versés au CPAS de la commune de résidence effective. Cette formule a l'accord du comité directeur de la section CPAS de l'Union des Villes et Communes (Région bruxelloise), et des 19 présidents de CPAS bruxellois.

A propos du troisième tiret, la présidente explique que cette même situation fait que l'enquête sociale est effectuée par le CPAS de la commune de résidence effective et non par celui de la commune officielle. Le deuxième s'adresse au premier. Rien n'est clair sur les relations entre ces deux CPAS. Ce que demande le troisième tiret, c'est que la loi dise clairement qu'il s'agit bien d'une relation entre les mandataires publics responsables de ces deux CPAS et qu'il n'est pas question d'avoir une relation directe entre les mandataires publics du CPAS de la résidence officielle et les travailleurs sociaux du CPAS de la commune de résidence effective. Souvent, c'est un président qui écrit à l'autre président, lequel charge ses travailleurs sociaux d'effectuer l'enquête sociale: ce n'est pas logique. L'enquête doit être avalisée par les instances du CPAS.

L'intervenant précédent demande quel est le recours du CPAS désigné si le dossier ne suit pas.

La présidente répond qu'il n'y en a pas. Actuellement, la loi ne précise même pas que le CPAS de la commune de résidence effective est tenu d'effectuer l'enquête. Faute d'arrêté d'application de la loi, le CPAS de la commune de résidence sera d'ailleurs plutôt tenté de refuser: alors que le plan de répartition avait pour objectif de soulager les CPAS de certaines communes, il a des effets pervers dès lors que c'est à ces mêmes communes que l'on demande de procéder à l'enquête sociale. Le projet de loi du ministre de l'Intérieur dit clairement que c'est le CPAS du lieu de résidence effective qui doit faire l'enquête sociale. Ce même texte prévoit d'ailleurs un remboursement par l'autre CPAS. Les CPAS bruxellois demandent que ce remboursement ne soit pas un remboursement forfaitaire par enquête mais un remboursement forfaitaire au tarif horaire: il faut en effet qu'il y ait une limite

vluchteling een gepaste woning aangeboden heeft. De overige 50 % komen terecht in een fonds dat verdeeld wordt onder de OCMW's van de gemeenten die de minister van Binnenlandse Zaken niet meer kan aanwijzen als gemeente van de administratieve verblijfplaats.

Volgens de voorzitter verkiezen heel wat voorzitters van OCMW's en burgemeesters schaamteloos dit verlies van 50% boven de opvang van deze kandidaat-politiek-vluchtelingen. De federale overheid heeft voorts nooit de nodige concrete maatregelen genomen om dit fonds onder de gemeenten van de werkelijke verblijfplaats te verdelen. Een van de redenen waarom het koninklijk besluit van 19 mei 1995 niet aangevuld is door een ministerieel besluit, is de ingewikkeldheid van dit koninklijk besluit. De federale overheid bevestigt dat ze de regels voor de verdeling niet kan bepalen. Om die reden wordt in het tweede streepje gevraagd dat de 50 % rechtstreeks gestort wordt aan het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats. Het directiecomité van de afdeling OCMW van de Vereniging van Steden en Gemeenten (Brussels Hoofdstedelijk Gewest), en de 19 voorzitters van de Brusselse OCMW's zijn gewonnen voor deze regeling.

In verband met het derde streepje, legt de voorzitter uit dat deze toestand er de oorzaak van is dat het sociaal onderzoek door het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats uitgevoerd wordt en niet door het OCMW van de officiële gemeente. De tweede gemeente richt zich tot de eerste. Er bestaat geen duidelijkheid omtrent de relaties tussen deze twee OCMW's. In het derde streepje wordt gevraagd dat de wet duidelijk zou bepalen dat het wel degelijk gaat om een relatie tussen de mandatarissen van deze twee OCMW's, en dat er geen sprake is van een rechtstreekse band tussen de mandatarissen van het OCMW van de officiële verblijfplaats en de maatschappelijk werkers van het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats. Vaak schrijft een voorzitter naar een andere voorzitter, die de maatschappelijk werkers met het sociaal onderzoek belast. Dat is niet logisch. Het onderzoek moet de goedkeuring krijgen van het OCMW-bestuur.

De vorige spreker vraagt welk beroep het aangewezen OCMW kan instellen, indien het dossier niet volgt.

De voorzitter antwoordt dat er geen is. Voor het ogenblik preciseert de wet zelfs niet dat het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats het onderzoek moet uitvoeren. Bij gebrek aan een uitvoeringsbesluit voor deze wet, is het OCMW van de gemeente van de verblijfplaats trouwens eerder geneigd om te weigeren. Het verdelingsplan had als doel de OCMW's van bepaalde gemeenten financieel te ontlasten, maar het plan heeft averechtse gevolgen wanneer aan dezelfde gemeenten gevraagd wordt het sociaal onderzoek uit te voeren. Het wetsontwerp van de minister van Binnenlandse Zaken bepaalt duidelijk dat het OCMW van de werkelijke verblijfplaats het sociaal onderzoek moet uitvoeren. Luidens dezelfde tekst moet het andere OCMW terugbetalen. De Brusselse OCMW's vragen dat deze terugbetaling niet forfaitair per onderzoek zou gebeuren, maar wel forfaitair tegen het

aux revendications du CPAS "officiel", qui pourrait être tenté de multiplier exagérément les renseignements qu'il sollicite auprès du CPAS de la commune de résidence effective.

Un membre propose d'ajouter, après les mots "les 50% de l'aide non remboursés", les mots "par l'autorité fédérale". (Assentiment).

Moyennant cette modification et les explications de la présidente, la formulation du point 10 est adoptée.

A propos du point 11 (octroi d'une aide financière par la Commission communautaire commune pour l'amélioration des conditions de travail des assistants sociaux dans les CPAS), un membre rappelle qu'il doit s'agir de recommandations pour l'année à venir. Il propose dès lors de supprimer l'adjectif "significative" ainsi que l'adjectif "nette". Il se pose d'ailleurs des questions quant à l'octroi d'une aide financière par la Commission communautaire commune: encore faudrait-il que celle-ci en ait les moyens.

La présidente répond que le financement des CPAS est clairement une compétence de la Commission communautaire commune. Elle ajoute que M. Didier Gosuin, membre du Collège, a annoncé le dépôt en juin prochain d'un projet d'ordonnance sur les travaux subsidiés des CPAS. La Commission communautaire commune, ajoute la présidente, procède dès à présent à des recrutements additionnels et finance des formations continues pour l'exercice de ses propres compétences.

Un membre s'interroge sur le sens de la parenthèse: s'agit-il de citer des exemples ou d'insister sur certains points en particulier? Il propose d'écrire, en supprimant la parenthèse, "spécialement en ce qui concerne les recrutements additionnels, etc.". (Assentiment).

Un participant suggère que l'on supprime également l'adjectif "financière", compte tenu de la situation budgétaire de la Commission communautaire commune.

La présidente rappelle l'article 5 de l'ordonnance du 11 juillet 1991: "Les rapports visés à l'article 2, les rapports de synthèse visés à l'article 3, les conclusions de la consultation visée à l'article 4 et notamment les projets d'actions concertées qui s'en seraient dégagés sont déposés annuellement et au plus tard le 30 septembre de l'année qui suit l'exercice terminé, par le Collège réuni, sur le bureau de l'Assemblée réunie en vue de permettre un débat au sein de cette Assemblée sur la pauvreté, son évolution et les moyens d'y faire face". Il ne s'agit donc pas de vœux que nous entendrions adresser aux pauvres!

Il est finalement décidé de supprimer les adjectifs "significative" et "nette", et de retenir la suggestion du rapporteur à propos de la suppression de la parenthèse.

uurtarief. Er moet inderdaad een grens worden gesteld aan de eisen van het "officiële" OCMW, dat in de verleiding zou kunnen komen om overdreven veel inlichtingen te vragen aan het OCMW van de gemeente van de werkelijke verblijfplaats.

Een lid stelt voor na de woorden "zodat 50% van de", de woorden "door de federale overheid" toe te voegen. (Instemming).

De tekst van punt 10 wordt goedgekeurd met deze wijziging en na de uitleg van de voorzitter.

In verband met punt 11 (toekenning van financiële steun door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voor de verbetering van de arbeidsomstandigheden van de maatschappelijk werkers in de OCMW's), herinnert een lid eraan dat het moet gaan om aanbevelingen voor het komende jaar. Het lid stelt dus voor de woorden "aanzienlijke" en "in ruime mate" te schrappen. Het lid heeft trouwens vragen bij de toekenning van financiële steun door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Ze moet daar eerst de middelen voor hebben.

De voorzitter antwoordt dat de financiering van de OCMW's een duidelijke bevoegdheid is van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Hij voegt eraan toe dat het collegelid Didier Gosuin aangekondigd heeft dat een ontwerp van ordonnantie over de gesubsidieerde werken van de OCMW's in juni ingediend zal worden. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zorgt, nog steeds volgens de voorzitter, nu reeds voor bijkomende aanwervingen en financiert permanente opleidingen voor de uitoefening van haar eigen bevoegdheden.

Een lid heeft vragen bij de zin van de haakjes: gaat het er alleen maar om voorbeelden te geven of moet de nadruk gelegd worden op bepaalde punten in het bijzonder? Hij stelt voor de haakjes te schrappen en te schrijven "in het bijzonder voor bijkomende aanwerving, enz." (Instemming).

Een lid stelt voor dat men ook het adjectief "financiële" laat vallen, rekening houdend met de budgettaire toestand van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De voorzitter herinnert aan artikel 5 van de ordonnantie van 11 juli 1991: "De in artikel 2 bedoelde verslagen, het syntheseverslag bedoeld in artikel 3, de besluiten van de raadpleging bedoeld in artikel 4 en onder andere de gezamenlijke acties die worden ondernomen, worden jaarlijks en uiterlijk op 30 september van het jaar dat op het beëindigde dienstjaar volgt, door het Verenigd College aan de Verenigde vergadering voorgelegd om in deze vergadering een debat toe te laten over de armoede, de evolutie ervan en de middelen om haar te bestrijden." Het gaat hier dus zeker niet om vrome wensen ten opzichte van de armen!

Er wordt uiteindelijk beslist de adjectieven "aanzienlijke" en "aanmerkelijke" weg te laten en, zoals de rapporteur heeft voorgesteld, de haakjes te laten wegvallen.

Sur le point 12, un rapporteur propose, ici aussi, de supprimer la parenthèse qui recouvre des questions ayant des statuts différents.

Un conseiller demande ce que sont exactement les "collectivités" visées par ce point et en quoi consistent les mesures de discrimination positive visées.

La présidente cite l'exemple des zones d'éducation prioritaires (ZEP).

L'intervenant précédent propose de remplacer l'adjectif "systématique" par "accru". (Assentiment).

Un membre propose, dès lors, de supprimer les mots "et leur renforcement" in fine de cette phrase, et de remplacer l'expression "permettant de" par les termes "visant à". (Assentiment).

Un membre souhaite introduire un point 13 (nouveau). Ce point s'inscrirait dans le chapitre relatif aux CPAS. La formulation est la suivante: "Dans le cadre de l'application de l'article 108 de la loi du 8 juillet 1976, le rapport entre l'administration de la Commission communautaire commune et les CPAS devrait permettre l'établissement d'une tutelle souple et d'une harmonisation des pratiques des CPAS".

Un membre demande en quoi ce point concerne la pauvreté.

L'intervenant précédent explique que les pratiques des CPAS sont assez différentes, qu'il y a des pratiques d'excellence de certains CPAS dans certains domaines. Il cite l'exemple du CPAS d'Uccle, performant dans le domaine de la médiation de dettes.

La présidente pense que cette harmonisation imposée porte atteinte à l'autonomie locale.

Tel n'est pas l'avis du premier orateur: actuellement, l'administration de la Commission communautaire commune n'a pas les moyens de faire le travail d'harmonisation. La recommandation a pour objectif de demander au Collège de se doter des moyens nécessaires pour l'application de la loi, de pouvoir prendre des circulaires ministérielles invitant les CPAS à harmoniser certaines de leurs pratiques.

Si l'objectif, déclare la présidente, est d'empêcher qu'un CPAS se décharge de certaines de ses difficultés sur un autre CPAS, la formulation doit être toute différente: il faut dire alors que par application de l'article 108 de la loi sur les CPAS, il importe de renforcer les moyens de la Commission communautaire commune afin de sanctionner les mécanismes qui consistent, en violation de la loi, à renvoyer les assistés sociaux à d'autres CPAS.

Een rapporteur stelt ook voor om hetgeen in punt 12 tussen haakjes staat en dat op uiteenlopende zaken betrekking heeft, te laten wegvallen.

Een lid vraagt wat precies bedoeld wordt met de "leefgemeenschappen" waarvan sprake is in dit punt, en wat die positieve-discriminatiemaatregelen inhouden.

De voorzitter neemt de "zones d'éducation prioritaires" (ZEP) als voorbeeld.

De vorige spreker stelt voor het adjectief "systematisch" te vervangen door "in ruimere mate". (Instemming)

Een lid stelt bijgevolg voor de woorden "en die maatregelen nog doeltreffender te maken" aan het einde van de zin te laten vallen en in de Franse tekst de woorden "permettant de" te vervangen door de woorden "visant à". (Instemming)

Een lid wenst in het hoofdstuk betreffende de OCMW's een punt 13 (nieuw) toe te voegen, luidend: "In het kader van de toepassing van artikel 108 van de wet van 8 juli 1976, zou de band tussen de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de OCMW's het mogelijk moeten maken een soepel toezicht tot stand te brengen en de werking van de OCMW's te harmoniseren."

Een lid vraagt in hoeverre dat punt iets met de armoede te maken heeft.

De vorige spreker wijst erop dat de kwaliteit van de werkwijze van de OCMW's nogal verschilt, dat sommige OCMW's op sommige vlakken prachtig werk leveren. Hij geeft het voorbeeld van het OCMW van Ukkel, dat schitterend werk levert inzake schuldbemiddeling.

Volgens de voorzitter doet die opgelegde harmonisatie afbreuk aan de plaatselijke autonomie.

De eerste spreker is het daar niet mee eens: momenteel heeft de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie niet de middelen om voor die harmonisatie te zorgen. De aanbeveling strekt ertoe het College te vragen zich de nodige middelen te geven om de wet toe te passen, om ministeriële omzendbrieven rond te sturen waarin aan de OCMW's wordt verzocht om sommige handelwijzen op elkaar af te stemmen.

De voorzitter zegt dat, wil men voorkomen dat een OCMW sommige van zijn problemen op een ander OCMW afwentelt, een en ander totaal anders geformuleerd moet worden, te weten "met toepassing van artikel 108 van de wet betreffende de OCMW's, moet de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie meer middelen krijgen om op te treden tegen regelingen die erin bestaan om, met schending van de wet, personen aan wie hulp wordt verleend naar andere OCMW's te sturen."

Le premier intervenant explique que telle n'est pas la justification de sa proposition. La tutelle spécifique des CPAS est une tutelle positive, il y a là un rôle d'accompagnement des CPAS.

La présidente donne lecture de l'article 108 de la loi organique sur les CPAS. On peut difficilement soutenir qu'il s'agit là d'une tutelle souple: "Le ministre qui a l'aide sociale dans ses attributions dispose d'un service d'inspection qui est chargé de la surveillance et du contrôle du fonctionnement des centres publics d'aide sociale et des divers services et établissements qui en relèvent.

A cette fin, les inspecteurs ont notamment le droit de visiter ces services et établissements et, en général, d'obtenir tous les renseignements qui leur sont nécessaires pour l'accomplissement de leur tâche.

Ils conseillent les centres dans tous les problèmes relatifs à l'accomplissement de leur mission".

La présidente invite à comparer la tutelle qui est exercée par la Région sur la commune à la tutelle exercée par la Commission communautaire commune sur les CPAS. Il s'agit d'une tutelle extrêmement sévère et minutieuse.

Un membre se demande s'il est vraiment possible de mener ce débat dans le cadre des recommandations que doit adresser la commission à l'Assemblée réunie. Une coordination entre les pratiques des CPAS est très certainement souhaitable; d'ailleurs, le point 6 des recommandations en fait déjà état.

Le premier intervenant rappelle que l'avis de la commission de la Santé se prononce explicitement en faveur d'une harmonisation de certaines pratiques de CPAS, par voie de circulaire ministérielle.

Pointer les cas où une harmonisation est souhaitable est une chose, rétorque la présidente: autre chose est de demander au Collège réuni de voir ses moyens augmentés pour procéder à cette harmonisation. Ce que la proposition vise ici, c'est une harmonisation générale - et le choix de ce qui doit être harmonisé est laissé au Collège réuni.

Le représentant d'un membre du Collège (M. Rufin Grijp) s'interroge sur la signification des mots "tutelle souple". La tutelle existe; elle est assez spécialisée puisqu'elle consiste essentiellement à viser l'assainissement financier. On voit mal le service de tutelle de la Commission communautaire commune donner des conseils sur les pratiques des CPAS! Il est utile, mais pas toujours possible, de transférer des bonnes pratiques d'un CPAS à un autre CPAS. Ce transfert doit être encouragé, via la Commission communautaire commune si possible, mais il paraît difficile d'aller plus loin.

De eerste spreker legt uit dat zijn voorstel daar niet toe strekt. Het bijzonder toezicht op de OCMW's is immers een positief toezicht, een begeleiding van de OCMW's.

De voorzitter leest artikel 108 van de organieke wet betreffende de OCMW's voor. Hieruit kan men moeilijk afleiden dat het om soepel toezicht gaat: "De Minister, tot wiens bevoegdheid het maatschappelijk welzijn behoort, beschikt over een inspectiedienst, die belast is met het toezicht op en de controle van de werking van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en van de verschillende diensten en inrichtingen die ervan afhangen.

Te dien einde hebben de inspecteurs onder meer het recht deze diensten en inrichtingen te bezoeken en, in het algemeen, alle inlichtingen in te winnen die zij nodig hebben om hun taak te vervullen.

Zij verstrekken de centra advies inzake alle vraagstukken die betrekking hebben op het uitvoeren van hun opdracht."

De voorzitter vraagt om het toezicht dat het Gewest op de gemeente uitoefent te vergelijken met het toezicht dat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op de OCMW's uitoefent. Het betreft een uiterst streng en nauwgezet toezicht.

Een lid vraagt zich af of men dit debat echt kan voeren in het kader van de aanbevelingen die de commissie aan de Verenigde vergadering moet voorleggen. Een coördinatie van de werking van de OCMW's is zeker wenselijk. Bovendien is daarvan reeds sprake in punt 6 van de aanbevelingen.

De eerste spreker herinnert eraan dat men zich in het advies van de commissie voor de gezondheid expliciet uitspreekt voor een harmonisatie van sommige handelwijzen van de OCMW's, en zulks bij wege van een ministeriële circulaire.

Aanwijzen in welke gevallen een harmonisatie wenselijk is, is één zaak, aldus de voorzitter; het Verenigd College vragen om voor meer middelen te zorgen om die harmonisatie te bewerkstelligen, is een andere zaak. Dit voorstel strekt tot een algemene harmonisatie, waarbij de keuze van hetgeen moet worden geharmoniseerd aan het Verenigd College wordt gelaten.

De vertegenwoordiger van een lid van het College (de heer Rufin Grijp) stelt zich vragen over de betekenis van de woorden "soepel toezicht". Er bestaat reeds toezicht en het is vrij specifiek. Het heeft immers in hoofdzaak tot doel te zorgen voor de financiële sanering. Men kan zich moeilijk voorstellen hoe het toezichthoudende orgaan van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie advies zal geven over de handelwijze van de OCMW's. Het is nuttig, maar niet altijd mogelijk, om ervoor te zorgen dat de goede werkwijze van het ene OCMW door het andere wordt overgenomen. Dit moet worden gestimuleerd, door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie indien mogelijk, doch het blijkt moeilijk verder te gaan.

La présidente rappelle, de surcroît, que les activités non obligatoires des CPAS dépendent aussi de la répartition des initiatives entre le CPAS et la commune: les communes ont aussi des services sociaux.

Le premier orateur se rallie à cette formule. Il pense néanmoins que des confusions subsistent entre les différentes formes de tutelle administrative.

Un rapporteur propose, à l'issue de cet examen des différentes propositions de recommandations, de regrouper celles qui concernent les CPAS puis, en un point 5, celles qui concernent l'aide aux personnes (les anciens points 6 et 8) et enfin les points 4, 5 et 12 qui concernent l'inscription spatiale de la pauvreté. (Assentiment).

Les rapporteurs,

Paul GALAND
Sven GATZ

La présidente,

Anne-Sylvie MOUZON

De voorzitter herinnert er bovendien aan dat de niet verplichte activiteiten van de OCMW's ook afhankelijk zijn van de verdeling van de initiatieven tussen het OCMW en de gemeente: ook de gemeenten hebben sociale diensten.

De eerste spreker sluit zich daarbij aan, doch is van mening dat er verwarring blijft bestaan tussen de verschillende vormen van administratief toezicht.

Een rapporteur stelt, na dit onderzoek van de verschillende voorstellen van aanbevelingen, voor om die betreffende de OCMW's samen te brengen en daarna, in een punt 5, die betreffende de bijstand aan personen (de vorige punten 6 en 8) en tenslotte de punten 4, 5 en 12, die betrekking hebben op de ruimtelijke spreiding van de armoede, samen te voegen. (Instemming)

De rapporteurs,

Paul GALAND
Sven GATZ

De Voorzitter,

Anne-Sylvie MOUZON

RAPPORT SUR L'ETAT DE LA PAUVRETE

PROPOSITIONS DE RECOMMANDATIONS DE LA COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES

I. Méthodologie

1. Le rapport annuel devrait être plus synthétique si l'on veut permettre un réel débat en assemblée et l'adoption de recommandations en temps utile pour pouvoir être prises en considération par le Collège réuni lors de la discussion du budget.

Dans cette optique, pour garantir le respect du caractère annuel de la transmission des données (statistiques) fournies par les CPAS, il est proposé de se limiter à des données gérables dans les délais impartis. Toutefois, ces données ne permettant pas à elles seules de mesurer l'état de pauvreté dans toute sa diversité (complexité), il faut veiller à ce que les CPAS, le Collège réuni ainsi que les institutions publiques et privées invitées à la Table ronde puissent compléter l'information, notamment par des données statistiques permettant une étude des flux, ainsi que des suggestions et commentaires de nature à contribuer au débat. Des études thématiques pourraient être commandées à intervalles plus espacés.

Nous recommandons la participation plus effective des acteurs de terrain et des associations représentatives des personnes en situation de pauvreté dans le processus de consultation prévu dans l'ordonnance; de même, il convient de veiller à assurer une information suffisante sur le suivi réservé au rapport établi sur la base de l'ordonnance.

Proposition : modification de l'ordonnance, structurée en deux volets.

1. *Données annuelles des CPAS*

Pour le 31/3 - remise des données chiffrées par les CPAS.

Pour le 30/4 - dépôt par le Collège réuni (CR) de l'ensemble des données des CPAS sur le bureau de l'Assemblée réunie (AR) selon une présentation qui facilite leur comparaison et l'appréciation des évolutions.

Ce calendrier respecté permet à l'AR de prendre attitude dans les délais utiles à l'élaboration du budget

2. *Consultation des partenaires actifs sur le terrain*

Pour le 15/2 - le CR communique à l'ensemble des partenaires, publics et privés, un rapport sur la politique menée en matière de lutte contre la pauvreté au cours de l'exercice écoulé.

VERSLAG OVER DE STAAT VAN DE ARMOEDE

VOORSTELLEN VAN AANBEVELINGEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE SOCIALE ZAKEN

I. Methodologie

1. Het jaarlijks verslag zou beknopter moeten zijn indien men in de vergadering een echt debat mogelijk wil maken en te zijner tijd aanbevelingen goedkeuren die door het Verenigd College tijdens de begrotingsbespreking moeten worden overwogen.

Te dien einde en om ervoor te zorgen dat de (statistische) gegevens van de OCMW's jaarlijks kunnen worden bezorgd, wordt voorgesteld zich te beperken tot de gegevens die binnen de opgelegde termijn kunnen worden meegedeeld. Daar die gegevens alleen echter niet zullen toelaten de staat van de armoede in al haar verscheidenheid (complexiteit) vast te stellen, moet men ervoor zorgen dat de OCMW's, het Verenigd College en de openbare en privé-instellingen die op de rondetafelconferentie worden uitgenodigd, de informatie kunnen aanvullen, onder andere door middel van de statistische gegevens die een studie van de stromen mogelijk maken en de voorstellen en opmerkingen die stof kunnen leveren voor het debat. Over een langere periode gespreid, zou men thematische studies kunnen laten uitvoeren.

Wij bevelen aan om de veldwerkers en de verenigingen die de in armoede verkerende personen vertegenwoordigen actiever bij het in de ordonnantie opgelegde overleg te betrekken. Er dient tevens voor te worden gezorgd dat er voldoende informatie is over de follow-up van het verslag dat op grond van de ordonnantie is opgesteld.

Voorstel: wijziging van de ordonnantie, opgedeeld in twee luiken.

1. *Jaarlijkse gegevens van de OCMW's*

Tegen 31/3 - bezorgen van de cijfers van de OCMW's

Tegen 30/4 - indiening, door het Verenigd College (VC), bij de Verenige Vergadering (VV), van alle OCMW-gegevens, volgens een voorstelling die de vergelijking en de beoordeling van de evoluties vergemakkelijkt.

Indien dat tijdschema nageleefd wordt, kan de VV binnen de voor de opstelling van de begroting nodige termijn een standpunt innemen.

2. *Raadpleging van de te veld actieve partners*

Tegen 15/2 - de VV bezorgt alle overheids- en privé-partners een verslag over het beleid dat het voorbije jaar is gevoerd inzake het bestrijden van de armoede.

Pour le 15/3 - les partenaires désireux de participer à la Table ronde remettent au CR un rapport de leurs activités, ainsi que leurs suggestions.

Entre le 1/5 et 15/5 - organisation de la Table ronde.

Pour le 30/5 - dépôt par le CR des conclusions de la Table ronde sur le bureau de l'Assemblée réunie.

Ce calendrier respecté permet à l'AR de prendre attitude dans les délais utiles à l'élaboration du budget.

2. Il y a une nécessité d'assurer une régularité et de permettre une analyse comparative d'année en année, tout en restant raisonnable quant à la charge imposée aux CPAS pour fournir ces données.

Nous recommandons donc de reprendre les données visées au fichier signalétique et de garantir par une procédure adéquate que les données à fournir par les CPAS ne puissent être modifiées dans des délais déraisonnables.

3. Nous regrettons que le volet santé du rapport demeure insuffisant par rapport aux recommandations précédentes.

II. Sur la pauvreté

Le rapport 1995 met en évidence des facteurs de pauvreté et des symptômes de pauvreté. D'une manière générale, nous recommandons de lutter contre la pauvreté en s'attaquant prioritairement à ses causes.

De ce point de vue, l'importance relative accordée dans le rapport au facteur santé, comparée à celle accordée à la problématique des sans-abri, nous paraît significative en ce qu'elle traduit une approche trop orientée vers l'étude de l'arbre qui cache la forêt et pas vers la forêt elle-même.

Recommandations:

1. En matière de SANTÉ.

Vu l'avis de la commission de la Santé, nous recommandons particulièrement :

- l'étude des situations vécues par les personnes les plus démunies en ce qui concerne l'accès à la santé, l'accès aux soins de santé et leur possibilité de suivi médical, ainsi que l'étude des mesures à prendre pour assurer le maintien ou le retour dans le système de protection et de solidarité de la sécurité sociale;

Tegen 15/3 - de partners die aan de ronde-tafelconferentie willen deelnemen bezorgen het VC een verslag over hun activiteiten, alsmede hun voorstellen

Tussen 1/5 en 15/5 - organisatie van de ronde-tafelconferentie

Tegen 30/5 - indiening, door het VC, bij de VV, van de besluiten van de ronde-tafelconferentie

Indien dat tijdschema nageleefd wordt, kan de VV binnen de voor de opstelling van de begroting nodige termijn een standpunt innemen.

2. Er moet worden gezorgd voor een regelmatige en jaarlijkse vergelijkende analyse van de gegevens, maar men dient redelijk te blijven wat de aan de OCMW's opgelegde taak voor het verstrekken van die gegevens betreft.

Wij bevelen dus aan de gegevens van het signalementsbestand over te nemen en er via een geschikte regeling voor te zorgen dat de door de OCMW's te bezorgen gegevens niet binnen onredelijke termijnen kunnen worden gewijzigd.

3. Wij betreuren dat het gedeelte van het verslag betreffende de gezondheid niet beantwoordt aan de voorgaande aanbevelingen.

II. Betreffende de armoede

Het verslag 1995 wijst op armoedefactoren en op armoedeververschijnselen. Algemeen bevelen wij aan de armoede te bestrijden door in de eerste plaats de oorzaken aan te pakken.

Het geringe belang dat in het verslag aan de factor gezondheid wordt gehecht in vergelijking met het belang dat aan de problematiek van de daklozen wordt toegekend, lijkt ons ter zake veelzeggend; men zou kunnen stellen dat de studie zich eerder richt op de boom die het bos verbergt dan op het bos zelf.

Aanbevelingen:

1. Inzake GEZONDHEID

Gelet op het advies van de Commissie voor de Gezondheid, bevelen we in het bijzonder aan:

- de studie van de toestanden waarmee de kansarmen geconfronteerd worden wat de toegang tot de gezondheid en tot de gezondheidszorg betreft en de mogelijkheid van nazorg evenals het onderzoek van de maatregelen die moeten worden genomen ter wille van het behoud in of de terugkeer naar het beschermings- en solidariteitsstelsel van de sociale zekerheid;

- de charger l'Observatoire de la Santé de collecter et d'examiner les nombreuses études existantes pour permettre l'élaboration de propositions d'actions précises et des moyens d'y parvenir;
- de mettre tout en oeuvre pour renforcer la capacité d'accueil des plus démunis par les infrastructures de proximité.

2. En matière d'EMPLOI

Dans le cadre de la lutte contre la pauvreté, nous recommandons :

- l'étude détaillée de l'évolution de l'offre et de la demande, des caractéristiques des emplois et des effets des mesures prises par les diverses autorités compétentes en la matière, étude effectuée sous le contrôle conjoint des autorités de la Région et de la Commission communautaire commune (CCC);
- la poursuite et, dans toute la mesure du possible, le renforcement des politiques d'insertion et de réinsertion socioprofessionnelles;
- une liaison plus contraignante entre les aides accordées aux entreprises et le maintien ou la création d'emplois, et particulièrement la création d'emplois accessibles aux catégories souvent exclues du marché du travail.

3. En matière de LOGEMENT.

Vu l'avis de la commission du Logement et de la rénovation urbaine du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, nous recommandons particulièrement:

- l'augmentation du budget consacré aux investissements en construction et en rénovation du logement social;
- un élargissement des conditions d'octroi des ADIL et la mise en place d'agences immobilières sociales (AIS) ou locales (AIL) avec un octroi privilégié des ADIL dans le cadre de ces agences;
- une amélioration urgente du cadre juridique relatif à la location de meublés.

Nous rappelons la nécessité d'améliorer l'information en matière de logement et l'organisation de médiations sociales dans les relations locataires-propriétaires.

Par ailleurs, nous insistons auprès de l'autorité fédérale pour qu'elle prenne, en ce qui la concerne, les mesures législatives en vue de concrétiser le droit à un logement décent inscrit dans la Constitution.

- het Centrum van de Gezondheidsobservatie ermee te belasten de talrijke bestaande studies te verzamelen en te bestuderen teneinde precieze actievoorstellen te kunnen doen en daarvoor de nodige middelen te vinden;
- alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat de buurtvoorzieningen de kansarmen beter kunnen opvangen.

2. Inzake WERKGELEGENHEID

In het kader van de armoedebestrijding:

- de gedetailleerde studie van de evolutie van de vraag en het aanbod, de omschrijving van de functie en de gevolgen van de maatregelen die de diverse bevoegde overheden ter zake hebben getroffen; studie uitgevoerd onder de gezamenlijke controle van de overheden van het Gewest en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC);
- de voortzetting en, in de mate van het mogelijke, de versterking van het beleid tot socio-professionele inschakeling en wederinschakeling;
- een strengere koppeling tussen de aan de bedrijven toegekende steun en het behoud of het scheppen van werkgelegenheid en in het bijzonder het scheppen van banen voor de categorieën die op de arbeidsmarkt vaak uitgesloten worden.

3. Inzake HUISVESTING

Gelet op het advies van de Commissie voor de Huisvesting en de Stadsvernieuwing van de Brusselse Hoofdstedelijk raad, bevelen we in het bijzonder aan:

- een verhoging van de begroting voor nieuwbouw en renovatie van de sociale woningen;
- het oprekken van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor VIHT's (uit materieel of socio-economisch oogpunt onaangepaste woning); individuele huurtoelage in het kader van een SWB-stelsel.
- een dringende verbetering van het wettelijk kader voor het verhuren van gemeubileerde woningen.

We wijzen er nogmaals op dat het noodzakelijk is te zorgen voor betere informatie inzake huisvesting en voor sociale bemiddeling op het vlak van de contacten tussen de huurders en de eigenaars.

Anderzijds dringen wij er bij de federale overheid op aan dat zij, wat haar betreft, de wettelijke maatregelen zou nemen om het recht op een behoorlijke huisvesting dat in de Grondwet is opgenomen concreet gestalte te geven.

4. En ce qui concerne les CPAS.

La coordination systématique des actions menées par les institutions et organismes publics ou mis en place par les pouvoirs publics, tels les CPAS, la Délégation régionale interministérielle pour les solidarités urbaines, les missions locales pour l'emploi, les autorités communales, etc;

La clarification des relations entre ces institutions et les associations privées;

Le remboursement du minimex par l'autorité fédérale au-delà de la part actuelle, par étapes successives, en commençant par les CPAS des communes dont le revenu moyen par habitant est inférieur à la moyenne nationale;

En ce qui concerne l'aide sociale aux candidats réfugiés politiques:

- le maintien de l'aide sociale et de son remboursement par l'autorité fédérale, jusqu'à l'épuisement des voies de recours prévues par la loi, y compris devant le Conseil d'Etat;
- l'application concrète de l'article 5, § 3, de la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les centres publics d'aide sociale, selon un mécanisme plus simple que celui prévu (et d'ailleurs non appliqué) par l'arrêté royal du 19 mai 1995, en sorte que les 50 % de l'aide non remboursés par l'autorité fédérale au CPAS de secours soient versés au CPAS de la commune de la résidence effective;
- l'affirmation claire, dans la loi organique des CPAS, que l'enquête sociale à effectuer pour l'octroi de l'aide sociale se fait à la demande des mandataires responsables du CPAS de secours adressée aux mandataires responsables du CPAS de la commune de résidence, sans préjudice des compétences exclusives de ces mandataires à l'égard des membres du personnel de leur CPAS;

L'octroi d'une aide financière par la CCC visant l'amélioration des conditions de travail des assistants sociaux dans les CPAS, spécialement en ce qui concerne les recrutements additionnels, les formations continues, les supervisions, les locaux, le matériel.

5. En matière d'AIDE AUX PERSONNES.

L'instauration d'un droit d'usage minimum des biens et services d'extrême nécessité (par exemple : énergie, transports ...) et la gratuité des documents administratifs pour les plus démunis.

4. Wat de OCMW's betreft

De systematische coördinatie van de acties van de openbare of door de overheid opgerichte instellingen en organen zoals de OCMW's, de interministeriële gewestelijke afvaardiging voor de stedelijke solidariteit, de 'missions locales', de gemeentelijke overheden ...

De verduidelijking van de betrekkingen tussen die instellingen en de privé-verenigingen.

De terugbetaling, in ruimere mate dan nu het geval is, van het bestaansminimum door de federale overheid, in opeenvolgende fasen, te beginnen bij de OCMW's van die gemeenten waar het gemiddeld inkomen per inwoner lager ligt dan het nationaal gemiddelde.

Wat de maatschappelijke hulp aan de kandidaat-politiekevluchtelingen betreft:

- het behoud van de maatschappelijke hulp en van de terugbetaling ervan door de federale staat, tot alle door de wet voorgeschreven rechtsmiddelen zijn uitgeput, met inbegrip van het beroep bij de Raad van State;
- de concrete toepassing van artikel 5, § 3 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, volgens een regeling die eenvoudiger is dan die welke is vastgesteld (en trouwens niet wordt toegepast) in het koninklijk besluit van 19 mei 1995, zodat 50% van de door de federale overheid niet aan het steunverlenende OCMW terugbetaalde steun wordt gestort aan het OCMW van de gemeente waar de steunaanvrager werkelijk woont;
- de duidelijke bevestiging, in de organieke wet betreffende de OCMW's, dat het met het oog op de toekenning van de maatschappelijke dienstverlening uit te voeren sociaal onderzoek geschiedt op vraag van de verantwoordelijke mandatarissen van het OCMW dat de hulp toekent, gericht aan de verantwoordelijke mandatarissen van het OCMW van de gemeente waar de aanvrager verblijft, onverminderd de exclusieve bevoegdheden van die mandatarissen wat het personeel van hun OCMW betreft.

De toekenning van financiële steun door de GGC om de werkomstandigheden van de maatschappelijk assistenten in de OCMW's te verbeteren, in het bijzonder voor bijkomende aanwerving, bijscholingen, supervisies, lokalen, materieel.

5. Wat de BIJSTAND AAN PERSONEN betreft

De invoering van een minimumgebruiksrecht van allernoodzakelijkste goederen en diensten (bijvoorbeeld energie, vervoer...); kosteloze administratieve stukken voor de kansarmen.

La lutte contre le surendettement.

6. En ce qui concerne l'ESPACE URBAIN.

L'aménagement de l'espace urbain dans le respect du PRD, afin de lutter contre la dualisation de la ville.

Le renforcement de la solidarité intra- et intercommunale en ce qui concerne l'inscription spatiale des inégalités sociales; le recours accru aux mesures de discrimination positive visant à rétablir l'égalité entre les personnes et entre les collectivités.

Vermijden dat de mensen zich te diep in de schuld werken.

6. Wat de STADSRUIMTE betreft

De inrichting van de stedelijke ruimte met inachtneming van het GewOP, teneinde te strijden tegen de tweeledigheid van de stad.

Zorgen voor grotere solidariteit in en tussen de gemeenten wat de ruimtelijke spreiding van de sociale ongelijkheden betreft; in ruimere mate een beroep doen op de positieve-discriminatiemaatregelen om de gelijkheid tussen de personen en tussen de leefgemeenschappen te herstellen.

ANNEXE I

**VOLET “LOGEMENT”
DU RAPPORT
SUR L’ETAT DE LA PAUVRETE**

**AVIS A REMETTRE A
LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES
DE L’ASSEMBLEE REUNIE**

RAPPORT

fait au nom de la commission
du Logement et de la Rénovation urbaine

par M. Alain BULTOT (F)

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Jean-Pierre Cornelissen, Yves de Jonghe d’Ardoye, Mmes Isabelle Molenberg, Caroline Persoons, M. Jacques Pivin, M. Alain Bultot, Mmes Michèle Carthé, Sylvie Foucart, M. Jean Demannez, M. Michel Demaret, M. Philippe Debry, Mme Brigitte Grouwels.

2. Membres suppléants: M. Michel Hecq, M. Mohamed Daïf, M. Michel Lemaire.

3. Autres membres: M. Thierry de Looz-Corswarem, Mmes Françoise Dupuis, Ghislaine Dupuis, Béatrice Fraiteur, MM. Juan Lemmens, Georges Matagne, Mme Françoise Schepmans.

BIJLAGE I

**LUIK “HUISVESTING”
VAN HET VERSLAG OVER
DE STAAT VAN DE ARMOEDE**

**ADVIES VOOR TE LEGGEN
AAN DE COMMISSIE VOOR DE
SOCIALE ZAKEN VAN DE
VERENIGDE VERGADERING**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor Huisvesting en Stadsvernieuwing

door de heer Alain BULTOT (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden: de heren Jean-Pierre Cornelissen, Yves de Jonghe d’Ardoye, mevr. Isabelle Molenberg, mevr. Caroline Persoons, de heer Jacques Pivin, de heer Alain Bultot, mevr. Michèle Carthé, mevr. Sylvie Foucart, de heer Jean Demannez, de heer Michel Demaret, de heer Philippe Debry, mevr. Brigitte Grouwels.

2. Plaatsvervangende leden: de heer Michel Hecq, de heer Mohamed Daïf, de heer Michel Lemaire.

3. Andere leden: de heer Thierry de Looz-Corswarem, mevr. Françoise Dupuis, mevr. Ghislaine Dupuis, mevr. Béatrice Fraiteur, de heren Juan Lemmens, Georges Matagne, mevr. Françoise Schepmans.

I. Exposé de M. Luc Carton et de Mme Marie-Laurence de Keersmaecker de la Fondation Travail - Université

Le rapport sur l'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale conduit par la Fondation Travail-Université propose de cerner les processus et les situations de précarité et de pauvreté par la construction d'indicateurs sociaux. Cette démarche confirme l'importance de certains traits majeurs de la situation bruxelloise:

- la difficulté et la précarité de l'accès à l'emploi et de l'accès au logement constituent les facteurs dominants de production de pauvreté et de précarité;
- à l'intérieur des groupes sociaux concernés par la précarité et la pauvreté, se profile un accroissement continu des demandes adressées aux CPAS;
- ce phénomène est fortement différencié dans l'espace, y compris à l'intérieur du groupe des communes les plus défavorisées;
- la dégradation marquée de la situation sociale bruxelloise atteint différents seuils de rupture, tant pour les individus et groupes concernés que pour la capacité des CPAS et la densité des problèmes sociaux dans certains quartiers qui constituent un obstacle en soi à l'intégration.

Différents indicateurs sociaux sont construits dans ce rapport. Ils permettent de tirer les conclusions suivantes:

- Il y a un contraste flagrant entre:
 - le niveau abstrait global et monétaire de l'appréhension de la précarité et de la pauvreté par les indicateurs sociaux: suivant les indicateurs retenus (tableau 1), le taux de pauvreté se situe entre 6% et 14% de la population bruxelloise, le taux de précarité entre 25% et 31% de cette même population. Le niveau de précarité et de pauvreté ainsi résumé est élevé et ne subit pas d'évolutions significatives et est notoirement sous-estimé par la non-prise en compte du facteur typiquement urbain de la hauteur des coûts d'accès au logement
 - le niveau concret des demandes sociales adressées aux CPAS qui, lui, explose: les taux d'accroissement annuels enregistrés ces dernières années sont sans commune mesure avec les indicateurs globaux: entre 1987 et 1995, le nombre d'ayants-droit au minimex a doublé (tableau 2).

I. Uiteenzetting van de heer Luc Carton en mevr. Marie-Laurence de Keersmaecker van de Stichting Travail - Université

In het door de Stichting Travail-Université opgestelde verslag over de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt voorgesteld om de processen en situaties van armoede en bestaansonzekerheid af te bakenen door sociale indicatoren vast te stellen. Die benadering bevestigt het belang van een aantal hoofdkenmerken van het sociale landschap in Brussel:

- de moeilijke en onzekere toegang tot de tewerkstelling en de huisvesting zijn de dominerende factoren in het ontstaan van armoede en bestaansonzekerheid;
- binnen de sociale groepen die door armoede en bestaansonzekerheid worden getroffen, tekent zich een sterke toename af van de aan de OCMW's gerichte vragen;
- dat verschijnsel is ruimtelijk sterk gedifferentieerd, ook binnen de groep van de armste gemeenten;
- de duidelijke aftakeling van de Brusselse sociale toestand bereikt op verschillende plaatsen een breekpunt, zowel voor de betrokken individuen en groepen als voor het vermogen van de OCMW's om hun taak te vervullen, alsmede in de wijken zelf, waar de densiteit van de sociale problemen zelf al een hinderpaal is voor het integratieproces.

In dit verslag worden verschillende sociale indicatoren opgebouwd, aan de hand waarvan de volgende besluiten kunnen worden getrokken:

- er is een flagrant contrast tussen:
 - het abstracte globale en financiële niveau waarop de bestaansonzekerheid en de armoede door de sociale indicatoren wordt gevat: volgens de in aanmerking genomen indicatoren (tabel 1) leeft 6 tot 14 % van de Brusselse bevolking in armoede en kent 25 tot 31% een onzeker bestaan. Het aldus samengevatte niveau van armoede en bestaansonzekerheid is hoog en constant en wordt tegelijk beduidend onderschat omdat er geen rekening wordt gehouden met de specifieke stedelijke factor van de hoge kost van de toegang tot de huisvesting.
 - het concrete niveau van de sociale aanvragen die aan de OCMW's worden gericht en dat explodeert: de jaarlijkse groeipercentages voor de jongste jaren zijn ten opzichte van de globale indicatoren buitensporig geworden: tussen 1987 en 1995 is het aantal rechthebbers op het bestaansminimum verdubbeld (tabel 2).

Tableau 1
Comparaison des seuils de pauvreté (1992)

Type de ménage	Seuils exprimés en francs par mois			
	IRES-UCL	CSB-UFSIA	CEE	Légal
1 pers. âgée	23363	26700	17800	18700
1 pers. active	23363	28400	17800	18700
2 pers. âgées	33358	35800	30200	25000
2 pers. actives	33358	39300	30200	25000
2 pers. act. 1 enf.	44536	48600	39100	29300
2 pers. act. 2 enf.	52367	54000	47900	34800
2 pers. act. 3 enf.	63858	57900	56800	41800

Source: Delvaux, 1989; Cantillon e.a., 1994; montants exprimés en francs - 1992.

Tableau 2
Evolution des nombres d'ayants-droit au minimex
(indice 1987 = 100)

Années	Nombre minimexés (ind. 87 = 100)
1987	100
1989	108
1991	111
1992	124
1993	155
1994	175
1995	197

Source: Fichiers signalétiques des CPAS bruxellois.

- Importance des disparités inter-régionales où la situation défavorisée de Bruxelles apparaît être le fruit de facteurs spécifiques de dualisation: un marché du travail fortement déséquilibré par la désindustrialisation, un marché immobilier fortement déséquilibré par le poids des facteurs fonciers.

De manière générale, la Ville-Région s'appauvrit par rapport à sa périphérie. Ce phénomène peut s'expliquer par la dualisation sociale des ménages bruxellois puisque face-à-face prédominant de plus en plus dans la ville, des ménages et des isolés riches et des familles aux bas revenus, principalement les familles nombreuses. Les familles à revenus moyens choisissent de quitter la ville vers la périphérie bruxelloise; ce qui se marque par l'enregistrement de soldes migratoires négatifs chaque année à Bruxelles. Ce sont ces ménages qui ont les moyens, d'une part, d'accéder (le plus souvent) à la propriété et, d'autre part, d'augmenter leurs frais de transport vers leur lieu de travail (qui se trouve le plus souvent en ville). Les familles, soit plus nombreuses, soit plus pauvres, soit associant ces deux caractéristiques, recherchent la ville et ses quartiers où les coûts d'accès au logement ont fortement augmenté et où les loyers des logements de moindre qualité ont tendance à poursuivre leur courbe ascendante. Ces ménages habitent alors les quartiers dégradés où se cumulent tous les handicaps de la précarité et de la pauvreté. La maximisation de leur utilité résidentielle pousse les ménages économiquement faibles à rester en ville où

Tabel 1
Vergelijking van de armoededrempels (1992)

Soort gezin	Drempels in frank per maand			
	IRES-UCL	CSB-UFSIA	EEG	Wettelijk
1 bejaard persoon	23363	26700	17800	18700
1 actief persoon	23366	28400	17800	18700
2 bej. personen	33358	35800	30200	25000
2 act. personen	33358	39300	30200	25000
2 act. pers./1 kind	44536	48600	39100	29300
2 act. pers./2 kind	52367	54000	47900	34800
2 act. pers./3 kind	63858	57900	36800	41800

Bron: DELVAUX, 1989; CANTILLON e.a., 1994; bedragen uitgedrukt in frank, waarde 1992.

Tabel 2
Evolutie van het aantal rechthebbenden
op het bestaansminimum (index 1987 = 100)

Jaar	Aantal rechthebbenden (ind. 87 = 100)
1987	100
1989	108
1991	111
1992	124
1993	155
1994	175
1995	197

Bron: Signalementsbestanden van de Brusselse OCMW's.

- Belang van de verschillen tussen de gewesten: de kansarme situatie van Brussel lijkt de vrucht van specifieke factoren die tweeledigheid in de hand werken, te weten een door desindustrialisering sterk ontwrichte arbeidsmarkt en een door de hoogte van de grondprijzen sterk ontwrichte vastgoedmarkt.

In het algemeen verarmt Brussel-Stad in vergelijking met de rand. Dat verschijnsel valt te verklaren door de tweedeling van het Brussels gezinsbestand, te weten de rijke gezinnen en alleenstaanden en de gezinnen met lage inkomsten, in hoofdzaak grote gezinnen. De gezinnen met een middelgroot inkomen geven er de voorkeur aan de stad te verlaten en zich in de Brusselse rand te vestigen. Dat blijkt uit het negatieve migratiesaldo dat elk jaar weer in Brussel wordt opgetekend. Het zijn die gezinnen welke de middelen hebben om (meestal) een eigendom te verwerven en om de hogere kosten te betalen om zich naar hun werk (meestal in de stad) te begeven. De grotere of de armere gezinnen of de gezinnen die tegelijk groter en armer zijn, trekken naar de stad en haar wijken, waar de woonkost fors gestegen is en waar de huurprijzen voor minder degelijke woningen eveneens verder de hoogte ingaan. Die gezinnen gaan dan in de verloederde wijken wonen, waar alle nadelen van leven in bestaansonzekerheid en armoede zich opstapelen. De economisch zwakke gezinnen zijn genoodzaakt om de voordelen van een centrale, stedelijke ligging maximaal te benutten. Het feit dat de bevolkingsgroepen met een middelgrote tot hoge

ils trouvent urbanité et centralité. La conjonction du départ de ces populations à revenus moyens à supérieurs et de la captivité des populations plus pauvres a pour conséquence l'appauvrissement de la ville par rapport à sa périphérie.

- Importance des disparités intra-régionales où cette dualisation s'inscrit et se concentre, associant l'importance de la demande sociale à la faiblesse des moyens dont disposent les CPAS.

Le logement est traditionnellement considéré comme conséquence ou comme symptôme de l'exclusion sociale. Puisque les ménages choisissent leur logement sous une contrainte de budget, l'inscription spatiale des caractéristiques des logements est signe des inégalités de la répartition des caractéristiques socio-économiques des habitants. Plusieurs indicateurs relatifs aux caractéristiques des logements permettent d'approcher les inégalités socio-économiques et le fractionnement social de la ville qui en résulte; l'accessibilité au logement (statistiques de loyers, part de marché locatif accessible à un ménage disposant d'un niveau particulier de revenu), la qualité des logements, l'adéquation du logement à la taille de la famille, le statut de propriété, les flux de locataires (taux de rotation des locataires, proportion de locataires ayant dû quitter leur logement et proportion de locataires désirant quitter leur logement dans l'année qui vient). Tous les indicateurs sociaux liés au logement et à ses caractéristiques confirment le fractionnement social de la ville: quartiers dégradés, quartiers tertiarisés, quartiers rénovés et quartiers récents forment une mosaïque d'entités sur le territoire bruxellois. Les fractures entre Est et Ouest de la ville, entre première et deuxième couronne sont visibles, quel que soit l'indicateur retenu. Héritage de l'histoire, cet agencement des quartiers est révélateur des inégalités socio-économiques des habitants bruxellois.

- Le logement: facteur de précarisation et d'exclusion. Si le logement est traditionnellement considéré comme l'inscription spatiale des inégalités sociales, il est aujourd'hui aussi un facteur de précarisation et de paupérisation. En effet, l'augmentation qui a frappé les coûts de l'immobilier résidentiel à la fin des années quatre-vingt n'a pas été suivie par une hausse correspondante des salaires et des allocations sociales (tableaux 3 et 4). Elle n'est pas sans répercussion pour la population bruxelloise et, spécialement pour la part la plus fragilisée de celle-ci qui ne trouve plus dans l'offre actuelle de réponse à ses besoins.

C'est ainsi que se développe une demande sociale de logements. Dans la situation actuelle, soit le ménage accepte d'augmenter la part de son budget dévolue au logement, soit il doit adapter son comportement de différentes manières ayant les conséquences suivantes: surendettement, fréquentes mutations, captivité dans le logement et dans le quartier, sous-consommation de logement.

inkomsten de stad ontvluchten en dat de armste bevolkingsgroepen in de stad blijven wonen, leidt tot verarming van de stad in vergelijking met haar rand.

- Het belang van de verschillen binnen de gewesten waar die tweeledigheid zich vastzet en sterker wordt omdat de sociale vraag gepaard gaat met de ontoereikendheid van de middelen waarover de OCMW's beschikken.

Huisvesting wordt traditioneel beschouwd als gevolg of symptoom van sociale uitsluiting. Daar de gezinnen hun woning kiezen volgens hun budgettaire draagkracht, is de ruimtelijke neerslag van de kenmerken van woningen meteen ook tekenend voor de ongelijke spreiding van de sociaal-economische kenmerken van de bewoners. Verscheidene indicatoren over de kenmerken van de woningen laten toe een goed beeld te vormen van de sociaal-economische ongelijkheden en de sociale versnippering van de stad die er het gevolg van is: de mogelijkheid om een woning te vinden (huurstatistieken, deel van de huurmarkt dat voor een gezin met een bepaald inkomen toegankelijk is), kwaliteit van de woningen, het feit of de woningen aangepast zijn aan de gezinsgrootte, het statuut van eigenaar, de huurdersstromen (roulatiepercentage van de huurders, percentage huurders dat zijn woning heeft moeten verlaten en percentage dat zijn woning het komende jaar wenst te verlaten). Alle sociale indicatoren inzake huisvesting en de kenmerken ervan bevestigen de sociale versnippering van de stad: verloederde wijken, kantoorwijken, vernieuwde wijken en nieuwe wijken vormen een mozaïek van kleinere eenheden op het Brussels grondgebied. De kloof tussen het oostelijk en het westelijk deel van de stad en tussen de eerste en de tweede gordel is duidelijk zichtbaar, ongeacht de indicator die gehanteerd wordt. Die indeling in typische wijken, een erfenis uit het verleden, weerspiegelt de sociaal-economisch ongelijkheid van de Brusselse inwoners.

- De huisvesting: factor van onzekerheid en uitsluiting. Ofschoon huisvesting traditioneel wordt beschouwd als de ruimtelijke neerslag van de sociale ongelijkheden, is ze vandaag ook een factor van bestaansonzekerheid en verpaupering. De stijging van de woonkost op het einde van de jaren 80 werd niet gevolgd door een navenante stijging van de lonen en sociale uitkeringen (tabel 3 en 4). Die prijsstijging heeft gevolgen gehad voor de Brusselse bevolking, vooral voor de meest kwetsbare bevolkingsgroep, die in het huidige aanbod geen antwoord vindt op zijn behoeften. Aldus ontstaat er een sociale vraag naar woningen.

In de huidige situatie moet het gezin ofwel aanvaarden dat een groter deel van het gezinsbudget naar huur gaat ofwel zijn levenswijze op één of andere manier aanpassen, met alle gevolgen vandien: overbesteding, frequente verhuizingen, gevangenen zitten in woning en buurt, onderconsumptie van woonruimte.

Tableau 3
Evolution des loyers marginaux des logements,
des revenus moyens et
de l'indice des prix à la consommation

Années	Ind. loyers	Ind. rev. moy.	Ind. prix
1982	100	100	100
1986	113	106	122
1987	117	105	124
1988	124	107	125
1989	132	114	129
1990	144	119	133
1991	151	125	138
1992	155	134	141
1993	155		145
1994	153		146

Source: Observatoire des Loyers, 1994 et Institut national de Statistique, Statistiques financières; propres calculs

Tableau 4
Evolution de la part du marché locatif accessible
à chaque décile de revenu

Déciles								
	82	85	87	88	89	90	91	92
2	16 %	7 %	5 %	5 %	6 %	5 %	4 %	5 %
3	30 %	28 %	25 %	20 %	21 %	15 %	13 %	14 %
4	42 %	40 %	36 %	30 %	31 %	25 %	23 %	25 %
5	55 %	53 %	47 %	49 %	47 %	39 %	37 %	42 %
6	64 %	67 %	60 %	61 %	59 %	54 %	54 %	55 %
7	77 %	81 %	80 %	78 %	76 %	68 %	72 %	76 %
8	86 %	89 %	87 %	88 %	86 %	83 %	83 %	87 %
9	91 %	96 %	92 %	95 %	93 %	93 %	94 %	95 %

Source: Observatoire des Loyers, 1994 et Institut de Sociologie, 1993, Habiter Bruxelles, rapport non-publié remis au Ministre-Président de la Région de Bruxelles-Capitale; propres calculs.

Les ménages des huit premiers déciles de revenus ont vu leur pouvoir d'accès au marché locatif décroître depuis 1982. Cette diminution est d'autant plus radicale que les ménages sont moins nantis et sont classés dans les premiers déciles de revenus. Elle s'est manifestée pour eux de manière plus tardive.

Les répercussions de l'augmentation des loyers sont donc multiples et affectent d'une manière ou d'une autre la relation locative. Des indicateurs de rotation des locataires associés aux caractéristiques des logements et aux motifs sous-tendant des souhaits de mobilité sont évalués pour différents sous-groupes de la population afin de cerner les segments les plus fragilisés face au prix du marché locatif. Pour ce faire, la population est divisée en plusieurs catégories: les personnes âgées, les ménages de nationalité non-européenne, les familles nombreuses, les ménages divisés suivant le nombre de leurs enfants, les locataires vivant seuls, les familles monoparentales. L'évaluation des indicateurs sur ces différents groupes met en évidence que, face à la pauvreté traditionnelle, émergent différents types de ménages qui sont précarisés dans leur relation locative. Citons le groupe des

Tabel 3
Evolutie van de marginale huurprijzen voor de woningen,
van het gemiddeld inkomen en
van de index van de consumptieprijzen

Jaar	Ind.huurprijzen	Ind. gem. ink.	Ind. onspr.
1982	100	100	100
1986	113	106	122
1987	117	105	124
1988	124	107	125
1989	132	114	129
1990	144	119	133
1991	151	125	138
1992	155	134	141
1993	155		145
1994	153		146

Bron: Overzicht van de huurprijzen, 1994 en Nationaal Instituut voor de Statistiek, Financiële statistieken, eigen berekeningen.

Tabel 4
Evolutie van het aandeel van de huurmarkt dat
voor elk van de inkomstendecielen toegankelijk is

Decielen								
	82	85	87	88	89	90	91	92
2	16 %	7 %	5 %	5 %	6 %	5 %	4 %	5 %
3	30 %	28 %	25 %	20 %	21 %	15 %	13 %	14 %
4	42 %	40 %	36 %	30 %	31 %	25 %	23 %	25 %
5	55 %	53 %	47 %	49 %	47 %	39 %	37 %	42 %
6	64 %	67 %	60 %	61 %	59 %	54 %	54 %	55 %
7	77 %	81 %	80 %	78 %	76 %	68 %	72 %	76 %
8	86 %	89 %	87 %	88 %	86 %	83 %	83 %	87 %
9	91 %	96 %	92 %	95 %	93 %	93 %	94 %	95 %

Bron: Overzicht van de huurprijzen, 1994 en Instituut voor Sociologie, 1993; Wonen in Brussel, verslag dat niet is verschenen maar dat werd overhandigd aan de minister-voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; eigen berekeningen.

De gezinnen uit de eerste acht inkomstendecielen hebben hun vermogen om toegang te krijgen tot de huurmarkt sinds 1982 zien afnemen. Die afname is des te radicaler naarmate de gezinnen minder bedeed zijn en tot de eerste inkomstendecielen behoren. Bovendien is zij bij hen met enige vertraging tot uiting gekomen.

De stijging van de huurprijzen heeft dus velerlei gevolgen die op één of andere manier de huurbetrekkingen hebben beïnvloed. Ten einde een beter beeld te krijgen van de bevolkingsgroepen die het meest te lijden hebben van de prijzen op de huurmarkt, wordt voor verschillende van deze bevolkingsgroepen een evaluatie gemaakt van de roulatie-indicatoren van de huurders in samenhang met de kenmerken van de woningen en de redenen van hun mobiliteitswensen. Daartoe wordt de bevolking verdeeld in verschillende categorieën: de bejaarden, de niet-Europese gezinnen, de kroostrijke gezinnen, de gezinnen onderverdeeld op grond van het aantal kinderen, de alleenstaande huurders, de eenoudergezinnen. Uit de evaluatie van de indicatoren met betrekking tot deze verschillende groepen blijkt dat er naast de traditionele armoede verschillende soorten gezinnen zijn die

personnes âgées: ce segment de population locative, en proie aux départs involontaires alors que la stabilité résidentielle est son souhait le plus évident, fait typiquement partie de la demande sociale de logement. Leur quête d'installation dans les logements sociaux et leurs problèmes budgétaires en sont les signes évidents. La proportion plus importante de départs involontaires chez les personnes âgées est certes liée à leur taux de stabilité plus élevé et à leurs désirs de mobilité très faibles. Elle est due en partie à des loyers bas payés pour des logements de moindre confort que les propriétaires désirent vendre ou rénover pour en obtenir un rendement supérieur.

Le segment des familles nombreuses est en quête de mobilité résidentielle; la raison en est certes l'inadéquation entre la dimension du logement et la taille de la famille. Ce problème de sous-consommation de logement sous-tend les motifs invoqués pour justifier leurs désirs de mobilité: la typologie du logement et un logement social adapté à un prix moins élevé que ceux des logements du marché privé. Dans ce segment, il faut cependant différencier les familles de trois enfants des familles plus nombreuses. Si les premières connaissent les mêmes problèmes d'inadaptation de leur logement, elles ont, en moyenne, des capacités financières supérieures qui leur permettent de louer des logements de prix et de confort supérieurs et d'envisager éventuellement l'achat d'un logement.

Dans des logements inadéquats à la taille de leur famille quand elle est nombreuse, dans des problèmes de choix résidentiels contraints, les ménages de nationalité non-européenne sont peu stables dans leur logement et ont des désirs marqués de mobilité. Le prix est un critère important de localisation; les loyers de leurs logements sont inférieurs à la moyenne régionale.

Les femmes, en moyenne, vivent dans des logements de moindre confort pour lesquels elles paient des loyers inférieurs à la moyenne régionale. Elle sont stables dans leur logement et leurs souhaits de mobilité sont justifiés par des mobiles financiers et par le désir d'accéder à un logement social.

D'autres groupes émergent et montrent également des problèmes d'accessibilité au marché locatif. Il s'agit des familles monoparentales qui connaissent des loyers relativement bas pour des logements de qualité inférieure à la moyenne régionale et pour des logements inadéquats à la taille de leur famille. Ces éléments se vérifient dans les raisons qui justifient leurs désirs de mobilité et qui se rapportent à la typologie du logement et à l'accès à un logement social. Les familles d'un seul enfant ont également tendance à vivre dans des logements inadéquats à la taille de leur famille. La naissance d'un deuxième enfant se réalise souvent dans de meilleures conditions.

zwakker staan in hun verhoudingen tot de verhuurder. Als voorbeeld halen we de bejaarden aan. Deze groep vormt een segment van de huurpopulatie dat vaak met onvrijwillig vertrek uit de huurwoning wordt geconfronteerd, terwijl woonstabiliteit nochtans hun meest evidente wens is. Het is typisch een groep met een grote sociale vraag naar een woning. Hun inspanningen om een sociale woning te krijgen en hun budgettaire moeilijkheden zijn daar evidente tekenen van. Het grotere aandeel bejaarden dat onvrijwillig vertrekt, heeft zeker te maken met hun hogere graad van stabiliteit en met hun zeer gering verlangen tot mobiliteit. Het heeft ten dele ook te maken met de lage huurprijzen die voor woningen met minder comfort worden betaald en die de eigenaars willen verkopen of vernieuwen om het rendement ervan te verhogen.

Het segment van de grote gezinnen vertoont een sterke wil tot woonmobiliteit omdat de woning niet op de gezinsgrootte is afgestemd. Dit probleem van onderconsumptie van woonruimte komt ook tot uiting in de redenen voor hun verlangen naar mobiliteit: de typologie van de woning en een sociale woning tegen een minder hoge prijs dan de woningen op de privé-markt. In dat segment moet nochtans een onderscheid worden gemaakt tussen de gezinnen met 3 kinderen en de nog grotere gezinnen. Al deze gezinnen hebben te kampen met het probleem dat hun woning niet is aangepast aan de grootte van hun gezin, maar de gezinnen met drie kinderen beschikken gemiddeld over meer financiële middelen zodat zij een duurder woning met meer comfort kunnen huren en eventueel de aankoop van een woning kunnen overwegen.

De niet-Europese kroostrijke gezinnen wier woning niet is aangepast aan het aantal kinderen en die inzake huisvesting verplichte keuzes dienen te maken, betrekken niet lang deze woning en hebben duidelijke wensen inzake mobiliteit. De prijs is een belangrijk criterium voor het kiezen van de woonplaats; de huurprijzen van hun woningen zijn lager dan het gemiddelde van het Gewest.

De vrouwen leven gemiddeld in woningen met minder comfort waarvoor ze huur betalen die lager ligt dan het gemiddeld in het Gewest. Ze zijn stabiel wat huisvesting betreft en hun verlangen om te verhuizen wordt ingegeven door financiële beweegredenen en door het verlangen om een sociale woning te betrekken.

Er zijn nog andere groepen waarvan blijkt dat zij het moeilijk hebben op de huurmarkt. Het zijn de eenoudergezinnen die relatief lage huren betalen voor woningen van geringere kwaliteit dan het regionaal gemiddelde en voor woningen die niet aan hun gezinsgrootte zijn aangepast. Die elementen vindt men trouwens terug in de redenen van hun verlangen naar mobiliteit, die ook te maken hebben met de typologie van de woning en met het aanvragen van een sociale woning. Gezinnen met één kind vertonen eveneens de neiging om te wonen in woningen die niet op hun gezinsgrootte zijn afgestemd. Dikwijls wordt het tweede kind in betere omstandigheden geboren.

Si la dualisation sociale se traduit dans le paysage par une dualisation spatiale, elle est accentuée par les processus différenciés d'exclusion par le logement. En effet, l'augmentation des loyers a frappé surtout les logements des communes de première couronne où coexistaient loyers moyens et loyers bas. Face à cet accroissement des prix, les locataires majoritaires dans ces quartiers, face à un parc locatif contracté, doivent choisir entre surendettement et sous-consommation de logement. Les tensions sont moins vives dans les communes de deuxième couronne au parc locatif moins développé et aux logements chers. La dualisation entre communes de première et de deuxième couronne se poursuit...

Des aides au logement individualisées

a) les ADIL's

Aujourd'hui, le pilier de soutien individualisé au logement locatif a la forme d'une allocation de déménagement-installation et loyer octroyée dans des conditions spécifiques. Les ADIL's ou Allocations Déménagement-Installation-Loyer ont été créées en vue de lutter contre l'insalubrité des logements et de favoriser le relogement des populations défavorisées dans des logements salubres, adaptés et aux conditions abordables. Ce système existe depuis vingt-cinq ans; il a été adapté à la Région bruxelloise, d'abord en 1975, ensuite en 1989 (1). Les conditions d'octroi d'un premier groupe d'ADIL's sont liées aux revenus, aux conditions à la fois du logement quitté et du nouveau logement. En effet, le logement quitté doit être jugé insalubre alors que le nouveau logement ne doit pas être déclaré insalubre (2). D'autres ADIL's sont créées en faveur des personnes âgées ou handicapées ayant quitté un logement inadapté pour un logement adapté (3). La durée d'octroi est de dix ans en Région bruxelloise.

En douze ans, 525 millions ont été attribués au versement d'ADIL's. La faiblesse de ces montants publics met clairement en évidence les problèmes qui sont sous-jacents à l'application de ce système d'aide aux particuliers. On peut citer la durée et la complexité de la procédure qui sont des freins majeurs, surtout pour les populations fragilisées. De plus, le système est peu connu par les habitants et même par certains organismes publics d'aide sociale. En outre, les ADIL's sont attribuées exclusivement à des locataires de logements et non à des personnes sans abri ou habitant des lieux temporaires dont ils ne sont pas locataires principaux, ce qui réduit le public-cible. Enfin, à cause de la conjoncture actuelle du marché immobilier, l'augmentation des coûts d'accès au logement et la recrudescence des départs involontaires ont été des contraintes à l'obtention des ADIL's.

(1) Source: Fondation Roi Baudouin, 1993b, Les ADIL, un instrument efficace dans la politique du logement?, Fondation Roi Baudouin, Bruxelles.

(2) Arrêté royal du 13 mars 1989.

(3) Arrêté royal du 13 mars 1989.

De sociale tweeledigheid slaat neer in een ruimtelijke tweeledigheid, die nog groter wordt door de gedifferentieerde wijze waarop mensen via huisvesting worden uitgesloten. De huurprijzen zijn vooral gestegen in de gemeenten van de eerste gordel, waar middelhoge en lage huurprijzen naast elkaar bestonden. Dat heeft de huurders, die in die wijken de meerderheid vormen en geconfronteerd werden met een dalend huuraanbod, gedwongen om te kiezen tussen overbesteding of onderconsumptie van woonruimte. Daarentegen hebben de gemeenten in de tweede gordel waar de huurprijzen middelhoog tot hoog liggen en het huurwoningenbestand minder groot is, minder sterke stijgingen van de huurprijzen gekend. De tweeledigheid tussen de gemeenten in de eerste en de tweede gordel zet zich dus voort ...

Geïndividualiseerde woontoelagen

a) de verhuis-, installatie- en huurtoelagen (VIHT's)

Op dit ogenblik bestaat de geïndividualiseerde steun voor – het huren van een woning in een toelage voor verhuis, installatie en huur. Deze toelage wordt onder specifieke voorwaarden toegekend. De VIHT's werden ingevoerd om de onbewoonbaarheid van woningen te bestrijden en om de kansarme bevolkingsgroepen ertoe aan te sporen om naar gezonde, aangepaste en betaalbare woningen te verhuizen. De regeling bestaat al 25 jaar; ze werd in 1975 en in 1989 (1) aan het Brussels Gewest aangepast. De voorwaarden voor de toekenning van een eerste groep VIHT's slaan op het inkomen en op de staat van zowel de verlaten als de nieuwe woning. De woning die men verlaat moet immers ongezond zijn, terwijl de nieuwe woning niet ongezond mag zijn verklaard (2). Andere VIHT's zijn bestemd voor bejaarden of gehandicapten die een onaangepaste woning voor een meer aangepaste woning hebben verlaten (3). In het Brussels Gewest wordt de toelage voor 10 jaar toegekend.

In twaalf jaar tijd werd voor 525 miljoen aan VIHT's uitgekeerd. Die geringe openbare steun wijst er duidelijk op dat er problemen zijn bij de toekenning van die vorm van hulp aan particulieren. Zo is vooral de lange en omslachtige procedure een rem, zeker voor achtergestelde bevolkingsgroepen. Voorts is de regeling weinig bekend, niet alleen bij de bewoners, maar zelfs niet bij bepaalde openbare organen voor maatschappelijk welzijn. Daarenboven worden de VIHT's uitsluitend toegekend aan huurders van woningen en niet aan daklozen of aan mensen die tijdelijk ergens wonen maar er geen hoofdhurder zijn, wat de doelgroep beperkt. Door de huidige conjunctuur op de vastgoedmarkt hebben de stijging van de woonkost en het toenemend aantal ongewilde woningverlatingen het nog moeilijker gemaakt om een VIHT te krijgen.

(1) Bron: Koning Boudewijnstichting, 1993, De VIHT's, een doeltreffend middel in het huisvestingsbeleid?, Koning Boudewijnstichting, Brussel.

(2) Koninklijk Besluit van 13 maart 1989.

(3) Koninklijk Besluit van 13 maart 1989.

En effet, une des conditions d'octroi des ADIL's est liée au caractère sain du nouveau logement; il est aujourd'hui de plus en plus difficile de trouver un logement jugé tel à des prix suffisamment abordables pour pouvoir prendre le risque de le louer sans bénéficiaire des ADIL's. Une autre condition est que le logement précédent soit déclaré insalubre; or, durant ces dernières années, de nombreux habitants et, spécialement ceux qui payaient des loyers modérés, ont été contraints de quitter leur logement pour un logement beaucoup plus coûteux et ce, sans aide, puisque le logement précédent ne pouvait être déclaré insalubre. Enfin, autre signe de l'évolution des loyers, le montant de l'aide est souvent jugé insuffisant face aux prix pratiqués sur le marché.

Cependant, on ne peut nier l'efficacité des ADIL's dans la résolution des problèmes de logement des plus défavorisés. Elles ont permis durant ces douze dernières années à 3725 familles de bénéficier de logements décents pour un coût public relativement faible. Elles ont été un soutien de la politique du Fonds du Logement en matière d'aide locative et de certaines sociétés agréées de logement social. Elles ont été accordées réellement à des ménages défavorisés, même si les conditions d'octroi sont restrictives et souvent méconnues.

Le tableau suivant illustre l'intérêt des ADIL's même en période de loyers élevés des logements bruxellois. Il enregistre la part du marché locatif disponible pour chaque type de ménage en fonction de ses revenus et de l'ajout de l'allocation.

Tableau 5
Accès au marché locatif privé et
minimex plus allocation-loyer

Type de ménage	Minimex	Minimex + ADIL's
1 pers. âgée	< 1 %	14 %
1 pers. active	< 1 %	14 %
2 pers. âgées	2 %	25 %
2 pers. actives	2 %	25 %
2 pers. + 1 enf.	< 1 %	14 %
2 pers. + 2 enf.	2 %	25 %
2 pers. + 3 enf.	4 %	42 %
1 pers. + 1 enf.	< 1 %	14 %

Source: Montants des prestations sociales au 01/01/95; Observatoire des Loyers, 1994; propres calculs.

Il est clair que l'allocation-loyer intervient de manière substantielle pour aider les ménages précarisés à accéder au marché du logement.

Etant donné la croissance de la demande sociale de logements à Bruxelles, il est indispensable de maintenir et de faire évoluer le système des ADIL's (4). En effet, si l'on ne veut pas que Bruxelles se dualise de plus en plus, certains

(4) Source: Fondation Roi Baudouin, 1993b, op. cité.

Een van de voorwaarden om een VIHT te krijgen, heeft te maken met de gezonde staat van de nieuwe woning. Het is vandaag alsmat moeilijker om een dergelijke woning te vinden tegen een prijs die nog haalbaar is om het risico te lopen die te huren zonder VIHT's te verkrijgen. Een andere voorwaarde is dat de vorige woning ongezond verklaard moet zijn. De laatste jaren hebben vele bewoners en vooral huurders die maar een matige huur betalen, hun woning echter moeten verlaten voor een veel duurdere woning zonder daarbij steun te verkrijgen omdat de vorige woning niet ongezond kon worden verklaard. Ten slotte is het ook tekenend voor de evolutie van de huurprijzen dat het bedrag van de toelage vaak onvoldoende wordt geacht als men de prijzen op de markt bekijkt.

Toch kan men niet ontkennen dat de VIHT's van nut zijn om de woonproblemen van de armsten te helpen oplossen. De laatste twaalf jaar hebben zij 3725 huishoudens in staat gesteld om een behoorlijke woning tegen een relatief geringe openbare prijs te vinden. Zij zijn een van de pijlers geweest in het huurbeleid van het Woningfonds en van een aantal erkende sociale huisvestingsmaatschappijen. Zij werden daadwerkelijk aan kansarme gezinnen toegekend, ook al zijn de toekenningsvoorwaarden restrictief en vaak niet goed gekend.

Onderstaande tabel toont het belang van de V.I.H.T.'s aan, ook in perioden van hoge huurprijzen voor Brusselse woningen. De tabel vermeldt het marktaandeel dat voor elk type huishouden beschikbaar is volgens zijn inkomen, met toevoeging van de toelage.

Tabel 5
Toegang tot de privé-huurmarkt en
BM plus huurtoelage

Type gezin	BM	BM + VIHT
1 bejaarde pers.	<1%	14%
1 actieve pers.	<1%	14%
2 bejaarde pers.	2%	25%
2 actieve pers.	2%	25%
2 pers.+ 1 kind	<1%	14%
2 pers.+ 2 kind	2%	25%
2 pers.+ 3 kind	4%	42%
1 pers.+ 1 kind	<1%	14%

Bron: Bedragen van de sociale prestaties per 01/01/95, Overzicht van de huurprijzen, 1994, eigen berekeningen.

Het is duidelijk dat de huurtoelage een substantiële hulp betekent die de kansarme gezinnen toegang geeft tot de huisvestingsmarkt.

Gezien de toename van de sociale vraag naar woningen in Brussel, moet de regeling van de VIHT's in ieder geval worden behouden en voort uitgewerkt (4). Als men niet wil dat Brussel steeds meer een echt tweeledige stad wordt, moet

(4) Bron: Koning Boudewijnstichting, 1993b, op. cit.

estiment qu'il faut introduire une aide comblant l'écart entre le loyer demandé sur le marché et la capacité budgétaire des habitants les moins nantis. Mais faut-il développer une allocation-loyer généralisée? Le développement intensif de cette aide dans un marché locatif non-contrôlé risque assurément de provoquer des effets pervers parmi lesquels la hausse de la spéculation. Il faut, en effet, à tout prix éviter que ne se créent des arrangements entre propriétaires-bailleurs et locataires, que n'apparaissent des offres de doubles loyers, avec ou sans ADIL's. L'aide publique deviendrait, dès lors, fort peu ciblée puisque destinée surtout à une classe de propriétaires spéculateurs et peu scrupuleux. Elle ne résoudrait certes pas les problèmes actuels de logement de la partie la plus fragilisée de la population. Le contrôle économique du marché locatif est indispensable. Dans ce sens, irait une réforme de la fiscalité immobilière visant à la déclaration à l'impôt des personnes physiques des revenus locatifs nets et à l'introduction d'un effet de seuil autour du revenu cadastral actualisé qui permettrait de fixer des niveaux différents de taxation. Pour garantir le contrôle des loyers, l'octroi d'une allocation-loyer ne pourrait se faire que dans le cadre de logements dont les pouvoirs publics ont le contrôle direct ou indirect. Il s'agirait ainsi des logements conventionnés dont la gestion locative serait confiée à une association, à une société immobilière de service public ou au Fonds du Logement des Familles via le dispositif des Agences Immobilières Sociales.

b) L'avant-projet de réforme des ADIL's

Un avant-projet de modification du régime des ADIL's⁽⁵⁾ va dans le sens d'une ouverture de l'accès au logement vers les ménages les plus précarisés. D'une part, le projet d'arrêté se penche vers les problèmes d'inadéquation du logement à la taille de la famille que connaissent de plus en plus de ménages en situation de sous-consommation de logement. En effet, une des conditions d'octroi de l'allocation est de quitter un logement qui ne correspond pas à des normes d'occupation fixées. Le montant de l'allocation est calculé en fonction des ressources du demandeur et du loyer du nouvel appartement. Le plafond du loyer dépend de la dimension du logement qui elle-même est normée suivant la taille de la famille. D'autre part, des situations de rupture du contrat de bail sont également envisagées comme causes d'octroi d'une allocation. Il s'agit de cas de fin de bail pour occupation du logement par le propriétaire ou un membre de sa famille ou pour transmission de bien loué⁽⁶⁾. Enfin, les demandeurs sans abri ou quittant une structure d'hébergement temporaire peuvent aussi prétendre à l'obtention d'ADIL's.

(5) Avant-projet d'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 16 février 1995 relatif à l'octroi d'une allocation complémentaire de logement et d'une intervention temporaire dans la constitution du montant de la garantie locative.

(6) Deux motifs de résiliation du contrat de bail: cfr loi du 22 février 1991 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives aux baux à loyer.

men volgens sommigen een vorm van steun toekennen die de kloof tussen de gevraagde huurprijs op de markt en het budgettair vermogen van de minst-bedeelden overbruggt. Maar moet er een veralgemeende huurtoelage komen? Intensieve ontwikkeling van dergelijke hulp op een niet-gecontroleerde huurmarkt houdt beslist een aantal gevaren in, zoals toename van de speculatie. Men moet immers ten allen prijze voorkomen dat eigenaars-verhuurders en huurders akkoordjes gaan afsluiten, dat er aanbiedingen met dubbele huurprijzen komen, met of zonder VIHT's. De openbare steun zou dan wel erg weinig gericht zijn en vooral een klasse van speculerende en weinig scrupuleuze eigenaars bereiken. Zij zou de huidige woonproblemen van de meest achtergestelde bevolkingsgroep zeker niet oplossen. Economische controle van de huurmarkt is onmisbaar. Hervorming van de belastingen op onroerend goed, waarbij de netto-inkomsten uit huur bij de belastingaangifte van natuurlijke personen worden gevoegd en waarbij een drempel-effect rond het geactualiseerde kadastraal inkomen zou worden ingevoerd, met verschillende aanslagvoeten als gevolg, gaat in die richting. De controle op de huurprijzen kan slechts worden verzekerd als huurtoelagen uitsluitend worden toegekend voor woningen waarop de overheid de rechtstreekse of onrechtstreekse controle uitoefent. Het zou dan gaan over woningen met huurtariefaafspraken, waarvan het beheer wordt waargenomen door een vereniging, een erkende sociale huisvestingsmaatschappij of het Woningfonds van de Gezinnen, met name via de sociale verhuurkantoren.

b) Voorontwerp ter hervorming van de VIHT's

Een voorontwerp tot wijziging van de VIHT-regeling⁽⁵⁾ wil de toegang tot de huisvesting openstellen voor de armste gezinnen. Het ontwerp van besluit houdt ook rekening met het probleem van de onaangepastheid van de woning aan de grootte van het huishouden; een probleem dat steeds meer gezinnen kennen die met onderconsumptie van woonruimte te maken hebben. Een van de voorwaarden om de toelage te kunnen genieten, is dat men een woning verlaat die niet aan de vooropgestelde bewoningsnormen beantwoordt. Bij de berekening van het bedrag van de toelage wordt rekening gehouden met de middelen waarover de aanvrager beschikt en met de huurprijs van de nieuwe woning. Het huurmaximum hangt af van de grootte van de woning, eveneens vastgelegd volgens de grootte van het gezin. Voorts wordt ook verbreking van het huurcontract beschouwd als een reden om een toelage te krijgen. Het huurcontract moet worden beëindigd omdat de eigenaar of een lid van zijn familie het goed komt bewonen of omdat het gehuurde goed wordt overgedragen⁽⁶⁾. Ten slotte kunnen ook daklozen of personen die een vorm van transithuisvesting verlaten, VIHT's aanvragen.

(5) Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 februari 1995 betreffende de toekenning van een aanvullende huurtoelage en van een tijdelijke tussenkomst in het samenstellen van het huurwaarborgbedrag.

(6) Twee redenen voor ontbinding van het huurcontract: zie wet van 22 februari 1991 ter wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de huurcontracten.

De nouvelles normes de calcul de l'allocation-loyer sont établies. Elles permettent aux bénéficiaires du minimex d'accéder de manière plus aisée au marché du logement. Le tableau suivant, en effet, met en évidence l'évolution de la part du marché immobilier accessible aux bénéficiaires d'une allocation-loyer par rapport aux autres.

Tableau 6
Accès au marché locatif privé et
minimex plus allocation-loyer

Type de ménage	Minimex	Minimex + ADIL's
1 pers. âgée	< 1 %	26 %
1 pers. active	< 1 %	26 %
2 pers. âgées	2 %	23 %
2 pers. actives	2 %	23 %
2 pers. + 1 enf.	< 1 %	18 %
2 pers. + 2 enf.	2 %	32 %
2 pers. + 3 enf.	4 %	47 %
1 pers. + 1 enf.	< 1 %	18 %

Source: Montants des prestations sociales au 01/01/95; Observatoire des Loyers, 1994; propres calculs.

c) La médiation de marché ou la création d'un régime d'Agences Immobilières Sociales

La médiation de marché est une notion qui désigne l'introduction, à un titre ou à un autre, d'un agent d'intérêt public dans la relation de bail privé. La procédure d'agrégation du bail que cette médiation suppose constitue un organisme public ou para-public en qualité de locataire principal du bien, de garant ou de gérant, dans le cadre d'un bail à long terme, voire le cas échéant d'un bail emphytéotique. Il effectue les rénovations nécessaires pour rendre le bien propre à la location, le loue et en assure la gestion locative. Cette procédure permet de concilier différents objectifs des politiques sociales et des politiques du logement. En effet, les bénéficiaires de ces politiques sont disséminés dans le tissu urbain, induisant ainsi un effet de lutte contre la ségrégation urbaine. Les aides publiques peuvent être plus sélectives, plus diversifiées et plus flexibles. Le parc social est augmenté significativement et ce, dans des quartiers connaissant une demande sociale importante. Enfin, l'adoption de cette procédure peut servir d'appui décisif à la loi et à une proposition de loi visant à la remise sur le marché des logements abandonnés.

La création d'un régime d'Agences Immobilières Sociales (7) aurait pour but de développer des opérateurs de médiation du marché immobilier locatif afin de rendre celui-ci plus transparent, plus accessible à tous les segments de la

Er worden nieuwe normen opgesteld voor de berekening van de huurtoelage. Zij moeten de BM-trekkers gemakkelijker toegang geven tot de huisvestingsmarkt. Onderstaande tabel toont aan welk deel van de vastgoedmarkt toegankelijk wordt voor de rechthebbenden op een huurtoelage in vergelijking met de anderen.

Tabel 6
Toegang tot de privé-huurmarkt en
BM plus huurtoelage

Type gezin	BM	BM + V.I.H.T.
1 bejaarde pers.	<1%	26%
1 actieve pers.	<1%	26%
2 bejaarde pers.	2%	23%
2 actieve pers.	2%	23%
2 pers. + 1 kind	<1%	18%
2 pers. + 2 kind	2%	32%
2 pers. + 3 kind	4%	47%
1 pers. + 1 kind	<1%	18%

Bron: Bedragen van de sociale prestaties per 01/01/95; Overzicht van de huurprijzen, 1994, eigen berekeningen.

c) Marktbemiddeling of de oprichting van sociale verhuurkantoren

Marktbemiddeling betekent dat op een of andere grond een vertegenwoordiger van het openbaar belang optreedt in de huurcontractrelatie tussen privé-personen. Die bemiddeling veronderstelt een procedure tot erkenning van het huurcontract waarvoor een openbaar of semi-openbaar orgaan moet optreden als hoofdhuurder van het goed, als borgsteller of als beheerder, in het kader van een langlopend huurcontract en zelfs van een erfpacht. Hij voert de nodige renovatiewerken uit om het goed geschikt te maken voor verhuring, verhuurt het en neemt het beheer van de verhuring waar. Door die procedure kunnen de doelstellingen van het sociaal beleid en van het woonbeleid met elkaar worden verzoend. De rechthebbenden op een dergelijk beleid zijn immers in het hele stedelijke weefsel verspreid, waardoor tegelijk de urbane segregatie wordt bestreden. De openbare hulpverlening kan selectiever, gediversifieerder en soepeler worden. Het sociale-woningenpark wordt aanmerkelijk verruimd, vooral in wijken waar de sociale vraag naar woningen groot is. De goedkeuring van deze procedure kan van beslissend belang zijn in het kader van de wet en het wetsvoorstel om onbewoonde woningen weer op de markt te brengen.

Door de oprichting van een net van sociale verhuurkantoren (SVK.'s) (7) zou men een aantal bemiddelingsoperatoren op de vastgoedmarkt willen brengen met de bedoeling die huurmarkt transparanter te maken en open te stellen

(7) Il s'agit d'une hypothèse de création d'un régime d'Agences Immobilières Sociales. Ainsi, un opérateur donné, disposant d'une structure juridique propre, peut être reconnu comme Agence Immobilière Sociale. Il n'y a pas de création d'une structure juridique nouvelle.

(7) Het gaat over een hypothese om een net van sociale verhuurkantoren op te richten. Zo kan een bepaalde operator die over een eigen juridische structuur beschikt, als sociaal verhuurkantoor optreden; er moet geen nieuwe rechtsstructuur worden opgericht.

population. La médiation de marché est une opération qui peut comporter de multiples facettes, selon l'ampleur des objectifs qu'on lui confère. En effet, un de ses aspects est de jouer le rôle d'intermédiaire entre le locataire et le propriétaire afin de sécuriser la relation locative sur le parc social de fait. Plus ample est l'objectif de développement du parc social de fait par acquisition de biens ou par des techniques nouvelles d'administration, de réquisition ou de gérance de biens appartenant à des propriétaires privés. Enfin, la médiation de marché peut aussi se situer dans un cadre plus global d'aide à la personne dans son accès à la location d'un logement. Dans le cadre de l'aide aux personnes les plus défavorisées, on ne peut envisager la médiation de marché que dans son aspect le plus global introduisant l'allocation-loyer. Dans le cadre bruxellois, envisager le développement d'un parc social de fait est impossible sans intervention sur les loyers, qu'il s'agisse de l'objectivation du loyer de base ou de la solvabilisation du loyer réel.

Parmi les opérateurs potentiels dans le domaine de la médiation de marché, il y a les sociétés immobilières de service public, le Fonds du Logement des Familles dans son créneau d'Aide Locative, des régies communales ou des associations ayant un objet social.

Le loyer perçu par le propriétaire est égal à un loyer «juste», défini après agrégation socio-économique du bien, défalqué des frais de gestion du logement mis en gérance dans l'AIS. La valeur que ce loyer «juste» ne peut en tout cas pas excéder peut être déterminée de différentes manières. Il peut, d'une part, être établi par référence au Code des Impôts. Le loyer net d'un logement est alors égal, soit au revenu cadastral actualisé du bien, soit à 5,3% de la valeur vénale de ce bien. Le loyer brut est alors 1.67 fois supérieur au loyer net. Il faut noter que le revenu cadastral, même actualisé, est inférieur aux revenus locatifs nets actuels. D'autre part, il peut être obtenu par référence à un loyer moyen d'un logement comparable, dont les statistiques sont disponibles auprès de dispositifs d'Observatoire des Loyers ou de Tables du Logement qui sont des opérateurs aux actions complémentaires de celles des AIS. Enfin, l'opérateur AIS peut fixer le loyer en fonction des loyers de base de logements comparables dont il est propriétaire ou dont il est gérant.

Quant au loyer payé par le locataire, il peut dépendre de la manière avec laquelle sont calculés les loyers demandés aux locataires par l'opérateur considéré.

*
* *

Echange de vues

Un membre souhaite connaître les propositions des auteurs du rapport en matière de réformes de la fiscalité immobilière. Un équilibre est-il prévu avec la taxation des revenus mobi-

voor alle segmenten van de bevolking. Marktbemiddeling kan vele facetten omvatten, naar gelang van de reikwijdte van de doelstellingen. Een van die aspecten is op de feitelijk bestaande sociale-woningenmarkt op te treden als tussenpersoon tussen huurder en eigenaar, teneinde de huurrelatie veilig te stellen. Voorts streeft men ook naar een verdere uitbouw van het sociale-woningenpark door panden aan te kopen of door nieuwe technieken toe te passen inzake bestuur, vordering of zaakwaarneming betreffende panden die aan privé-eigenaars toebehoren. Marktbemiddeling kan ten slotte ook ruimer worden gezien als een manier om mensen te helpen om toegang te krijgen tot de woningmarkt. In het kader van steun aan de meest achtergestelde groepen moet men de marktbemiddeling alleen zien in zijn meest globale aspect, te weten de invoering van de huurtoelage. In Brussel is het niet mogelijk om een feitelijk sociale-woningenpark uit te bouwen zonder in de huurprijzen in te grijpen, ofwel door de basishuur te objectiveren ofwel door de reële huur betaalbaar te maken.

Mogelijke operatoren op het vlak van de marktbedeling zijn de openbare vastgoedmaatschappijen, het Woningfonds van de Gezinnen als verlener van huurhulp, de gemeentelijke regies of verenigingen met een sociaal doel.

De huur die de eigenaar int, is gelijk aan een "juiste" huur, bepaald na socio-economische keuring van het goed en na aftrek van de beheerkosten voor de woning die door het SVK wordt beheerd. De waarde die deze "juiste" huur in geen geval mag overschrijden, kan op verschillende manieren worden bepaald. Zij kan worden bepaald door verwijzing naar het belastingwetboek. De nettohuurprijs van een woning is dan ofwel gelijk aan het geactualiseerde kadastraal inkomen van het goed, ofwel aan 5,3% van de verkoopwaarde van het goed. De brutohuur is dan 1.67 keer hoger dan de nettohuur. Daarbij moet worden opgemerkt dat het kadastraal inkomen, ook al is het geactualiseerd, lager is dan de huidige netto-inkomsten uit verhuring. Een andere manier is het refereren aan de gemiddelde huurprijs voor een vergelijkbare woning. Daarover bestaan statistieken bij organen zoals het Overzicht van de huurprijzen of de 'Huisvestingstabellen', waarvan de werking complementair is aan die van de SVK's. Ten slotte kan het SVK als operator de huur bepalen op grond van de basishuur voor vergelijkbare woningen die het bezit of beheert.

De door de huurder betaalde huurprijs kan op dezelfde wijze worden berekend als de huurprijzen die door de betrokken operator aan de huurders wordt gevraagd.

*
* *

Gedachtenwisseling

Een lid wenst te weten wat de auteurs van het verslag voorstellen inzake de hervorming van de onroerend-goedbelasting. Is er een evenwicht met de belasting op de roerende

liers? Les auteurs envisagent-ils la suppression des dépenses fiscales?

Envisage-t-on un lien systématique entre la proposition d'agrégation publique des baux privés et les agences immobilières sociales?

Comment les auteurs du rapport jugent-ils l'intention du Ministre compétent de relever les revenus d'accès au logement social?

Un autre membre s'étonne de l'absence de référence au PRD dans le rapport. Il estime qu'en fonction des profils socio-économiques identifiés par le PRD, les politiques projetées notamment en matière de logement social ou moyen ne rencontrent pas les besoins des catégories destinataires. Les auteurs du rapport prônent-ils un recentrage de ces politiques vers une demande plus sociale ou au contraire sont-ils favorables à une définition des politiques en fonction d'un objectif de mixité sociale, au prix d'une perte de spécificité?

De plus, les meublés ne sont pas évoqués dans le rapport, alors qu'il s'agit d'un segment du marché immobilier sensible pour les personnes touchées par la pauvreté. Lors de l'évaluation de la législation régionale qui devrait intervenir au mois de juillet prochain se posera le problème soit de la fermeture de nombreux meublés, soit de la non-application de l'ordonnance.

Une députée fait observer que de nombreux demandeurs d'un logement social recherchent aussi la stabilité de logement. L'instabilité des locataires à bas ou moyens revenus sur le marché privé est socialement intolérable. Cela n'est pas envisagé dans le rapport; les auteurs ont-ils une position à ce sujet? La stabilité des locataires est-elle ou non un facteur de blocage des logements?

Par ailleurs, il faudrait préférer à la réforme des ADILS proposée dans le rapport un contrôle économique des loyers qui réduirait la nécessité des ADILS.

Enfin, les auteurs du rapport ont-ils étudié les coûts et les ressorts des périmètres de rénovation urbaine communale?

Un autre député souligne l'importance d'une réforme de la fiscalité immobilière ainsi que de la péréquation des revenus cadastraux.

Certains demandeurs d'aide sociale sont propriétaires de plusieurs immeubles dont le revenu cadastral modeste leur permet d'accéder à l'aide sociale.

L'établissement des revenus cadastraux n'incite pas les propriétaires à rénover leur bien. Il faut instituer la taxation

inkomsten? Willen de auteurs de fiscaal aftrekbare uitgaven afschaffen?

Ziet men een systematisch verband tussen het voorstel om de huurovereenkomsten tussen individuen door de overheid te doen erkennen en de sociale-woningbureaus?

Wat denken de auteurs van het verslag over het voorstel van de bevoegde minister om het bedrag van het inkomen dat recht geeft op een sociale woning op te trekken?

Een ander lid is verbaasd over het feit dat er in het verslag niet aan het GewOP gerefereerd wordt. Het lid meent dat, gelet op de sociaal-economische profielen die in het GewOP zijn vastgesteld, de beleidsplannen, onder andere inzake sociale en middelgrote huisvesting, niet op de noden van de doelgroepen inspelen. IJveren de auteurs van het verslag ervoor dat beleid opnieuw meer af te stemmen op een vraag naar sociale woningen of willen ze daarentegen het beleid afstemmen op gemengde huisvesting, ten koste van een zekere eigenheid?

Bovendien is er in het verslag geen sprake van gemeubileerde woningen. Dat is nochtans een belangrijk marktsegment voor personen die met armoede te kampen hebben. De toepassing van de gewestelijke wetgeving kan ertoe leiden dat tal van gemeubileerde woningen verdwijnen. Bij de evaluatie van de gewestelijke wetgeving in juli zal de vraag rijzen of gemeubileerde kamers moeten worden gesloten dan wel of de ordonnantie niet wordt toegepast.

Een volksvertegenwoordiger wijst erop dat velen die op zoek zijn naar een sociale woning ook woonzekerheid willen. Woononzekerheid voor de huurders met een laag of modaal inkomen en die van particulieren huren, is sociaal onaanvaardbaar. Het verslag rept daar met geen woord over. Welk standpunt nemen de auteurs ter zake in? Zorgt woonzekerheid voor de huurders al dan niet voor minder beweging op de woningmarkt?

Bovendien zou men er beter aan doen een economische controle van de huurprijzen in te voeren, waardoor de VIHT's minder noodzakelijk zouden zijn, in plaats van te ijveren voor een hervorming van de VIHT-regeling, zoals in het verslag wordt voorgesteld.

Hebben de auteurs ten slotte een onderzoek gewijd aan de kostprijs en het gebied van de perimeters voor gemeentelijke stadsvernieuwing?

Een andere volksvertegenwoordiger wijst op het belang van een hervorming van de onroerend-goedbelasting en van de aanpassing van de kadastrale inkomens.

Sommige personen die om sociale bijstand vragen, bezitten verscheidene onroerende goederen. Hun kadastraal inkomen is echter geen belemmering om voor sociale steun in aanmerking te komen.

De wijze waarop de kadastrale inkomens worden vastgesteld, spoort de eigenaars er niet toe aan hun goed te

des revenus locatifs réels, couplée à la possibilité pour les propriétaires de déduire leurs charges de rénovation et de gestion, etc.

Peut-on envisager de fixer à 6 % le taux des droits d'enregistrement pour l'acquisition d'un premier bien immobilier?

La taxation des plus-values immobilières peut-elle engendrer une offre supplémentaire de logements sur le marché bruxellois?

Les auteurs du rapport apportent les réponses suivantes :

– En matière de fiscalité immobilière, une péréquation cadastrale s'impose. Sans cette mesure, aucune régulation immobilière n'est possible. Ainsi, on constate une surévaluation des revenus cadastraux en première couronne et une sous-évaluation dans la seconde couronne. Un réajustement est donc nécessaire, sans que ce réajustement ne vise nécessairement la perception de recettes fiscales complémentaires.

L'indexation récente des revenus cadastraux, la disposition du plan global affectant le revenu cadastral d'un coefficient multiplicateur (1,25 %) à l'impôt des personnes physiques, ainsi que la taxation additionnelle communale sont des dispositions utilement correctives, mais qui ne réajustent pas fondamentalement l'assiette cadastrale.

L'assimilation du revenu cadastral à un revenu locatif fictif est inéquitable et inefficace. Il faut lui préférer la déclaration à l'impôt des personnes physiques des revenus locatifs réels perçus par les propriétaires bailleurs. L'enregistrement des baux - en principe, obligatoire - donne théoriquement accès à la connaissance des loyers réels.

A cet égard, la présidente fait observer que les sanctions prévues en cas de non - enregistrement du bail sont exclusivement supportées par le locataire. Les mesures fiscales proposées doivent être modulées de telle sorte que leur poids ne repose pas ou ne puisse être reporté sur les locataires qui sont l'élément faible de la relation contractuelle.

Un autre membre estime qu'il faut intéresser les locataires à la déclaration fiscale du loyer réel via une réduction d'impôt correspondant à un pourcentage du loyer. Selon les auteurs du rapport, une campagne d'information vers les locataires suffit, sans qu'il faille décider une dépense fiscale supplémentaire.

Les auteurs du rapport estiment encore qu'il faut faire de la fiscalité immobilière un outil de contrôle économique et de régulation des loyers, notamment en comparant les loyers déclarés avec les revenus cadastraux péréqués. Outre le maintien d'un régime favorable au propriétaire occupant, ils proposent une discrimination fiscale positive ou négative en fonction du montant spéculatif ou non du loyer réclamé

renoveren. De reële huurinkomsten moeten worden belast en de eigenaars moeten de mogelijkheid krijgen renovatie- en beheerkosten in mindering te brengen.

Kan men overwegen om de registratierechten bij de aankoop van een eerste onroerend goed op 6% vast te stellen?

Kan het belasten van de onroerende meerwaarden leiden tot een groter aanbod van woningen op de Brusselse woningmarkt?

De auteurs van het verslag geven volgende antwoorden:

– Op het vlak van de onroerend-goedbelasting is een aanpassing van het kadastraal inkomen noodzakelijk, anders is er geen enkele regularisering van de markt mogelijk. De kadastrale inkomens in de eerste gordel zijn te hoog geschat en die in de tweede gordel te laag. Een en ander moet dus worden bijgestuurd, zonder dat dit noodzakelijkerwijs leidt tot bijkomende belastingontvangsten.

De recente indexering van de kadastrale inkomens en de bepaling van het globaal plan volgens welke het kadastraal inkomen bij het berekenen van de personenbelasting en de gemeentelijke opcentiemen met een bepaalde coëfficiënt (1,25 %) zou worden vermenigvuldigd, zijn nuttige corrigerende maatregelen, die echter de kadastrale grondslag niet fundamenteel veranderen.

Het kadastraal inkomen beschouwen als een fictief huurinkomen is onbillijk en ondoeltreffend. Beter is dat in het kader van de aangifte van de personenbelasting, de werkelijk door de eigenaars-verhuurders ontvangen huurgelden worden aangegeven. De registratie van de huurovereenkomst - in principe verplicht - maakt het theoretisch mogelijk de werkelijke huur te kennen.

Ter zake wijst de voorzitter erop dat alleen de huurder de boetes betaalt wanneer de huurovereenkomst niet geregistreerd wordt. De voorgestelde fiscale maatregelen moeten zo worden aangepast dat de huurder - de zwakke schakel in de contractuele relatie - niet voor de gevolgen ervan opdraait of kan opdraaien.

Een ander lid is van mening dat men de huurders ertoe moet brengen om bij hun aangifte de werkelijk betaalde huur mee te delen. Men zou hun te dien einde een belastingvermindering kunnen toekennen, gelijk aan een percentage van de huur. Volgens de auteurs van het verslag volstaat het een voorlichtingscampagne bij de huurders te voeren zonder dat tot een bijkomende fiscale uitgave moet worden besloten.

De auteurs van het verslag menen voorts dat men de onroerend-goedbelasting moet gebruiken als economisch controlemiddel en als instrument om de huurprijzen te reguleren, namelijk door de aangegeven huurprijzen te vergelijken met de aangepaste kadastrale inkomens. Afgezien van het behoud van een gunstige regeling voor de eigenaar-bewoner stellen ze dus een positieve of negatieve belasting-

par le propriétaire bailleur. Le caractère spéculatif s'apprécierait par rapport à la valeur cadastrale référentielle à 5,3 % de la valeur vénale.

La différence entre la fiscalité des revenus mobiliers et celle des revenus immobiliers pose bien sûr problème. Si l'on compare le rendement d'un actif mobilier avec celui d'un actif immobilier, la comparaison sera défavorable à ce dernier : l'imposition des revenus mobiliers - qui peut avoisiner 0 % du fait de l'ingénierie fiscale - doit être débattue au niveau européen. Cela n'implique toutefois pas qu'on ne réfléchisse pas à l'aménagement de la fiscalité immobilière.

Une députée ayant fait observer que pour aller au bout de leur logique, les auteurs du rapport devraient proposer que la péréquation cadastrale conduise à une détermination obligatoire des loyers, les auteurs répliquent que le logement est en Belgique un bien libéralisé, non soumis au contrôle des prix : la plausibilité politique d'un contrôle général de la formation des loyers paraît, hélas, très faible.

Les taux des droits d'enregistrement (12,5 %) sont fort élevés en Belgique. Ils contribuent à échauffer le marché immobilier, étant donné qu'ils sont intégrés dans les coûts lors de chaque transaction immobilière. Ils sont en outre inéquitabement répartis, car portant sur la valeur vénale déclarée, ils frappent autant une plus-value qu'une moins-value. Il conviendrait de réformer le régime des droits d'enregistrement en abaissant le taux ordinaire et en réformant la taxation des plus-values immobilières.

Concernant les dépenses fiscales immobilières, les auteurs du rapport reconnaissent ne pas disposer d'outils suffisants d'évaluation de leur efficacité économique et sociale. Les statistiques disponibles semblent indiquer une certaine contre-sélectivité sociale; l'efficacité économique de ces dépenses - c.à.d. voir dans quelle mesure les dépenses fiscales ont contribué à la décision d'achat d'un bien immobilier - devrait faire l'objet d'analyses plus fines.

- Du point de vue de l'énoncé des politiques du logement, le PRD est un document d'intention. Consultée dans le cadre du processus d'élaboration du PRD, la Fondation Travail - Université s'est étonnée des projections utilisées, méthodologiquement contestables.

Ainsi, le PRD part de l'hypothèse du transfert des logements obsolètes vers des classes sociales inférieures. Outre le fait que le vieillissement d'un bien immeuble n'entraîne pas ipso facto sa dépréciation, cette hypothèse implique que les classes sociales soient mobiles dans l'espace, ce qui ne se vérifie pas sur de courtes périodes. L'adéquation des seuils de revenus prévus dans le PRD par rapport aux politiques

discriminatie voor, afhankelijk van het al dan niet speculatieve bedrag van de door de eigenaar-verhuurder gevraagde huurprijs. Die speculatieve aard zou, gelet op de kadastrale referentiewaarde, worden vastgesteld op 5,3% van de verkoopwaarde.

Het onderscheid tussen de roerend-inkomenbelasting en de onroerend-goedbelasting stelt uiteraard problemen. Een vergelijking tussen de opbrengst van roerende activa en die van onroerende activa zal stevast in het nadeel van deze laatste uitdraaien. Het belasten van de roerende inkomens - dat door fiscale spitstechnologie 0% kan bedragen - is een kwestie die op Europees niveau moet worden geregeld. Dat sluit echter niet uit dat men nadenkt over een aanpassing van de onroerend-goedbelastingregeling.

Een volksvertegenwoordiger heeft erop gewezen dat, indien de auteurs van het verslag consequent willen zijn, zij zouden moeten voorstellen dat de aanpassing van de kadastrale inkomens moet leiden tot het verplicht vaststellen van huurprijzen. De auteurs antwoorden daarop dat in België de huisvesting geliberaliseerd is en dat er geen prijscontrole geldt: de politieke haalbaarheid van een algemene controle op de huurprijzen is helaas gering.

In België zijn de registratierechten zeer hoog (12,5 %). Bij elke vastgoedtransactie worden zij in de kosten verrekend en derhalve dragen zij bij tot prijsstijgingen op de vastgoedmarkt. Daarenboven zijn zij onrechtvaardig verdeeld omdat zij betrekking hebben op de aangegeven verkoopwaarde en dus evenzeer op een waardevermindering als op een waardevermeerdering. Het stelsel van de registratierechten dient te worden herzien door een daling van het gewone tarief en een hervorming van de belasting op de meerwaarden inzake vastgoed.

Wat de belastinguitgaven met betrekking tot vastgoed betreft, geven de auteurs van het verslag toe dat zij niet over de nodige middelen beschikken om de economische en sociale doeltreffendheid ervan te bepalen. Uit de beschikbare statistieken blijkt dat er een omgekeerde sociale selectiviteit bestaat; de economische doeltreffendheid van deze uitgaven - dit wil zeggen nagaan in hoeverre de belastinguitgaven een invloed hebben gehad op de beslissing een vastgoed te kopen - zouden nauwkeuriger moeten worden onderzocht.

Wat het huisvestingsbeleid betreft, is het GewOp een intentieverklaring. Voor het opstellen van het GewOp is men te rade gegaan bij de "Fondation Travail-Université" en die was zeer verwonderd over de gebruikte voorspellingen, die methodologisch aanvechtbaar zijn.

Aldus steunt het GewOp op de veronderstelling dat de verouderde woningen door de lagere sociale klassen zullen worden betrokken. Enerzijds is het niet zo dat het ouder worden van een vastgoed noodzakelijkerwijs gepaard gaat met een waardevermindering. Anderzijds houdt deze hypothese in dat de bevolkingsgroepen mobiel zouden zijn in de ruimte, wat niet in een korte tijdsperiode kan worden nage-

sociales de logement n'a pas été analysée. Les auteurs du rapport relèvent les aspects positifs de la planification dans le sens d'une protection accrue du logement.

- L'agrégation publique des baux privés s'intégrerait dans un premier temps dans la procédure de médiation sociale du marché locatif mise en oeuvre dans les Agences immobilières sociales (AIS), l'intervention d'un troisième partenaire étant l'occasion de fixer des conditions juridiques et économiques (salubrité, montant du loyer) à l'intérieur desquelles le bail doit se conclure. Ainsi, les ADILS ne seraient plus attribuées que dans le cadre d'un bail agréé et soumis à la médiation d'une agence immobilière sociale.

Un membre estimant au contraire que l'agrégation des baux doit être un régime général et non un régime réservé à certains types de baux, les auteurs répondent que leur proposition constitue une première étape politique à franchir.

- Les revenus d'accès au logement social sont au centre des paradoxes de cette politique. D'une part, orienter ces revenus vers le bas conduit à un déséquilibre financier du secteur, à moins d'une hausse importante de l'allocation de solidarité. D'autre part, pourquoi augmenter les revenus d'accès alors que 75 % de la population bruxelloise sont dans les conditions de revenus pour accéder au logement social?

Un membre partage cette dernière analyse. Une hausse des revenus d'accès engendrerait une hausse des demandeurs potentiels, alors que l'offre de logements sociaux est déjà insuffisante par rapport à la demande actuelle. Il estime en outre qu'une certaine rotation est nécessaire dans le logement social en cas d'évolution favorable des revenus des locataires. Cette rotation se justifie d'autant plus que l'offre de logements sociaux est insuffisante. Des baux à durée déterminée peuvent parfaitement remplir un objectif social. La solution retenue par le législateur régional a consisté en l'instauration d'une cotisation de solidarité destinée à décourager les locataires à revenus élevés.

Un autre membre souligne que les communes ont l'obligation d'établir des baux à durée déterminée pour leurs logements rénovés à l'aide de subsides régionaux. Elle s'interroge également sur la possibilité de permettre aux locataires de logements sociaux disposant de revenus élevés d'acquérir leur habitation, afin de satisfaire un objectif de mixité sociale et de fixation de l'habitant.

- Il n'existe pas d'information qualitative sur les opérations de rénovation urbaine communale. Les communes interprètent largement la législation et les pratiques varient de commune à commune.

gaan. Er is niet onderzocht in hoeverre de in het GewOp vastgelegde inkomstendrempels aangepast zijn aan het sociaal huisvestingsbeleid. De auteurs van het verslag wijzen op de positieve aspecten van de planning omdat de huisvesting beter wordt beschermd.

- Aanvankelijk zou de openbare goedkeuring van de huurovereenkomsten tussen particulieren worden opgenomen in de sociale bemiddelingsprocedure van de huurmarkt bij de sociale-woningbureaus. Daarbij zou een beroep worden gedaan op een derde partner voor het vastleggen van de juridische en economische voorwaarden (hygiëne, huurprijs, enz.) voor het sluiten van de huurovereenkomst. Derhalve zouden de VIHT's slechts worden toegekend indien de huurovereenkomst wordt erkend en tot stand komt door de bemiddeling van een sociaal-woningbureau.

Een lid meent echter dat de goedkeuring betrekking moet hebben op alle huurovereenkomsten en niet uitsluitend op bepaalde soorten van huurovereenkomsten. De auteurs antwoorden daarop dat hun voorstel een eerste politieke stap is die moet worden gezet.

- De inkomsten die recht geven op een sociale woning behoren tot de belangrijkste paradoxen van dit beleid. Enerzijds brengt het verlagen van deze inkomsten een financieel onevenwicht van deze sector met zich, behalve indien de solidariteitstoelage aanzienlijk stijgt. Anderzijds kan men zich vragen stellen bij een stijging van deze inkomsten daar 75 % van de Brusselse bevolking een inkomen heeft dat recht geeft op een sociale woning.

Een lid is het eens met deze analyse. Een stijging van de inkomsten die recht geven op een sociale woning zou een stijging van het aantal potentiële aanvragers met zich brengen. Op dit ogenblik is de vraag naar sociale woningen echter groter dan het aanbod. Bovendien is hij van mening dat er in de sociale huisvesting een bepaalde roulatie dient te zijn wanneer de inkomsten van de huurders stijgen. Dit is des te meer gerechtvaardigd, omdat het aanbod van sociale woningen ontoereikend is. Huurovereenkomsten van bepaalde duur kunnen zeker een sociaal doel hebben. De door de gewestelijke wetgever vooropgestelde oplossing bestaat erin een solidariteitsbijdrage in te voeren om huurders met hoge inkomsten te ontmoedigen.

Een ander lid wijst erop dat de gemeenten verplicht zijn huurovereenkomsten van bepaalde duur af te sluiten voor hun woningen die met subsidies van het Gewest gerenoveerd zijn. Met het oog op de sociale gemengdheid en de vastheid van de woonst vraagt zij zich eveneens af of het mogelijk is de huurders van sociale woningen die een hoog inkomen hebben de mogelijkheid te bieden eigenaar te worden van hun woning.

- Men beschikt niet over informatie met betrekking tot de kwaliteit van de door de gemeenten verrichte stadsrenovatie. De gemeenten interpreteren de wetgeving ruim en de toepassing is in iedere gemeente verschillend.

- Sous la précédente législature, la Fondation Travail - Université a mis en place un observatoire des loyers privés.

- Les auteurs du rapport n'ont pas mené de réflexion concernant la problématique des meublés.

II. Exposé de M. Daniel Lhost, représentant du Forum brucellois de lutte contre la pauvreté

a) Le représentant du FORUM rappelle une phrase du rapport sur l'état de la pauvreté, qui constitue pour lui une référence: «capacité pour chacun de jouir paisiblement d'un bien loué». Il déplore la faiblesse des revenus de remplacement en opposition aux montants relatifs aux biens loués auxquels s'ajoutent d'importantes charges locatives qui constituent un facteur de déséquilibre et de marginalisation. Il se réjouit cependant de la présence de représentants des consommateurs dans le projet de réforme annoncé du Comité de contrôle. Il constate également qu'un nombre croissant de propriétaires évitent de signer des contrats de bail avec des candidats-locataires, dits à risques, vu la difficulté d'obtenir le montant de la garantie locative ainsi que le versement du premier loyer. Une telle situation nécessite un important travail d'accompagnement de certains locataires.

b) Des données qu'il a pu réunir, il s'avère que:

- Le pourcentage des personnes précarisées à Bruxelles est officiellement évalué à un montant se situant entre 6 et 14 pour cent. Selon le représentant du FORUM, le pourcentage est bien plus important. Il dépasserait les 20 pour cent. Il relève la différenciation entre l'augmentation des revenus (35 pour cent) et celle de l'indice des prix à la consommation (41 pour cent). Il souligne dès lors l'importance d'un choix politique qui conditionne ou hypothèque l'avenir d'une société confrontée à une accentuation de la dualisation.
- Le nombre d'expulsions dans les logements sociaux est en augmentation. Il cite le chiffre de 260 familles. Les conséquences sont d'autant plus graves lorsque l'accompagnement au relogement de ces expulsés est défaillant.
- Les logements de moindre qualité sont souvent proportionnellement plus chers que ceux dotés d'un confort supérieur. Les locations qualifiées de sauvages se multiplient. Il cite à titre d'exemple un appartement de deux pièces occupé par dix personnes. Les pouvoirs communaux restent défaillants face à de telles carences.
- Le problème des SDF a également été analysé. Parmi ceux-ci, les hommes sont très largement majoritaires

- Tijdens de vorige zittingsperiode heeft de "Fondation Travail-Université" een bestand van de privé-huurprijzen opgemaakt.

- De auteurs van het verslag hebben geen aandacht besteed aan het probleem van de gemeubileerde woningen.

II. Uiteenzetting van de heer Daniel Lhost, vertegenwoordiger van het Forum voor de bestrijding van de armoede

a) De vertegenwoordiger van FORUM brengt een zin uit het verslag over de staat van de armoede in herinnering die voor hem een aanbeveling is, namelijk dat iedereen vredig het genot van een huurgoed moet kunnen hebben. Hij betreurt dat de vervangingsinkomsten laag zijn in vergelijking met de huur waarbij nog hoge huurlasten komen welke voor onevenwicht zorgen en marginaliseren. Het verheugt hem evenwel dat vertegenwoordigers van de consumenten betrokken zijn bij het aangekondigde plan voor de hervorming van het controlecomité. Hij stelt tevens vast dat steeds meer eigenaars geen huurovereenkomsten willen sluiten met potentiële huurders die enig risico inhouden omdat het moeilijk is om een huurwaarborg te krijgen en te verkrijgen dat het eerste huurbedrag wordt gestort. Daarom moeten sommige huurders worden begeleid.

b) Uit gegevens (zie statistieken als bijlage) die hij heeft verzameld, blijkt dat:

- het percentage kansarme personen in Brussel officieel op 6 tot 14 procent wordt geraamd. Volgens de vertegenwoordiger van FORUM zou het percentage nog hoger liggen. Het zou meer dan 20 procent bedragen. Hij wijst erop dat de lonen niet even snel stijgen als het indexcijfer der consumptieprijzen, namelijk respectievelijk 35 procent en 41 procent. Hij wijst bijgevolg op het belang van een politieke keuze die bepalend is voor de toekomst van een samenleving waarin de tweedeling steeds nadrukkelijker tot uiting komt en deze toekomst op het spel zet.
- Het aantal gevallen waarin mensen uit sociale woningen worden gezet, neemt toe. Hij maakt gewag van 260 gezinnen. De gevolgen zijn des te schrijnender daar de begeleiding van deze personen faalt.
- Minder degelijke woningen zijn in verhouding vaak duurder dan luxueuze woningen. Er wordt meer en meer clandestien verhuurd. Hij geeft als voorbeeld een appartement waarin tien personen een onderkomen hebben gevonden. De gemeentelijke overheid treedt niet op tegen dergelijke wantoestanden.
- Er is ook aandacht besteed aan het probleem van de daklozen. Veruit de meesten onder hen zijn mannen,

et ce dans les trois quarts des cas. On constate un accroissement du nombre de femmes concernées. Le nombre de jeunes équivaut à plus ou moins un tiers d'entre eux et celui d'adultes dont la tranche d'âge est située entre 30 et 40 ans est à peine moins important. Les célibataires forment une très grande majorité et près d'un SDF sur deux est un non-belge. Parmi ceux-ci le nombre d'illégaux est en augmentation constante. Ils proviennent d'un nombre croissant de pays mais surtout des pays de l'est et de l'Afrique noire. Près des trois quarts des SDF ne disposent d'aucun revenu officiel et ne bénéficient d'aucune couverture par une mutuelle. Un très grand nombre d'entre eux ont décroché un diplôme d'humanités supérieures ou étaient en passe de l'obtenir.

- c) Profil des personnes rencontrées dans le cadre du projet «Exclus des soins» destiné aux SDF avec permanence socio-médicale tenue près des gares. (cfr. annexe 1 - données statistiques).

Plus de 64 pour cent des personnes rencontrées sont sans ancrage locatif. Les loyers antérieurement payés par ceux-ci s'élevaient de 10 à 15.000 francs. Des cas de locations sauvages ont également été cités.

Les premières causes de l'endettement des personnes rencontrées sont des frais médicaux impayés. On constate ensuite des factures de gaz et d'électricité toujours dues, puis des prêts bancaires et enfin des loyers à payer. Le représentant du FORUM manifeste son inquiétude face à l'augmentation prochaine du coût de l'eau et à sa répercussion sur le budget des ménages.

La tranche d'âge des personnes rencontrées est extrêmement large. La plus jeune était une fillette de 12 ans. La plus âgée avait 78 ans. Le profil moyen correspond au type suivant : un homme âgé de 20 à 30 ans, célibataire, sans revenus déclarés, sans mutuelle, ayant plus ou moins terminé ses humanités, ancien ouvrier et sans ancrage locatif.

Beaucoup de ces sans-abris ont bénéficié d'un accompagnement par un centre d'hébergement mais ont à nouveau basculé et se sont retrouvés dans la rue. Leurs problèmes psychologiques sont généralement tels que leurs déséquilibres engendrent des difficultés pour suivre une filière de réinsertion. Le fait de bénéficier du minimex ne les empêche pas de se présenter à la permanence. La récurrence de leurs endettements les incitent très souvent à entamer une telle démarche. Il est important de poursuivre l'encadrement social au-delà de la phase de stabilisation.

- d) Suggestions et réflexions du représentant du FORUM

1. Les cas de nécessité de recours aux ADILS sont en augmentation constante. Une telle situation ne se

namelijk drie vierde. Vastgesteld wordt dat het aantal vrouwen toeneemt. Ongeveer een derde onder hen zijn jongeren en het aantal volwassenen tussen 30 en 40 jaar is nauwelijks kleiner. De ongehuwden vormen de zeer grote meerderheid en ongeveer een van de twee daklozen is een buitenlander. Het aantal illegalen onder hen neemt gestaag toe. Zij zijn afkomstig uit steeds meer landen maar vooral uit landen van Oost-Europa en uit zwart Afrika. Ongeveer drie kwart van de daklozen hebben geen inkomen en zijn niet aangesloten bij een ziekenfonds. Een zeer groot aantal onder hen zijn in het bezit van een diploma van het hoger middelbaar onderwijs of stonden op het punt het te behalen.

- c) Profiel van de personen die men ontmoet heeft in het kader van het project «uitgesloten van de gezondheidszorg» ten behoeve van de daklozen met medisch-sociale hulppost bij de Brusselse stations. (zie bijlage 1 - statistische gegevens).

Meer dan 64 procent van de personen die daar terecht komen, hebben geen huurwoning. Vroeger betaalden zij een huur van 10 tot 15.000 fr. Er is ook gewag gemaakt van clandestiene verhuring.

De overmatige schulden van die mensen vinden in de eerste plaats hun oorsprong in niet-betaalde medische kosten. Voorts gaat het om niet-betaalde gas- en elektriciteitsrekeningen, schulden bij de bank en ten slotte huurschulden. De vertegenwoordiger van het FORUM uit zijn bezorgdheid over de verwachte stijging van de waterprijs en over de gevolgen daarvan voor het budget van de gezinnen.

De leeftijdsgroep is zeer ruim. De jongste was een meisje van 12 jaar; de oudste was 78 jaar oud. De gemiddelde hulpvrager heeft het volgende profiel: een persoon tussen de 20 en 30 jaar, ongehuwd, zonder gekend inkomen, zonder ziekenfonds, met min of meer een diploma van humaniora, voormalig arbeider en zonder vaste woonplaats.

Vele van die daklozen werden op een zeker moment door een of ander opvangcentrum begeleid, maar zijn daarna weer afgegleden en op straat terechtgekomen. Hun psychologische problemen beletten hen meestal om zich opnieuw in het maatschappelijk gebeuren te integreren. Ze zijn weliswaar bestaansminimumtrekker, maar toch kloppen ze voortdurend bij de hulppost aan. De reden ligt vaak in het feit dat ze telkens opnieuw schulden maken.

- d) Voorstellen en beschouwingen van de vertegenwoordiger van het FORUM

1. De gevallen waarin een beroep op de VIHT's gedaan moet worden, nemen gestaag toe. Dat blijkt echter niet

traduit cependant pas dans les chiffres. Il en déduit qu'un manque d'information existe et craint que celui-ci puisse résulter d'impératifs d'ordre budgétaire.

2. L'ordonnance du 15 juillet 1993 sur les meublés dont la période probatoire prend fin en juillet 1996, risque de devenir une législation qualifiée de placard. On assiste en effet à une absence de demandes de permis pour les meublés. Où sont les agents chargés du contrôle? Les plaintes ne risquent-elles pas d'être classées sans suite?
3. La loi Wathélet sur les loyers reste trop souvent inappliquée. La disposition relative à la garantie locative bloquée sur un compte à double signatures est dans bien des cas ignorée au profit d'un versement en liquide.
4. On assiste à un maintien en l'état des chancres immobiliers. Il regrette que dans plus ou moins 25 pour cent des cas, le propriétaire soit un pouvoir public; si celui-ci rénove son bien, il pourrait y avoir un effet d'enchaînement auprès des propriétaires privés.
5. La lenteur de la création des agences immobilières sociales est à déplorer.
6. La cotisation de solidarité est-elle compatible avec la philosophie qui a présidé à la création des logements sociaux? La question mérite d'être posée.
7. Il regrette l'absence d'un outil statistique fiable avec des données actualisées en matière de logement.
8. Les expulsions de locataires sans relogement préalable ne devraient plus se produire.
9. Il existe un arsenal de dispositions légales pour lutter contre la pauvreté. Certaines ne sont cependant malheureusement pas suivies d'effets. Il cite le cas de la loi Onkelinckx sur la réquisition d'immeubles abandonnés. D'autres sont assorties d'une multiplication de parenthèses qui déforcent le droit. Il cite l'exemple de l'initiative des «dentistes sans frontières». Divers CPAS ont déjà pris contact avec cette institution nouvelle alors qu'ils auraient dû être à son origine et rappelle leur rôle central face à la multiplication des acteurs. Il fait également état de l'ouverture du centre d'hébergement de la rue des Charpentiers, qui se trouve déjà dans un état lamentable. Appartient-il à l'hôpital Saint-Pierre d'initier une telle politique ?

*
* *

Echange de vues

Un membre s'interroge sur les critères permettant de déterminer un accroissement du pourcentage de la popula-

uit de cijfers. Hij leidt hieruit af dat er te weinig aan voorlichting wordt gedaan, wat te wijten kan zijn aan een gebrek aan financiële middelen.

2. Het ziet ernaar uit dat de ordonnantie van 15 juli 1993 op de gemeubileerde woningen, waarvan de 'proefperiode' in juli 1996 ten einde is, niet zal worden toegepast. Er zijn immers geen aanvragen om vergunningen voor gemeubileerde woningen. Welke ambtenaren zullen de controle uitvoeren? Dreigen de klachten niet te worden geseponeerd?
3. De huurwet "Wathélet" wordt al te vaak niet toegepast. De bepaling betreffende de op een geblokkeerde en van twee handtekeningen voorziene rekening gestorte huurwaarborg wordt in vele gevallen met voeten getreden en er wordt vaak gewoon een bedrag gestort.
4. De vastgoedkankers blijven bestaan. De vertegenwoordiger betreurt dat in ongeveer 25% van de gevallen de overheid eigenaar is en dat, mocht deze haar goederen renoveren, zulks bij de privé-eigenaars een aanstekelijkheidseffect zou teweegbrengen.
5. Het valt te betreuren dat de sociale woningbureaus zo traag van de grond komen.
6. Men moet zich afvragen of de solidariteitsbijdrage verenigbaar is met de bedoeling van de sociale woningen.
7. Hij betreurt het ontbreken van betrouwbare bijgewerkte statistieken inzake huisvesting.
8. Huurders die nog geen nieuwe woning hebben kunnen vinden, mogen niet uit hun oude gezet worden.
9. Er bestaat een resem wetsvoorschriften om de armoede te bestrijden. Sommige daarvan leveren echter niet het minste resultaat op, zoals onder andere de wet Onkelinckx betreffende het opeisen van leegstaande gebouwen. Andere bepalingen omvatten zoveel afwijkingen die de wet zelf uithollen. Hij geeft het voorbeeld van de 'tandartsen zonder grenzen'. Verscheidene OCMW's hebben met die nieuwe instelling reeds contact opgenomen terwijl zij zelf dit initiatief hadden moeten nemen. Hij verwijst naar hun rol om de mensen wegwijs te maken in het web van actoren. Hij geeft ook het voorbeeld van het nieuwe opvangcentrum in de Timmerliedenstraat, dat er reeds belabberd aan toe is. Moet het Sint-Pietersziekenhuis het voortouw nemen?

*
* *

Gedachtenwisseling

Een lid stelt zich vragen over de criteria die worden gehanteerd om het aantal in armoede levende personen vast

tion touchée par la pauvreté. Il se dit surpris par le profil des personnes qualifiées de pauvres. Il est étonnant que la majorité d'entre eux soient des hommes à la fleur de l'âge et ayant bénéficié d'une formation.

Un membre pose la question de l'existence d'un chiffre total des personnes visées par les données communiquées. Il rappelle la tenue de débats relatifs aux minimex de rue. Le chiffre des personnes visées par cette disposition oscillerait entre 100 et 25.000. Il n'y a pas de rigueur pour l'évaluation de celui-ci.

Il s'interroge également sur l'identité des clandestins. S'agit-il de réfugiés en fin de droits ou de demandeurs en attente? Existe-t-il également des statistiques sur les personnes originaires des pays de l'Est? Celles-ci ne peuvent en effet plus bénéficier du statut de réfugié.

Le même membre rappelle la mise en place d'un système de versements de garanties locatives mis en place à l'initiative du FORUM. Ce Fonds avait bien fonctionné durant la précédente législature. Pourquoi ne parvient-on actuellement plus à le réalimenter?

Le même membre demande au représentant du FORUM des précisions sur sa position à l'égard de la cotisation de solidarité. Pourquoi s'y oppose-t-il? Est-il également d'accord avec l'augmentation des conditions de revenus pour l'accès au logement social?

Un membre souligne l'existence de quantités de jeunes en situation de décrochage scolaire mais vivant au sein de leur famille. Ils sont d'âge adulte. Si ceux-ci étaient repris dans les statistiques officielles, on constaterait une augmentation de la pauvreté.

Le même membre pose la question des motifs d'expulsions de locataires des logements sociaux. Comment l'accompagnement de ces personnes doit-il être effectué?

Il souligne l'inadéquation entre le montant du loyer et la qualité de certains logements. La détermination du montant du loyer en fonction de la zone est une idée qui fait actuellement son chemin. Quel est le point de vue du représentant du FORUM face à cette nouveauté?

Le même membre pose également les questions du pourcentage moyen du loyer dans les revenus et de la provenance des statistiques relatives aux personnes d'origine étrangère.

Un membre s'interroge sur l'origine de la pauvreté. Sont-ce les structures qui sont en cause ou les montants octroyés à titre d'allocations? La perte d'identité d'une personne devenue SDF n'a-t-elle pas pour effets la suppression de toute volonté d'acquiescer un logement et de percevoir des revenus?

te stellen en is verbaasd over het profiel van de personen die als arm worden bestempeld. Het is verwonderlijk dat de meesten onder hen in de fleur van hun leven zijn en een diploma hebben.

Een lid vraagt of men weet op hoeveel personen in totaal de meegedeelde gegevens betrekking hebben. Het lid brengt de debatten over het bestaansminimum voor de daklozen in herinnering. Daar gaat het om 100 à 25.000 personen. Er zijn geen regels om het aantal armen te becijferen.

Het lid stelt zich ook vragen over de identiteit van de illegalen. Gaat het over vluchtelingen wier verblijfsvergunning bijna verstreken is of om personen die de status aanvragen? Bestaan er ook statistieken over de personen die uit de Oostbloklanden komen? Die kunnen immers geen aanspraak meer maken op de status van vluchteling.

Hetzelfde lid herinnert eraan dat er, op initiatief van het FORUM, een regeling voor het storten van de huurwaarborg is ingevoerd. Dat fonds heeft tijdens de vorige zittingsperiode goed gefunctioneerd. Waarom wordt het nu niet meer gestijfd?

Hetzelfde lid vraagt de vertegenwoordiger van het FORUM nadere uitleg over zijn standpunt inzake de solidariteitsbijdrage. Waarom is hij ertegen gekant? Is hij het ermee eens dat de inkomensgrens inzake sociale woningen wordt opgetrokken?

Een lid wijst op het grote aantal jongeren die de school de rug toekeren maar die op kosten van de ouders blijven leven. Het zijn volwassenen. Mochten die personen in de officiële statistieken worden opgenomen, dan zou het aantal armen hoger liggen.

Hetzelfde lid wil weten waarom de huurders van sociale woningen uit hun woning worden gezet? Hoe worden die personen begeleid?

Het lid wijst op het feit dat de huurprijs niet in verhouding staat tot het comfort van sommige woningen. Op dit ogenblik wordt ervoor geijverd om de huurprijs afhankelijk te maken van de ligging. Wat denkt de vertegenwoordiger van het FORUM van die nieuwigheid?

Hetzelfde lid vraagt welk percentage van het inkomen gemiddeld aan huur wordt besteed en waar de statistieken over de personen van buitenlandse oorsprong vandaan komen.

Een ander lid stelt zich vragen over de oorzaken van armoede? Ligt het aan de structuren of ligt de oorzaak in de uitkeringen die worden toegekend? Heeft het identiteitsverlies van iemand die dakloos wordt niet tot gevolg dat hij geen zin meer heeft om een woning te zoeken en een inkomen te verwerven?

Le représentant du FORUM précise que les chiffres et pourcentages cités concernent le projet «exclus des soins» destiné aux SDF et comprenant une permanence socio-médicale tenue près des gares et qui couvre la période du 1er septembre 1994 au 31 août 1995 au cours de laquelle 510 nouveaux dossiers ont été ouverts. D'autres données proviennent également de précédents constats. Le taux de 20 pour cent de personnes précarisées découle d'un recoupement des chiffres communiqués par les membres du FORUM, l'Union des Villes et Communes, la Fondation Roi Baudouin et l'Observatoire de la Santé. Son expérience globale confirme ce pourcentage. Le profil moyen et non de référence des personnes visées résulte d'une addition d'un certain nombre de critères existants.

Il souligne l'importance de l'action politique qui doit être menée au niveau fédéral. Il appartient également aux instances régionales d'influencer le niveau de pouvoir précité pour qu'il se penche davantage sur le problème de la pauvreté. Il cite l'exemple du montant insuffisant versé à titre de minimum qui ne permet pas aux CPAS d'effectuer une guidance budgétaire. Une telle lacune engendre des comportements illégaux tels le travail en noir.

Il confirme la difficulté de produire des chiffres précis. La population des SDF fluctue territorialement. Il est dès lors difficile pour les CPAS, associations,... de mener une politique d'accompagnement et de gérer leur réinsertion. L'importance du volet prévention est d'autant plus grande.

Il informe les membres de la commission qu'une majorité de SDF provient de Bruxelles-Ville, de Schaerbeek et de Molenbeek, les autres communes bruxelloises n'étant concernées qu'à concurrence de moins de 25 pour cent. Un nombre important de SDF sont natifs d'autres régions et se sont déplacés de la province vers Bruxelles.

A la question de l'origine des clandestins, le représentant du FORUM précise que ceux-ci ont, en règle générale, introduit une demande de reconnaissance du statut de réfugié. Suite à un refus, ils versent dans la clandestinité même si très souvent un recours est introduit.

Beaucoup d'entre eux proviennent des pays de l'Est. S'il ne s'agit pas de les rejeter brutalement, il importe néanmoins d'être attentif aux dangers de l'attractivité de notre société. Il peut en effet en résulter une multiplication des chancres urbains, une généralisation du travail en noir et une persistance de l'insécurité. Ce problème n'est actuellement pas traité au niveau fédéral et une telle carence ne manque pas d'alimenter la xénophobie.

A la question relative au Fonds pour la garantie locative et le premier loyer, il rappelle l'adéquation de la structure mise en place lors de la précédente législature. Il regrette que ce Fonds ne soit plus réalimenté. Il souligne l'importance de cet outil de médiation géré auparavant par le FORUM mais qui pourrait l'être également par une autre association. Il n'a pas d'exclusive en la matière.

De vertegenwoordiger van het FORUM wijst erop dat de geciteerde cijfers en percentages betrekking hebben op het project uitgesloten van de gezondheidszorg ten behoeve van de daklozen met een medisch-sociale hulppost bij de Brusselse stations en op de periode van 1 september 1994 tot 31 augustus 1995 tijdens welke 510 nieuwe dossiers zijn geopend. Ook andere gegevens vloeien voort uit vorige vaststellingen. Door vergelijking van de cijfers die door het FORUM, de Vereniging van Steden en Gemeenten, de Koning Boudewijnstichting en het Centrum voor Gezondheidsobservatie zijn meegedeeld, komt men tot 20% aan kansarmen. Zijn ervaring bevestigt dat. Het doorsnee-profiel, wat niet hetzelfde is als het referentieprofiel, van de personen in kwestie vloeit voort uit de samenvoeging van een aantal bestaande criteria.

Hij wijst op het belang van het beleid dat op federaal vlak moet worden gevoerd. De regionale overheid moet er bij de federale overheid op aandringen om het probleem van de armoede aan te pakken. Hij geeft het voorbeeld van het te kleine bedrag dat als bestaansminimum wordt gestort en dat de OCMW's niet toelaat aan budgetbegeleiding te doen. Dat leidt tot illegaal gedrag zoals zwartwerk.

Hij geeft toe dat het moeilijk is precieze cijfers voor te leggen. De groep daklozen wisselt territoriaal. De OCMW's, de verenigingen,... hebben het dan ook niet makkelijk om een begeleidingsbeleid te voeren en aan integratie te doen. Preventie is dus des te belangrijker.

Hij deelt de leden van de commissie mee dat de meerderheid van de daklozen afkomstig is van Brussel-Stad, Schaerbeek en Molenbeek. Minder dan 25 % komt uit de andere Brusselse gemeenten. Een groot aantal daklozen is afkomstig uit andere gewesten en zijn naar Brussel afgezakt.

De vertegenwoordiger van het FORUM zegt dat de illegalen meestal personen zijn die een aanvraag tot erkenning als vluchteling hebben ingediend maar wiens aanvraag is afgewezen en die dientengevolge in de illegaliteit zijn terechtgekomen, ook al wordt er heel vaak in beroep gegaan.

Velen zijn afkomstig uit het Oostblok. Ofschoon wij hen niet brutaal mogen terugwijzen, moeten we toch oog hebben voor de gevaren die de aantrekkingskracht van onze maatschappij inhoudt. Hun komst kan immers leiden tot nog meer stadskankers, tot veralgemening van het zwartwerk en tot blijvende onveiligheid. Op dit ogenblik besteedt de federale overheid hier geen aandacht aan. Die leemte is echter een goede voedingsbodem voor vreemdelingenhaat.

In verband met de kwestie van het Fonds voor Huurwaarborg en Eerste Huur herinnert hij aan de doeltreffendheid van de in de loop van de vorige zittingsperiode in het leven geroepen structuur. Hij betreurt dat dat fonds niet langer wordt gestijfd en wijst op het belang van dit bemiddelingsinstrument, dat vroeger door het FORUM werd beheerd maar dat evengoed door een andere vereniging zou kunnen worden beheerd. Het FORUM heeft ter zake geen exclusieve rechten.

Il confirme également l'importance pour les sociétés locales de logement de parvenir à un équilibre budgétaire mais constate cependant qu'un nombre croissant de personnes aspirent à accéder aux logements sociaux.

Un membre rappelle l'alternative en la matière. Le choix réside en l'interdiction d'accès ou la taxation. Le représentant du FORUM préfère-t-il la première solution? Celui-ci répond par l'affirmative et souhaite octroyer de façon prioritaire des logements sociaux aux personnes à revenus modestes. Il ne perd pas de vue la problématique des équilibres budgétaires des sociétés de logement. Si les déficits doivent être supportés par les locataires sociaux, alors ceux-ci ne doivent contribuer que dans une faible mesure.

Le même membre pose la question de la proportion des personnes qui paient un loyer sans disposer de revenus officiels. Il soulève également le problème du transfert des coûts et cite l'exemple du passage d'une infirmière qui peut avoir pour effet un transfert des budgets sociaux vers ceux de la santé. Existe-t-il une alternative concrète?

Le même membre partage la sensibilité du représentant du FORUM quant au danger de l'expulsion sans relogement. Cette problématique concerne à la fois le droit de propriété et l'intervention des pouvoirs publics qui doivent supporter le coût du relogement. Ne serait-il pas plus efficace d'appuyer les initiatives parlementaires ayant pour objet d'étendre les conditions du maintien dans les lieux et de limiter les conditions d'expulsion? D'autres visent à modifier les rapports contractuels locataires/propriétaires. Il importe d'avoir à l'esprit qu'un relogement ne peut avoir lieu qu'en cas d'expulsion dans les formes légales. Le relogement préalable est impossible dans les autres cas. L'exemple du propriétaire changeant les serrures à l'insu des autorités publiques est cité.

Un membre estime que si une disposition du Code civil prévoyait un relogement préalable, le locataire serait incité à rester dans les lieux et à attendre une décision judiciaire.

Deux membres ne partagent pas cette vision et considèrent qu'il n'est pas utile de surestimer les effets de la loi. Il existe actuellement un déficit d'accès à la justice. Le locataire n'utilise pas toutes les armes fournies par le Code civil. Un locataire, partie à un litige, peut en général, rester en les lieux loués durant une période au moins égale à six mois. Ce délai équivaut à l'attente d'une décision du juge de paix. Ce dernier, dans huit cas sur dix, octroie un délai supplémentaire pour l'élaboration d'un plan d'apurement des dettes. Les menaces et les recours aux voies de fait par les propriétaires incitent cependant de nombreux locataires à quitter les lieux. Etant donné que les locataires n'utilisent

Hij bevestigt tevens dat het voor de plaatselijke huisvestingsmaatschappijen belangrijk is dat hun begroting sluitend is. Hij stelt echter vast dat het aantal aanvragen om sociale woningen stijgt.

Een lid wijst erop dat er dienaangaande twee mogelijkheden zijn: men kan een aantal mensen een sociale woning ontzeggen of een belasting invoeren. Is de vertegenwoordiger van het FORUM voorstander van de eerste oplossing? Hij antwoordt bevestigend en wenst de sociale woningen bij voorkeur toe te kennen aan personen met een bescheiden inkomen. Hij verliest het probleem van sluitende begrotingen van de huisvestingsmaatschappijen niet uit het oog. De tekorten moeten worden gedekt door de sociale huurders, maar hun bijdrage moet gering zijn.

Hetzelfde lid stelt het probleem aan de orde van het percentage personen die hun huur betalen maar officieel geen inkomen hebben. Hij werpt tevens het probleem op van de overdracht van de kosten en hij haalt het voorbeeld aan van het bezoek van een verpleegster waardoor er een overdracht kan zijn van de sociale begrotingen naar de gezondheidsbegrotingen. Bestaat er een concreet alternatief?

Hetzelfde lid deelt de aandacht van de vertegenwoordiger van het FORUM voor het gevaar dat mensen uit hun woning worden gezet zonder dat ze een nieuw onderkomen krijgen. Deze problematiek heeft tegelijk betrekking op het eigendomsrecht en op de bijdrage van de overheid omdat zij de kosten voor het opnieuw huisvesten op zich moet nemen. Zou het niet beter zijn de parlementaire initiatieven te steunen die ertoe strekken de woonzekerheid te verbeteren en het uitzetten te beperken? Andere parlementaire initiatieven beogen een wijziging van de contractuele verhoudingen tussen de huurders en de eigenaars. Men dient voor ogen te houden dat men iemand pas opnieuw kan huisvesten indien het uitzetten op een wettelijke wijze geschiedt. In de overige gevallen is het onmogelijk iemand voorafgaandelijk opnieuw te huisvesten. Hier wordt het voorbeeld aangehaald van de eigenaar die zonder medeweten van de overheid de sloten vervangt.

Een lid meent dat, mocht het Burgerlijk Wetboek het voorafgaandelijk herhuisvesten voorschrijven, de huurder ertoe zou worden aangezet de woning te blijven betrekken in afwachting van een rechterlijke beslissing.

Twee leden gaan hiermee niet akkoord en gaan ervan uit dat het niet nuttig is de gevolgen van de wet te overschatten. Op dit ogenblik wendt men zich weinig tot de rechter. De huurder maakt geen gebruik van alle middelen waarin het Burgerlijk Wetboek voorziet. Doorgaans kan een huurder die partij is in een geschil gedurende ten minste zes maanden het gehuurde goed blijven betrekken tot de vrederechter uitspraak doet. In acht van de tien gevallen verleent de vrederechter een bijkomend uitstel voor het uitwerken van een plan voor het aanzuiveren van de schulden. De bedreigingen en de feitelijkheden van de eigenaars zetten er echter heel wat huurders toe aan de woning te verlaten. De huurders

pas les moyens juridiques existants, dans quelle mesure recourraient-ils à ce nouvel outil?

Un de ces deux membres rappelle que le problème du relogement doit être considéré de façon différente lorsque le propriétaire est un pouvoir public ou une personne de droit privé.

Un autre membre confirme que les sociétés locales de logement social réagissent par rapport aux arriérés locatifs.

Un membre souligne le danger d'une modification législative des conditions du contrat de bail. L'expérience des pays voisins permet d'affirmer qu'une telle démarche générerait une raréfaction de l'offre de logements.

Un autre membre précise que l'exemple hollandais nous enseigne que les effets se sont uniquement produits au niveau des transactions immobilières sur la propriété. La propriété d'un nombre important de logements par les pouvoirs publics a permis à cet Etat voisin de conserver une marge de manoeuvre évidente.

Un membre confirme que la SLRB dispose de chiffres sur les expulsions mais ne demande pas aux différentes sociétés précitées de préciser les motifs d'expulsions. L'accumulation des arriérés de paiement a souvent pour effet que le locataire libère les lieux loués et que l'expulsion ultérieure par la société ne vise qu'à la récupération du logement.

Le représentant du FORUM confirme le point de vue des deux orateurs précédents. Il appartient, selon lui, au secteur associatif d'encadrer les expulsés pour faciliter leur relogement. Ceux-ci craignent trop souvent d'entamer des procédures ou ne tiennent pas compte de l'existence des délais. On ne peut en effet que déplorer le déficit de l'utilisation des moyens juridiques existants.

Un membre se demande si le relogement doit être effectué aux mêmes conditions et avec un même loyer? A Forest, des logements sociaux seraient, selon lui, disponibles. Ceux-ci peuvent avoir été refusés sous le prétexte de la difficulté d'y faire entrer les meubles des personnes.

Le représentant du FORUM répond que le relogement nécessite un bien loué adapté à la situation des personnes concernées, salubre et compatible avec les moyens financiers des intéressés.

Il n'est pas acceptable de séparer les membres d'une même famille.

maken geen gebruik van de bestaande rechtsmiddelen en men mag zich dan ook afvragen in hoeverre zij gebruik zullen maken van dit nieuwe middel.

Eén van die twee leden wijst erop dat het probleem van het herhuisvesten anders dient te worden benaderd indien de eigenaar een overheidsdienst dan wel een privaatrechtelijke rechtspersoon is.

Een ander lid bevestigt dat de plaatselijke maatschappijen voor sociale huisvesting niet nalaten te reageren in geval van achterstallige huurgelden.

Een lid wijst op het gevaar van een wetswijziging met betrekking tot de voorwaarden inzake huurovereenkomsten. Een dergelijke maatregel heeft in de ons omringende landen geleid tot een aanzienlijke daling van het aanbod aan woningen.

Een ander lid preciseert dat het Nederlands model ons leert dat dit enkel gevolgen heeft voor de vastgoedtransacties inzake eigendommen. De overheid beschikt in dit buurland over een grote speelruimte omdat zij eigenaar is van een aanzienlijk aantal woningen.

Een lid bevestigt dat de BGHM weliswaar over cijfermateriaal beschikt inzake uitzettingen maar dat zij aan de verschillende voornoemde maatschappijen niet vraagt wat de redenen zijn voor deze uitzettingen. De opeenstapeling van achterstallige huurgelden leidt er meestal toe dat de huurder de huurwoning verlaat en dat de latere uitzetting er enkel toe strekt opnieuw over de betrokken woning te beschikken.

De vertegenwoordiger van het FORUM bevestigt het standpunt van de twee vorige sprekers. Volgens hem dient het verenigingsleven in te staan voor de opvang van de personen die uit hun woning zijn gezet en het zoeken naar een andere woning te vergemakkelijken. Deze personen schrikken er al te dikwijls voor terug een zaak aanhangig te maken voor de rechtbank of houden geen rekening met het bestaan van termijnen. Men kan immers betreuren dat er te weinig gebruik wordt gemaakt van de bestaande rechtsmiddelen.

Een lid vraagt zich af of het herhuisvesten dient te gebeuren onder dezelfde voorwaarden en tegen eenzelfde huurprijs. Volgens hem zijn er in Vorst sociale woningen beschikbaar. Het is mogelijk dat de toegang ervan is ontzegd onder het voorwendsel dat het moeilijk is de meubelen erin te krijgen.

De vertegenwoordiger van het FORUM antwoordt dat in geval van herhuisvesting een huurwoning dient te worden gevonden die goed bewoonbaar is en berekend is op de situatie en op de financiële mogelijkheden van de betrokkenden.

Het is onaanvaardbaar dat de leden van een gezin worden gescheiden.

Le représentant du FORUM est sensible aux problèmes des jeunes en décrochage scolaire. Cette association est d'ailleurs impliquée dans l'action menée au niveau du quartier de Cureghem. Des résultats en matière d'emploi et de rentabilité sociale y sont déjà perceptibles. Le succès d'un tel projet est conditionné par une mobilisation très large des acteurs sur le terrain et du pouvoir politique communal. La rentabilité d'une telle politique sera également perceptible à terme.

Il regrette également l'absence de formules miracles pour empêcher toute rechute des SDF réinsérés dans le tissu social. Une telle situation est généralement due à un accompagnement insuffisant de ces personnes. L'ancrage locatif doit être global. Il existe malheureusement une césure relationnelle qui est telle que l'ancien SDF a trop souvent tendance à rechercher dans la rue tant l'affection nécessaire que des solutions à ses problèmes.

Il souligne la gravité des conséquences de la perte d'identité des SDF. Ceux-ci sont cependant confrontés à des problèmes immédiats qui conditionnent leur survie.

Un membre suggère l'acquisition de logements sociaux par leurs locataires les plus riches et l'affectation de ces montants pour la construction de nouveaux logements.

Un autre membre ne peut appuyer cette solution. Il rappelle en effet qu'à Bruxelles, le logement social ne représente que 8 pour cent du parc immobilier destiné à l'habitation. La vente de biens aurait pour effet d'augmenter les listes d'attente.

III. Discussion de l'avis

1. Compétences fédérales

A. Fiscalité immobilière

a) Péréquation cadastrale

Un membre rappelle les deux objectifs que doit rencontrer la péréquation cadastrale. Il s'agit d'une part, de revoir les revenus cadastraux et d'autre part, de réadapter ceux-ci en vue d'une redistribution plus juste entre les différents quartiers de Bruxelles.

Un autre membre souligne les quatre enjeux d'une péréquation cadastrale:

- Le premier enjeu consiste à corriger les injustices en fonction de l'état réel des immeubles.
- Il faut éviter d'alourdir la pression fiscale immobilière globale.

De vertegenwoordiger van het FORUM heeft aandacht voor het probleem van de jongeren die voortijdig de school verlaten. Deze vereniging is trouwens nauw betrokken bij de actie die wordt gevoerd in Kuregem. Daar werden reeds resultaten behaald inzake tewerkstelling en maatschappelijke rendabiliteit. Wil een dergelijk project slagen dan dient in een ruime mate een beroep te worden gedaan op de veldwerkers en op de gemeentelijke overheid. De resultaten van een dergelijk beleid zullen eveneens op termijn merkbaar zijn.

Hij betreurt dat er geen wondermiddelen bestaan om te beletten dat de sociale integratie van de daklozen mislukt. Dit is doorgaans te wijten aan een gebrekkige begeleiding van deze personen. Er dient algemeen voor te worden gezorgd dat ze de huurwoning blijven betrekken. Jammer genoeg bestaat er een zodanige relatiebreuk dat de gewezen dakloze al te dikwijls geneigd is zowel genegenheid als een oplossing voor zijn problemen op straat te gaan zoeken.

Hij wijst erop dat het identiteitsverlies van de daklozen zeer ernstige gevolgen heeft. Het overleven van deze mensen hangt echter in ruime mate af van de onmiddellijke problemen waarmee zij te maken krijgen.

Een lid stelt voor dat de rijkste huurders van sociale woningen het door hen gehuurde goed kopen en dat de opbrengst van deze verkoop wordt aangewend voor het bouwen van nieuwe woningen.

Een ander lid is het niet eens met deze oplossing en herinnert eraan dat de sociale woningen in Brussel slechts 8% van de woningvoorraad bedragen. Door de verkoop van vastgoed zouden de wachtlijsten langer worden.

III. Bespreking van het advies

1. Federale bevoegdheden

A. Onroerend-goedbelasting

a) Kadastrale perekwatie

Een lid herinnert aan de twee doelstellingen van de kadastrale perekwatie. Het is de bedoeling enerzijds de kadastrale inkomens te herzien en anderzijds deze opnieuw aan te passen met het oog op een billijker herverdeling tussen de verschillende Brusselse wijken.

Een ander lid wijst op de vier bedoelingen van een kadastrale perekwatie:

- de onrechtvaardigheden wegwerken op grond van de werkelijke staat van de gebouwen.
- vermijden dat de totale belastingdruk op onroerende goederen toeneemt.

- Il faut tenir compte de l'impact favorable d'une péréquation cadastrale sur les finances régionales.
- La péréquation permettra de disposer d'un outil d'évaluation correcte des valeurs locatives.

Un membre insiste sur le danger d'effets pervers d'un rééquilibrage des revenus cadastraux qui pourraient être particulièrement marqué dans certains quartiers de la seconde couronne.

b) Taxation du revenu cadastral et déclaration des revenus locatifs réels

Un membre insiste sur le fait que les pouvoirs publics ne pourront pas se substituer aux investisseurs privés en matière de logement. Une réflexion sur un partenariat s'impose.

La taxation des revenus locatifs réels aboutirait à un niveau d'imposition incompatible avec le niveau de taxation des revenus mobiliers.

Par ailleurs, les propriétaires sont soumis à l'impôt par le biais du précompte immobilier et de la taxation à l'IPP du revenu cadastral.

Un autre membre précise que la fixation d'une assiette fiscale basée sur les revenus locatifs réels aurait pour effet de tripler les revenus cadastraux. Il sera donc nécessaire de diminuer les taux.

Le premier intervenant fait également observer qu'une hausse des revenus cadastraux entraînera une augmentation des intérêts d'emprunts hypothécaires déductibles.

Un membre propose que l'imposition des revenus immobiliers intègre une discrimination positive en faveur des propriétaires pratiquant des loyers modérés, et inversement.

Un membre souhaite la suppression du système des revenus cadastraux socialement inefficace et la déclaration à l'IPP des revenus locatifs nets tout en maintenant un régime favorable au propriétaire occupant. En outre, les travaux engagés dans les biens loués seraient amortissables sur une période de cinq ans, ce qui constitue une excellente manière de lutter contre le travail au noir.

c) Droits d'enregistrement sur les transactions immobilières

Un membre propose de porter de 30.000 à 50.000 F le seuil des revenus cadastraux des immeubles pouvant bénéficier de droits d'enregistrement réduits à 6 %.

- rekening houden met de gunstige gevolgen van een kadastrale perekwatie voor de financiën van het Gewest.
- beschikken over een middel om de huurwaarden nauwkeurig te bepalen.

Een lid benadrukt dat het herstellen van het evenwicht inzake kadastrale inkomens perverse gevolgen kan hebben, vooral in sommige wijken van de tweede gordel.

b) Belastingheffing op het kadastraal inkomen en aangifte van de werkelijke huuropbrengsten

Een lid wijst erop dat de overheid inzake huisvesting de plaats niet kan innemen van de privé-investeerders. Er dient te worden nagedacht over een partnership.

Het heffen van een belasting op de werkelijke huuropbrengsten zou leiden tot een belastingniveau dat onverenigbaar is met de hoogte van de belasting op roerende inkomsten.

Bovendien worden de eigenaars belast via de onroerende voorheffing en de heffing op het kadastraal inkomen in de personenbelasting.

Een ander lid preciseert dat de kadastrale inkomens door het vaststellen van een belastinggrondslag op grond van de werkelijke huuropbrengsten zouden worden verdrievoudigd. De belastingpercentages zullen dus moeten worden verlaagd.

De eerste spreker wijst er tevens op dat een stijging van de kadastrale inkomens een toename van de aftrekbare rente van hypotheekleningen met zich zal brengen.

Een lid stelt voor dat het belasten van de onroerende inkomsten een positieve discriminatie inhoudt van de eigenaars die redelijke huurprijzen vragen, en omgekeerd.

Een lid wenst dat het stelsel van de kadastrale inkomens, dat sociaal ondoeltreffend is, wordt afgeschaft en dat nettohuuropbrengsten in de personenbelasting worden aangegeven, met dien verstande dat de gunstige regeling voor de eigenaar die zijn goed betreft, behouden blijft. Bovendien zouden de kosten van werken in de huurwoningen over vijf jaar kunnen worden afgeschreven, wat een uitstekend middel is om het zwartwerk te bestrijden.

c) Registratierechten op de vastgoedtransacties

Een lid stelt voor de drempel van de kadastrale inkomens voor de gebouwen waarvoor de registratierechten beperkt zijn tot 6 % te verhogen van 30.000 naar 50.000 fr.

Un autre membre attire l'attention sur les conséquences pour les finances régionales d'une réduction des droits d'enregistrement. L'impact financier des mesures doit être évalué.

Une réduction de la taxation sur les transmissions immobilières devrait être combinée avec une taxation des plus-values immobilières.

Un membre souhaite également que la réduction des droits d'enregistrement soit modulée en fonction du montant des transactions immobilières.

Plusieurs membres estiment que:

- toute modification de la fiscalité immobilière en vue d'en faire un instrument de régulation du marché immobilier doit se faire dans le cadre d'une réflexion globale sur cet objet;
- le souci d'une meilleure répartition de la fiscalité immobilière ne doit pas nuire à l'équilibre des finances régionales.

B. Législation sur les baux à loyer

Un membre insiste sur la nécessité d'une révision de la loi sur les baux à loyer en vue d'une meilleure protection du logement familial et souhaite restreindre le droit de renon.

Un autre membre souligne que l'objectif de protection du logement familial doit se réaliser via des restrictions au droit d'expulsion et une définition des conditions du maintien dans les lieux.

Un membre s'oppose à la conclusion de baux annuels renouvelables et leur préfère des baux de neuf ans.

Un membre estime qu'il faut arriver à la fixation de loyers homogènes en fonction de l'état des lieux. Les résultats d'enquêtes de salubrité devraient être communiqués aux locataires.

C. Logement et minimex

Un membre déplore l'insuffisance du montant du minimex pour accéder au logement en région bruxelloise.

Een ander lid wijst op de gevolgen van een vermindering van de registratierechten voor de financiën van het Gewest. De financiële gevolgen van de maatregelen moeten worden geraamd.

Een vermindering van de heffing op de overgang van onroerende goederen zou moeten gepaard gaan met een heffing op de meerwaarden van onroerende goederen.

Een lid wenst tevens dat de vermindering van de registratierechten afhankelijk wordt gemaakt van het bedrag van de vastgoedtransacties.

Verschillende leden menen dat:

- elke wijziging in de onroerend-goedbelasting die ertoe strekt van deze belasting een middel te maken voor het reguleren van de vastgoedmarkt dient te geschieden in het kader van een algemene bezinning terzake;
- het streven naar een betere verdeling van de onroerend-goedbelasting geen afbreuk mag doen aan het financieel evenwicht van het Gewest.

B. Wetgeving inzake huurcontracten

Een lid legt er de nadruk op dat het noodzakelijk is de wet op de huurovereenkomsten derwijze aan te passen dat de gezinswoning beter wordt beschermd en wenst dan ook het opzeggingsrecht te beperken.

Een ander lid wijst erop dat, wil men de gezinswoning beter beschermen, men beperkingen moet stellen aan het recht tot uitzetting en dat er moet worden bepaald onder welke voorwaarden de huurders de woning mogen blijven betrekken.

Een lid is gekant tegen het sluiten van jaarlijks hernieuwbare huurovereenkomsten en hij geeft de voorkeur aan huurcontracten van negen jaar.

Een lid meent dat homogene huurprijzen moeten worden vastgelegd op grond van de staat van het huurgoed. De resultaten van het onderzoek met betrekking tot de gezondheid van het gebouw zouden aan de huurders moeten worden medegedeeld.

C. Huisvesting en bestaansminimum

Een lid betreurt dat het bestaansminimum ontoereikend is om in het Brussels Gewest een woning te huren of te kopen.

2. Compétences régionales

A. Logement social

Plusieurs membres sont opposés à l'augmentation des revenus d'accès au logement social, un membre admettant tout au plus l'indexation de ceux-ci.

Ils estiment la liste des demandeurs suffisamment étoffée dans la situation actuelle et soulignent la nécessité de recentrer la mission du logement social vers ceux qui en ont le plus besoin.

D'autres membres justifient le réajustement des revenus d'accès – inchangés depuis 1988 – par un objectif de mixité sociale et de lutte contre l'exode urbain. Cette révision doit toutefois s'accompagner de mesures d'encadrement permettant de préserver l'accès prioritaire des plus démunis.

Un membre se déclare partagé entre les deux positions, même si l'objectif de mixité sociale lui semble primordial. Il souligne l'importance du rôle que devrait remplir le délégué social. Ce dernier est malheureusement trop souvent impuissant face au manque de transparence des sociétés locales. En effet, certaines sociétés préfèrent laisser des logements vides plutôt que de les attribuer à des familles d'origine étrangère.

D'autres membres partagent cette dernière analyse et souhaitent dès lors un renforcement du rôle du délégué social. Il faut améliorer la gestion des attributions.

Un membre se déclare fermement opposé au renforcement du rôle du délégué social. Une proposition en ce sens s'est d'ailleurs heurtée à des réserves unanimes des sociétés locales.

Un membre préconise une contractualisation des attributions entre les sociétés locales et la SLRB, ce qu'un collègue rejette formellement.

Un autre membre insiste également sur la mixité spatiale dans le cadre de la politique d'investissement. Il faut éviter les ghettos et disperser le logement social dans la ville. Le PRD prévoit l'acquisition annuelle d'une centaine de logements en vue de leur rénovation et de leur injection dans le secteur du logement social; le budget ne prévoit cependant aucun crédit en ce sens. On doit en outre éviter de grossir les ensembles de logements existants, comme le font certaines sociétés locales.

Plusieurs membres soulignent que la dispersion spatiale des logements sociaux – qui est une idée séduisante en soi – risque d'entraîner des difficultés de gestion et de majorer les coûts, ce qui devrait être supporté en dernier ressort par les locataires.

2. Gewestbevoegdheden

A. Sociale huisvesting

Een aantal leden zijn gekant tegen een verhoging van de maximum inkomsten om een sociale woning te krijgen. Eén van hen aanvaardt hoogstens dat deze bedragen aan de index worden gekoppeld.

Zij menen dat er op dit ogenblik voldoende aanvragen zijn en wijzen erop dat het beleid inzake sociale huisvesting moet worden toegespitst op degenen die er het meest behoefte aan hebben.

Voor andere leden dienen de maximum inkomsten die recht geven op een sociale woning – en die sinds 1988 niet werden gewijzigd – te worden aangepast ter wille van de sociale gemengdheid en om de stadsvlucht te bestrijden. Niettemin dient deze herziening gepaard te gaan met maatregelen om de kansarmen voorrang te blijven verlenen.

Een lid zegt dat hij geen keuze gemaakt heeft tussen beide standpunten, ook al vindt het lid de sociale gemengdheid van cruciaal belang. Het lid onderstreept het belang van de taak van de sociaal afgevaardigde. Deze staat al te dikwijls machteloos tegenover het ondoorzichtige beleid van de lokale maatschappijen. Bepaalde maatschappijen laten inderdaad liever woningen leeg staan in plaats van ze aan gezinnen van buitenlandse oorsprong aan te bieden.

Andere leden zijn het daarmee eens en vragen dat de rol van sociaal afgevaardigde wordt versterkt. Het beheer van de toewijzingen moet verbeterd worden.

Een lid zegt sterk gekant te zijn tegen een grotere rol voor de sociale afgevaardigde. De lokale maatschappijen hebben trouwens eensgezind voorbehoud gemaakt tegen een voorstel in die zin.

Een lid stelt voor dat er tussen de lokale maatschappijen en de BGHM overeenkomsten worden gesloten met betrekking tot de toewijzingen. Een collega wijst dit met klem af.

Een ander lid dringt eveneens aan op de geografische spreiding in het kader van het investeringsbeleid. Getto's moeten vermeden worden en sociale woningen moeten over de stad gespreid worden. Het GewOP schrijft voor dat er jaarlijks een honderdtal woningen aangekocht moeten worden om te renoveren en om er sociale woningen van te maken. Op de begroting zijn hiervoor geen middelen ingeschreven. Men moet ook vermijden de bestaande woningcomplexen uit te breiden, zoals bepaalde lokale maatschappijen nu doen.

Verscheidene leden onderstrepen dat de geografische spreiding van de sociale woningen – op zich een aantrekkelijk idee – kan leiden tot beheersmoeilijkheden en verhoogde kosten, die uiteindelijk door de huurders gedragen moeten worden.

Un membre attire l'attention sur les coûts de construction du logement social neuf. Il conviendrait de fixer des plafonds, conformément à l'ordonnance régionale relative au logement moyen. En tout état de cause, le critère du coût de construction devrait être déterminant dans le choix des projets au niveau de la SLRB, sans toutefois remettre en cause la qualité des logements. La fixation des loyers sociaux est notamment fonction des coûts de construction des logements; on peut donc voir dans la hausse des coûts de construction une cause des loyers élevés qui justifient la volonté de certains d'augmenter les revenus d'accès.

Le même membre propose en outre de privilégier la rénovation intérieure et extérieure par rapport à la construction de nouveaux logements sociaux. A cet égard, un collègue fait remarquer l'insalubrité et l'inconfort de certains logements sociaux.

Un membre souhaite assurer une plus grande rotation dans le secteur, celle-ci devant être tant interne qu'externe. La rotation interne doit viser le déménagement vers des logements sociaux adaptés en fonction de l'évolution de la famille. La rotation externe doit rencontrer le problème du maintien dans le secteur de locataires jouissant de revenus supérieurs aux revenus d'admission. A cet égard, deux solutions sont possibles : soit la mise en oeuvre de la cotisation de solidarité prévue par l'ordonnance du 9 septembre 1993, soit l'instauration de baux sociaux à durée déterminée.

Un membre propose de permettre aux locataires sociaux de devenir propriétaires de leur habitation et d'affecter le produit de ces ventes à la construction de nouveaux logements sociaux. Ainsi, des ventes en seconde couronne financeraient des reconstructions en première couronne.

Plusieurs membres s'opposent à cette proposition. La vente ne pourrait concerner que les meilleurs logements; elle compliquerait la gestion du secteur; les prix de vente seraient inférieurs aux coûts de reconstruction; des problèmes urbanistiques se poseraient également.

Enfin, un membre suggère une collaboration entre les sociétés locales et les CPAS.

B. ADILS et aides locatives

Plusieurs membres sont favorables à un élargissement des conditions d'octroi des ADILS.

Un membre souhaite que les communes soient obligées de consacrer la moitié du produit de la taxe sur les bureaux à des aides locatives.

Un autre membre est partisan d'une régionalisation de la taxe sur les bureaux et d'une affectation de son produit aux politiques de logement.

Een lid vestigt de aandacht op de kosten voor het bouwen van nieuwe sociale woningen. Er zouden maxima vastgesteld moeten worden, overeenkomstig de gewestelijke ordonnantie betreffende de middelgrote woningen. In ieder geval zou de bouwkost een doorslaggevend criterium moeten zijn bij de keuze van de projecten van de BGHM, zonder te tornen aan de kwaliteit van de woningen. De huurprijs voor sociale woningen is onder meer afhankelijk van de bouwkosten van de woningen; de stijging van de bouwkosten is dus een van de oorzaken van hoge huurprijzen, die sommigen als argument gebruiken om de inkomensgrens te verhogen.

Hetzelfde lid stelt ook voor voorrang te geven aan de binnen- en buitenrenovatie in plaats van nieuwe sociale woningen te bouwen. Een collega wijst in dit verband op de onbewoonbaarheid en het gebrek aan comfort van bepaalde sociale woningen.

Een lid wenst een betere doorstroming in de sector, zowel intern als extern. Onder interne roulatie wordt verstaan dat er gemakkelijk verhuisd moet kunnen worden naar andere sociale woningen die berekend zijn op de gewijzigde gezinsamenstelling. De externe roulatie moet ervoor zorgen dat huurders met een hoger inkomen dan het maximuminkomen voor het verkrijgen van een woning, in hun woning kunnen blijven wonen. Hiervoor zijn twee oplossingen mogelijk: ofwel wordt een solidariteitsbijdrage ingevoerd krachtens de ordonnantie van 9 september 1993, ofwel worden er huurcontracten voor een bepaalde duur gesloten.

Een lid stelt voor de huurders van sociale woningen de mogelijkheid te geven eigenaar te worden en de opbrengst van deze verkoop te gebruiken voor de bouw van nieuwe sociale woningen. Zo kan de verkoop in de tweede gordel de nieuwbouw in de eerste financieren.

Verscheidene leden zijn daartegen gekant. Alleen de beste woningen zouden verkocht kunnen worden; het beheer van de sector zou moeilijker worden; de verkoopprijs zou lager zijn dan de kosten voor nieuwbouw; er zouden ook stedenbouwkundige problemen rijzen.

Een lid stelt ten slotte een samenwerking voor tussen de lokale maatschappijen en de OCMW's.

B. VIHT's en huursteun

Verscheidene leden zijn voor het oprekken van de voorwaarden voor het toekennen van de VIHT's.

Een lid wenst dat de gemeenten verplicht worden de helft van hun kantoorbelasting te gebruiken voor huurtoelagen.

Een ander lid is er voorstander van dat het Gewest de kantoorbelasting zou heffen en de opbrengst zou gebruiken voor het huisvestingsbeleid.

Un membre propose la mise en place d'agences immobilières sociales (AIS) et locales (AIL) avec un octroi privilégié des ADILS dans le cadre de ces agences.

Il souhaite aussi que la création d'un Fonds pour l'assistance à la constitution de la garantie locative et au paiement du premier loyer soit examinée.

C. Fonds du logement

Un membre insiste sur l'importance de la politique mise en oeuvre dans le cadre du Fonds du logement pour fixer des habitants à Bruxelles; il conviendrait d'augmenter les moyens de ce fonds.

Un autre membre rappelle les deux types d'aide du Fonds du logement: les prêts à taux réduits et la location-vente qui permet à des personnes ne disposant pas d'une épargne de devenir propriétaires.

Un membre attire l'attention sur le fait que la politique du Fonds du logement s'adresse à des ménages à revenus moyens.

Un député propose également que l'option d'achat que détient le locataire dans le cadre de la location-vente devienne cessible à un membre de sa famille. Ceci permettrait aux familles monoparentales d'accéder à la propriété, même après une location entamée par le parent défaillant.

D. Divers

Un membre suggère d'augmenter le parc de logements gérés socialement via la création d'agences immobilières sociales en collaboration avec les pouvoirs communaux, les SISF, le Fonds du logement et des associations agréées.

Un autre membre fait remarquer que la diminution actuelle des coûts rend l'achat d'un logement plus intéressant que la location. La difficulté pour l'acquéreur réside souvent en la constitution d'une épargne préalable. Il faut donc réfléchir à des compléments de prêts à taux préférentiels par les pouvoirs publics (cfr. prêt complémentaire de l'ex-province du Brabant).

Un membre se réfère à la possibilité de modifier les conditions de prêts du Fonds du logement et souhaite que les pouvoirs publics assurent davantage la perte de revenus en cas de prêt hypothécaire. Cette mesure peu onéreuse constitue une aide utile à l'acquisition d'un logement.

Un membre émet l'idée de la transformation d'immeubles de bureaux anciens, peu ou plus attractifs pour les promoteurs, en Résidences-Service populaires, avec restaurants collectifs et antennes d'information et de réinsertion sociales.

Een lid stelt de oprichting voor van sociale en plaatselijke woningbureaus SWB's en PWB's. Zij zouden de VIHT's bij voorrang mogen toekennen.

Het lid wenst ook dat de mogelijkheid wordt onderzocht van het oprichten van een fonds voor steun bij het verstrekken van de huurwaarborg en bij het betalen van de eerste huur.

C. Woningfonds

Een lid wijst op het belang van het op het vlak van het Woningfonds gevoerde beleid om inwoners in Brussel te houden. Dat fonds moet meer middelen krijgen.

Een ander lid herinnert aan de twee soorten van steunverlening van het fonds: de leningen met lage rente en de huurkoop, die personen zonder spaargeld de mogelijkheid biedt een eigendom te verwerven.

Een lid wijst erop dat het beleid van het Woningfonds gericht is op gezinnen met een middelgroot inkomen.

Een volksvertegenwoordiger stelt voor dat de huurder de koopoptie die hij in het kader van de huurkoop heeft verkregen aan een familielid zou kunnen overdragen. Dat zou de eenoudergezinnen de mogelijkheid bieden een eigendom te verwerven, zelfs nadat de ingebreke blijvende verwante een huur aangegaan is.

D. Diversen

Een lid stelt voor het sociale-woningbestand uit te breiden door de oprichting van sociale-woningbureaus, in samenwerking met de gemeentelijke overheden, de openbare vastgoedmaatschappijen, het Woningfonds en de erkende verenigingen.

Een ander lid wijst erop dat de huidige daling van de kosten het kopen van een woning voordeliger maakt dan het huren. Kopen is vaak moeilijk omdat de kandidaat niet over voldoende spaargeld beschikt. Men moet zich dus beraden over bijkomende leningen, bij de overheid en tegen gunstarief (aanvullende lening van de voormalige provincie Brabant).

Een lid verwijst naar de mogelijkheid om de leningvoorwaarden van het Woningfonds te wijzigen en wenst dat de overheid nog meer het inkomstenverlies verzekert in geval van hypothecaire leningen. Deze maatregel, die weinig kost, is een nuttige steun bij het kopen van een woning.

Een lid oppert het idee om voormalige kantoorgebouwen die voor de promotoren weinig of niet aantrekkelijk zijn te verbouwen tot volksserviceflats, met collectief restaurant en sociale informatiesteunpunten en mogelijkheden tot sociale reïntegratie.

Un autre membre insiste sur la nécessaire amélioration de l'outil statistique régional.

IV. Avis à remettre à la commission des affaires sociales

La Commission du Logement et de la Rénovation urbaine:

- Ayant entendu les exposés de M. Luc Carton et Mme Marie-Laurence De Keersmaecker de la Fondation Travail - Université et de M. Daniel Lhost du Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté;
- Ayant procédé à un échange de vues suite à ces exposés et à une discussion en son sein;

1. a) RAPPELLE que la politique du logement dans ses aspects relatifs à la fiscalité immobilière et à la législation relative aux baux à loyer relève du niveau fédéral;

b) ESTIME que :

- toute modification de la fiscalité immobilière en vue d'en faire un instrument de régulation du marché immobilier doit se faire dans le cadre d'une réflexion globale sur cet objet;
- le souci d'une meilleure répartition de la fiscalité immobilière ne doit pas nuire à l'équilibre des finances régionales;

La réflexion globale en matière de fiscalité immobilière doit notamment porter sur:

- une péréquation cadastrale tendant notamment à réadapter les revenus cadastraux en vue d'une redistribution plus juste entre les différents quartiers de Bruxelles;
- la faisabilité de la déclaration à l'impôt des personnes physiques des revenus locatifs réels (nets);
- la réduction des droits d'enregistrement sur les transactions immobilières (par exemple, un taux de 6 % sur la première acquisition en faveur du propriétaire occupant) combinée avec une taxation des plus-values immobilières;

c) SOUHAITE une révision de la législation relative aux baux à loyer, en vue de la stabilisation du locataire;

Een ander lid zegt dat de gewestelijke statistieken dringend beter moeten worden.

IV. Advies dat wordt uitgebracht bij de commissie voor de sociale zaken

De Commissie voor de Huisvesting en Stadsvernieuwing:

- Gehoord hebbende de uiteenzettingen van de heer Luc Carton en mevrouw Marie-Laurence De Keersmaecker van de Stichting Travail-Université en van de heer Daniel Lhost van het Brussels Forum voor de strijd tegen de armoedé;
- gehouden hebbende een gedachtenwisseling na die uiteenzettingen en een bespreking onder haar leden,

1. a) HERINNERT ERAAN dat de aspecten "onroerend-goedbelasting" en "wetgeving op de huurovereenkomsten" van het huisvestingsbeleid federale bevoegdheden zijn;

b) IS VAN MENING dat :

- elke wijziging van de onroerend-goedbelasting, teneinde hiervan een middel tot regulering van de woningmarkt te maken, in het kader van een algemene bezinning over dat onderwerp aan bod moet komen;
- het ijveren voor een betere verdeling van de onroerend-goedbelasting het evenwicht van de gewestelijke financiën niet in gevaar mag brengen;

De algemene bezinning over de onroerend-goedbelasting moet betrekking hebben op :

- een kadastrale perekwatie, waarbij met name de kadastrale inkomens moeten worden aangepast met het oog op een billijkere herverdeling onder de verschillende wijken in Brussel;
- de uitvoerbaarheid van de aangifte van de nettohuurinkomsten in het kader van de aangifte van de personenbelasting;
- de verlaging van de registratierechten op de vastgoedtransacties (bijvoorbeeld een tarief van 6% op de eerste koop voor de eigenaar die het pand bewoont), gecombineerd met een belasting op de onroerende meerwaarden.

c) WENST een herziening van de wetgeving op de huurovereenkomsten om de huurder meer stabiliteit te bieden;

2. SUGGERE une augmentation du budget consacré aux investissements immobiliers en matière de logement social. Il convient d'être attentif aux coûts de construction et aux normes de qualité, de confort et de salubrité des logements sociaux.

La Commission est partagée quant au réajustement des revenus d'admission. Elle propose cependant d'améliorer la gestion des attributions et d'adopter des mesures d'encadrement préservant l'accès prioritaire des plus démunis;

3. EST FAVORABLE à un élargissement des conditions d'octroi des ADILS. Elle propose également la mise en place d'agences immobilières sociales (AIS) et locales (AIL) avec un octroi privilégié des ADILS dans le cadre de ces agences.

Il convient également d'examiner les possibilités de création d'un Fonds d'assistance à la constitution de la garantie locative et au paiement du premier loyer;

4. ESTIME NECESSAIRE d'améliorer l'outil statistique régional, particulièrement pour ce qui concerne le logement.

*
* *

Cet avis est adopté par 13 voix et 1 abstention.

Le membre qui s'est abstenu justifie son abstention par son regret que l'avis ne mentionne pas explicitement des réserves quant au renforcement du rôle du délégué social.

*
* *

Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.

Le Rapporteur;

Alain BULTOT

La Présidente;

Sylvie FOUCART

2. STELT een verhoging VOOR van de begroting voor investeringen in onroerende goederen in de sociale huisvesting. Men moet aandacht hebben voor de bouwkosten en de kwaliteits-, comfort- en gezondheidsnormen voor de sociale woningen.

Binnen de commissie zijn de meningen verdeeld over de aanpassing van de inkomensgrenzen om voor een woning in aanmerking te komen. Ze stelt echter voor het beheer van de toewijzing te verbeteren en begeleidende maatregelen te treffen om de kansarmen voorrang te blijven verlenen.

3. IS VOORSTANDER van het oprekken van de voorwaarden voor het toekennen van de VIHT's. Ze stelt eveneens voor sociale woningbureaus en lokale woningbureaus op te richten, die bij voorrang de VIHT's mogen toekennen.

Men moet ook de mogelijkheden onderzoeken van de oprichting van een fonds voor steun bij het verstrekken van de huurwaarborg en bij het betalen van de eerste huur.

4. ACHT HET NODIG de gewestelijke statistieken te verbeteren, in het bijzonder betreffende de huisvesting.

*
* *

Dit advies wordt aangenomen met 13 stemmen bij 1 onthouding.

Het lid dat zich heeft onthouden, verantwoordt dat door erop te wijzen dat er in het advies nergens expliciet voorbehoud wordt gemaakt wat de rol van de sociale afgevaardigde betreft.

*
* *

De rapporteur wordt vertrouwen geschonken voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur;

Alain BULTOT

De Voorzitter;

Sylvie FOUCART

Annexe 1

Profil des personnes rencontrées dans le cadre du projet «Exclus des soins» destinés aux SDF avec permanence socio-médicale tenue près des gares - données statistiques transmises par M. Daniel Lhost, représentant du Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté.

Les données statistiques suivantes sont issues du travail effectué dans le cadre du projet «Exclus des Soins» en collaboration avec Pharmaciens Sans Frontières et Médecins Sans Frontières.

Elles concernent 510 personnes pour l'année 1994-1995 (1).

1. Sexe

114 femmes, soit 22,4 %
396 hommes, soit 77,6 %

	92-93	93-94	94-95
Hommes	71 %	82 %	77,6 %
Femmes	29 %	18 %	22,4 %

2. Tranche d'âges

Age	Homme	Femme	%
0 à 10 ans	1	0	0,2 %
10 à 20 ans	27	14	8 %
20 à 30 ans	161	41	39,6 %
30 à 40 ans	120	28	29 %
40 à 50 ans	43	18	11,9 %
50 à 60 ans	22	10	6,2 %
60 à 70 ans	7	1	1,5 %
70 ans et +	5	2	1,3 %

Pas d'info pour 2,3 % (± 10 personnes).

Age	93-94	94-95
0-20 ans	1,4 %	8,2 %
20-30 ans	41,4 %	39,6 %
30-40 ans	29,5 %	29 %
40-50 ans	17,5 %	11,9 %
50-60 ans	5,8 %	6,2 %
60-70 ans	2,7 %	1,5 %
70 ans et +	1,2 %	1,3 %

Bijlage 1

Profiel van de personen die hulp zoeken in het kader van het project «uitgesloten van de gezondheidszorg», bestemd voor de daklozen, met een medisch-sociale hulppost nabij de stations - Statistische gegevens verstrekt door de heer Daniel Lhost, vertegenwoordiger van het Brussels Forum voor de armoedebestrijding.

De volgende statistische gegevens zijn het resultaat van de werkzaamheden in het kader van het project «uitgesloten van de gezondheidszorg», in samenwerking met Apothekers Zonder Grenzen en Artsen Zonder Grenzen.

Ze hebben betrekking op 510 personen voor 1994-1995 (1).

1. Geslacht

114 vrouwen, d.w.z. 22,4 %
396 mannen, d.w.z. 77,6 %

	92-93	93-94	94-95
Mannen	71 %	82 %	77,6 %
Vrouwen	29 %	18 %	22,4 %

2. Leeftijdscategorieën

Leeftijd	Man	Vrouw	%
0 tot 10 jaar	1	0	0,2 %
10 tot 20 jaar	27	14	8 %
20 tot 30 jaar	161	41	39,6 %
30 tot 40 jaar	120	28	29 %
40 tot 50 jaar	43	18	11,9 %
50 tot 60 jaar	22	10	6,2 %
60 tot 70 jaar	7	1	1,5 %
70 jaar en ouder	5	2	1,3 %

Geen info voor 2,3 % (± 10 personen).

Leeftijd	93-94	94-95
0-20 jaar	1,4 %	8,2 %
20-30 jaar	41,4 %	39,6 %
30-40 jaar	29,5 %	29 %
40-50 jaar	17,5 %	11,9 %
50-60 jaar	5,8 %	6,2 %
60-70 jaar	2,7 %	1,5 %
70 jaar en ouder	1,2 %	1,3 %

(1) En 1992-1993 il y a eu 237 dossiers ouverts et en 1993-1994, 515.

(1) In 1992-1993 zijn 237 dossiers geopend; in 1993-1994, 515.

3. Etat civil

Marié	98	20 %
Célibataire	335	67,4 %
Divorcé	26	5,6 %
Séparé	20	4,5 %
Veuf	5	0,9 %

Pas d'info pour 1,6 %.

	92-93	93-94	94-95
Marié	11 %	19 %	20 %
Célibataire	52 %	62 %	67,4 %
Divorcé/ séparé		17 %	10,1 %
Veuf		1,5 %	0,9 %

4. Composition de ménage

- 377 personnes vivent seules
- 28 personnes vivent avec des enfants à charge (essentiellement des femmes)
- 20 personnes vivent avec des parents
- 24 personnes (sur les 98 mariés) vivent maritalement
- 20 personnes cohabitent
- Pas d'info pour 41 personnes

5. Situation administrative des non-Belges (404 sur 510)

Carte d'identité	54	13,3 %
Passeport	92	22,7 %
Sans papiers	44	8,6 %
Annexe 13/15/26/26bis	190	47 %
Divers (attestation-récipissé-etc.)	9	1,7 %

Pas d'info pour 6,7 %.

	93-94	94-94
Demandeurs asile politique	67 %	47 %
Clandestins	28 %	44,6 %

6. Origine des revenus

Sans revenus	313	61,3 %
Travail en noir	66	12,9 %
Minimex CPAS	46	9 %
Chômage	15	2,9 %
Pension	7	1,3 %
Mutuelle	7	1,3 %
Allocations diverses	11	2,1 %

Pas d'info pour 9,2 %.

3. Burgerlijke stand

Gehuwd	98	20 %
Vrijgezel	335	67,4 %
Uit echt gescheiden	26	5,6 %
Gescheiden	20	4,5 %
Weduwe	5	0,9 %

Geen info voor 1,6 %.

	92-93	93-94	94-95
Gehuwd	11 %	19 %	20 %
Vrijgezel	52 %	62 %	67,4 %
Uit echt gescheiden/ gescheiden		17 %	10,1 %
Weduwe		1,5 %	0,9 %

4. Samenstelling van het gezin

- 377 personen wonen alleen
- 28 personen wonen met kinderen ten laste (in hoofdzaak vrouwen)
- 20 personen wonen met ouders
- 24 personen (op de 28 gehuwden) leven als echtgenoten
- 20 personen wonen samen
- Geen info voor 41 personen

5. Administratieve toestand van de niet-Belgen (404 op 510)

Identiteitskaart	54	13,3 %
Paspoort	92	22,7 %
Zonder papieren	44	8,6 %
Bijlage 13/15/26/26bis	190	47 %
Varia (attesten, ontvangbewijs)	9	1,7 %

Geen info voor 6,7 %.

	93-94	94-94
Politiek asielvragers	67 %	47 %
Illegalen	28 %	44,6 %

6. Bron van inkomsten

Zonder inkomsten	313	61,3 %
Zwartwerk	66	12,9 %
Bestaansminimum OCMW	46	9 %
Werklozensteun	15	2,9 %
Pensioen	7	1,3 %
Ziekenfonds	7	1,3 %
Diverse uitkeringen	11	2,1 %

Geen info voor 9,2 %.

	92-93	93-94	94-95
Sans revenu	57 %	66 %	74,2 %
CPAS	11 %	10 %	9 %
Alloc. diverses	25 %	13,5 %	8,9 %

7. Couverture sociale

Mutuelle	59	11,5 %
Mutuelle non en ordre	28	5,4 %
Pas de mutuelle	387	75,8 %
Divers (carte médicale, stage, etc.)	3	0,5 %

Pas d'info pour 6,8 %.

	92-93	93-94	94-95
Mutuelle	16 %	19 %	11,5 %
Mutuelle non en ordre	40 %	9 %	5,4 %
Pas de mutuelle	43 %	72 %	75,8 %

8. Niveau d'études

Néant	27	5,2 %
Primaires	69	13,5 %
Sec. inf.	20	3,9 %
Profess.	54	10,5 %
Techniques	12	2,3 %
Humanités	183	35,8 %
Supérieures (non universitaire)	45	8,8 %
Universitaire	28	5,7 %

Pas d'info pour 14,3 %.

	92-93	93-94	94-95
Néant	—	2 %	5,2 %
Primaires	45 %	18 %	13,5 %
Sec. inf./Profes./Techn.	33 %	55 %	16,7 %
Humanités	8 %	13 %	35,8 %
Sup. non univers.	4 %	7 %	8,8 %
Universitaire	—	7 %	5,7 %

9. Statut professionnel

Ouvriers	244	47,8 %
Employés	61	11,9 %
Indépendants	25	4,8 %
Handicapés	2	0,3 %
Sans expérience	56	10,9 %
Sans réponse	124	24,2 %

	92-93	93-94	94-95
Zonder inkomen	57 %	66 %	74,2 %
OCMW	11 %	10 %	9 %
Diverse uitkering.	25 %	13,5 %	8,9 %

7. Sociale dekking

Ziekenfonds	59	11,5 %
Ziekenfonds niet in orde	28	5,4 %
Geen ziekenfonds	387	75,8 %
Diverse (medische kaart, stage)	3	0,5 %

Geen info voor 6,8 %.

	92-93	93-94	94-95
Ziekenfonds	16 %	19 %	11,5 %
Ziekenfonds niet in orde	40 %	9 %	5,4 %
Geen ziekenfonds	43 %	72 %	75,8 %

8. Studieniveaus

Geen	27	5,2 %
Lagere school	69	13,5 %
Lager secundair	20	3,9 %
Beroepsonderwijs	54	10,5 %
Technisch onderwijs	12	2,3 %
Humaniora	183	35,8 %
Hoger (niet-universitair)	45	8,8 %
Universitair	28	5,7 %

Geen info voor 14,3 %.

	92-93	93-94	94-95
Geen	—	2 %	5,2 %
Lagere school	45 %	18 %	13,5 %
Lager sec./Beroepsonderwijs	33 %	55 %	16,7 %
Techn. onderw.	33 %	55 %	16,7 %
Humaniora	8 %	13 %	35,8 %
Hoger (niet-univ.)	4 %	7 %	8,8 %
Universitair	—	7 %	5,7 %

9. Beroepsstatuut

Arbeider	244	47,8 %
Bediende	61	11,9 %
Zelfstandige	25	4,8 %
Gehandicapte	2	0,3 %
Zonder ervaring	56	10,9 %
Zonder antwoord	124	24,2 %

	93-94	94-95
Ouvriers	54 %	47,8 %
Employés	16 %	11,9 %
Indépendants	5 %	4,9 %
Handicapés	1 %	0,3 %
Sans réponse	22 %	24,2 %

10. Nationalité

106 sont belges dont 19 femmes et 87 hommes (19,1 %)
Populations étrangères : 54 nationalités différentes sont répertoriées.

Nationalité	Homme	Femme
Albanaise	4	1
Algérienne	2	—
Allemande	—	2
Angolaise	4	8
Bolivienne	—	1
Bosniaque	2	—
Brésilienne	1	—
Bulgare	5	2
Camerounaise	6	2
Canadienne	—	1
Chilienne	1	—
Colombienne	1	2
Equatorienne	—	2
Espagnole	2	—
Ethiopienne	1	—
Française	8	4
Ghanéenne	1	—
Guinéenne	31	2
Indienne	2	—
Iranienne	2	—
Irlande du Nord	1	—
Italienne	1	—
Ivoirienne	2	—
Kosovo	2	1
Libanaise	2	—
Libérienne	7	—
Macédonienne	1	—
Mauritanienne	4	—
Marocaine	14	1
Moldavienne	1	—
Nigérienne	29	2
Pakistanaise	2	1
Polonaise	32	7
Portugaise	1	1
Roumaine	75	15
Russe	5	1
Rwandaise	—	1
Sénégalaise	2	1
Serbe	1	—
Sierra Leone	2	—
Slovaque	1	—
Soudanaise	5	—
Sud-Africaine	2	2

	93-94	94-95
Arbeider	54 %	47,8 %
Bediende	16 %	11,9 %
Zelfstandige	5 %	4,9 %
Gehandicapte	1 %	0,3 %
Zonder antwoord	22 %	24,2 %

10. Nationaliteit

106 zijn Belg onder wie 19 vrouwen en 87 mannen (19,1%)
Bevolkingsgroepen van buitenlandse oorsprong: 54 verschillende nationaliteiten zijn vastgesteld.

Nationaliteit	Mannen	Vrouwen
Albanese	4	1
Algerijnse	2	—
Duitse	—	2
Angolese	4	8
Boliviaanse	—	1
Bosnische	2	—
Braziliaanse	1	—
Bulgaarse	5	2
Cameroense	6	2
Canadese	—	1
Chileense	1	—
Colombiaanse	1	2
Equatoriaanse	—	2
Spaanse	2	—
Ethiopische	1	—
Franse	8	4
Ganese	1	—
Guinese	31	2
Indische	2	—
Iraanse	2	—
Noordierse	1	—
Italiaanse	1	—
Ivorianaanse	2	—
Kosovo	2	1
Libanese	2	—
Liberianaanse	7	—
Macedoonse	1	—
Mauretaanse	4	—
Marokkaanse	14	1
Moldavische	1	—
Nigeriaanse	29	2
Pakistaanse	2	1
Poolse	32	7
Portugese	1	1
Roemeense	75	15
Russische	5	1
Ruandese	—	1
Senegalese	2	1
Servische	1	—
Sierra Leone	2	—
Slavische	1	—
Soudanese	5	—
Zuidafrikaanse	2	2

Suisse	1	-
Syrienne	1	1
Tchadienne	1	-
Tchèque	1	-
Togolaise	7	2
Tunisienne	3	-
Turque	2	-
Ukrainienne	2	-
Yougoslave	4	2
Zaïroise	20	30
Hongroise	-	1

Ce qui donne par continent :

Union européenne	127	24,9 %
Europe de l'Est	166	32,5 %
Afrique du Nord	21	4,1 %
Afrique centrale (noire)	166	32,5 %
Afrique du Sud	4	0,7 %
Amérique du Nord	1	0,1 %
Amérique du Sud	10	1,9 %
Asie - Arabie	13	2,5 %

	92-93	93-94	94-95
Union européenne	13 %	8 %	24,9 %
Europe de l'Est	7 %	21 %	32,5 %
Afrique du Nord	5 %	7 %	4,1 %
Afrique noire	-	27 %	32,5 %
Autres	4 %	5 %	5,2 %

11. Conditions d'habitation

180 personnes déclarent payer un loyer avec un domiciliation à la maison communale (35,2 %).

330 SDF (64,3 %) dont 53 belges (16 %).

136 se déclarent complètement SDF (gares-rues-squatt) (41,2 %)

137 vivent chez des amis (ou des parents) dont ils donnent l'adresse (41,5 %)

36 ont une adresse de référence (asile, petit château, etc.) (10,9 %)

	92-93	93-94	94-95
Domicile	36 %	42,5 %	35,2 %
Adres. résidence	3 %	11 %	26,6 %
SDF	59 %	38 %	26,8 %
Maison d'accueil	2,5 %	7 %	10,9 %

Pas d'info pour 0,5 %.

Zwitserse	1	-
Syrische	1	1
Tsjaadse	1	-
Tsjechische	1	-
Togolese	7	2
Tunesische	3	-
Turkse	2	-
Oekraïense	2	-
Joegoslavische	4	2
Zaïrese	20	30
Hongaarse	-	1

Per continent is dat :

Europese Unie	127	24,9 %
Oost-Europa	166	32,5 %
Noord-Afrika	21	4,1 %
Centraal-Afrika (zwart)	166	32,5 %
Zuid-Afrika	4	0,7 %
Noord-Amerika	1	0,1 %
Zuid-Amerika	10	1,9 %
Azië - Arabië	13	2,5 %

	92-93	93-94	94-95
Europese Unie	13 %	8 %	24,9 %
Oost-Europa	7 %	21 %	32,5 %
Noord-Afrika	5 %	7 %	4,1 %
Centraal-Afrika (zwart)	-	27 %	32,5 %
Andere	4 %	5 %	5,2 %

11. Leefomstandigheden

180 personen verklaren een huur te betalen met een domiciliëring op het gemeentehuis

330 daklozen (64,3 %) onder wie 53 Belgen (16 %).

136 verklaren volledig dakloos te zijn (station/straat/kraakpand) (41,2 %)

137 wonen bij vrienden (of ouders) wier adres ze opgeven (41,5 %)

36 hebben een verwijzadres (asiel, Klein Kasteeltje) (10,9 %)

	92-93	93-94	94-95
Domicilie	36 %	42,5 %	35,2 %
Verblijfadres	3 %	11 %	26,6 %
Daklozen	59 %	38 %	26,8 %
Opvangcentrum	2,5 %	7 %	10,9 %

Geen info voor 0,5 %.

Pour les non-Belges sans domicile fixe, ils le sont quand ils consultent le bus depuis:

1 mois	7	11 mois	5
2 mois	3	1 an	16
3 mois	5	1 an 1/2	17
4 mois	20	2 ans	8
5 mois	14	2 ans 1/2	10
6 mois	18	3 ans	2
7 mois	15	4 ans	4
8 mois	16	5 ans	1
9 mois	9	10 ans et +	6
10 mois	6		

12. Communes d'origine (des demandes de consultations)

1000 Bxl	109	21,3 %
1210 Bxl	14	2,7 %
1020 Laeken	8	1,5 %
1030 Schaerbeek	63	12,3 %
1040 Etterbeek	17	3,3 %
1050 Ixelles	30	5,8 %
1060 St-Gilles	24	4,7 %
1070 Anderlecht	11	2,1 %
1080 Molenbeek	42	8,2 %
1090 Jette	8	1,5 %
1140 Evere	2	0,3 %
1190 Forest	5	0,9 %
1160 Auderghem	3	0,5 %
1180 Uccle	4	0,7 %

Communes flamandes de la périphérie (Vilvoorde, Zellik, Grimbergen,...) : 6
 Flandre : 7
 Communes wallonnes de la périphérie (Ottignies) : 2
 Wallonie : 2

	93-94	94-95
1000 Bruxelles	16 %	21,3 %
1030	9 %	12,3 %
1080	6 %	8,2 %
Autres communes bruxelloises	20 %	24 %
Autres	4,2 %	3,7 %

13. Loyers

Jusqu'à 5.000	13
De 6.000 à 6.999	15
De 7.000 à 7.999	25
De 8.000 à 9.999	36
De 10.000 à 14.999	47
De 15.000 et plus	9

Garni, meublé:
 loyer allant de 1.300 + ccharges à 12.000 BEF + charges

Duur van dakloosheid van de niet-Belgen wanneer ze bus consulteren:

1 maand	7	11 maanden	5
2 maanden	3	1 jaar	16
3 maanden	5	1 jaar 1/2	17
4 maanden	20	2 jaar	8
5 maanden	14	2 jaar 1/2	10
6 maanden	18	3 jaar	2
7 maanden	15	4 jaar	4
8 maanden	16	5 jaar	1
9 maanden	9	10 jaar en langer	6
10 maanden	6		

12. Gemeente van herkomst (van de hulpzoekenden)

1000 Brussel	109	21,3 %
1210 Brussel	14	2,7 %
1020 Laken	8	1,5 %
1030 Schaerbeek	63	12,3 %
1040 Etterbeek	17	3,3 %
1050 Elsene	30	5,8 %
1060 St-Gilles	24	4,7 %
1070 Anderlecht	11	2,1 %
1080 Molenbeek	42	8,2 %
1090 Jette	8	1,5 %
1140 Evere	2	0,3 %
1190 Vorst	5	0,9 %
1160 Ouderghem	3	0,5 %
1180 Ukkel	4	0,7 %

Vlaamse gemeenten rond Brussel (Vilvoorde, Zellik, Grimbergen,...) : 6
 Vlaanderen : 7
 Franstalige gemeenten rond Brussel (Ottignies) : 2
 Wallonië : 2

	93-94	94-95
1000 Brussel	16 %	21,3 %
1030	9 %	12,3 %
1080	6 %	8,2 %
Andere Brusselse gemeenten	20 %	24 %
Andere	4,2 %	3,7 %

13. Huurprijzen

Tot 5.000	13
Van 6.000 tot 6.999	15
Van 7.000 tot 7.999	25
Van 8.000 tot 9.999	36
Van 10.000 tot 14.999	47
Van 15.000 en meer	9

Gemeubileerd :
 huur van 1.300 + lasten tot 12.000 fr. + kosten

Appartement à partir de 2 pièces
loyer allant de 8.000 + charges à 16.000 BEF + charges

Appartement loué en commun
de 2.000 à 12.000 BEF

Asile
de 5.000 (Château de la Solitude) à 18.000 BEF (Home)

14. Endettement

27 personnes déclarent un endettement

10 pour retards de paiement de loyer de 25.000 à 100.000 BEF allant de 3 mois et + comme retard

3 pour dettes vis-à-vis de banque allant de 14.000 à 150.000 BEF

Gaz/élec. de 32.000 à 160.000 BEF

Frais médicaux de 20.000 à 200.000 BEF

Divers : pension alimentaire, tél., stib, justice
de 4.600 à 100.000 BEF

15. Consultations socio-médicale

1.468 personnes se sont présentées à la permanence socio-médicale mobile pour la période de janvier 95 à fin août 95.
820 personnes se sont présentées à la Gare du Nord
648 personnes se sont présentées à la Gare Centrale

16. Consultations familiales

44 familles consultent la permanence dont 7 mineurs, le plus jeune de nos consultants est un garçon de 10 ans et la plus jeune est une écolière de 12 ans. Le plus âgé est un Zaïrois de 78 ans. La plus âgée est une Belge également de 78 ans.

Appartement met 2 of meer kamers
huur van 8.000 + lasten tot 16.000 fr. + lasten

Gemeenschappelijk gehuurd appartement
van 2.000 tot 12.000 fr.

Asiel
van 5.000 (Châteaau de la Solitude) tot 18.000 fr. (Home)

14. Schuld

27 personen verklaren schulden te hebben

10 wegens onbetaalde huur van 25.000 tot 100.000 fr. voor 3 maanden en meer onbetaalde huur

3 wegens schulden bij de bank van 14.000 tot 150.000 fr.

Gas/elek. van 32.000 tot 160.000 fr.

Medische kosten van 20.000 tot 200.000 fr.

Diverse : alimentatie, tel., MIVB, gerecht
van 4.600 tot 100.000 fr.

15. Medisch-sociale consultatie

1.468 personen hebben de mobiele medisch-sociale hulppost geconsulteerd tussen januari 95 en augustus 95
820 personen hebben zich in het Noordstation aangeboden
648 personen hebben zich in het Centraal Station aangeboden

16. Gezinsconsultatie

44 gezinnen consulteren de hulppost, waarvan 7 minderjarigen; de jongste is een jongen van 10 jaar; de oudste een leerlinge van 12 jaar. De oudste man is een Zaïrees van 78 jaar. De oudste vrouw is een Belgische van 78 jaar.

ANNEXE II

**VOLET “SANTÉ”
DU RAPPORT
SUR L’ÉTAT DE LA PAUVRETE**

**AVIS A REMETTRE A
LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES
DE L’ASSEMBLEE REUNIE**

RAPPORT

présenté au nom de la Commission
de la Santé

par Mme Andrée GUILLAUME-VANDERROOST (F)

Ont participé aux travaux de la Commission:

1. Membres effectifs: Mme Corinne De Permentier, M. Michel Hecq, Mmes Isabelle Molenberg, Martine Payfa, Caroline Persoons, Françoise Schepmans, Marie-Laure Stengers, M. Willy Decourty, Mmes Ghislaine Dupuis, Andrée Guillaume-Vanderroost, MM. Denis Grimberghs, Paul Galand, Robert Garcia.

2. Membres suppléants: Mme Françoise Dupuis, MM. Mohamed Daïf, Mahfoudh Romdhani, Mme Béatrice Fraiteur, M. Alain Adriaens.

3. Autres membres: MM. Thierry de Looz-Corswarem, Emile Eloy, Juan Lemmens, Georges Matagne.

BIJLAGE II

**LUIK “GEZONDHEID”
VAN HET VERSLAG OVER
DE STAAT VAN DE ARMOEDE**

**ADVIES VOOR TE LEGGEN
AAN DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE ZAKEN
VAN DE VERENIGDE VERGADERING**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor de Gezondheid

door mevr. Andrée GUILLAUME-VANDERROOST (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden: mevr. Corinne De Permentier, de heer Michel Hecq, mevr. Isabelle Molenberg, mevr. Martine Payfa, mevr. Caroline Persoons, mevr. Françoise Schepmans, mevr. Marie-Laure Stengers, de heer Willy Decourty, mevr. Ghislaine Dupuis, mevr. Andrée Guillaume-Vanderroost, de heren Denis Grimberghs, Paul Galand, Robert Garcia.

2. Plaatsvervangende leden: mevr. Françoise Dupuis, de heren Mohamed Daïf, Mahfoudh Romdhani, mevr. Béatrice Fraiteur, de heer Alain Adriaens.

3. Andere leden: de heren Thierry de Looz-Corswarem, Emile Eloy, Juan Lemmens, Georges Matagne.

I. Exposés de M. Pierre-Martin Neirinck et de M. Georges Rémon en qualité d'experts

M. Pierre-Martin Neirinck signale que son intervention se basera d'abord sur le rapport général sur l'état de la pauvreté de la Fondation Roi Baudouin (il s'est occupé de la partie consacrée à la Flandre) puis sur la recherche qu'il a menée sur les CPAS dans les zones à problèmes bruxelloises.

Le rapport de la Fondation Roi Baudouin a été remis fin de l'année dernière au ministre de l'Intégration sociale. Il ressort de ce rapport que les soins de santé ne sont pas directement accessibles aux plus démunis qui courent également le risque de mourir plus jeunes.

On constate que le nombre de personnes qui retardent une visite chez le médecin ou se contentent d'une consultation par téléphone augmente. Ils finissent donc par devoir être hospitalisés parce qu'ils ont attendu trop longtemps pour se faire soigner.

On constate également que le traitement n'est pas suivi en raison du coût des médicaments.

Les raisons pour lesquelles les personnes défavorisées ont plus de problèmes de santé sont évidentes : mauvaise qualité de logement, manque d'hygiène, mauvaise alimentation, stress permanent, travail dur quand ils ont un travail etc.

En ce qui concerne plus particulièrement la Région bruxelloise, la recherche sur les CPAS s'est attachée aux CPAS des zones à problèmes bruxelloises à savoir: Saint-Josse-ten-Noode, Bruxelles-ville, Saint-Gilles, Ixelles, Etterbeek, Molenbeek-Saint-Jean, Schaerbeek, Anderlecht, Forest et Koekelberg. Il y a des caractéristiques communes à tous ces CPAS: l'évolution au sein de la clientèle des CPAS à laquelle s'ajoutent les problèmes de fonctionnement du CPAS.

Evolution de la clientèle des CPAS

On assiste à un rajeunissement de la clientèle. A Bruxelles, un minimexé sur quatre a moins de 25 ans.

Les femmes seules avec enfants sont en augmentation en raison des séparations des couples.

Bruxelles compte aussi plus que les autres grandes villes un grand nombre de réfugiés et demandeurs d'asile ainsi que de sans-abri.

Il y a aussi les aspects qualitatifs. Les problèmes auxquels les CPAS sont confrontés sont toujours plus complexes. On parle d'une marginalisation générale au niveau des soins de santé, des assuétudes et de la consommation de drogue et

I. Uiteenzetting van de heer Pierre-Martin Neirinck en de heer Georges Rémon, deskundigen

De heer Neirinck zegt dat zijn betoog ten eerste zal stoelen op het algemeen verslag over de staat van de armoede, dat door de Koning Boudewijnstichting is opgesteld (hijzelf zorgde voor het gedeelte betreffende Vlaanderen) en vervolgens op het onderzoek dat hij heeft uitgevoerd betreffende de OCMW's in de Brusselse probleemzones.

Het rapport van de Koning Boudewijnstichting werd op het einde van het vorige jaar aan de minister voor Sociale Integratie bezorgd. Uit dat rapport blijkt dat de gezondheidszorg niet rechtstreeks toegankelijk is voor de kansarmen, die tevens het risico lopen op jongere leeftijd te sterven.

Men stelt vast dat almaar meer personen een bezoek aan de arts uitstellen of die alleen telefonisch consulteren. Uiteindelijk belanden ze in het ziekenhuis omdat ze te lang gewacht hebben om zich te laten verzorgen.

Men stelt ook vast dat de behandeling niet wordt gevolgd omdat de geneesmiddelen te duur zijn.

De redenen waarom de kansarmen meer gezondheidsproblemen hebben, liggen voor de hand: slechte huisvesting, gebrekkige hygiëne, slechte voeding, permanente stress, zwaar werk (als ze al werk hebben), enz.

Voor het Brussels Gewest werden de OCMW's van probleemzones onderzocht: Sint-Joost-ten-Node, Brussel-Stad, Sint-Gillis, Elsene, Etterbeek, Sint-Jans-Molenbeek, Schaerbeek, Anderlecht, Vorst en Koekelberg. Al die OCMW's hebben gemeenschappelijke kenmerken: de gewijzigde cliënteel die een beroep doet op het OCMW en de werking zelf van het OCMW, die problematisch is.

Evolutie van de cliënten van de OCMW's

De cliënteel wordt almaar jonger. In Brussel is één bestaansminimumtrekker op vier jonger dan 25.

Het aantal alleenstaande vrouwen met kinderen neemt toe omdat almaar meer koppels uiteengaan.

Brussel heeft ook, meer dan de andere grote steden, een groot aantal vluchtelingen, asielzoekers en daklozen.

Dan zijn er ook de kwalitatieve aspecten. De OCMW's worden met almaar complexere problemen geconfronteerd. Er is sprake van een algemene marginalisering op het vlak van de gezondheidszorg, van de verslaving, van het drugge-

d'une augmentation des demandes d'aide. Tous ces facteurs ont une influence sur la politique que les CPAS essaient de mener.

Il n'y a pas assez de moyens, ce qui a des conséquences sur les infrastructures et l'accueil des clients. Les travailleurs sociaux sont trop peu nombreux et souvent trop jeunes et inexpérimentés par rapport à l'ampleur de leur tâche. Ils doivent donc se contenter de gérer les situations urgentes et ne peuvent pas mener de politique de prévention.

Le manque de coordination entre les nombreuses organisations présentes dans toutes ces communes est également frappant pour Bruxelles. Parfois aussi, les mandataires politiques et le chef du service social ne partagent pas la même vision politique.

Les initiatives en matière de soins de santé consistent dans plusieurs CPAS (Bruxelles-ville, Saint-Josse, Anderlecht et Koekelberg) à assurer la gestion ou la cogestion d'un hôpital, d'une polyclinique ou d'un dispensaire. A côté de cela, Saint-Gilles, Molenbeek, Anderlecht, Ixelles et Etterbeek ont mis sur pied des initiatives spécifiques avec ou sans la collaboration d'autres partenaires. Les CPAS de Molenbeek et de Forest disposaient auparavant d'une initiative autonome dans ce domaine. A Forest, elle a été supprimée pour des raisons d'infrastructure (manque de place). Molenbeek voudrait aller plus loin et aimerait avoir son propre "médecin-conseil". Celui-ci serait responsable de l'information et de la formation dans le domaine de la santé et devrait donner un nouvel élan à la médecine sociale. Le CPAS de Forest regrette également qu'on mène si peu d'actions au niveau de la santé publique.

Deux CPAS sont engagés dans un projet touchant à la santé (Bruxelles-ville, Molenbeek). Quatre autres CPAS trouvent qu'il faudrait lancer un projet dans ce domaine. On pense surtout à l'information et à l'éducation à la santé. Plusieurs interlocuteurs font remarquer que chez beaucoup de clients on constate une surconsommation médicale (mais aussi une sous-consommation), ce qui occasionne beaucoup de dépenses pour les CPAS (parce que souvent ces gens ne sont par exemple pas en ordre de mutuelle). Il n'y a aucune politique préventive. Investir dans un projet d'information et d'éducation à la santé engendrerait plutôt des économies que des dépenses supplémentaires.

M. Georges Rémyon explique qu'il divisera son exposé en trois parties:

- un bref diagnostic suite à une enquête qu'il a effectuée auprès de plusieurs services, organisations et personnes;
- les hypothèses de travail,
- quelques conclusions en vue d'un prochain rapport.

bruik en er is sprake van een toename van het aantal hulpzoekenden. Al die factoren hebben een invloed op het beleid dat de OCMW's trachten te voeren.

Er zijn niet genoeg middelen, wat gevolgen heeft voor de infrastructuur en de opvang van de cliënten. De maatschappelijk werkers zijn te gering in aantal, vaak te jong en te onervaren, gelet op de omvang van hun opdracht. Ze moeten zich beperken tot de dringende problemen en kunnen dus niet aan preventie doen.

Het gebrek aan coördinatie tussen de talrijke organisaties in al die gemeenten is tevens frappant voor Brussel, en soms houden de politieke mandatarissen en het hoofd van de sociale dienst er niet dezelfde beleidsvisie op na.

De initiatieven op het vlak van de gezondheidszorg bestaan voor een aantal OCMW's (Brussel-Stad, Sint-Joosten-Node, Anderlecht en Koekelberg) in het beheren of mede-beheren van een ziekenhuis, polikliniek of dispensarium. Daarnaast hebben Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht, Elsene en Etterbeek specifieke projecten opgezet, al dan niet in samenwerking met andere partners. De OCMW's van Sint-Jans-Molenbeek en Vorst hadden vroeger een autonoom project op dit vlak. Te Vorst werd dat om infrastructurele redenen afgebouwd (plaatsgebrek). Sint-Jans-Molenbeek zou een stap verder willen gaan en wenst een eigen "medische adviseur", die zou moeten instaan voor gezondheidsvoorlichting en -opvoeding en die de sociale geneeskunde nieuwe impulsen zou moeten geven. Ook het OCMW van Vorst betreurt het gebrek aan initiatieven op het vlak van de volksgezondheid.

Twee OCMW's nemen deel aan een project rond "gezondheid", te weten Brussel-Stad en Sint-Jans-Molenbeek. Vier andere OCMW's vinden dat er ter zake een project zou moeten worden opgezet, waarbij vooral wordt gedacht aan gezondheidsvoorlichting en -opvoeding. Een aantal respondenten merkt op dat er bij veel cliënten duidelijk sprake is van overconsumptie maar ook van onderconsumptie op medisch vlak, wat het OCMW op hoge kosten jaagt (omdat die personen bijvoorbeeld niet in orde zijn met het ziekenfonds). Er is geen sprake van preventief beleid. Investeren in een project rond GVO zou derhalve eerder kostenbesparend dan verlieslatend zijn.

De heer Georges Rémyon zegt dat zijn uiteenzetting uit drie delen bestaat:

- een korte diagnose na een onderzoek dat hij heeft uitgevoerd bij verschillende diensten, organisaties en personen ;
- de werkhypothesen ;
- enkele besluiten met het oog op een volgend rapport.

1. Bref diagnostic et questions posées

1.1. *L'accès à la santé des plus pauvres et des personnes "fragilisées"*

Les conditions de vie (environnement, logement, stress, conditions de travail, alimentation, insécurité) influencent énormément la santé. Les plus démunis sont plus exposés à certaines maladies. Toutefois, il y a lieu de faire la différence entre les maladies diagnostiquées parce que la personne se rend chez le médecin ou à l'hôpital et les maladies et les problèmes de santé réels mais qui ne sont pas connus.

Les problèmes de santé les plus fréquents sont les suivants:

- problèmes dermatologiques par manque de soins et d'hygiène;
- problèmes pulmonaires (asthme, emphyseme, tuberculose, pleurésie, bronchite dus aux conditions de vie);
- problèmes digestifs et intestinaux (en raison d'un système immunitaire déficient et la collecte d'aliments dans les poubelles);
- problèmes dentaires, de sommeil, de la vue;
- accidents (en raison de l'insalubrité du logement);
- problèmes de la toxicomanie;
- problèmes psychologiques et de santé mentale.

Ces gens courent en outre plus de risques de mort périnatale, de vieillissement prématuré du fait des conditions de vie et de problèmes de métabolisme qui se traduisent différemment chez l'homme et la femme (obésité).

Pour améliorer cette situation, il faut travailler en amont et en aval et mener une politique de prévention.

Il faut également insister sur le cercle infernal de la pauvreté. Une mauvaise santé peut avoir toute une série de conséquences sur les conditions de vie tout comme les conditions de vie peuvent avoir des répercussions sur la santé.

1.2. *L'accès des plus pauvres aux (premiers) soins*

Les personnes démunies s'adressent à une infrastructure médicale quand plus rien ne va, quand il y a un accident parce que la santé n'est pas leur première priorité.

Ces personnes s'adressent en premier lieu au service d'urgence, puis aux permanences de l'ONE et de Kind en Gezin,

1. Korte diagnose en gestelde vragen

1.1. *De toegang tot de gezondheid voor de kansarmen en de "kwetsbare" personen*

De levensomstandigheden (omgeving, huisvesting, stress, werkomstandigheden, voeding, onveiligheid) beïnvloeden de gezondheidstoestand enorm. De kansarmen staan meer bloot aan sommige ziekten. Men moet echter een onderscheid maken tussen de ziekten die zijn vastgesteld (omdat de persoon in kwestie zich tot een arts of tot een ziekenhuis gewend heeft) en de reële ziekten en de gezondheidsproblemen die men niet heeft kunnen vaststellen.

De meest voorkomende gezondheidsproblemen zijn:

- huidproblemen, te wijten aan gebrekkige verzorging en hygiëne;
- longproblemen (astma, emfyseem, toring, borstvliesontsteking, bronchitis, te wijten aan de levensomstandigheden);
- spijsverterings- en ingewandsproblemen (te wijten aan een verstoord afweersysteem en het feit dat men voedsel uit de vuilbakken haalt);
- tandproblemen, slaapproblemen, gezichtsproblemen;
- ongevallen (te wijten aan de ongezonde toestand van de woning);
- verslavingsproblemen;
- psychische problemen en problemen op het vlak van de geestelijke gezondheid.

Het perinatale sterftecijfer ligt hoger en de kansarmen lopen bovendien het risico voortijdig oud te zijn, te wijten aan hun levensomstandigheden en metabolismeproblemen, die zich verschillend uiten bij de man en de vrouw (obesitas).

Om die toestand te verbeteren moet men de oorzaken kennen en de gevolgen inschatten en aan preventie doen.

Men moet ook wijzen op de vicieuze cirkel der armoede. Een slechte gezondheid kan vele gevolgen hebben voor de levensomstandigheden, net zoals de levensomstandigheden de gezondheid kunnen beïnvloeden.

1.2. *De toegang voor de armsten tot de (eerstelijns) gezondheidszorg*

De kansarmen zoeken medische hulp wanneer het absoluut niet meer gaat, wanneer er een ongeval plaatsheeft. Gezondheid is immers niet hun grootste bekommernis.

Die personen richten zich in eerste instantie tot de spoed-gevallendienst, daarna tot de consultcentra van Kind en

au bus de Médecins sans frontières, aux maisons d'accueil et enfin au généraliste s'il est bien connu de la personne, s'il fait partie d'une organisation comme ATD-Quart-monde et s'il existe une relation de confiance.

Les freins et les facteurs qui rendent difficile l'accès aux soins médicaux sont:

- les freins culturels (étranger, instruction...);
- les freins psychologiques ou de type personnel (peur);
- les freins administratifs (pas en règle avec la mutuelle, le CPAS...);
- les freins financiers (budget serré).

La santé est la pointe de l'iceberg d'un ensemble de problèmes sociaux auxquels les travailleurs de la santé ne peuvent pas faire face.

Le suivi médical signifie aller acheter les médicaments, voir un spécialiste, revenir chez le médecin, prendre un médicament régulièrement, une aide à domicile et que la personne ait compris ce qu'on lui a dit.

2. Quelles pistes, quelles hypothèses et quels niveaux de travail?

2.1. Niveau 1: l'accès administratif et financier qui n'est pas de la compétence régionale (INAMI).

2.2. Niveau 2: l'accès "culturel" et la prévention

Par prévention, il faut entendre aller vers les personnes, les accompagner, consolider leurs points de repère, les informer de façon accessible. Prévention signifie aussi détection, coordination, visite chez les personnes, inspection médicale scolaire. Il s'agit d'un domaine très large.

2.3. Niveau 3: l'urgence

De nombreuses hospitalisations sont purement sociales. Il faut donc réfléchir à la manière de garantir l'accès à des soins en tenant compte de l'aspect social.

2.4. Vers une approche "intégrée" et de la "qualité de la vie"

Cette approche doit tenir compte de tous les facteurs: culture, éducation, formation, univers mental, expérience des

Gezin en het ONE, de bus van Artsen Zonder Grenzen, de opvangcentra en tenslotte de huisarts indien de hulpzoekende deze goed kent, indien hij deel uitmaakt van een organisatie ATD Vierde Wereld en indien hij als vertrouwensman wordt beschouwd.

De belemmeringen en de factoren die de toegang tot de gezondheidszorg bemoeilijken zijn:

- een culturele belemmering (vreemdeling, opleiding);
- psychologische of persoonlijke belemmeringen (angst);
- administratieve belemmeringen (niet in orde met het ziekenfonds, het OCMW);
- financiële belemmeringen (beperkt budget).

De gezondheid is het topje van de ijsberg van sociale problemen die de gezondheidswerkers niet kunnen oplossen.

Medische nazorg betekent geneesmiddelen kopen, een specialist raadplegen, opnieuw bij de geneesheer langsgaan, regelmatig een geneesmiddel nemen, thuiszorg. Bovendien moet de persoon in kwestie begrepen hebben wat men hem heeft gezegd.

2. Wat zijn de denksporen, de veronderstellingen en op welk vlak wordt gewerkt ?

2.1. Niveau 1: de administratieve en financiële toegang die geen bevoegdheid is van het Gewest (RIZIV).

2.2. Niveau 2: de "culturele" toegang en de preventie

Onder preventie dient te worden verstaan : naar de mensen toegaan, ze begeleiden, hun houvast versterken, ze op verstaanbare wijze voorlichten. Preventie betekent eveneens : opsporing, coördinatie, de mensen bezoeken, medisch schooltoezicht. Preventie is zeer ruim.

2.3. Niveau 3: de urgentie

Heel vaak worden mensen uitsluitend wegens sociale redenen in een ziekenhuis opgenomen. Bij het nadenken over de manier waarop men de toegang tot de gezondheidszorg kan waarborgen, dient dus rekening te worden gehouden met het sociaal aspect.

2.4. Naar een "geïntegreerde" aanpak en een benadering inzake de "kwaliteit van het leven"

Bij deze benadering moet rekening worden gehouden met alle factoren, zoals cultuur, opvoeding, vorming, gedach-

gens, conditions de vie (travail, stress), mode de vie (alimentation, TV allumée tout le temps, horaires insupportables), environnement (environnement urbain, air...), dualisation spatiale de la Région bruxelloise, situation matérielle et financière, situation familiale... qui accroissent le risque d'apparition de problèmes de santé. Si l'on ne mène pas une politique structurelle et de prévention, on n'arrivera jamais au bout du problème.

3. Et pour le prochain rapport?

Il faut poser un diagnostic concret et complet. Il faut savoir quels sont les problèmes de santé, chez qui, où et pourquoi? Il faut savoir quels sont les problèmes d'accès aux soins, chez qui, quand et pourquoi? Il faut savoir quels sont les problèmes de suivi médical, chez qui, en quoi, où et pourquoi? Il faut que les décideurs politiques sachent qui est touché, où sont les problèmes et quels sont les facteurs qui ont une influence et qui font qu'il n'y a pas d'accès automatique aux soins.

On pourrait dans l'avenir envisager trois angles d'approche:

- une enquête santé par interview qui dépasse les compétences régionales mais dont on pourrait peut-être renforcer le volet bruxellois pour aider les décideurs;
- l'enquête menée auprès des CPAS pourrait être élargie à la vie associative et à Médecins sans frontières avec un questionnaire très court et très simple (qu'observez-vous, comment expliquez-vous ce que vous observez, comment y répondez-vous dans le cadre de votre travail, comment évaluez-vous votre réponse, que proposez-vous?) pour dégager des pistes;
- une enquête auprès des gens démunis (proposition d'ATD et de RISO).

Ces trois enquêtes devraient permettre d'arriver à faire une synthèse claire autour d'idées "clé" concrètes qui permettraient de dégager une politique.

II. Discussion générale

Un commissaire estime que pour la suite des travaux de la commission, il sera en effet important de travailler sur le problème de l'accès aux soins de santé. Cette question avait déjà été soulevée dans la recommandation faite par la commission des Affaires sociales à l'issue de l'examen du premier rapport; apparemment, cette recommandation n'a guère été suivie d'effets.

tenwereld, mensenkennis, levensomstandigheden (werk, stress), levensstijl (voeding, televisietoestel dat de hele dag aanstaat, ondraaglijk werkrooster), leefmilieu (stedelijk leefmilieu, lucht, ...), ruimtelijke tweedeling van het Brussels Gewest, materiële en financiële situatie, gezinsomstandigheden, enzovoort, die het risico voor gezondheidsproblemen vergroten. Het probleem kan enkel worden opgelost indien een structureel preventiebeleid wordt gevoerd.

3. Wat met het volgende verslag?

Er moet een concrete en volledige diagnose worden gesteld. Men moet weten wat de gezondheidsproblemen zijn en bij wie, waar en waarom zij zich stellen. Men moet weten wat de problemen zijn inzake toegang tot de gezondheidszorg en bij wie, waar en waarom zij zich stellen. Men moet weten wat de problemen zijn inzake nazorg en bij wie, waar en waarom zij zich stellen. De beleidsvoerders moeten weten wie getroffen wordt, waar de problemen zijn en welke factoren een invloed hebben en een automatische toegang tot de gezondheidszorg in de weg staan.

In de toekomst kan een aanpak vanuit drie invalshoeken worden overwogen:

- een gezondheidsonderzoek door middel van vraaggesprekken, waarmee men de gewestelijke bevoegdheden te buiten gaat maar waarvan het Brussels gedeelte zou kunnen worden versterkt om de beleidsvoerders te helpen;
- het onderzoek bij de OCMW's zou kunnen worden uitgebreid tot het verenigingsleven en Artsen zonder grenzen met een zeer korte en eenvoudige vragenlijst (wat stelt u vast, hoe verklaart u dit, hoe pakt u dit aan in het kader van uw werk, hoe evalueert u die aanpak, wat stelt u voor?) om oplossingen te zoeken;
- een onderzoek bij de kansarmen (voorstel van ATD en van RISO).

Deze drie enquêtes zouden het moeten mogelijk maken tot een duidelijke synthese te komen rond concrete kerngedachten die de mogelijkheid zouden kunnen bieden een beleid tot stand te brengen.

II. Algemene bespreking

Een commissielid meent dat het voor het vervolg van de werkzaamheden van de commissie inderdaad van belang zal zijn aandacht te besteden aan het probleem van de toegang tot de gezondheidszorg. Deze kwestie werd reeds aan de orde gesteld in de aanbeveling die de commissie voor de Sociale Zaken na het onderzoek van het eerste verslag heeft geformuleerd maar waarmee blijkbaar weinig rekening is gehouden.

L'intervenant relève que pour l'essentiel, l'accès aux soins de santé est, dans ses aspects administratifs et financiers, une compétence fédérale – ce point a été soulevé par M. Rémion. Néanmoins, la Commission communautaire commune est compétente dès lors qu'il s'agit du travail de prévention à effectuer par les travailleurs sociaux, de l'accompagnement dans les démarches administratives pour faire valoir certains droits. L'article 60 § 5 de la loi organique des CPAS tel qu'il a été modifié par le ministre fédéral est clair à cet égard. En particulier, les CPAS ont l'obligation d'assurer leur clientèle auprès d'une mutuelle.

Il y aurait donc lieu de voir ce qu'il y a lieu de faire pour que l'accompagnement social et administratif permette l'exercice effectif de ce droit – hors l'hypothèse que la législation ne soit pas suffisamment appliquée.

Le commissaire relève encore que les charges en matière de santé augmentent dans le budget des CPAS. Le ministre Grijp y a d'ailleurs fait allusion lorsqu'il a formulé différentes propositions en commission des Affaires sociales. Mais ne confond-on pas ici les charges en matière de santé proprement dites (remboursement de frais exposés par des personnes aidées par le CPAS) et les coûts indirects qui résultent des structures hospitalières que certains CPAS sont amenés à gérer? Le commissaire a l'impression que c'est cette confusion qui explique certains écarts étonnants dans les tableaux repris aux pages 167 et 168 du rapport sur l'état de la pauvreté.

L'intervenant demande enfin que soit examinée la question du libre choix de l'accès aux soins. Il est important de sauvegarder ce libre choix alors que la clientèle connaît des difficultés d'accès. On dit parfois que les structures hospitalières privées refuseraient une clientèle marginalisée; mais les hôpitaux privés rétorquent qu'il leur est interdit de prendre cette clientèle en charge dans la mesure où ils n'ont pas accès au réquisitoire des CPAS. Existerait-il un monopole du pauvre pour les hôpitaux publics bruxellois?

M. Neirinck répond que dans le rapport général sur la pauvreté qu'a établi la Fondation Roi Baudouin, on constate que les modifications législatives n'empêchent apparemment pas l'accès aux infrastructures de soins de santé d'être bloqué aux plus démunis en raison de différences culturelles, d'absence d'informations et de barrières de types divers. Les travailleurs sociaux ne s'occupent pas d'inscrire la clientèle du CPAS auprès d'une mutuelle par manque de temps, parce qu'ils travaillent dans l'urgence, etc. C'est la raison pour laquelle la loi n'est probablement pas appliquée correctement dans certains domaines.

M. Rémion ajoute que dans la conférence interministérielle du gouvernement précédent, il a siégé dans le groupe qui s'occupait du secteur de l'assurance maladie-invalidité.

De spreker doet opmerken dat de administratieve en financiële aspecten van de toegang tot de gezondheidszorg in hoofdzaak een federale bevoegdheid zijn – dit punt werd door de heer Rémion naar voren gebracht. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is echter wel bevoegd wanneer het gaat over het preventiewerk van de maatschappelijk werkers en over de begeleiding bij de administratieve stappen die moeten worden gedaan om bepaalde rechten te doen gelden. Het door de federale minister gewijzigde artikel 60, § 5 van de organieke wet betreffende de OCMW's is in dit opzicht duidelijk. De OCMW's zijn verplicht voor hun cliënten een verzekering af te sluiten bij een ziekenfonds.

Er dient te worden nagegaan wat moet worden gedaan opdat de sociale en administratieve begeleiding het mogelijk zou maken dit recht daadwerkelijk uit te oefenen, ervan uitgaande dat de wetgeving voldoende wordt toegepast.

Het commissielid doet voorts opmerken dat de kosten inzake gezondheid in de begroting van de OCMW's stijgen. Minister Grijp heeft daar trouwens naar verwezen wanneer hij in de commissie voor de Sociale Zaken verschillende voorstellen heeft geformuleerd. Verwart men hier echter niet de echte kosten inzake gezondheid (terugbetaling van de kosten gemaakt door de personen die door het OCMW worden geholpen) en de indirecte kosten van sommige OCMW's voor het beheer van ziekenhuizen? Het commissielid heeft de indruk dat die verwarring bepaalde verbazingwekkende verschillen in de tabellen op bladzijde 167 en 168 van het verslag over de staat van armoede verklaart.

De spreker vraagt ten slotte dat het probleem van de vrije keuze met betrekking tot de toegang tot de gezondheidszorg zou worden onderzocht. De patiënten hebben moeilijkheden inzake de toegang en het is dus belangrijk die vrije keuze te vrijwaren. Er wordt soms gezegd dat de privé-ziekenhuizen weigeren marginalen op te nemen. De privé-ziekenhuizen antwoorden echter dat zij die mensen niet kunnen opnemen omdat zij niet kunnen eisen dat het OCMW de kosten voor de verzorging ervan terugbetaalt. Hebben de Brusselse openbare ziekenhuizen het alleenrecht voor het opnemen van armen?

De heer Neirinck antwoordt dat in het Algemeen verslag over de armoede, zoals opgesteld door de Koning Boudewijn Stichting, wordt vastgesteld dat ondanks de gewijzigde wetgeving, de toegang tot de voorzieningen voor gezondheidszorg lijkt geblokkeerd voor de minstbesteden. Dit heeft zijn oorsprong in de culturele verschillen, het niet-geïnfomeerd zijn, en een aantal barrières van allerlei aard. Het feit dat de sociale werkers niet zorgen voor de inschrijving van het OCMW-cliënteel bij een ziekenfonds heeft te maken met tijdgebrek, met de hoogdringendheid, enzovoort. Daarom wordt waarschijnlijk de wet op sommige gebieden niet correct toegepast.

De heer Rémion voegt eraan toe dat hij in de interministeriële conferentie van de vorige regering zitting had in de werkgroep die belast was met de sector ziekte- en inva-

Il y a beaucoup été question de prévention et du rôle des CPAS dans ce domaine, en collaboration avec les mutuelles. Certains CPAS ont d'ailleurs mis en place un service médical de guidance sanitaire, notamment à Huy. La création de la carte-santé, elle aussi, va plus loin que le simple réquisitoire. Elle permet notamment d'installer une régularité dans la consultation du médecin généraliste.

M. Rémion rappelle qu'arrivent au CPAS des personnes qui ne sont en règle avec rien; le CPAS s'efforce alors de régulariser leur situation et il procède aux avances de cotisation. Mais que se passe-t-il dans l'attente de cette régularisation? C'est dans cet intervalle qu'il est fait usage du réquisitoire ou de la carte-santé. Certaines autres personnes sont en règle avec la mutuelle, mais n'ont que de très petits revenus. Or, certaines spécialités en matière de santé sont particulièrement onéreuses (par exemple l'ophtalmologie, la dentisterie, etc.). Pour rencontrer ce problème, il a notamment été proposé au niveau fédéral d'élargir la catégorie des VIPO aux minimexés, voire aux bénéficiaires de l'aide sociale.

M. Rémion souscrit à l'importance de la prévention mais il ajoute d'emblée que c'est là un problème considérable puisqu'il est lié au manque de personnel, à l'absence de relais locaux, etc.

Un commissaire croit qu'il est important, dans la discussion, de partir de l'ordonnance elle-même. Lors de l'examen du précédent rapport, la commission des Affaires sociales avait formulé des recommandations et avait notamment demandé que soient bien distingués le type et le nombre des aides en relation avec la santé. Elle avait aussi souhaité qu'on établisse un répertoire systématique des difficultés rencontrées par les clients des CPAS dans leurs rapports avec les mutuelles.

L'intervenant plaide pour une meilleure coordination des CPAS tendant à standardiser davantage leurs interventions (p. ex. intervention dans le remboursement de médicaments, dans la prise en charge des soins de santé ...) Il demande s'il y a eu augmentation des problèmes liés à la santé mentale - problèmes qui pourraient évidemment être le résultat de la suppression de lits dans les hôpitaux psychiatriques. L'étude qui avait été menée à l'initiative de la Région sur le saturnisme infantile à Bruxelles a-t-elle eu une suite? Le commissaire souligne la nécessité d'un travail d'accompagnement en matière sanitaire, nécessité à laquelle font notamment obstacle le nombre insuffisant et le débordement des travailleurs soci. ux. La suggestion avait notamment été formulée dans ce cadre de désigner un médecin-conseil par CPAS. Qu'en pensent les experts?

Le membre demande encore s'il ne faudrait pas étoffer les équipes d'urgence de compétences sociales, dans la mesure où il leur arrive de devoir faire le tri entre les problèmes

liditeitsverzekering. De preventie en de rol die de OCMW's in dit verband in samenwerking met de ziekenfondsen vervullen, zijn er uitvoerig besproken. Sommige OCMW's (bij voorbeeld in Hoei) hebben trouwens een dienst voor gezondheidsbegeleiding opgericht. Ook het invoeren van een gezondheidskaart gaat verder dan de gewone betalingsverbinding. Zij zorgt er onder andere voor dat de mensen regelmatig hun huisarts raadplegen.

De heer Rémion herinnert eraan dat de OCMW's mensen over de vloer krijgen die met niets in orde zijn. De OCMW's doen dan het nodige om hen in orde te brengen en geven voorschotten op de toelagen. In afwachting van die regularisatie gebruikt men de betalingsverbinding of de gezondheidskaart. Anderen zijn dan wel in orde met de ziekteverzekering, maar beschikken over een heel klein inkomen. Sommige gespecialiseerde behandelingen zijn echter bijzonder duur (bijvoorbeeld oogheelkunde, tandheelkunde, enz.). Om dat probleem op te lossen, is onder andere aan de federale overheid voorgesteld om de categorie der WIGW's uit te breiden tot de bestaansminimumtrekkers en zelfs tot degenen die maatschappelijke hulp krijgen.

De heer Rémion erkent het belang van preventie doch voegt hier echter meteen aan toe dat dit een aanzienlijk probleem is. Er is immers te weinig personeel, er is geen plaatselijke organisatie...

Een commissielid meent dat men de ordonnantie zelf als uitgangspunt voor de bespreking moet nemen. Tijdens de bespreking van het vorige rapport heeft de commissie voor de Sociale Zaken aanbevelingen geformuleerd en onder andere gevraagd dat er een onderscheid zou worden gemaakt tussen het soort en de hoeveelheid hulpverlening op gezondheidsvlak. Ze had ook de wens geuit dat men een systematische lijst opstelt van de problemen waarmee de OCMW-cliënten geconfronteerd worden in hun contacten met de ziekenfondsen.

De spreker pleit voor een betere coördinatie van de OCMW's om hun werk nog meer te standaardiseren (bijvoorbeeld inzake de terugbetaling van geneesmiddelen, in het ten laste nemen van de gezondheidszorg...). De spreker wenst te weten of de problemen op het vlak van de geestelijke gezondheidszorg zijn toegenomen; problemen die uiteraard het gevolg kunnen zijn van de afschaffing van bedden in de psychiatrische ziekenhuizen. Is er gevolg gegeven aan de studie die op initiatief van het Gewest is uitgevoerd in verband met de loodvergiftiging bij kinderen in Brussel? Het commissielid wijst op de behoefte aan begeleiding op gezondheidsvlak; het tekort aan maatschappelijk werkers en het feit dat ze overstelpt zijn met werk is echter een hinderpaal. Ter zake werd onder andere voorgesteld voor elk OCMW een medisch adviseur aan te stellen. Wat denken de deskundigen daarvan?

Het lid vraagt ook of men de spoedgevallendiensten geen sociale bevoegdheden zou moeten geven. Ze moeten immers soms de medische problemen en de sociale problemen,

médicaux et les problèmes sociaux dont ceux-ci sont le symptôme. Enfin, revenant sur la question du libre choix en matière d'accès aux soins de santé, il souligne que, de son point de vue, l'accès aux soins de santé doit rester garanti dans tous les hôpitaux, pour quelque personne que ce soit.

M. Rémion soulève le problème des personnes démunies qui ne se rendent pas au CPAS. Il est bon, par ailleurs, de demander aux CPAS de répertorier les difficultés que connaît leur clientèle vis-à-vis de la sécurité sociale, mais il faut que le questionnaire soit très simple.

Pour ce qui est de la santé mentale, M. Rémion croit savoir qu'il y a en effet augmentation du nombre de problèmes.

L'engagement d'un médecin-conseil pour chacun des CPAS est une solution envisageable; une autre consiste à conclure une convention entre chaque CPAS et un centre, un médecin-généraliste ou une maison médicale habilités à cet effet.

M. Rémion est pour sa part favorable à la constitution d'équipes qui accompagnent la clientèle du CPAS et qui prennent le temps de l'écoute. A partir du service d'urgences, il faudrait un suivi, en travaillant davantage en réseau, de manière souple et rapide.

M. Neirinck pense qu'une meilleure coordination entre les CPAS suppose un enregistrement uniforme de la problématique. Le "fichier signalétique" va dans ce sens. Dans la pratique toutefois, cela ne se fait pas sans problème. Le personnel des CPAS n'y a pas été préparé et n'a pas le temps. En outre, le fichier fait l'objet d'interprétations divergentes, ce qui ne met pas les enregistrements à l'abri des critiques.

Le CPAS se profile en outre, pour des raisons électorales notamment, de manière très locale. Le recrutement d'un médecin au CPAS, comme le propose Molenbeek-Saint-Jean, vise surtout à développer une forme locale de médecine sociale. Dans un tel cas, on peut aussi se poser la question du libre choix du patient.

Il est décourageant de constater que l'on supprime les initiatives de prévention et d'éducation à la santé à Molenbeek par manque de moyens et d'infrastructures. Nous sommes en outre confrontés à un paradoxe étrange: on propose de recruter plus de travailleurs sociaux mais les CPAS n'ont pas d'espace pour les accueillir.

Un conseiller s'interroge sur l'organisation même de la médecine libérale en Belgique. Il constate qu'avant l'inscription à la mutuelle par le CPAS, il peut y avoir une longue période de non-droit, faute, par exemple, d'avoir payé les cotisations nécessaires alors qu'on se retrouvait chômeur sans

waarvan de eerste het symptoom zijn, onderkennen. Wat ten slotte de kwestie van de vrije keuze bij de toegang tot de gezondheidszorg betreft, wijst hij erop dat, volgens hem, de toegang tot de geneeskundige verzorging in alle ziekenhuizen gewaarborgd moet blijven, voor om het even wie.

De heer Rémion brengt het probleem te berde van de kansarmen die geen beroep doen op de OCMW's. Het is bovendien goed dat men de OCMW's vraagt een lijst te maken van de problemen waarmee hun cliënten geconfronteerd worden op het stuk van de sociale zekerheid. Men moet er echter wel voor zorgen dat de vragen heel eenvoudig gesteld zijn.

Volgens de heer Rémion is het aantal probleemgevallen op het vlak van de geestelijke gezondheid inderdaad toegenomen.

Het aanwerven van een medisch adviseur voor elk OCMW is een mogelijke oplossing. Een andere oplossing bestaat erin een overeenkomst te sluiten tussen elk OCMW en een medisch centrum of een huisarts.

De heer Rémion is voorstander van teams die de OCMW-clients begeleiden en die de tijd nemen om naar hen te luisteren. Bovendien moet het werk van de spoedgevallendiensten gevolgd worden door nazorg. Er moet via een netwerk, soepel en snel gewerkt worden.

De heer Neirinck denkt dat een betere coördinatie tussen de OCMW's mogelijk is via een uniforme registratie van de problematiek. Het zogenaamde "signalementsbestand" dient hiertoe. In de praktijk blijkt echter dat er ter zake problemen rijzen. Het personeel van de OCMW's is daartoe niet opgeleid of heeft geen tijd. Bovendien bestaan er uiteenlopende interpretaties van het "bestand" waardoor de registratie niet waterdicht is.

Onder meer om electorale redenen profileert het OCMW zich bovendien zeer lokaal. Met het aanwerven van een adviserende OCWM-arts, zoals in Sint-Jans-Molenbeek is voorgesteld, wil men vooral een eigen vorm van sociale geneeskunde uitbouwen. Rijst dan wel het probleem van de vrije keuze van de patiënt.

De vaststelling dat de initiatieven rond preventie en gezondheidsopvoeding in Molenbeek afgebouwd worden, door gebrek aan middelen en aan infrastructuur, is ontmoedigend. Er is overigens een vreemde paradox: men stelt voor om meer maatschappelijk werkers aan te werven, maar de OCMW's hebben geen ruimte om die mensen te laten werken.

Een raadslid stelt zich vragen over de organisatie zelf van de vrije geneeskunde in België. De volksvertegenwoordiger stelt vast dat er, vóór het OCMW de hulpzoekende bij de mutualiteit inschrijft, een lange periode kan verstrijken tijdens dewelke de hulpzoekende geen rechthebbende is

avoir encore droit à l'aide sociale. La question fondamentale consiste à savoir si les soins de santé ne doivent pas être gratuits pour une frange de la population et s'il ne faut pas, en contrepartie, instaurer une franchise proportionnelle pour ceux qui ont les moyens de se payer les soins de santé.

En Grande-Bretagne, rappelle l'intervenant, il y a par arrondissement "médical" des centres médicaux. Les gens qui y font appel n'avancent pas le prix de la consultation: le centre est remboursé par la suite. Ce système implique que les patients acceptent de continuer à voir toujours le même médecin. Faut-il, conclut l'intervenant, conserver les principes de la médecine libérale pour cette catégorie de la population? Il semble à l'orateur que l'immédiateté du besoin médical pourrait être rencontrée en instaurant un autre système. Il demande à cet égard l'avis des experts.

Il est vrai que c'est là une matière qui relève des compétences du pouvoir fédéral, concède l'orateur, mais la Commission communautaire commune doit être dans la capacité d'envoyer au niveau fédéral un signal politique clair.

M. Rémion répond que pour bon nombre de personnes devoir déboursier 600 F est un obstacle. Le système de la carte-santé, introduit par certains CPAS, permet aux personnes de consulter le médecin de leur choix. La franchise ne résout pas ce problème directement parce que les personnes doivent d'abord déboursier l'argent.

Un membre précise que par médecin-conseil il entend un médecin qui donne un avis sur les demandes introduites auprès de l'assistant social mais qui ne soigne pas.

Il demande aussi quel est l'avis le plus urgent à remettre pour le prochain rapport.

Le président estime cette question importante dans la mesure où la commission doit donner un avis concret à la commission des Affaires sociales.

M. Neirinck rappelle qu'il a collaboré à un rapport établi à la demande d'un pouvoir public: il ne se sent pas habilité à répondre à cette question. En ce qui concerne le fonctionnement des CPAS, le rapport contient plusieurs propositions; plusieurs CPAS ont même suggéré que seule une fusion des communes bruxelloises pouvait apporter une solution - proposition délicate s'il en est. D'autres CPAS proposent d'exiger de l'Etat fédéral une plus grande intervention dans le coût du minimex.

Un commissaire pense qu'il doit être possible d'améliorer la prévention en matière d'accès aux soins de santé par le canal des maisons médicales. Ne pourrait-on y engager des

omdat bijvoorbeeld de nodige bijdragen niet werden betaald omdat de cliënt werkloos was en niet langer recht had op maatschappelijke hulp. De hamvraag bestaat erin of de gezondheidszorg niet gratis moet zijn voor een bepaalde bevolkingsgroep en of men, als tegenwicht, niet zou moeten voorzien in een proportionele vrijstelling voor elkeen die de middelen heeft om de verzorging zelf te betalen.

De spreker herinnert eraan dat er in Groot-Brittannië per "medisch" arrondissement een aantal medische centra bestaan. Degenen die er zich toe wenden, schieten de consultkosten niet zelf voor; het centrum wordt achteraf terugbetaald. Die regeling houdt in dat de patiënten ermee instemmen steeds dezelfde arts te raadplegen. Moet men, aldus besluit de spreker, de beginselen van de vrije geneeskunde voor die categorie van de bevolking behouden? Volgens de spreker kan het probleem van de onmiddellijke medische hulp worden verholpen door een andere regeling in te voeren. De spreker vraagt wat de deskundigen daarover denken.

De spreker geeft toe dat het hier een aangelegenheid betreft waarvoor de federale overheid bevoegd is, maar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie moet de federale overheid een duidelijk politiek signaal kunnen geven.

De heer Rémion antwoordt dat een groot aantal mensen het zelfs moeilijk heeft om 600 frank te betalen. De regeling van de gezondheidskaarten, die door sommige OCMW's ingevoerd is, laat die mensen toe een arts naar hun keuze te raadplegen. De franchise lost dat probleem niet onmiddellijk op omdat de patiënten hoe dan ook zelf eerst de kosten moeten betalen.

Een lid preciseert dat men onder medisch adviseur moet verstaan, een arts die advies uitbrengt over vragen die bij de maatschappelijk werker zijn ingediend maar die zelf geen geneeskundige verzorging verstrekt.

Het lid vraagt ook wat het meest dringende advies is dat voor het volgende rapport moet worden uitgebracht.

De voorzitter meent dat de vraag van de heer Galand niet onbelangrijk is in zoverre de commissie bij de commissie voor de Sociale Zaken een concreet advies moet uitbrengen.

De heer Neirinck herinnert eraan dat hij meegewerkt heeft aan een rapport op verzoek van een overheid: hij voelt zich niet geroepen om een antwoord te geven op die vraag. In het rapport staan verschillende voorstellen wat de werking van de OCMW's betreft; één van de moeilijkste voorstellen is een suggestie van een aantal OCMW's, te weten dat alleen een fusie van de Brusselse gemeenten een oplossing zou bieden. Anderen stellen voor dat de federale overheid meer bijdraagt in de kosten van het bestaansminimum.

Een commissielid meent dat het mogelijk moet zijn de preventie inzake de toegang tot de gezondheidszorg te verbeteren via de medische centra. Zou men geen maatschap-

assistants sociaux, ou au moins prévoir des vidéos qui pourraient servir à des séances d'éducation? Tout cela n'existe guère aujourd'hui.

M. Rémion souligne qu'après avoir lu à plusieurs reprises le rapport sur l'état de la pauvreté, il doit bien constater la quasi-absence d'éléments qui se rapportent au problème de la santé. Or, une demande en ce sens avait déjà été formulée lors de la discussion du premier rapport. Si des éléments concernant la santé doivent se trouver dans le rapport sur l'état de la pauvreté, il faut que cela se fasse autour d'un noyau intégrateur qui serve à penser le canevas du rapport, car tous les aspects de cette matière interfèrent les uns avec les autres.

M. Rémion suggère par ailleurs de revoir les questions adressées aux CPAS. Il serait surtout utile de savoir comment les assistants sociaux vivent les problèmes qu'ils doivent rencontrer au quotidien. Que ressentent-ils? Il s'agit en fait de s'organiser de manière intelligente et simple pour écouter ceux qui sont en première ligne: cette méthode paraît préférable à l'alignement de réflexions savantes.

Un commissaire souligne l'importance de l'éducation à la santé.

Il constate que certaines fonctions qui n'existent plus dans l'école font aujourd'hui cruellement défaut: la présence d'un infirmier et d'un assistant social, par exemple. Ces personnes pouvaient donner aux jeunes une éducation à la santé. Les visites médicales se faisaient auparavant chaque année: aujourd'hui, elles ont lieu tous les deux ans. Par ailleurs, de plus en plus d'élèves passent au travers des mailles du filet, notamment parce que, n'ayant par exemple pas de linge propre, ils rechignent à passer le contrôle médical.

Autrefois, les élèves prenaient aussi des douches dans les écoles: ce n'est plus le cas aujourd'hui, il n'y a plus qu'un bassin de natation qu'on exige une certaine propreté. Or, la douche permettait de se rendre compte de certains problèmes de santé (dermatose, etc.) Entre l'ONE et le CPAS, il y a la rupture au niveau scolaire. Le noyau centralisateur dont parlait M. Rémion pourrait donc être la question suivante: qu'est-ce que l'éducation peut apporter à la santé dès le plus jeune âge? Comment améliorer la santé du futur citoyen?

M. Rémion signale qu'ATD Quart Monde travaille sur les problèmes d'accès à la santé au sens global du terme: la relation au corps, la relation à soi, etc. L'association effectue, dans ce cadre, un véritable travail de conscientisation.

M. Neirinck signale qu'il n'y a pas suffisamment de coordination et de collaboration entre par exemple les CPAS, les maisons médicales et d'autres services. On peut se demander pourquoi. On voit par exemple que les CPAS sont surchargés alors qu'il existe des services complémentaires comme le

pelijk werkers kunnen aanwerven of op zijn minst video's ter beschikking stellen om aan de hand daarvan de mensen op te voeden? Dat alles bestaat nog niet.

De heer Rémion wijst erop dat hij, nadat hij het rapport over de armoede meermaals heeft gelezen, wel degelijk moet vaststellen dat er haast geen elementen in staan die te maken hebben met het probleem van de gezondheidszorg. Er werd nochtans een vraag in die zin geformuleerd tijdens de bespreking van het eerste verslag. Indien het rapport elementen betreffende de gezondheidszorg moet bevatten, dan moeten die de kern en het stramien vormen van het verslag. Alle aspecten die ermee verband houden interfereren immers met elkaar.

De heer Rémion stelt bovendien voor dat men de aan de OCMW's gerichte vragen herziet. Het zou vooral nuttig zijn te weten hoe de maatschappelijk assistenten de problemen beleven waarmee ze dagelijks geconfronteerd worden. Wat ervaren zij? Het gaat er in feite om zich op verstandige en soepele wijze te organiseren om te luisteren naar de eerstelijns werkers. Die methode blijkt beter dan het op een rij zetten van geleerde ideeën.

Een commissielid wijst op het belang van de gezondheidsopvoeding.

Het lid wijst erop dat er een schrijnend gebrek is aan een aantal zaken die vandaag niet langer in de scholen bestaan: de aanwezigheid van een verpleger en een maatschappelijk assistent bijvoorbeeld. Die personen konden de jongeren opvoeden op gezondheidsvlak. Vroeger was er elk jaar een medisch onderzoek; vandaag nog om de twee jaar. Bovendien glippen meer en meer leerlingen door de mazen van het net omdat ze bijvoorbeeld geen proper ondergoed hebben en dus niet naar de medische controle willen gaan.

Vroeger konden de leerlingen in de school ook een douche nemen; nu kan dat niet meer. Alleen in het zwembad wordt een zekere hygiëne vereist. Bij het douchen op school kon een aantal gezondheidsproblemen (huidziekten, enz.) worden ontdekt. Kind en Gezin en het OCMW zitten niet op dezelfde golflengte wat de school betreft. De kernvraag waarover de heer Rémion het had, zou dus de volgende kunnen zijn: hoe kan opvoeding bijdragen tot een betere gezondheid van kindsbeen af? Hoe kunnen wij de gezondheid van de toekomstige burgers verbeteren?

De heer Rémion wijst erop dat ATD Vierde Wereld zich bezighoudt met de problemen inzake de toegang tot de gezondheidszorg in de algemene zin van het woord: begrip en beeld van het lichaam, zelfbegrip en zelfbeeld, enz. De vereniging levert in dat kader een echt bewustmakingswerk.

De heer Neirinck wijst erop dat er onvoldoende coördinatie en samenwerking is tussen bijvoorbeeld de OCMW's, de medische centra en andere diensten. Men kan zich afvragen waarom. Men stelt bijvoorbeeld vast dat de OCMW's overstelpt zijn met werk terwijl er aanvullende diensten

service social de la commune par exemple. Il faudrait donc améliorer la coordination parce que la solution ne passera pas par des moyens nouveaux. Ce point pourrait être un objectif pour un prochain rapport.

Un membre pense que les habitudes d'hygiène sont des habitudes qui se prennent très tôt et se demande s'il ne faudrait pas réintroduire des cours d'hygiène corporelle dans les premières années primaires.

Un autre membre rappelle que le problème de l'hygiène a été évoqué à la commission du Logement et que beaucoup de logements des quartiers défavorisés ainsi que des logements sociaux sont dépourvus de sanitaires (douche, eau chaude).

M. Rémon rappelle deux points de son exposé: le diagnostic et son avis pour un prochain rapport.

En ce qui concerne le diagnostic, il faut faire la distinction entre deux chapitres:

- quels sont les problèmes et les besoins de santé des personnes démunies? (quand, avec quelle fréquence, avec quelle intensité et pourquoi?)

Ces éléments renvoient à l'environnement et aux conditions de vie des gens (réflexion sur une politique plus structurelle et sur une politique de prévention).

- accès aux soins de santé qui renvoie:

- aux aspects administratifs et financiers (compétence fédérale) mais aussi aux CPAS et aux mutuelles (régularisations);
- aux aspects personnels, psychologiques, culturels et sociaux (il s'agit de la politique de prévention avant, pendant, et après les problèmes de santé). Les CPAS, la vie associative, l'ONE, l'inspection médicale scolaire, les maisons médicales et les généralistes y occupent un rôle très important;
- aux aspects de coordination.

En ce qui concerne un prochain rapport, M. Rémon signale qu'il serait intéressant de tenir compte des nombreuses recherches qui existent déjà (par ex.: Ligue des familles: pauvreté et santé chez les enfants des familles les plus démunies) et qui fournissent des éléments de diagnostic, du rapport remis au gouvernement fédéral par la Fondation Roi Baudouin et des recherches organisées dans le cadre de l'OMS (par ex.: enquête sur la santé des Jeunes par Mme Piette de l'ULB).

bestaan, bijvoorbeeld de sociale dienst van de gemeente. De coördinatie zou dus moeten worden verbeterd. Er zijn immers geen nieuwe middelen om het probleem op te lossen. Dat punt zou een doel voor het volgende rapport kunnen zijn.

Een lid is van mening dat de gewoonten op het vlak van de hygiëne, gewoonten zijn die men erg vroeg aanleert. Het lid vraagt zich dan ook af of men niet opnieuw in de eerste jaren van de lagere school lessen lichaamshygiëne zou moeten invoeren.

Een ander lid herinnert eraan dat het probleem van de hygiëne in de commissie voor de Huisvesting ter sprake is gekomen, waar is gezegd dat vele woningen in verloederde wijken en vele sociale woningen niet over sanitair beschikken (douche, warm water).

De heer Rémon herinnert aan twee punten van zijn uiteenzetting: de diagnose en zijn standpunt voor het volgende verslag.

Wat de diagnose betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen twee hoofdstukken:

- wat zijn de gezondheidsproblemen en de behoeften aan gezondheidszorg van de kansarmen (wanneer, met welke frequentie, met welke intensiteit en waarom?)

Deze elementen hebben betrekking op de leefomgeving en de levensomstandigheden (bezinning over een meer structureel beleid en over een preventiebeleid).

- toegang tot de geneeskundige verzorging die verwijst naar:

- de administratieve en financiële aspecten (federale bevoegdheid) maar tevens naar de OCMW's en de ziekenfondsen (regularisaties);
- de persoonlijke, psychologische, culturele en sociale aspecten (het gaat over het preventiebeleid vóór, tijdens en na de gezondheidsproblemen). De OCMW's, het verenigingsleven, ONE-Kind & Gezin, het medisch schooltoezicht, de medische centra en de huisartsen spelen hierin een zeer belangrijke rol;
- de aspecten inzake coördinatie.

Wat een volgende verslag betreft, wijst de heer Rémon erop dat het nuttig zou zijn rekening te houden met de talrijke bestaande onderzoeken (bij voorbeeld: Bond der grote en jonge gezinnen: armoede en gezondheid bij de kinderen van de kansarme gezinnen) die elementen bevatten met betrekking tot de diagnose, met het verslag dat de Koning Boudewijnstichting aan de federale regering heeft overgelegd en met de onderzoeken in het kader van de Wereldgezondheidsorganisatie (bij voorbeeld: het onderzoek over de gezondheid van de jongeren door mevrouw Piette van de ULB).

Pour le prochain rapport, il serait intéressant de quitter les études trop statistiques et d'établir un questionnaire hyper-simple à adresser aux familles, aux travailleurs sociaux sur le terrain, aux hôpitaux et à la vie associative pour dégager des données plus qualitatives. Ces données devront ensuite être analysées dans un lieu intégrateur.

M. Rémion explique qu'il a établi deux questionnaires: un destiné aux familles et l'autre destiné aux associations et aux CPAS et le fait distribuer aux commissaires (voir addendum).

M. Neirinck rappelle qu'il s'est occupé de la partie du rapport qui a porté sur l'évaluation du travail des 10 CPAS de la première ceinture de la Région bruxelloise. La recherche n'a pas vraiment été consacrée aux aspects santé mais a touché à toute la problématique de la pauvreté. Il souligne que l'accès aux soins de santé est un aspect du problème auquel il faut s'attaquer. Toutefois, il ne faut pas négliger d'autres aspects comme le logement, l'emploi... Tous ces CPAS travaillent dans l'urgence et il n'y a donc pas de place pour une politique structurelle de lutte contre la pauvreté ni pour une politique préventive.

Cette recherche a également permis de constater une augmentation de la population marginalisée, ce qui a également des répercussions dans le domaine de la santé (problèmes de dépendance). Dans les CPAS, on constate que très peu d'initiatives sont consacrées à la santé. Plus grave encore, deux CPAS (Molenbeek et Forest) qui menaient des actions de prévention en matière de santé ont dû arrêter pour des raisons financières et de manque de place.

La conclusion la plus importante de cette étude est qu'il faudrait stimuler la coordination et la collaboration de tous les services présents sur le terrain pour développer un réseau pour permettre une action coordonnée dans le domaine de la lutte contre la pauvreté.

M. Neirinck rejoint M. Rémion pour demander pour le prochain rapport une étude plus qualitative, des ébauches de solutions et une meilleure coordination.

Un membre insiste pour que l'on tienne plus compte des solutions concrètes proposées par les travailleurs sociaux et les médecins présents sur le terrain. Il pense également qu'il faudrait demander aux CPAS d'unifier leurs pratiques dans le domaine de l'accès aux soins de santé, par exemple par le biais de la carte santé.

M. Rémion indique que le principe de la carte santé est de faciliter et de garantir l'accès continu aux soins de santé en compensant financièrement le ticket modérateur. L'objectif est également de fidéliser les gens en entraînant un réflexe

Voor het komende verslag zou het nuttig zijn af te stappen van al te statistische onderzoeken en een uiterst eenvoudige vragenlijst op te stellen voor de gezinnen, de maatschappelijk werkers op het terrein, de ziekenhuizen en het verenigingsleven teneinde over betere gegevens te beschikken. Die gegevens zullen nadien centraal worden onderzocht.

De heer Rémion deelt mede dat hij twee vragenlijsten heeft opgesteld: één voor de gezinnen en één voor de verenigingen en de OCMW's. Hij deelt deze aan de commissieleden uit (zie addendum).

De heer Neirinck herinnert eraan dat hij belast was met het deel van het verslag dat betrekking heeft op de evaluatie van het werk van de 10 OCMW's van de eerste Brusselse gordel. Het onderzoek had niet echt betrekking op de gezondheidsaspecten maar op de hele problematiek van de armoede. Hij wijst erop dat de toegang tot de gezondheidszorg een aspect is van het probleem dat moet worden aangepakt. Andere aspecten, zoals de huisvesting en de werkgelegenheid, mogen echter niet uit het oog verloren worden. Al die OCMW's treden op in spoedeisende gevallen en er is dus geen ruimte voor een structureel beleid ter bestrijding van de armoede of voor een preventiebeleid.

Uit dit onderzoek is tevens gebleken dat steeds meer mensen aan de rand van de maatschappij leven, wat eveneens gevolgen heeft op het vlak van de gezondheid (problemen inzake afhankelijkheid). Men stelt vast dat in de OCMW's heel weinig initiatieven betrekking hebben op de gezondheid. Erger nog: twee OCMW's (Molenbeek en Vorst) hebben hun preventieve acties inzake gezondheid moeten stopzetten wegens gebrek aan geld en ruimte.

Het voornaamste besluit van dit onderzoek is dat de coördinatie en de samenwerking van alle diensten op het terrein zouden moeten worden aangemoedigd met het oog op de oprichting van een netwerk dat een gecoördineerde actie op het vlak van de bestrijding van de armoede mogelijk moet maken.

De heer Neirinck sluit zich aan bij de heer Rémion en vraagt voor het volgende verslag een meer kwaliteitsgericht onderzoek, een eerste aanzet tot oplossingen en een betere coördinatie.

Een commissielid dringt erop aan dat er meer rekening zou worden gehouden met de concrete oplossingen die de maatschappelijk werkers en de dokters die werkzaam zijn op het terrein hebben voorgesteld. Hij is tevens van mening dat aan de OCMW's zou moeten worden gevraagd hun werkwijze op het vlak van de toegang tot de gezondheidszorg eenvormig te maken, bij voorbeeld door middel van de gezondheidskaart.

De heer Rémion deelt mede dat de gezondheidskaart de ononderbroken toegang tot de gezondheidszorg moet vergemakkelijken en waarborgen door een financiële compensatie van het remgeld. Het is tevens de bedoeling er de

de consultation régulière du généraliste et pas uniquement lorsqu'il y a des problèmes.

Evaluation sur une année de la carte santé à Charleroi

- Budgétairement, la carte santé n'entraîne pas de surconsommation. Elle coûte 3.500 F par an et par utilisateur.
- Il y a vraiment eu une fidélisation des patients.
- Elle a permis une meilleure identification des personnes, des problèmes de santé et des quartiers concernés.
- Elle a permis aux personnes les plus démunies un accès aux soins paramédicaux.

L'évaluation de la carte santé a été tellement positive à Charleroi qu'elle a été reprise dans le rapport de la Fondation Roi Baudouin au gouvernement fédéral et évoquée à la conférence interministérielle comme étant une piste modèle à suivre en l'adaptant à chaque commune.

Cette carte permet au médecin traitant d'appliquer le tiers-payant et d'utiliser le CPAS comme office d'identification pour la ventilation des attestations de soins tout en laissant le libre choix à la personne.

Un autre membre demande si, dans l'exposé de M. Rémion, il faut intégrer le suivi dans l'accès à la santé et considérer la coordination comme troisième point.

Le même membre signale que, dans le rapport de MSF, il y a une tentative de fidélisation du patient mais il se demande ce qu'un médecin peut apporter à ce type de population. Il constate une scission entre le social confié au Forum et la santé confiée à MSF alors qu'il existe des interférences entre les deux.

Il se demande aussi si les quatre coordinations existantes qui accueillent les malades qui sortent de l'hôpital ne pourraient pas également accueillir les plus-démunis. Il souhaite également avoir des informations sur tout ce qui gravite autour des hôpitaux.

M. Rémion répond qu'il faut faire la distinction entre l'accès aux soins quand il y a un problème et que l'on peut organiser, le suivi parce qu'il est généralement inexistant pour des raisons culturelles, financières... et l'accès aux soins préventifs qu'il considère comme troisième point (c.-à-d. prendre l'habitude d'aller voir régulièrement son médecin).

mensen toe aan te zetten regelmatig dezelfde huisarts te raadplegen in plaats van te wachten tot er problemen zijn.

Evaluatie van een jaar gebruik van de gezondheidskaart in Charleroi.

- Uit budgetair oogpunt bekeken, leidt de gezondheidskaart niet tot overconsumptie. Zij kost 3.500 frank per jaar en per gebruiker.
- Er is werkelijk sprake van patiëntenbinding.
- Zij heeft het mogelijk gemaakt de personen, de gezondheidsproblemen en de betrokken wijken beter te identificeren.
- Zij heeft de kansarmen de mogelijkheid geboden toegang te krijgen tot de paramedische verzorging.

De beoordeling van de gezondheidskaart in Charleroi was zo gunstig dat daarvan gewag is gemaakt in het verslag dat de Koning Boudewijnstichting aan de federale Regering heeft voorgelegd en dat tijdens de interministeriële conferentie als model naar voren is geschoven, zij het aangepast aan elke gemeente.

Die kaart maakt het voor de behandelend geneesheer mogelijk het principe van de derdebetalende toe te passen en van het OCMW gebruik te maken als identificatiebureau voor de verdeling van de getuigschriften van geneeskundige verzorging zonder te tornen aan de vrije keuze van de patiënt.

Een ander lid vraagt of de nazorg bij de toegang tot de gezondheidszorg moet worden ingedeeld in de uiteenzetting van de heer Rémion en of de coördinatie moet worden beschouwd als derde punt.

Hetzelfde lid wijst erop dat er in het verslag van Artsen zonder grenzen sprake is van een poging tot patiëntenbinding maar het lid vraagt zich af wat de dokter een dergelijke bevolkingsgroep kan bieden. Het lid stelt vast dat er, in weerwil van interferenties, een opsplitsing is tussen het sociale gedeelte dat aan het Forum is toevertrouwd en het thema gezondheid waarmee AZG belast is.

Het lid vraagt zich tevens af of de vier bestaande vormen van coördinatie voor de opvang van de patiënten die het ziekenhuis verlaten niet zouden kunnen zorgen voor de opvang van de minst gegoeden. Voorts wenst het lid inlichtingen over wat er rond de ziekenhuizen gebeurt.

De heer Rémion antwoordt dat er een onderscheid dient te worden gemaakt tussen enerzijds de toegang tot de gezondheidszorg wanneer er een probleem is en er kan worden gezorgd voor een follow-up omdat die doorgaans wegens culturele, financiële of andere redenen niet bestaat, en anderzijds de toegang tot de preventieve zorgen, wat hij als derde punt beschouwt (dit wil zeggen de gewoonte aannemen regelmatig een dokter te raadplegen).

Il signale que MSF, le Forum, Pharmaciens sans frontières et Dentistes sans frontières travaillent ensemble dans le bus mais essentiellement dans l'urgence. Ils essayent bien d'orienter les personnes vers les maisons médicales ou des généralistes mais les gens reviennent au bus par habitude.

Pour ce qui est de la coordination (soins à domicile), les médecins ne sont pas outillés parce que ce sont des visites qui prennent énormément de temps et qu'il y a une difficulté de communication (être certain que la personne ait compris les explications et les ait intégrées). Il existe un fossé entre le monde médical et social et les gens des milieux les plus défavorisés.

Un membre estime que la fidélisation du patient auprès du généraliste devrait être une priorité du CPAS. Il pense que le médecin généraliste devrait être à la base de la coordination entre les différents acteurs.

M. Rémion répond que c'est une bonne idée mais difficile à concrétiser sauf dans les maisons médicales où les médecins peuvent prendre le temps d'un suivi psycho-social et administratif puisqu'il n'y a pas de différence de prix (les patients payent une cotisation une fois par an).

M. Neirinck signale que, dans le domaine de la prévention et de l'éducation, on pourrait envisager de rédiger les brochures d'information en collaboration avec le public-cible pour solutionner le problème du transfert d'informations (cf. Maison de la Santé de Molenbeek).

Un autre membre se demande si on ne pourrait pas envisager de développer et de soutenir plus les maisons médicales et la pratique du forfait en augmentant au budget le montant imputé à ce poste.

M. Rémion répond qu'il n'y a pas unanimité de vues entre les généralistes et les maisons médicales. Il pense même qu'il serait intéressant de se donner un partenaire administratif pour discuter avec les généralistes.

Un membre se demande si on ne pourrait pas envisager de créer une permanence téléphonique santé (SOS santé) qui pourrait orienter les personnes vers d'autres services.

M. Rémion pense que l'idée mérite d'être creusée. M. Neirinck ajoute qu'on constate, du moins en Flandre, que de plus en plus de personnes essaient d'obtenir une consultation par téléphone pour ne pas devoir la payer.

Un membre estime qu'il faut absolument que les CPAS prennent aussi en charge la médecine préventive (dents, pieds, yeux des enfants) sous peine de devoir faire face à des frais beaucoup plus importants par la suite. Il estime également que, en ce qui concerne les cotisations sociales, il

Hij wijst erop dat de samenwerking in de bus tussen Artsen zonder grenzen, het Forum, Apothekers zonder grenzen en Tandartsen zonder grenzen voornamelijk betrekking heeft op dringende gevallen. Er wordt weliswaar getracht de mensen door te verwijzen naar de medische centra en de huisartsen maar zij komen uit gewoonte terug naar de bus.

Wat de coördinatie (thuiszorg) betreft, zijn de dokters hier niet op berekend omdat die onderzoeken veel tijd vergen en omdat er een communicatieprobleem bestaat (er zeker van zijn dat de persoon de uitleg begrepen heeft en hij tot hem doorgedrongen is). Er gaapt een kloof tussen de medische en sociale wereld en de personen die afkomstig zijn uit kansarme kringen.

Een lid is van mening dat een vaste huisarts voor een patiënt een prioriteit zou moeten zijn van het OCMW. Het lid denkt dat de huisarts een sleutelrol zou moeten vervullen bij de coördinatie tussen de verschillende spelers.

De heer Rémion antwoordt dat het een goed idee is maar dat het moeilijk te verwezenlijken is, behalve in de medische centra waar de dokters de nodige tijd kunnen nemen voor een psycho-sociale en administratieve follow-up omdat er geen prijsverschil is (de patiënten betalen éénmaal per jaar een bijdrage).

De heer Neirinck zegt dat men in het kader van de preventie en de opvoeding de informatiebrochures zou kunnen opstellen in samenwerking met de doelgroep (zie "Maison de la Santé" van Molenbeek) om het probleem van de informatieverstrekking op te lossen.

Een ander lid vraagt of het niet mogelijk zou zijn de medische centra en het gebruik van een vast bedrag te ontwikkelen en meer te steunen door het bedrag dat voor die post op de begroting wordt uitgetrokken te verhogen.

De heer Rémion antwoordt dat er onenigheid bestaat tussen de huisartsen en de medische centra. Hij denkt zelfs dat het nuttig zou kunnen zijn een administratieve partner aan te wijzen om besprekingen te voeren met de huisartsen.

Een lid vraagt of men geen telefoonwacht voor gezondheidszorg (SOS gezondheid) in het leven zou kunnen roepen die de mensen naar andere diensten zou kunnen doorverwijzen.

De heer Rémion denkt dat het de moeite loont dit uit te diepen. De heer Neirinck voegt eraan toe dat men, althans in Vlaanderen, vaststelt dat alsmear meer mensen trachten de dokter via de telefoon te raadplegen om niet te moeten betalen.

Een commissielid meent dat het absoluut noodzakelijk is dat de preventieve geneeskunde (tanden, voeten en ogen bij de kinderen) voor rekening komt van de OCMW's om te vermijden dat zij naderhand het hoofd moeten bieden aan aanzienlijk hogere kosten. Wat de sociale bijdragen betreft,

serait souhaitable de supprimer tout stage pour les minimexés mais aussi pour les petits indépendants qui arrivent en fin de parcours au CPAS.

Un autre membre estime qu'il faudrait revaloriser le rôle du médecin de famille parce qu'il connaît l'état de santé de la personne ainsi que son environnement. Il pense aussi que l'intervention financière des utilisateurs de soins devrait être proportionnelle aux revenus du ménage. Il suggère également que les pharmaciens délivrent pour limiter les frais et réduire le gaspillage le nombre exact de comprimés dont la personne a besoin.

M. Neirinck pense que cette dernière proposition est positive parce qu'elle allégerait le coût de la santé pour les plus démunis et éviterait un certain gaspillage mais qu'elle rencontrerait beaucoup de réticences chez les pharmaciens parce qu'il s'agit d'un commerce.

Un membre pense que l'on pourrait instaurer ce système au départ des pharmacies d'hôpitaux, ce qui apporterait une solution aux clients des CPAS.

M. Rémion tient à faire trois précisions.

Il signale:

- que le problème des indépendants a été soulevé en conférence interministérielle;
- que le travail fourni par les permanences ONE va bien au-delà de leur mission; celles-ci pourraient servir de modèle à une structure plus générale d'accompagnement ou de prévention en raison de leur proximité. Il estime que l'on néglige trop souvent de mentionner l'inspection scolaire parmi les acteurs;
- que plusieurs CPAS de communes moins favorisées envoient des clients au bus de MSF au lieu de les envoyer vers le généraliste. On assiste donc à la constitution d'un réseau informel pour permettre aux gens de se faire soigner.

Un membre souhaite ajouter que l'ONE réorganise pour l'instant le travail des travailleurs médico-sociaux. Il ajoute qu'il faut néanmoins tenir compte de ce qui se fait chez Kind & Gezin et du fait que Kind & Gezin a réduit le nombre de lieux de consultation par manque de fréquentation.

meent hetzelfde lid dat het beter zou zijn elke vorm van wachttijd voor de bestaansminimumtrekkers en voor de kleine zelfstandigen die in laatste instantie aankloppen bij het OCMW af te schaffen.

Een ander lid is van mening dat de rol van de huisarts dient te worden gehervardeerd omdat hij de gezondheids-toestand en de leefomgeving van de persoon kent. Het lid meent tevens dat de financiële bijdrage van de patiënten in verhouding zou moeten staan tot het gezinsinkomen. Met het oog op het beperken van de kosten en van de verspilling stelt het lid voor dat de apothekers het juiste aantal tabletten geven die de persoon nodig heeft.

De heer Neirinck vindt dit voorstel positief omdat het de kosten voor de gezondheidszorg van de kansarmen zou verlichten en omdat het de verspilling zou beperken, maar het zou op heel wat tegenstand stuiten vanwege de apothekers omdat zij handelaars zijn.

Een lid denkt dat die regeling zou kunnen worden ingevoerd voor de ziekenhuisapotheken, wat een oplossing zou bieden voor de mensen die zich tot de OCMW's wenden.

De heer Rémion wenst drie verduidelijkingen toe te voegen.

Hij wijst erop dat :

- het probleem van de zelfstandigen aan de orde is gesteld tijdens de interministeriële conferentie.
- het werk van de diensten van ONE ruimer is dan de hen opgelegde taak en dat het, doordat men dicht bij de mensen staat, model zou kunnen staan voor een meer algemene structuur inzake begeleiding of preventie. Hij meent dat het medisch schooltoezicht al te dikwijls wordt veronachtzaamd.
- verschillende OCMW's van arme gemeenten de cliënten doorverwijzen naar de bus van AZG in plaats van naar de huisarts. Op die manier wordt een informeel netwerk opgericht om de mensen de mogelijkheid te bieden zich te laten verzorgen.

Een commissielid voegt eraan toe dat het ONE op dit ogenblik het werk van het medisch-sociaal personeel reorganiseert. Het lid voegt er eveneens aan toe dat er echter rekening moet worden gehouden met wat er bij Kind & Gezin gebeurt en met het feit dat Kind & Gezin het aantal plaatsen waar een dokter kan worden geraadpleegd beperkt omdat er te weinig een beroep wordt op gedaan.

III. Discussion de l'avis

La commission a discuté sur la base d'un texte constituant une compilation de propositions transmises par les groupes politiques. Cette discussion a principalement porté sur les thème suivants:

- Recommandations des années précédentes

Un commissaire rappelle que l'année passée, un avis avait été remis sur le rapport sur l'état de la pauvreté. Peut-être est-il opportun de faire un bilan et de voir dans quelle mesure il a été tenu compte de cet avis?

La rapporteuse note que la demande a été notamment formulée l'année passée d'aborder, dans le rapport sur l'état de la pauvreté, les questions de santé. On constate, à la lecture du dernier rapport, que trois ou quatre pages seulement y sont consacrées et que le thème n'apparaît que transversalement. C'est pour cette raison que n'existait pas de base, dans le rapport, pour orienter le thème; aussi le projet d'avis constitue-t-il en quelque sorte sur bien des points un complément d'informations.

Un membre observe qu'en ce qui concerne le suivi des recommandations à propos du rapport sur l'état de la pauvreté, c'est sans doute plus à la commission des Affaires sociales de se prononcer qu'à la commission de la Santé.

Un autre membre relève néanmoins que sur un point en tout cas, la commission de la Santé peut intervenir: la recommandation de l'année passée n'a manifestement pas été suivie en ce qui concerne les aspects sanitaires du problème.

- Enquête "santé"

Un commissaire se pose par ailleurs des questions sur la teneur exacte de l'enquête "santé" qu'a préconisée M. Rémion.

Un autre membre estime que les remarques d'ordre méthodologique peuvent se trouver dans le rapport.

Il propose de s'y référer à la proposition de M. Rémion et d'y joindre le questionnaire que ce dernier a élaboré. (Assentiment).

- Missions de l'Observatoire de la Santé

Un membre souligne la modicité des moyens dont dispose l'Observatoire de la santé.

Le président se demande si l'insuffisance des moyens dont dispose l'Observatoire de la santé empêche qu'il soit chargé de certaines missions.

III. Bespreking van het advies

De commissie heeft een tekst met alle voorstellen van de fracties als uitgangspunt genomen voor de bespreking. Daarbij kwamen voornamelijk de volgende thema's aan bod:

- Aanbevelingen van de vorige jaren

Een lid herinnert eraan dat er vorig jaar een advies werd uitgebracht over het verslag over de staat van de armoede. Misschien is het interessant een balans op te maken en na te gaan in hoeverre met dit advies rekening is gehouden?

De rapporteur wijst erop dat vorig jaar gevraagd werd om in het verslag over de staat van de armoede aandacht te besteden aan gezondheidsproblemen. Bij het lezen van het jongste verslag kunnen wij vaststellen dat er slechts drie of vier bladzijden aan gewijd zijn en dat het thema slechts terloops behandeld wordt. Om die reden kon er in het verslag geen richting aangegeven worden. Tevens wordt er in het ontwerp van advies in menig opzicht eigenlijk bijkomende informatie gegeven.

Een lid doet met betrekking tot de aanbevelingen in verband met het verslag over de staat van de armoede opmerken dat het wellicht eerder de taak is van de commissie voor de Sociale Zaken dan van de commissie voor de Gezondheid om te oordelen of ze zijn opgevolgd.

Een ander lid wijst er evenwel op dat de commissie voor de Gezondheid zich in ieder geval over één punt kan uitspreken: de aanbeveling van vorig jaar betreffende de gezondheidsaspecten van het probleem werd kennelijk niet opgevolgd.

- Onderzoek over de "gezondheid"

Een lid heeft vragen bij de exacte inhoud van het onderzoek "gezondheid" dat de heer Rémion aanbevolen heeft.

Een ander lid vindt dat de opmerkingen over de methodologie in het verslag opgenomen mogen worden.

Het lid stelt voor daarin te verwijzen naar het voorstel van de heer Rémion en er de vragenlijst die laatstgenoemde heeft opgesteld als bijlage bij te voegen (instemming).

- Opdrachten van het centrum voor gezondheidsobservatie

Een lid onderstreept dat het Centrum voor de Gezondheidsobservatie weinig middelen heeft.

De voorzitter vraagt zich af of het feit dat het Centrum over onvoldoende middelen beschikt eraan in de weg staat dat aan dit centrum bepaalde taken worden opgedragen.

Un autre membre estime que parmi les missions de l'Observatoire de la santé doit se trouver une mission particulière sur la connaissance des problèmes de santé des personnes les plus démunies.

L'intervenant précédent souscrit à cette analyse, à condition d'éviter qu'il y ait là l'amorce d'une "concertation". La mission d'un Observatoire consiste à observer, à avoir des contacts de manière permanente, mais pas à mettre sur pied une concertation.

– Stage d'attente des minimexés

Un membre souligne qu'il s'agit là d'un problème important. Lorsqu'un CPAS régularise la situation d'un minimexé auprès d'une mutuelle, il devrait pouvoir obtenir que cela se fasse sans stage d'attente. Aujourd'hui, le stage est de six mois, et les CPAS doivent donc couvrir les frais médicaux pendant cette période. C'est une des raisons pour lesquelles les coûts des CPAS en matière de santé ont tendance à augmenter. Une autre situation peut d'ailleurs se présenter, celle des dettes des indépendants. En effet, l'INASTI refuse de remettre dans leurs droits les indépendants qui n'ont pas payé leurs arriérés de cotisation. Une des solutions serait, par exemple, de geler la dette – ce qui permettrait aux CPAS de payer les cotisations et de gérer éventuellement l'endettement des individus. De cette façon, le remboursement de la dette INASTI ne serait pas lié au traitement médical.

– Remboursement du minimex par l'Etat fédéral

Un membre pense que ce problème ne relève pas de la compétence de la commission de la Santé mais plutôt de celle de la commission des Affaires sociales. Il suggère néanmoins d'envisager le remboursement de certains frais de santé pris en charge par les CPAS: on pourrait par exemple demander une dérogation au Fonds spécial d'assistance créé par la loi de 1956, pour élargir la liste des "maladies sociales".

– Désengorgement des services d'urgence

Un membre considère qu'il s'agit effectivement d'un problème: dès que le minimexé est capable de se déplacer, le CPAS l'envoie en polyclinique plutôt que chez un généraliste alors qu'il serait bien plus utile d'encourager la fidélisation.

Un autre membre propose que deux propositions soient faites: l'une pour déplorer l'engorgement des services d'urgence, l'autre pour insister sur la fidélisation.

Een ander lid vindt dat één van de opdrachten van het Centrum erin moet bestaan inzicht te verkrijgen in de gezondheidsproblemen van de kansarmen.

De vorige spreker is het hiermee eens, op voorwaarde dat dit niet de aanzet is voor "overleg". De opdracht van het Centrum bestaat erin te onderzoeken, voortdurend contacten te leggen, maar niet voor overleg te zorgen.

– Wachtijd van de bestaansminimumtrekkers

Een lid onderstreept dat dit een belangrijk probleem is. Wanneer een OCMW de toestand van een bestaansminimumtrekker bij een ziekenfonds regulariseert, zou er geen wachttijd mogen zijn. Vandaag bedraagt die wachttijd 6 maanden en de OCMW's moeten dus de medische kosten tijdens deze periode dragen. Dat is één van de redenen waarom de kosten van de OCMW's op het vlak van de gezondheid verhogen. Er is ook een ander probleem, namelijk dat van de schulden van de zelfstandigen. Het RSVZ weigert de toestand van de zelfstandigen die hun achterstallige bijdragen niet betaald hebben weer in orde te brengen. Een mogelijke oplossing bestaat erin de schuld te bevriezen, waardoor de OCMW's de bijdragen zouden kunnen betalen en eventueel de schuld beheren. Op die manier wordt de terugbetaling van de schuld aan het RSVZ niet gekoppeld aan de medische behandeling.

– Terugbetaling van het bestaansminimum door de federale Staat

Een lid vindt dat dit probleem niet tot de bevoegdheid van de commissie voor de Gezondheid behoort maar eerder tot die van de commissie voor de Sociale Zaken. Het lid stelt evenwel voor dat bepaalde gezondheidskosten die door de OCMW's gedragen worden, worden terugbetaald. Men zou bijvoorbeeld een afwijking kunnen vragen van het speciaal onderstandsfonds opgericht door de wet van 1956, teneinde de lijst van de "sociale ziekten" aan te vullen.

– Ontlasting van de diensten voor spoedgevallen

Een lid vindt dat er inderdaad een probleem is. Zodra de bestaansminimumtrekker in staat is zich te verplaatsen, stuurt het OCMW hem naar een polikliniek in plaats van naar een huisarts, hoewel het veel nuttiger zou zijn de patiënt er toe aan te zetten een vaste arts te nemen.

Een ander lid stelt voor dat er twee voorstellen worden gedaan: het ene om de overbelasting van de diensten voor spoedgevallen aan de kaak te stellen en een ander dat aan- dringt op patiëntenbinding.

- Distribution des quantités exactes de médicaments

Un conseiller, favorable à cette mesure, explique que ce système est de pratique courante aux Etats-Unis.

Un membre pense que c'est un problème qui permettrait de réduire les coûts en matière de santé en général, mais que le lien avec les plus démunis est assez ténu.

Un autre membre pense qu'une proposition de cet ordre est typique de la difficulté devant laquelle se trouve la commission: faute de volet "santé" au rapport sur l'état de la pauvreté, elle en est réduite à avancer un catalogue de mesures qui ne résoudre pas spécifiquement les problèmes de santé que connaissent les plus démunis.

- Médecin-conseil des CPAS, secret médical et professionnel

Un membre pense que ces deux éléments sont liés, et qu'ils vont de pair avec l'harmonisation des pratiques des CPAS dans le domaine de l'accès aux soins de santé. Pour le médecin, c'est le secret médical qui joue mais ici, en raison des implications sanitaires du travail social, il y a un problème de secret professionnel dans le chef du travailleur social. Les CPAS ont en effet connaissance de secrets de nature médicale.

Un autre membre souligne que le secret médical a de toute façon un effet reconstitutif de la dignité des personnes. Y insister est donc déjà une étape du travail social.

- Liaison entre l'ONE et le circuit scolaire

Un membre rappelle que, comme l'avait souligné M. Rémion, le seul créneau où les populations défavorisées aient un contact avec le travail sanitaire est celui de l'ONE dont les consultations sont gratuites. D'où l'importance de ce travail. D'où aussi l'importance du suivi, en terme de vaccinations, de dépistage de la maladie, etc. lorsque l'on quitte les structures de l'ONE pour passer à celles de l'encadrement scolaire.

L'avis annexé au présent rapport a été adopté à l'unanimité par la Commission le 7 mai 1996.

La rapporteuse,

Andrée GUILLAUME-VANDERROOST

Le président,

Robert GARCIA

- Verdeling van de juiste hoeveelheden geneesmiddelen

Een raadslid die gewonnen is voor deze maatregelen zegt dat dit systeem courant is in de Verenigde Staten.

Een lid denkt dat de algemene gezondheidskosten aldus gedrukt kunnen worden, maar dat de band met de kansarmen niet sterk is.

Een ander lid zegt dat een dergelijk voorstel aangeeft met welke moeilijkheid de commissie geconfronteerd wordt. Doordat er in het verslag over de staat van de armoede geen hoofdstuk gewijd is aan de "gezondheid", ziet de commissie zich genoodzaakt een resem maatregelen voor te stellen die de specifieke gezondheidsproblemen van de kansarmen niet zullen oplossen.

- Medisch adviseur van de OCMW's, medisch- en beroepsgeheim

Een lid vindt dat deze twee gegevens verbonden zijn en samengaan met de harmonisatie van de handelwijzen van de OCMW's op het vlak van de toegang tot de gezondheidszorg. Volgens de geneesheer gaat het om het medisch geheim, maar omdat het maatschappelijk werk ook gezondheidsaspecten inhoudt, rijst het probleem van het beroepsgeheim van de maatschappelijk werker. De OCMW's hebben inderdaad kennis van geheimen van medische aard.

Een ander lid onderstreept dat het medisch geheim in ieder geval bijdraagt tot de eerbiediging van de waardigheid van de personen. Als we daar de nadruk op leggen, doen wij reeds voor een stuk aan maatschappelijk werk.

- Verband tussen Kind en Gezin en de scholen

Een lid herinnert eraan dat de kansarmen alleen via Kind en Gezin, waar de consulten gratis zijn, het gezondheidswerk leren kennen. De heer Rémion had dit trouwens onderstreept. Dit werk is dus belangrijk. Ook belangrijk is de begeleiding via onder meer inenting, opsporen van de ziekte, wanneer de begeleiding door Kind en Gezin gevolgd wordt door de begeleiding op school.

Het bij het verslag gevoegde advies is op 7 mei bij eenparigheid van stemmen aangenomen door de commissie.

De rapporteur,

Andrée GUILLAUME-VANDERROOST

De voorzitter,

Robert GARCIA

Addendum à l'annexe II: questionnaires

	Accès à la santé (problèmes, besoins, état de santé)	Accès aux soins (accès culturel, matériel, administratif, financier, etc...)
Les problèmes	Qu'observez-vous comme problèmes, chez qui, où, quand...? Intensité et importance de ces problèmes.	Quand les personnes s'adressent-elles au monde médical et à qui? Rencontrent-elles des obstacles culturels, matériels, financiers, administratifs ou autres? Lesquels et à quel moment? Qui rencontre ces obstacles?
L'explication	Comment expliquez-vous ce que vous venez de repérer comme problèmes et besoins? Et à quels niveaux situez-vous vos explications?: Sont-ce des facteurs plus structurels liés à l'environnement, sont-ce les conditions de vie de ces personnes? Qu'est ce qui détermine et influence, surtout, les problèmes et besoins "santé" évoqués?	Comment expliquez-vous ces difficultés d'accès aux soins de santé? Où se trouvent les véritables raisons et pourquoi cela coince-t-il à ces niveaux? Pourquoi chez certaines personnes ou catégories de personnes plutôt que chez d'autres?
Votre réponse	Comment y répondez-vous, là où vous êtes, à quel niveau, quand, avec qui, jusqu'où? De là où vous êtes, que vous est-il possible de faire?	Pour faciliter, permettre, accélérer ou garantir l'accès aux soins, qu'êtes vous en mesure de faire, quand, comment et à quel niveau?
Votre évaluation	Comment évaluez-vous votre réponse, et son impact par rapport aux problèmes et besoins rencontrés... au niveau d'intervention qui est le vôtre et à partir d'où vous vous trouvez. Quelles sont les difficultés rencontrées et comment y faites vous face?	Comment évaluez-vous votre réponse, votre intervention... ou possibilité d'intervention au niveau de travail qui est le vôtre? Quelles sont les difficultés rencontrées, les blocages, les limites?
Vos propositions	Que proposeriez-vous concrètement pour améliorer, changer, transformer, rencontrer les problèmes évoqués : – A votre niveau – A d'autres niveaux? Justifiez votre réponse.	Que proposeriez-vous concrètement pour améliorer, changer, transformer, rencontrer les problèmes évoqués: – A votre niveau – A d'autres niveaux? Justifiez votre réponse.

Addendum bij bijlage II: vragenlijst

	Toegang tot de gezondheid (problemen, noden, gezondheidstoestand)	Toegang tot de zorgverstrekking (culturele, materiële, administratieve, financiële, enz. toegang)
De problemen	Welke problemen stelt u vast, bij wie, waar, wanneer...? Omvang en belang van die problemen?	Wanneer zoeken de personen medische hulp en bij wie? Stuiten ze op culturele, materiële, financiële, administratieve of andere obstakels? Welke en wanneer? Wie stuit op die obstakels?
De verklaring	Hoe verklaart u die problemen en noden? Waarom zijn ze te wijten? Aan meer structurele factoren die te maken hebben met het milieu waarin de personen in kwestie leven? Met hun levensomstandigheden? Wat bepaalt en beïnvloedt vooral die gezondheidsproblemen en -noden?	Hoe verklaart u die problemen van toegang tot de zorgverstrekking? Wat zijn de ware redenen en waarom stellen bepaalde problemen zich op die vlakken? Waarom bij sommige personen of categorieën van personen eerder dan bij andere?
Uw aanpak	Hoe pakt u die aan, vanuit uw positie, op welk vlak, wanneer, met wie en waar ligt de grens? Wat kan u vanuit uw positie doen?	Wat kan u doen om de toegang tot de zorgverstrekking te vergemakkelijken, mogelijk te maken, te bespoedigen of te waarborgen? Wanneer, hoe en op welk vlak?
Uw evaluatie	Hoe evalueert u uw aanpak en de weerslag ervan op de problemen en noden waarmee u geconfronteerd wordt op uw werkterrein en vanuit uw positie? Met welke problemen wordt u geconfronteerd en hoe rekt u daarmee af?	Hoe evalueert u uw aanpak, uw optreden of uw mogelijkheid om op te treden op uw werkterrein? Met welke problemen wordt u geconfronteerd? Met welke patstellingen? Met welke grenzen?
Uw voorstellen	Wat zou u concreet voorstellen om iets te verbeteren aan de toestanden waarmee u wordt geconfronteerd, om die te veranderen? - Op uw werkterrein - Op andere werkterreinen Verantwoordt uw antwoord.	Wat zou u concreet voorstellen om iets te verbeteren aan de toestanden waarmee u wordt geconfronteerd, om die te veranderen? - Op uw werkterrein - Op andere werkterreinen Verantwoordt uw antwoord.

Canevas de questions comme support de rencontre avec des personnes en situation de pauvreté ou d'exclusion

1. La santé, pour vous, c'est quoi?
Si vous deviez la définir, que diriez-vous?
Qu'est ce qui est important pour vous?
Etre en bonne santé, cela veut dire quoi pour vous?
2. Avez-vous eu ou avez-vous des problèmes de santé?
– Que savez-vous de ces problèmes?
– Comment expliquez-vous que vous ayez eu / ayez ce(s) problème(s)?
3. Quand vous avez un problème de santé,
– comment réagissez-vous? Que faites vous? Pourquoi?
– Quand réagissez vous?
4. En dehors des problèmes ou maladies, avez vous des contacts réguliers avec un médecin, un centre médical, une maison médicale ou toute autre personne ou service compétent sur le plan de la santé? Pourquoi?
5. Avez-vous rencontré des difficultés ou des obstacles,
– Quand vous avez été amené à devoir aller chez un médecin, à l'hôpital ou en tout autre lieu pour y recevoir des soins?
Quel type de difficultés?
Qu'en pensez-vous?
– Si vous avez du suivre un traitement, prendre des médicaments ou fréquenter d'autres médecins ou spécialistes, avez-vous rencontré des difficultés? Lesquelles et pourquoi?
Qu'en pensez-vous?
6. En cas de difficultés, comment avez-vous réagi?
Avez-vous été aidé? Par qui? Comment? En quoi? Quand?
Vos problèmes ont-ils été solutionnés? Quand? Vite? En quoi?
Qu'en pensez-vous?
7. Après tout ce que vous avez vécu et expliqué, avez-vous des propositions à faire?
Trouvez-vous qu'il y a des choses à changer? à créer?
Pourquoi?

Merci pour votre précieuse collaboration!

Vragenlijst als hulpmiddel bij de ontmoeting met de personen die in armoede leven of die uitgesloten zijn

1. Wat betekent gezondheid voor u?
Hoe zou u dat definiëren?
Wat is belangrijk voor u?
Wat betekent voor u "in goede gezondheid verkeren"?
2. Heeft u gezondheidsproblemen gehad of heeft u er?
– Wat weet u over die problemen?
– Hoe verklaart u dat u die problemen heeft gehad of heeft?
3. Wanneer u een gezondheidsprobleem heeft,
– Hoe reageert u dan? Wat doet u? Waarom?
– Wanneer reageert u?
4. Raadpleegt u, los van de problemen of ziekten, regelmatig een arts, een medisch centrum of een andere persoon die op gezondheidsvlak bevoegd is? Waarom?
5. Is u op problemen of op obstakels gestuit?
– Wanneer diende u een arts te raadplegen, naar het ziekenhuis of een andere instelling te gaan om te worden verzorgd?
Welk soort van problemen?
Wat denkt u daarvan?
– Heeft u problemen ondervonden wanneer u een behandeling diende te volgen, geneesmiddelen diende te nemen of andere artsen of specialisten diende te raadplegen?
Welke en waarom?
Wat denkt u daarvan?
6. Hoe heeft u gereageerd bij problemen?
Werd u geholpen? Door wie? Hoe? Met wat? Wanneer?
Zijn uw problemen opgelost? Wanneer? Snel? Hoe?
Wat denkt u daarvan?
7. Heeft u, op basis van uw ervaring en van hetgeen u heeft verklaard, voorstellen?
Wat dient er volgens u te veranderen?
Wat moet er komen?

Dank u voor uw kostbare medewerking!

Avis à remettre à la commission des Affaires sociales

La commission de la Santé

- Ayant entendu les exposés de M. Georges Rémion et de M. Pierre-Martin Neirinck, experts;
- Ayant procédé à un échange de vues suite à ces exposés et à une discussion en son sein;
- Rappelle que de nombreux aspects de la politique sanitaire relèvent d'autres pouvoirs.

A. Au sujet du rapport 1995 sur l'état de la pauvreté, la commission recommande:

1. de retenir comme choix prioritaire l'étude des situations vécues par les personnes les plus démunies en ce qui concerne l'accès à la santé, l'accès aux soins de santé et leurs possibilités de suivi médical, ainsi que l'étude des mesures à prendre pour assurer le maintien ou le retour dans le système de protection et de solidarité de la sécurité sociale (cf. recommandations du précédent rapport);
2. de charger l'Observatoire de la santé de collecter et d'étudier les nombreuses recherches existantes pour permettre l'élaboration de propositions d'actions précises ainsi qu'une étude des moyens nécessaires à leur réalisation;
3. de consacrer exclusivement à la santé une partie du rapport sur l'état de la pauvreté;
4. d'élaborer une cartographie des institutions publiques et privées quant à leurs initiatives en matière de santé-pauvreté.

B. Parmi les actions prioritaires à mener en matière de politique de santé, la commission:

1. demande au Collège réuni
 - que l'Observatoire de la santé soit chargé de compléter et d'approfondir la compréhension et la connaissance des problèmes de santé et de soins de santé que connaissent les personnes les plus démunies;
 - d'explorer concrètement les pistes suivantes:
 - le système de carte-santé qui a été mis en place au CPAS de Charleroi;

Advies voor de commissie voor de Sociale Zaken

De commissie voor de Gezondheid:

- na de uiteenzettingen van de deskundigen Georges Rémion en Pierre-Martin Neirinck te hebben aanhoord,
- na van gedachten te hebben gewisseld over die uiteenzettingen en met haar leden onderling een bespreking te hebben gevoerd,
- herinnert eraan dat heel wat aspecten van het gezondheidsbeleid tot de bevoegdheid van andere overheden behoren.

A. Betreffende het verslag 1995 over de staat van de armoede, beveelt de commissie aan:

1. bij voorkeur aandacht te besteden aan het onderzoek van de situaties die de kansarmen beleven op het vlak van de toegang tot de gezondheid, de toegang tot de gezondheidszorg en de mogelijkheden om hen op medisch vlak te volgen en aan het onderzoek van de maatregelen die moeten worden genomen ter wille van het behoud in of de terugkeer naar het beschermings- en solidariteitsstelsel van de sociale zekerheid (zie aanbevelingen van het vorige verslag);
2. het Centrum voor Gezondheidsobservatie te gelasten de talloze bestaande onderzoeken te verzamelen en te bestuderen teneinde voorstellen te kunnen doen voor precieze acties en na te gaan welke middelen nodig zijn om een en ander te verwezenlijken;
3. een deel van het verslag over de staat van de armoede uitsluitend aan de gezondheid te wijden;
4. de initiatieven van de openbare en privé-instellingen op het vlak van de gezondheid-armoede in kaart te brengen.

B. Wat de prioritaire maatregelen van het gezondheidsbeleid betreft:

1. vraagt de commissie aan het Verenigd College
 - het Centrum voor Gezondheidsobservatie te gelasten een beter inzicht te verwerven in de gezondheidsproblemen en de problemen inzake gezondheidszorg van de kansarmen en die beter te leren kennen.
 - de volgende initiatieven concreet te onderzoeken:
 - het systeem van de gezondheidskaart die in het OCMW van Charleroi in gebruik genomen is;

- une organisation de l'accès aux soins qui permette de désengorger les services d'urgence, d'assurer une plus grande continuité des soins, notamment en prévoyant la possibilité d'inscription chez un médecin généraliste des personnes émergeant au CPAS;
 - une modification du Fonds spécial d'Assistance (loi du 27.06.56) et de la liste des maladies sociales (AR 10.04.52 et AR 29.08.68) en vue d'une actualisation des maladies justifiant la prise en charge par la collectivité des «frais d'entretien et de traitement des indigents»;
 - le renforcement, notamment par un soutien financier, des infrastructures de proximité telles que les maisons médicales pour les personnes en état de précarité;
 - la mise sur pied d'une permanence téléphonique (SOS santé), qui permettrait d'orienter les démunis vers les institutions qui sont susceptibles de les aider au niveau de la santé;
 - l'amélioration du dépistage du saturnisme et la prise en charge de son traitement;
 - la coordination par les CPAS des réseaux médico-sociaux existants;
 - une harmonisation, éventuellement par voie de circulaire ministérielle, des règlements et pratiques des CPAS en matière de remboursement des frais médicaux et des frais pharmaceutiques;
 - le renforcement des équipes d'assistants sociaux de CPAS prévoyant notamment le recours possible à un médecin-conseil;
 - la nécessité du respect de la vie privée et de l'application concrète du secret médical et professionnel par les travailleurs et les institutions de l'action médico-sociale;
2. invite le Collège réuni à porter les questions suivantes à l'examen des conférences interministérielles où ses membres siègent avec les ministres fédéraux:
- la régularisation des droits auprès d'une mutuelle sans stage d'attente pour tous les bénéficiaires du minimex;
 - l'introduction d'une nouvelle catégorie VIPO pour personne non protégée en faveur des minimexés;
 - une intervention plus importante de la sécurité sociale dans les frais de lunettes et de dentisterie pour les plus démunis;
- een organisatie van de toegang tot de gezondheidszorg die de urgentiediensten ontlast en een betere continuïteit in de zorgenverstrekking mogelijk maakt, door onder andere voor de mensen die zich tot het OCMW wenden te voorzien in de mogelijkheid om zich bij een huisarts in te schrijven;
 - een wijziging van het Speciaal Onderstandsfonds (wet van 27.06.56) en van de lijst met sociale ziekten (KB van 10.04.52 en KB van 29.08.68) met het oog op het updaten van de ziekten waarvoor de gemeenschap "de kosten voor onderhoud en behandeling van behoeftigen" betaalt;
 - de uitbouw, met financiële steun, van buurtinfrastructuur zoals medische centra voor kansarmen;
 - het opzetten van een telefoonwacht (SOS Gezondheid), die de kansarmen naar de instellingen verwijst waar ze gezondheidszorg kunnen krijgen;
 - de verbetering van de opsporing van loodvergiftiging en de financiering van de behandeling ervan;
 - de coördinatie van de bestaande medisch-sociale netten door de OCMW's;
 - een harmonisatie, eventueel via een ministeriële omzendbrief, van de reglementen en de handelwijzen van de OCMW's inzake de terugbetaling van de medische en farmaceutische kosten;
 - de versterking van de teams van maatschappelijk assistenten in de OCMW's waarbij in het bijzonder de mogelijkheid geboden wordt op een medisch adviseur een beroep te doen;
 - de verplichting van de werknemers en de instellingen uit de medisch-sociale sector om de persoonlijke levenssfeer te eerbiedigen en het medisch en beroepsgeheim concreet toe te passen;
2. verzoekt de commissie het Verenigd College de volgende punten voor te leggen aan de interministeriële conferenties waar zijn leden met federale ministers zitting hebben:
- de regularisatie van de situatie van alle bestaansminimumtrekkers opdat ze zonder wachttijd onder de ziekteverzekering zouden kunnen vallen;
 - de invoering van een nieuwe WIGW-categorie voor niet beschermde personen ten voordele van de bestaansminimumtrekkers;
 - een grotere bijdrage van de sociale zekerheid voor de kansarmen in de kosten voor een bril en voor tandheelkunde;

- la formation sociale des acteurs de santé.
3. recommande aux autorités compétentes de faire un effort tout particulier dans le domaine de la prévention. Elle propose notamment:
- d'établir, de développer et de maintenir un suivi entre le travail des consultations de l'ONE et de «Kind en Gezin» et celui des services de médecine scolaire (CPMS-IMS);
 - de renforcer le soutien aux initiatives d'éducation à la santé vis-à-vis des jeunes précarisés.

- de sociale opleiding van de gezondheidswerkers.
3. beveelt de commissie de bevoegde overheid aan een bijzondere inspanning te doen op het vlak van de preventie. Ze stelt in het bijzonder voor om:
- voor een opvolging te zorgen tussen de consulten van Kind en Gezin en het ONE en die van de schoolgeneeskunde (PMSC-MSI); deze opvolging moet versterkt en onderhouden worden;
 - de initiatieven inzake gezondheidsopvoeding van jonge kansarmen nog meer te steunen.

ANNEXE III

Commission communautaire commune

Fichier signalétique des CPAS

Etat de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale

Données enregistrées durant l'état définitif du 12ème mois de l'année concernée

A. Les titulaires du minimex

1. Nombre de titulaires du minimex (nombre de dossiers)
2. Nombre de réfugiés reconnus titulaires du minimex
3. Nombre de personnes à charge du titulaire du minimex à l'exclusion de celui-ci
4. Différenciation par catégorie légale des titulaires du minimex

- * ménages
- * hommes isolés avec enfants à charge
- * femmes isolées avec enfants à charge
- * hommes isolés sans enfant à charge
- * femmes isolées sans enfant à charge
- * cohabitants hommes
- * cohabitants femmes

5. Différenciation par catégorie d'âge des titulaires du minimex

- * moins de 18 ans
- * de 18 à 25 ans
- * de 26 à 29 ans
- * de 30 à 34 ans
- * de 35 à 39 ans
- * de 40 à 44 ans
- * de 45 à 49 ans
- * de 50 à 54 ans
- * de 55 à 59 ans
- * de 60 à 64 ans
- * 65 ans et plus

Total

6. Nombre de mois d'octroi du minimex par titulaire sur le territoire de la commune pendant les 60 derniers mois y compris l'année concernée (y compris les "articles 60, § 7" titulaires du minimex)

BIJLAGE III

Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie

Signalementsbestand van de OCMW's

Toestand van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Gegevens opgenomen in de definitieve staat van de 12de maand van het betrokken jaar

A. De gerechtigden op het bestaansminimum

1. Aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers)
2. Aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum
3. Aantal personen ten laste van de gerechtigde op het bestaansminimum uitgenomen hijzelf
4. Uitsplitsing per wettelijke groep van gerechtigden op het bestaansminimum

- * gezinnen
- * alleenstaande man met kinderlast
- * alleenstaande vrouw met kinderlast
- * alleenstaande man zonder kinderlast
- * alleenstaande vrouw zonder kinderlast
- * samenwonende man
- * samenwonende vrouw

5. Uitsplitsing per leeftijdsgroep van gerechtigden op het bestaansminimum

- * minder dan 18 jaar
- * van 18 tot 25 jaar
- * van 26 tot 29 jaar
- * van 30 tot 34 jaar
- * van 35 tot 39 jaar
- * van 40 tot 44 jaar
- * van 45 tot 49 jaar
- * van 50 tot 54 jaar
- * van 55 tot 59 jaar
- * van 60 tot 64 jaar
- * 65 jaar en ouder

Totaal

6. Aantal maanden toekenning van het bestaansminimum per gerechtigde op het grondgebied van de gemeente gedurende de laatste 60 maanden tot en met het betrokken jaar (met inbegrip van de "artikel 60, § 7" gerechtigden op het bestaansminimum)

Nombre de mois Aantal maanden	Nombre de titulaires Aantal gerechtigden	Nombre de mois Aantal maanden	Nombre de titulaires Aantal gerechtigden
1		2	
3		4	
5		6	
7		8	
9		10	
11		12	
13		14	
15		16	
17		18	
19		20	
21		22	
23		24	
25		26	
27		28	

29	30
31	32
33	34
35	36
37	38
39	40
41	42
43	44
45	46
47	48
49	50
51	52
53	54
55	56
57	58
59	60

Inconnus	Onbekend
Données enregistrées durant le 12ème mois de l'année concernée	Gegevens opgenomen gedurende de 12de maand van het betrokken jaar
B. Les titulaires de l'équivalent-minimex	B. De gerechtigden op het equivalent-bestaansminimum
1. Nombre de titulaires de l'équivalent-minimex	1. Aantal gerechtigden op het equivalent-bestaansminimum
2. Nombre de personnes à charge du titulaire de l'équivalent-minimex (à l'exclusion de celui-ci)	2. Aantal personen ten laste van de gerechtigde op het equivalent-bestaansminimum (uitgenomen hijzelf)
3. Nombre de demandeurs d'asile titulaires de l'équivalent-minimex	3. Aantal asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalent-bestaansminimum
4. Différenciation par catégorie légale des titulaires de l'équivalent-minimex	4. Uitsplitsing per wettelijke groep van gerechtigden op het equivalent-bestaansminimum
<ul style="list-style-type: none"> * ménages * hommes isolés avec enfants à charge * femmes isolées avec enfants à charge * hommes isolés sans enfant à charge * femmes isolées sans enfant à charge * cohabitants hommes * cohabitants femmes 	<ul style="list-style-type: none"> * gezinnen * alleenstaande man met kinderlast * alleenstaande vrouw met kinderlast * alleenstaande man zonder kinderlast * alleenstaande vrouw zonder kinderlast * samenwonende man * samenwonende vrouw
5. Différenciation par catégorie d'âge des titulaires de l'équivalent-minimex	5. Uitsplitsing per leeftijdsgroep van de gerechtigden op het equivalent-bestaansminimum
<ul style="list-style-type: none"> * moins de 18 ans * de 18 à 25 ans * de 26 à 29 ans * de 30 à 34 ans * de 35 à 39 ans * de 40 à 44 ans * de 45 à 49 ans * de 50 à 54 ans * de 55 à 59 ans * de 60 à 64 ans * 65 ans et plus 	<ul style="list-style-type: none"> * minder dan 18 jaar * van 18 tot 25 jaar * van 26 tot 29 jaar * van 30 tot 34 jaar * van 35 tot 39 jaar * van 40 tot 44 jaar * van 45 tot 49 jaar * van 50 tot 54 jaar * van 55 tot 59 jaar * van 60 tot 64 jaar * 65 jaar en ouder
Total	Totaal
6. Nombre de mois d'octroi de l'équivalent-minimex par titulaire sur le territoire de la commune pendant les 60 derniers mois y compris l'année concernée	6. Aantal maanden toekenning van het equivalent-bestaansminimum per gerechtigde op het grondgebied van de gemeente gedurende de laatste 60 maanden tot en met het betrokken jaar

Nombre de mois Aantal maanden	Nombre de titulaires Aantal gerechtigden	Nombre de mois Aantal maanden	Nombre de titulaires Aantal gerechtigden
1		2	
3		4	
5		6	
7		8	
9		10	

11	12
13	14
15	16
17	18
19	20
21	22
23	24
25	26
27	28
29	30
31	32
33	34
35	36
37	38
39	40
41	42
43	44
45	46
47	48
49	50
51	52
53	54
55	56
57	58
59	60

Inconnus	Onbekend
Données à enregistrer pour toute l'année concernée	Gegevens op te nemen voor het gehele betrokken jaar
C. Aides financières, minimex et équivalent-minimex	C. Gerechtigden op financiële steun, bestaansminimum en equivalent-bestaansminimum
1. Nombre total de titulaires du minimex et de l'équivalent-minimex durant l'année	1. Totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalent-bestaansminimum gedurende dat jaar
2. Nombre total de titulaires d'une aide financière (à l'exclusion des titulaires du minimex et de l'équivalent-minimex et des personnes guidées sans aide financière)	2. Totaal aantal gerechtigden op een financiële steun (uitgenomen de gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalent-bestaansminimum en de begeleide personen zonder geldelijke bijstand)
3. Nombre de nouveaux titulaires (dossiers) du minimex et de l'équivalent-minimex, c'est-à-dire ceux qui n'ont pas reçu le minimex ou l'équivalent-minimex pendant les 60 derniers mois	3. Aantal nieuwe gerechtigden (dossiers) op het bestaansminimum of het equivalent-bestaansminimum, d.w.z. zij die gedurende de laatste 60 maanden geen bestaansminimum of equivalent-bestaansminimum hebben verkregen
D. Mises au travail	D. Tewerkstelling
1. Mises au travail à charge du CPAS (Art. 60, § 7 et art. 61)	1. Tewerkstelling ten laste van het OCMW (Art. 60, § 7 en art. 61)
* au sein du CPAS	* binnen het OCMW
Nombre de personnes	Aantal personen
Nombre de jours ONSS	Aantal RSZ-dagen
* hors du CPAS	* buiten het OCMW
Nombre de personnes	Aantal personen
Nombre de jours ONSS	Aantal RSZ-dagen
2. Mises au travail (travail non bénévole)	2. Tewerkstelling (vrijwilligerswerk niet inbegrepen)
Nombre de personnes	Aantal personen
3. Mises au travail à titre gratuit (dans ou hors CPAS)	3. Onbezoldigde tewerkstelling (binnen of buiten het OCMW)
Nombre de personnes	Aantal personen

E. Contrats spéciaux

1. Nombre de contrats d'insertion socio-professionnelle (programme régional bruxellois d'insertion socio-professionnelle)

- * 18 - 25 ans
- * autres

2. Nombre de contrats d'intégration non compris sous la rubrique précédente (loi Onkelinx)

- * 18 - 25 ans
- * autres

F. Formation professionnelle organisée par le CPAS ou à charge de celui-ci

1. Nombre de formations professionnelles

- * Nombre de personnes
- * Nombre total d'heures suivies

2. Nombre de formations en alternance avec la mise au travail

- * Nombre de personnes
- * Nombre total d'heures de formation
- * Nombre total d'heures de mise au travail

3. Nombre de formations de base (alphabétisation et préformation)

- * Nombre de personnes
- * Nombre total d'heures

E. Bijzondere opdrachten

1. Aantal contracten voor socio-professionele inschakeling (Brussels Gewestelijk programma voor socio-professionele inschakeling)

- * 18 - 25 jaar
- * anderen

2. Aantal integratie-contracten niet-inbegrepen in bovenvermelde rubriek (Onkelinx-wet)

- * 18 - 25 jaar
- * anderen

F. Beroepsopleiding georganiseerd door het OCMW of ten laste van het OCMW

1. Aantal beroepsopleidingen

- * Aantal personen
- * Aantal gevolgde uren

2. Aantal overeenkomsten tewerkstelling-opleiding

- * Aantal personen
- * Totaal aantal opleidingsuren
- * Totaal aantal uren tewerkstelling

3. Aantal basisopleidingen (alfabetisering en vooropleiding)

- * Aantal personen
- * Totaal aantal uren

ANNEXE IV

**RAPPORT 1995
SUR L'ETAT DE LA PAUVRETE**

Compte rendu de la table ronde
du 24 novembre 1995

Ordre du jour

- Allocution de messieurs les ministres Gosuin et Grijp.
- Présentation des rapports par :
 - la FTU;
 - l'UFSIA;
 - le CRITIAS.
- Questions et réponses.
- Présentation par les CPAS de Charleroi et d'Antwerpen de leurs réalisations dans le cadre du programme européen Pauvreté 3.

Liste des présents

- Cabinet du ministre D. Gosuin : monsieur André Cocle;
- Cabinet du ministre R. Grijp : madame Anne Choisez et monsieur Luc Notredame;
- Cabinet du ministre H. Hasquin : monsieur W. Janssens;
- Commission communautaire commune : monsieur Thomas Nagant et mesdames Paternostre et Poot;
- CPAS
Berchem-Ste-Agathe : mesdemoiselles P. Salberter et C. Govaert + monsieur X. Petre, assistants sociaux.
Bruxelles : madame G. Van Ransbeek représentant le président.

Etterbeek : monsieur A. Wauters, représentant le président et le secrétaire.

Ganshoren : madame H. Bysmans.

Ixelles : monsieur Ph. Brunelli, vice-président - monsieur J. Rucquoi, secrétaire - Mademoiselle S. Nève, chef assistants sociaux et madame D. Philips, responsable cellule administrative service social.

Jette : monsieur Ch. Huygens, président - monsieur Van Krikingen, secrétaire et madame Ch. Deconinck, service social.

Molenbeek : monsieur De Proost, secrétaire administratif représentant le président.

Saint-Gilles : monsieur Albert Eylenbosch, président et monsieur Koeune, secrétaire adjoint.

Saint-Josse : madame Mouzon, présidente - madame De Maat, secrétaire et monsieur Vander Heyden, chef de bureau.

Schaerbeek : madame Gerrebos, présidente - monsieur Heugebaert, secrétaire et une personne du service social.

Uccle : monsieur Elsier, secrétaire et monsieur Van Exter, président.
Watermael-Boitsfort : monsieur Vandermeeren, secrétaire et une assistante sociale.

Woluwe-Saint-Lambert : madame Delvenne, présidente.

Woluwe-Saint-Pierre : monsieur Depaepe, président et monsieur Wilmotte, secrétaire.

Charleroi : monsieur E. Jacques, représentant monsieur Wilgaut.

Antwerpen : monsieur De Keuninck, représentant monsieur Cools.

- Madame A. Herscovici, représentant le professeur M. Moulin de l'ULB;
- Monsieur Lesiw de l'Union des Villes et Communes;
- Monsieur Carton de la FTU;

BIJLAGE IV

**VERSLAG VOOR 1995
OVER DE STAAT VAN DE ARMOEDE**

Verslag van het ronde-tafelgesprek
van 24 november 1995

Agenda

- toespraak van de heren ministers Gosuin en Grijp.
- Voorstelling van de verslagen opgesteld door :
 - de FTU;
 - de UFSIA;
 - CRITIAS.
- Vragen en antwoorden.
- Voorstelling door de OCMW's van Charleroi en Antwerpen van hun verwezenlijkingen in het kader van het Europees programma Armoede 3.

Lijst van de aanwezigen

- Cabinet van minister D. Gosuin : de heer André Cocle;
- Cabinet van minister R. Grijp : mevrouw Anne Choisez en de heer Luc Notredame;
- Cabinet van minister H. Hasquin : de heer W. Janssens;
- Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie : de heer Thomas Nagant en mevrouwen Paternostre en Poot;
- OCMW's :

Sint-Agatha-Berchem : mevrouwen P. Salberter en C. Govaert en de heer X. Petre, maatschappelijk assistenten.

Brussel : mevrouw G. Van Ransbeek vertegenwoordiger van de voorzitter.

Etterbeek : de heer A. Wauters, vertegenwoordiger van de voorzitter en de secretaris.

Ganshoren : mevrouw H. Bysmans.

Elsene : de heer Ph. Brunelli, ondervoorzitter - de heer J. Rucquoi, secretaris - mevrouw S. Nève, diensthoofd maatschappelijk assistenten en mevrouw D. Philips, verantwoordelijke van de administratieve cel van de sociale dienst.

Jette : de heer Ch. Huygens, voorzitter - de heer Van Krikingen, secretaris en mevrouw Ch. Deconinck, sociale dienst.

Molenbeek : de heer De Proost, administratief secretaris en vertegenwoordiger van de voorzitter.

Sint-Gillis : de heer Albert Eylenbosch, voorzitter en de heer Koeune, adjunct-secretaris.

Sint-Joost : mevrouw Mouzon, voorzitter - mevrouw De Maat, secretaris en de heer Vander Heyden, afdelingschef.

Schaerbeek : mevrouw Gerrebos, voorzitter - de heer Heugebaert, secretaris en een persoon van de sociale dienst.

Ukkel : de heer Elsier, secretaris en de heer Van Exter, voorzitter.

Watermaal-Bosvoorde : de heer Vandermeeren, secretaris en een maatschappelijk assistente.

Sint-Lambrechts-Woluwe : mevrouw Delvenne, voorzitter.

Sint-Pieters-Woluwe : de heer Depaepe, voorzitter en de heer Wilmotte, secretaris.

Charleroi : de heer E. Jacques, vertegenwoordiger van de heer Wilgaut.

Antwerpen : de heer De Keuninck, vertegenwoordiger van de heer Cools.

- Mevrouw A. Herscovici, vertegenwoordiger van professor M. Moulin van de ULB;
- De heer Lesiw van de Vereniging van steden en gemeenten;
- De heer Carton van de FTU;

- Professeurs P.-M. Neirinck et J. Vrancken de l'UFSIA;
- Monsieur P. Georis du MOC;
- Madame B. Houtman de HOBO;
- Monsieur Ch. Burquell du Méridien;
- Madame Ch. Deslagmulder de Télé-Service;
- Monsieur Masschelein de Brusselse Welzijnsraad;
- Messieurs P. Maréchal et B. Carton de la Fondation Roi Baudouin;
- Madame Ria Willem de La Porte Ouverte;
- Monsieur A. Dubois de La Ligue des Familles;
- Messieurs F. Cauwenberghs et M. Lievens de l'Armée du salut;
- Monsieur Berghmann de Interm. adjunct. voor de stedelijke solidariteit;
- Monsieur M. Renson et madame M. Moureau de l'AMA;
- Madame Perdaens de la CCF;
- Monsieur A. Brynaert de Pierre d'angle;
- Monsieur M. Bernard de l'Action sociale;
- Monsieur A. Leduc de la Délégation solidarités urbaines;
- Monsieur G. Dethiou du Home Ariane;
- Professeur F. Louckx de la VUB;
- Madame Fierens de ATD Quart-Monde;
- Monsieur Van Coppenolle de la FGFB;
- Critias ULB : deux personnes;
- Opération Thermos : une personne;
- Diogenes : monsieur B. Hoorenbeek.

Mesdames et Messieurs les parlementaires bruxellois,
 Mesdames et Messieurs les présidents des CPAS,
 Messieurs les secrétaires,
 Mesdames, Messieurs,

Le deuxième rapport sur l'Etat de la pauvreté à Bruxelles confirme de manière dramatique les données apparues dans le premier rapport; la pauvreté ne cesse de s'accroître dans notre ville qui, du fait de sa situation centrale et de son statut de capitale, exerce une attractivité pour les personnes en situation de précarité. Cette confirmation est dramatique car l'idée qui prévoit aux yeux des personnes concernées et que cette situation est banale et inexorable.

Je suis ainsi étonné que les sans-abri ne revendiquent plus, avant tout, de sortir de leur situation. Actuellement demander de l'aide du CPAS devient presque normal.

Depuis 1987, le nombre de minimexés a doublé à Bruxelles. Depuis 1991, la courbe de croissance ne cesse de se dresser; on va vers un doublement de la pauvreté tous les trois ans à Bruxelles.

Un autre signe significatif est l'augmentation des dépenses engagées par les CPAS bruxellois en matière de santé : 473 millions en 1993 dont 142 millions pour couvrir des frais d'hospitalisation; 608 millions en 1994 dont 209 pour les hospitalisations c'est-à-dire 28 % de croissance en un an.

L'avenir de notre ville et de notre société est menacé par un tel phénomène. L'Etat fédéral a largement élargi les mailles de la protection sociale; le CPAS est devenu le réceptacle obligé des personnes qui ne bénéficient plus de la protection sociale. On passe donc de l'assurance à l'assistance. On passe de la sécurité à un système facultatif.

La loi du 8 juillet 1976 organique des CPAS contient, en son 1er article, le droit à l'aide sociale afin que toute personne mène une vie conforme à la dignité humaine. Le CPAS a une mission essentielle à jouer dans notre société. Il doit donc être considéré comme un rouage essentiel de notre système en protection sociale et non le parent pauvre d'un système en dislocation. Reconnaître le CPAS comme un outil de la sécurité sociale exige un changement de politique de notre Etat fédéral.

- Professor P.-M. Neirinck en professor J. Vrancken van de UFSIA;
- De heer P. Georis van MOC/ACW;
- Mevrouw B. Houtman van HOBO;
- De heer Ch. Burquell van de Méridien;
- Mevrouw Ch. Deslagmulder van Tele-Dienst;
- De heer Masschelein van de Brusselse Welzijnsraad;
- De heren P. Maréchal en B. Carton van de Koning Boudewijnstichting;
- Mevrouw Ria Willem van de Open Deur;
- De heer A. Dubois van de Ligue des Familles;
- De heren F. Cauwenberghs en M. Lievens van het Leger des Heils;
- De heer Berghmann van de Interministeriële Afvaardiging voor stedelijke solidariteit;
- De heer M. Renson en mevrouw M. Moureau van AMA;
- Mevrouw Perdaens van de FGC;
- De heer A. Brynaert van Hoeksteen;
- De heer M. Bernard van Action Sociale;
- De heer A. Leduc van de Afvaardiging voor stedelijke solidariteit;
- De heer G. Dethiou van het Ariane-tehuis;
- Professor F. Louckx van de VUB;
- Mevrouw Fierens van ATD Vierde Wereld;
- De heer Van Coppenolle van het ABVV;
- Critias ULB : twee personen;
- Opération Thermos : een persoon;
- Diogenes : de heer B. Hoorenbeek.

Aan de dames en heren volksvertegenwoordigers van de Brusselse Raad,
 Aan de dames en heren OCMW-Voorzitters,
 Aan de dames en heren Secretarissen,
 Dames en heren,

Het tweede verslag over de toestand van de armoede in Brussel bevestigt aangrijpend de gegevens die in het eerste verslag werden geopenbaard. In onze stad die door haar centrale ligging en haar rol als hoofdstad een grote aantrekkingskracht uitoefent op personen in bestaansonzekerheid neemt de armoede aanhoudend toe. Het is een aangrijpende bevestiging want de betrokken personen zijn ervan overtuigd dat de toestand waarin ze verkeren heel gewoon en onverbidlijk is.

Ik sta bijvoorbeeld verwonderd over het feit dat de daklozen het niet meer opeisen om in de eerste plaats uit hun levenstoestand te geraken. Bijstand aan het OCMW gaan vragen is vandaag bijna normale zaak geworden.

Sedert 1987 is het aantal gerechtigden op het bestaansminimum in Brussel verdubbeld. Sedert 1991 stijgt de groeicurve onophoudelijk; om de drie jaar zal de armoede in Brussel verdubbelen.

Opvallend is ook de verhoging van de uitgaven vastgelegd door de Brusselse OCMW's inzake gezondheidszorg : 473 miljoen in 1993 waarvan 142 miljoen om de kosten te dekken van ziekenhuisopnamen; 608 miljoen in 1994 waarvan 209 miljoen voor de ziekenhuisopnamen, met andere woorden, een stijging van 28 % op een jaar tijd.

Door dergelijk verschijnsel komt de toekomst van onze stad en onze maatschappij in het gedrang. De federale Staat heeft het netwerk voor sociale zekerheid aanzienlijk aangetast : het OCMW is het noodgedwongen opvangcentrum van personen geworden, die geen sociale zekerheid meer genieten. Er wordt zodus van verzekering tot bijstand overgegaan. Er wordt van zekerheid tot een onzeker stelsel overgegaan.

De wet van 8 juli 1976 houdende organisatie van de OCMW's bevat in haar eerste artikel, het recht op maatschappelijke bijstand opdat iedere persoon een leven zou leiden dat met de menselijke waardigheid overeenkomt. Het OCMW heeft een wezenlijke opdracht in onze maatschappij te vervullen. Het dient bijgevolg te worden beschouwd als een onontbeerlijk onderdeel van ons stelsel voor sociale zekerheid en geenszins als de arme verwante van een ontwricht systeem. Het OCMW als een werktuig erkennen van de sociale zekerheid vereist natuurlijk een beleidswijziging vanwege onze federale Staat.

La première condition est la couverture intégrale par l'Etat fédéral de la charge du minimex. Le minimex est un réel revenu du remplacement, comme les indemnités maladie, les allocations de chômage, les allocations spéciales de personnes handicapées. Cette proposition, je la formule depuis deux ans et j'ai eu l'occasion de l'exposer personnellement au premier ministre en mars dernier au cours de la conférence interministérielle qui a suivi le dépôt du rapport général sur la pauvreté. Je suis satisfait que cette proposition soit devenue une revendication de tous les CPAS du pays. Je ne cesserai de la réclamer avec vous.

De la même manière que les mutuelles et les caisses de chômage bénéficient d'une couverture pour frais de gestion; je veux formuler une autre proposition toute aussi importante: les CPAS doivent recevoir un % des minimex et équivalents minimex payés afin qu'ils puissent supporter les coûts inhérents à ces paiements.

Une telle dépense pour l'Etat fédéral est loin d'être excessivement onéreuse: quelque 800 millions. Elle entraînera inévitablement une réduction d'autres dépenses et permettra d'accroître les recettes fiscales et les cotisations à la sécurité sociale.

Nous avons calculé que le remboursement intégral du minimex permettrait, à Bruxelles, la création de 449 emplois nouveaux pour un coût de 180 millions!

Ainsi, et à ces conditions seulement, les CPAS pourront remplir intégralement la mission qui est la leur; les CPAS trouveront la dignité dont ils ont besoin pour aider les allocataires sociaux à retrouver leur dignité humaine.

Il faut redonner sens au vrai combat des CPAS. La mission des CPAS est l'insertion sociale des personnes en situation de précarité ou de pauvreté. Je tiens à ce que les revenus de remplacement soient transformés de dépenses passives en dépenses actives. Lorsque le CPAS sera dégagé des problèmes dus à un manque de travailleurs sociaux, il pourra mettre en œuvre toutes les dynamiques sociales de nature à réinsérer les allocataires sociaux, par lui-même et en collaboration étroite avec les autres organisations sociales privées et publiques; je pense aux formations, parfois de base, aux guidances budgétaires, à des expériences d'économie sociale.

Si nous voulons sauver notre système social, si nous voulons que la richesse profite à tous, si nous refusons de nous diriger vers un modèle de société où une masse grandissante de pauvres doit quémander des moyens pour vivre dans la pauvreté, il faut redonner aux CPAS des moyens d'action.

Je suis persuadé que le CPAS est le parfait outil pour relever ce défi majeur, il doit devenir réellement ce pour quoi il a été créé: l'initiateur d'une politique sociale de proximité coordonnée au niveau local.

Mesdames, Messieurs, je suis très satisfait de vous voir nombreux ce matin. Sachez que je serai très attentif aux conclusions de votre journée de travail. Je ferai mienne les recommandations qui rentrent dans mes responsabilités.

Didier GOSUIN,
ministre.

Le 24 novembre 1995.

De eerste voorwaarde hiervoor is de gehele dekking door de federale Staat van de lasten gebonden aan het bestaansminimum. Het bestaansminimum is een waar vervangingsinkomen, zoals de ziekteuitkeringen, de werkloosheidsuitkeringen, de bijzondere uitkeringen voor minder-validen. Al twee jaar lang heb ik dit voorstel gedaan en ik kreeg de gelegenheid om dit persoonlijk aan de Premier in maart laatstleden uiteen te zetten in de loop van de interministeriële conferentie die een gevolg was op de voorlegging van het algemeen rapport over de armoede. Ik ben er tevreden over dat dit voorstel een eis van alle OCMW's van het land is geworden. En ik zal dit voorstel onophoudelijk met U opeisen.

Evenals voor de ziekenfondsen en de werkloosheidskassen die een dekking voor beheerskosten genieten, wil ik een ander even belangrijk voorstel uitdrukken: de OCMW's moeten een percentage van bestaansminima en gelijkgestelde bestaansminima betaald krijgen teneinde het hoofd te kunnen bieden aan de kosten die bij deze uitbetalingen betrokken zijn.

Voor de federale Staat valt een dergelijke uitgave van zowat 800 miljoen niet zo zwaar uit. Onvermijdelijk zal deze een vermindering van andere uitgaven als gevolg hebben en een toeneming van de belastingopbrengst en van de bijdragen aan de sociale zekerheid teweeg brengen.

We hebben berekend dat de gehele terugbetaling van het bestaansminimum aanleiding zou kunnen geven tot de schepping van 449 nieuwe betrekkingen ten koste van 180 miljoen!

Het is enkel op die manier en onder voornoemde voorwaarden dat de OCMW's hun toegewezen opdracht zullen kunnen uitvoeren; de OCMW's zullen de broodnodige eigenwaarde vinden om de maatschappelijke steuntrekkers te helpen in het terugwinnen van hun menselijke waardigheid.

De ware betekenis van de strijd door de OCMW's dient te worden herbepaald. De opdracht van de OCMW's behelst de maatschappelijke inschakeling van personen in toestand van bestaansonzekerheid of van armoede. Ik houd er aan dat de vervangingsinkomens van passieve uitgaven in activa worden omgezet. Eens het OCMW ontlast wordt van de problemen te wijten aan het tekort aan maatschappelijk werkers, zal het de hele maatschappelijke dynamiek kunnen doen veroveren om de steuntrekkers weer in te schakelen door zijn eigen handelen en in nauwe samenwerking met de andere privé- of openbare maatschappelijke instellingen; ik denk ondermeer aan de opleidingsmogelijkheden die soms een grondopleiding betekenen, aan de budgettaire begeleidingen, aan experimenten op socio-economisch vlak.

Als we ons sociaal systeem willen redden, als we ernaar streven dat iedereen een deel van de welvaart krijgt toebedeeld, als we de ontwikkeling van een maatschappelijk model weigeren waar een steeds toenemend aantal armen voor de nodige middelen moeten bedelen om in de armoede te overleven, dan moeten de OCMW's weer middelen krijgen om te handelen.

Ik ben ervan overtuigd dat het OCMW het beste werktuig vormt om deze zeer belangrijke uitdaging aan te nemen, het moet werkelijk worden hetgeen waarvoor het geschapen was: de initiatiefnemer van een maatschappelijk beleid naar de personen toe dat op lokaal vlak wordt afgestemd.

Dames en heren, ik ben zeer tevreden over het groot aantal aanwezige personen vandaag. U moet weten dat ik zeer aandachtig blijf voor de conclusies die uit uw werkzaamheden zullen worden getrokken. De aanbevelingen die onder mijn bevoegdheid vallen zullen de mijne zijn.

Didier GOSUIN,
minister.

24 november 1995.

**Intervention de Monsieur le ministre R. Grijp
à la Table ronde concernant le deuxième rapport
sur l'état de la pauvreté dans la Région bruxelloise,
Bruxelles, le novembre 1995.**

Mesdames et Messieurs,

Au moment d'entamer cette journée de réflexion, il me semble que nous aurions intérêt à clarifier quelques idées.

En effet, quand il est question des problèmes qui entourent la lutte contre la pauvreté, même entre spécialistes, il arrive que les notions, les données et les chiffres restent flous sinon faux.

Il me semble que nous devons dissiper ces malentendus, faute de quoi notre réflexion risque de se condamner elle-même à l'inefficacité. J'y reviendrai.

Il faut ensuite éviter d'avancer des propositions qui risquent d'avoir des conséquences que nous ne souhaiterions en fait pas voir se réaliser.

A cet égard, je voudrais attirer votre attention sur un point : la lutte contre la pauvreté est, depuis des siècles, une responsabilité essentiellement située au niveau local et liée à l'autonomie locale.

Il ne faudrait pas qu'en réclamant une intervention accrue de l'Etat fédéral pour résoudre cette problématique, nous aliénions nous-mêmes une partie de cette autonomie.

En d'autres termes : si l'Etat rembourse 100 % du minimex, le risque de voir le CPAS réduit au rôle d'exécutant sous contrôle fédéral ne paraît pas du tout exclu. Est-ce ce que nous voulons ?

En ce qui concerne les chiffres, je voudrais d'abord signaler, que ceux qui m'ont été fournis par le ministère de la Santé publique ne correspondent pas avec ceux qui sont repris dans certaines parties des rapports FTU et UFSIA. Une plus grande précision, et une grande prudence dans leur interprétation me paraissent donc nécessaires.

A titre d'exemple, si on compare les transferts de l'aide sociale, on passe de 3,15 milliards en 1990 à 4,23 milliards en 1993 pour les 19 CPAS bruxellois, soit une augmentation de 1,08 milliard. Le solde négatif entre les entrées et les sorties dans ce domaine a même diminué sur la même période.

Ce n'est donc pas la charge de l'aide elle-même qui augmente à ce moment, mais bien celle de la gestion de l'aide (gestion des dossiers en nombre et en personnel par ex., avances, etc.).

Cela nous impose une analyse plus subtile des données, même si cela n'enlève rien aux constats structurels concernant la pauvreté.

Nous connaissons tous les constats répétés dans tous les rapports sur la pauvreté = les problèmes d'emploi, de logement, de surendettement, etc.

Dans ces divers domaines, des initiatives existent ou sont en gestation au niveau de notre région = programme d'insertion, agences immobilières sociales, médiation de dettes.

Il faut que ces initiatives, proches du citoyen, des communes et des CPAS aboutissent au plus vite. C'est un problème de volonté politique de l'actuelle majorité et j'y insisterai.

**Tussenkoms van minister R. Grijp ter gelegenheid van de denkdag
over het Tweede verslag over de toestand
van de armoede in het Brussels Gewest
Brussel, 24 november 1994**

Dames en Heren,

Vooraleer van start te gaan met deze denkdag lijkt het me aangewezen enkele zaken te verduidelijken.

Het is inderdaad zo dat zelfs onder specialisten op het vlak van de strijd tegen de armoede onduidelijkheid blijft bestaan omtrent bepaalde begrippen, gegevens en cijfers.

Het lijkt me noodzakelijk deze onduidelijkheden weg te werken, indien wij willen vermijden dat de discussie op niets uitloopt. Ik kom hier nog op terug.

Vooraf moeten we vermijden oplossingen voor te stellen die gevolgen zouden kunnen hebben die we helemaal niet wensen.

Ik geef U maar één voorbeeld ; armoedebestrijding is reeds eeuwenlang een lokale verantwoordelijkheid en verwijst naar de lokale autonomie.

Op het moment dat wij de rol van de federale staat in die armoedebestrijding willen versterken lopen wij het gevaar een deel van de lokale autonomie te verliezen.

Ik vraag U : wanneer de federale staat 100 % van het bestaansminimum terugbetaalt, dreigt de rol van het OCMW dan niet verengd te worden tot uitvoering van een beleid dat volledig onder federale controle staat? Is het dat wat wij wesen?

Voor wat betreft de cijfers wil ik er vooreerst op wijzen dat de cijfers die mij ter beschikking zijn gesteld door het ministerie van Volksgezondheid niet overeenkomen met deze die men terugvindt in de rapporten van FTU en UFSIA. De interpretatie ervan zal dan ook met de nodige nauwkeurigheid en voorzichtigheid moeten gebeuren.

Ik geef een voorbeeld. Wanneer men de overdrachten in de sociale bijsand (ik verwijs hier naar de Functie 832 in de rekeningen van de OCMW's) vergelijkt tussen de dienstjaren 1990 en 1993 bij de 19 Brusselse OCMW's, dan blijken deze te stijgen van 3,15 miljard in 1990 tot 4,23 miljard in 1993, of een verhoging met 1,08 miljard. Het negatief saldo tussen uitgaven en ontvangsten is in diezelfde periode gedaald.

Het zijn dus niet de kosten van de uitkeringen die gestegen zijn, maar wel deze van, wat we zouden kunnen noemen, het « beheer van de dossiers », d.i. het aantal personeelsleden en de financiële kost van het voorschieten van de uitkeringen.

Deze vaststelling dwingt ons tot een meer subtiel analyse van de gegevens, zelfs wanneer dit niets verandert aan de structurele gegevens die betrekking hebben op de armoede zelf.

Wij kennen allen de telkens weer herhaalde vaststellingen in alle armoederapporten betreffende de problemen op het vlak van de tewerkstelling, de huisvesting, de overkreditering, enz.

In elk van deze domeinen bestaan er in onze regio verschillende initiatieven of worden er initiatieven ontwikkeld, zoals opleiding- en tewerkstellingsprogramma's, sociaal verhuurkantoren, schuldbemiddeling, enz.

Het is noodzakelijk dat deze initiatieven, op de eerste lijn, en uitgaande van de lokale besturen, gemeente en OCMW, zo snel mogelijk tot stand komen. Dit is een kwestie van politieke wil van de huidige meerderheid, en ik zal er blijven op aandringen.

Il est exact que la Région de Bruxelles-Capitale connaît beaucoup de pauvreté et une pauvreté croissante mais une comparaison entre les régions est sans doute moins pertinente qu'une comparaison entre les grandes villes de tout le pays.

En effet, quand on compare le nombre de personnes bénéficiant du minimex ou de la loi de 1965 par millier d'habitants dans les 5 plus grandes villes belges, on s'aperçoit que Bruxelles (19 communes) se situe entre Gand et Charleroi (environ 16 personnes pour mille habitants), mais loin derrière Liège (48 personnes pour mille habitants).

Par contre la croissance du nombre des minimexés et des bénéficiaires de la loi de 1965 est la plus rapide à Bruxelles (19 communes, + 90 %), si on la compare avec Liège (+ 75 %), Anvers (+ 55 %), Charleroi (+ 35 %) et Gand (+ 20 %) entre 1988 (premières statistiques disponibles) et 1994 (derniers chiffres disponibles).

La pauvreté est donc, très vraisemblablement, d'abord un phénomène urbain. Nos sujets de réflexion et le point d'appui de notre levier, se situent donc dans ce contexte.

Il s'agit de questions sur la volonté politique des communes de mener une politique sociale via les CPAS (le subside communal varie en 1993 de 1.700 à 8.000 F par habitant), de solidarité entre les communes (ce sont les communes les plus pauvres qui «investissent» le plus dans leur CPAS), de cohérence interne des CPAS, des besoins de formation, d'évaluation, de stress du personnel surchargé et travaillant parfois dans de mauvaises conditions, de réseaux sociaux (utiles ou concurrents?), etc.

Nous essaierons aussi, en discutant d'expériences réalisées à Anvers et Charleroi, notamment dans le cadre du programme «Pauvreté 3» de la CEE, de dégager des pistes d'action dans les moyens et les responsabilités qui sont les nôtres.

Car il reste aussi d'importantes «friches» dans la lutte contre la pauvreté, des «publics cibles» dont on sait qu'ils sont en danger, mais dont certains apparaissent peu, ou pas du tout, dans les études en rapports. On parle de jeunes, et leur problème est grave, mais on parle peu des femmes et pas du tout des personnes âgées. Or, il y a dans notre région plus de personnes âgées vivant du minimum vieillesse que de minimexés. Il faut aussi lever le voile sur cette pauvreté occultée.

Ce que je souhaite surtout, c'est que notre réflexion soit efficace et pratique.

Réponse de monsieur Luc Notredame du Cabinet Grijp

- Il existe une interprétation différente des chiffres : c'est plus la charge de la gestion de l'aide que la charge de l'aide qui augmente; l'analyse doit être peaufinée.
- Il faut examiner l'accent mis sur la charge de travail plus importante et sur l'offre plus importante d'aide à Bruxelles.

Présentation par Luc Carton (FTU)

- Deux fourchettes : pauvreté : de 6 à 11 %; précarité : de 25 à 31 % = rapport FTU.
- Rapport « méso » = rapport professeur Vrancken de l'UFSIA.
- Rapport « micro » : Critias : investigations précises sur le terrain.

Verder : het is juist dat er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest veel armoede voorkomt en dat deze armoede zelfs toeneemt, maar een vergelijking tussen de regio's lijkt me hier minder geschikt dan een vergelijking tussen de grote steden.

Inddaad, wanneer men het aantal gerechtigden op het bestaansminimum plus de hoofdgerechtigden in het kader van de wet van 1965, voor elk van de 5 steden, afzet tegen het aantal inwoners, dan blijkt dat, begin 1994, het gewest Brussel (de 19 gemeenten) zich situeert tussen Gent en Charleroi (ongeveer 16 dossiers per 1.000 inwoners), maar veel lager scoort dan Luik met 48 dossiers per 1.000 inwoners.

Wel is het zo dat het aantal gerechtigden (bestaansminimum + wet 1965) in de periode 1988-1994 veel sneller is gestegen in de regio Brussel (+ 90 %) dan in Luik (+ 75 %), Antwerpen (+ 55 %), Charleroi (+ 35 %) en Gent (+ 20 %).

Hetgeen bevestigt dat armoede in eerste instantie een stedelijk probleem is. Het is dan ook in dit kader dat wet het kansenbeleid zullen moeten ontwikkelen.

Daarbij gaat het ondermeer om de politieke wil van de gemeenten en sociale politiek te voeren via hun OCMW's (de gemeentelijke dotatie varieerde in 1993 van 1.700 tot 8.000 fr. per inwoner), het gaat om de solidariteit tussen de gemeenten (het zijn immers de armste gemeenten die het meest investeren in hun OCMW), het gaat om de interne samenhang binnen elk van de OCMW's, het gaat om de behoeften aan bijscholing en evaluatie van het personeel en om de stress bij het overwerkt personeel dat bovendien soms in slechte arbeidsomstandigheden moet werken, het gaat ook om de ontwikkeling van lokale beleidsnetwerken.

Daarbij zullen we ook proberen, op basis van een evaluatie van de experimenten in Antwerpen en Charleroi, meer bepaald in het kader van het derde Armoedeprogramma van de EEG, denkplaatjes uit te werken binnen het kader van onze middelen en onze bevoegdheden.

Er blijven echter belangrijke leemten of braakliggende terreinen in de armoedebestrijding, zoals risicogroepen die weinig of niet voorkomen in studies. Er wordt veel gepraat over jongeren, en hun problemen zijn inderdaad ernstig, daarentegen wordt er weinig gesproken over vrouwen en al helemaal niet over bejaarden. In het Brussels Gewest zijn er echter meer bejaarden die van het gewaarborgd inkomen moeten leven dan huishoudens die moeten leven van het bestaansminimum. Het is noodzakelijk de sluiert te lichten van deze «zwarte» armoede.

Maar wat ik vooral wens is dat deze denkdag tot praktische en doeltreffende voorstellen zou leiden.

Antwoord van Luc Notredame, kabinet van de heer minister Grijp

- Er bestaat een verschil in interpretatie van de cijfers. Het is de kost van het dossierbeheer die is gestegen, eerder dan die van de financiële hulp zelf. De analyse dient dus verfijnd te worden.
- In het onderzoek moet de nadruk meer komen te liggen op de kosten van het personeel en het totale aanbod van de dienstverlening.

Voorstelling van het FTU-rapport door Luc Carton

- Rapport « macro » (FTU) : twee vorken armoede : 6 à 11 % bestaansonzekerheid : 25 à 31 %.
- Rapport « meso » : rapport UFSIA (J. Vrancken).
- Rapport « micro » (CRITAS) : gedetailleerd onderzoek op het terrein.

Idées fortes à la charnière des trois rapports :*1er constat*

Il apparaît une situation d'urgence pour les acteurs de 1re ligne qui est plus structurelle que conjoncturelle.

2e constat

Tertiarisation c'est-à-dire une déstabilisation à la fois au niveau du marché du logement et marché de l'emploi.

3e constat

Le transfert est en train de s'opérer du champ de la sécurité sociale vers le champ de l'aide sociale.

Or, la Belgique a le taux le plus élevé au monde de résorption de la pauvreté par la sécurité; c'est ce modèle belge qui, à Bruxelles, est en train de s'effriter (débordement de la précarité vers la pauvreté, désaffiliation c'est-à-dire difficulté d'encore appartenir à un groupe, désenchantement par rapport au débat, à la négociation).

4e constat

Si Bruxelles est encore dans un contexte d'augmentation du revenu, c'est uniquement parce que les revenus du 1er décile augmentent : les neuf autres sont en baisse (le 1er décile augmente ses revenus plus vite que les autres régions).

5e constat : Disparités intra et interrégionale

Tous les indicateurs (revenu - logement - emploi) classiques sont en marge à Bruxelles par rapport aux autres régions. A l'intérieur de Bruxelles, il y a également des différences marquantes.

Trois hypothèses :

1. Il y a des procédures qui transforment précarité en pauvreté;
2. Il y a des procédures qui font glisser de la sécurité à l'aide sociale;
3. Il y a des procédures qui restructurent la perception par la population de ce qui est l'aide sociale : elle est perçue par un nombre croissant de personnes comme un moyen de survie.

Rapport de l'UFSIA par P.M. Neirinckx

Etude est davantage « qualitative » : enquête auprès des responsables locaux de l'aide sociale; elle ne concerne que 10 des 19 CPAS les « plus atteints ».

Caractéristiques :

- population de plus en plus pauvre;
- augmentation des divorces;
- afflux des étrangers;
- SDF;
- nombre de difficultés des personnes qui font appel aux CPAS.

Il apparaît une manque de moyens financiers et d'infrastructure. Problèmes :

- politique anti-crise menée par les CPAS;
- vision de la lutte contre la pauvreté par les travailleurs de terrain.

L'étude montre quel est le pourcentage de la population, par commune, qui doit faire appel aux CPAS : cela monte jusqu'à 5 % à St-Josse notamment, et redescend à 9/1000 à Forest.

Paradoxe : les communes pauvres doivent engager beaucoup plus de moyens que les autres dans la lutte contre la pauvreté.

De scharnierideën in de drie rapporten zijn :*Eerste vaststelling*

Op het niveau van het veldwerk mag men gewagen van een structurele, eerder dan van een conjuncturele crisissituatie.

Tweede vaststelling

Tertiarisering betekent tegelijk een destabilisering van de woningmarkt en van de arbeidsmarkt.

Derde vaststelling

Er is een verschuiving merkbaar van de sociale zekerheid naar de sociale bijstand.

België heeft nochtans de hoogste graad van opslorping van de armoede door de sociale zekerheid. Dit Belgisch model is in Brussel aan het afbrokkelen : omzetting van bestaansonzekerheid in armoede, optreden van « desaffiliatie », d.i. de moeilijkheid nog langer tot een groep te behoren.

Vierde vaststelling

Wanneer in Brussel het inkomen toeneemt is dit uitsluitend te wijten aan een stijging van de inkomens in het hoogste deciel. Het inkomen in de negen andere decielen daalt (overigens stijgen de inkomens in het eerste deciel sneller dan die in de andere regio's).

Vijfde vaststelling : Intra- en interregionale verschillen

Op alle klassieke indicatoren (inkomen, huisvesting, tewerkstelling) scoort Brussel slechter dan de andere regio's. Ook binnen het Brussels Gewest zijn er opvallende verschillen.

Drie hypothesen :

1. Er zijn patronen van omzetting van bestaansonzekerheid in armoede;
2. Er zijn lijnen waarlangs de sociale zekerheid verglijdt naar sociale bijstand;
3. Er zijn handelwijzen die het beeld dat de bevolking van de sociale bijstand heeft, diepgaand beïnvloeden: door een toenemend aantal mensen wordt deze gezien als een vorm van overleven.

Voorstelling van het UFSIA-rapport door P.M. Neirinckx

De studie is vooral kwalitatief van aard, en omvat een enquête bij de lokale verantwoordelijken voor de maatschappelijke dienstverlening, dit bij de 10 « meest getroffen » OCMW's.

Kenmerken :

- een steeds armere bevolking;
- een verhoging van het aantal scheidingen;
- toevloed van vreemdelingen;
- daklozen;
- de complexiteit van de problematiek waarvoor personen beroep doen op het OCMW.

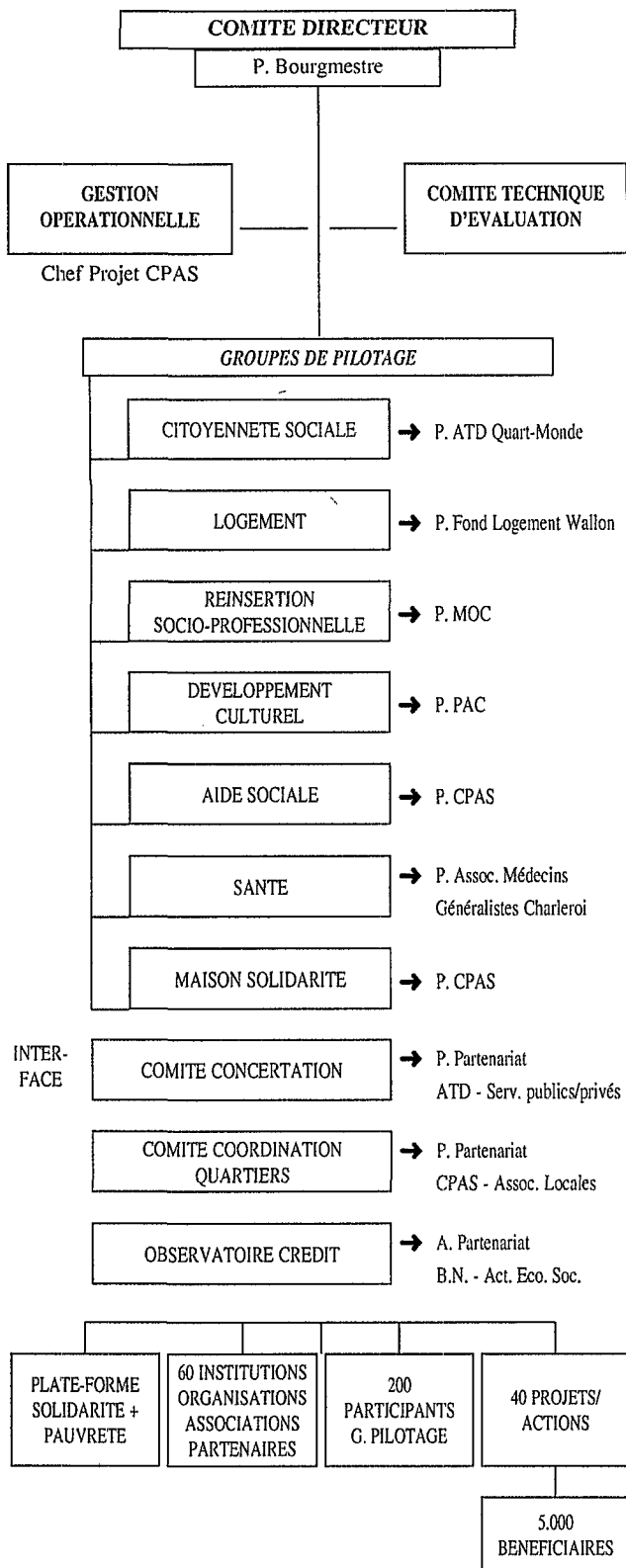
Er blijkt een gebrek aan financiële middelen en passende infrastructuur. De problemen omvatten :

- het anti-crisisbeleid dat door de OCMW's wordt gevoerd;
- de kijk van de veldwerkers op de strijd tegen de armoede.

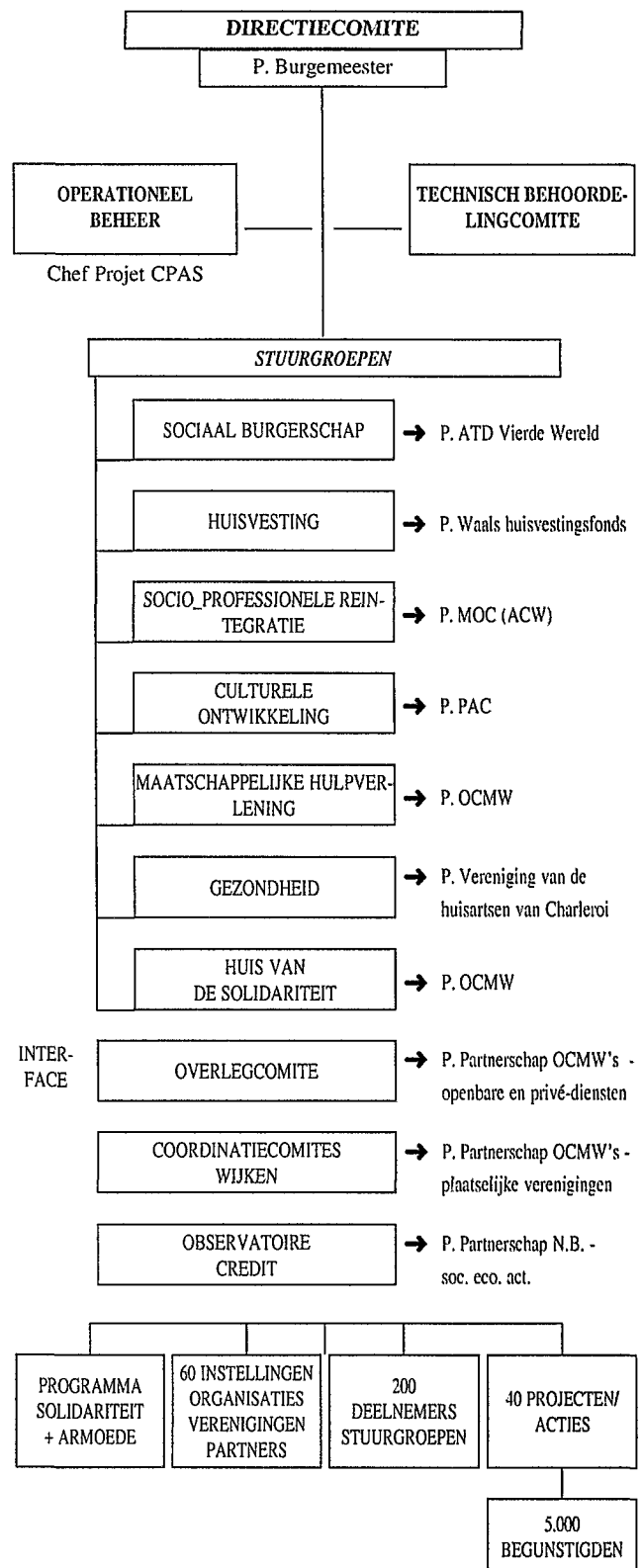
De studie geeft aan hoe groot het aandeel is van de bevolking dat beroep doet op het OCMW, variërend van 5 % in Sint-Joost tot 9 per duizend in Vorst.

Paradoxaal is dat de armere gemeenten veel meer middelen moeten inzetten in de strijd tegen de armoede.

AM2 Charleroi - Pauvreté 3

AM2 Charleroi - Armoede 3

ACTIONS REALISEES		VERWEZENLIJKINGEN	
GP Citoyenneté	Livret de participation Journal échanges Comité de concertation Interactions privilégiées GP Logement-Santé	SG Burgerschap	Deelnemingsboekje Krant uitwisselingen Overlegcomité Bevoorrechte wisselwerkingen SG huisvesting-gezondheid
GP Logement	Conventions CPAS-Habitations sociales Hébergement de réinsertion Hébergement d'urgence Fonds de solidarité des garanties locatives Actions éducatives - Pédagogie du loger	SG Huisvesting	Overeenkomsten OCMW's-Sociale woningen Reïntegratiehuisvesting Dringende huisvesting Solidariteitsfonds voor de huurwaarborgen Educatief werk-opvoedkunde van het wonen
GP Réinsertion socio-professionnelle	Mission régionale pour l'insertion et l'emploi Conventions CPAS-Entreprises CPAS Entreprise d'insertion tutorat Halte-garderie Contrats de solidarité	SG Socio-professionele reïntegratie	Gewestelijke zending voor integratie en tewerkstelling Overeenkomsten OCMW's integratie-onderneming tutoraat Halte-kleutercrèche Solidariteitscontracten
GP Santé	Carte santé Club thérapeutique pour psychotiques stabilisés Equipe mobile maltraitance enfants Hospitalisations sociales Maltraitance personnes âgées	SG Gezondheid	Gezondheidskaart Behandelingsclub voor gestabiliseerde psychosepatiënten Mobiële ploeg kindermishandeling Sociale ziekenhuisopnamen Bejaardenmishandeling
GP Aide sociale	Contrats d'insertion/Intégration Optimalisation fonctionnement Services Aide sociale Centres ressources pour l'intégration	SG Maatschappelijke hulp	Integratiecontracten Optimalisering van de werking van de diensten sociale hulpverlening Centra voor integratiemiddelen
GP Maison de la Solidarité	Observatoire du crédit et de l'endettement Allocations familiales Statut social du chômeur Statut social des indépendants Huissiers de justice Prévention de l'endettement Actions d'appui technique GP	SG Huis van de solidariteit	Observatorium voor lening en schuld Kinderbijslag Sociaal statuut van de werkloze Sociaal statuut van de zelfstandigen Gerechtsdeurwaarders Schuldpreventie Technische ondersteuning SG
GP Développement culturel	Ecoles Devoirs Alphabétisation Ateliers créatifs-Centres documentaires Animations socio-culturelles Théâtre forum	SG Culturele ontwikkeling	Hulp bij huiswerk Alfabetisering Creatieve ateliers-Documentatiecentra Socio-cultureel werk Forum teater
GP Action globale Quartiers	Mobilisation population Centres ressources communautaires Développement social Enfants rêvent l'Europe Ateliers d'été Groupe porteur projets locaux Travail de rue	SG Algemene actie Wijken	Mobiliseren bevolking Centra gemeenschapsmiddelen Sociale ontwikkeling Kinderen dromen Europa Zomerateliers Steungroep plaatselijke projecten Straathoekwerk

MESURES D'IMPACT**Effets multiplicateurs - d'entraînement***Logement*

CONVENTIONS CPAS-HABITATIONS SOCIALES

- Ar. G.W. 9 mars 1995 relatif à la location des logements gérés par Soc. Logt social.

URGENCE SOCIALE

- Mesures sans-abri
- Subventionnement Services Urgence sociale R.W.

FONDS DE SOLIDARITE DES GARANTIES LOCATIVES

Réinsertion socio-professionnelle

MISSIONS REGIONALES

- A.R. G.W. 31 MARS 1994.

CONVENTIONS CPAS-ENTREPRISES

- Plan Avantages à l'embauche

CPAS ENTREPRISES D'INSERTION

- Loi 12 janvier 1993 - Subvention majorée art. 60
- FSE Objectif 1
- Agrément CPAS dans cadre EF5T6 6 mai 1995

Aide sociale

CONTRATS D'INSERTION

- Loi 12 janvier 1993 - Contrats contenant un projet individualisé d'intégration

Maison solidarité

OBSERVATOIRE CREDIT-ENDETTEMENT

- Reconnaissance rôle et subvention fonctionnement

PREVENTION ENDETTEMENT

- Exp. pilote Info Conseils surendettement R.W.
- Agréation services de Médiation de dettes - Décret 7 juillet 1994.

Santé

CARTE SANTE

- Vers instauration système VIPOMEX

Action globale quartiers

- Législation ZIP R.W.
- Régies quartier rénovation urbaine Ar. G.W.
- PIC URBAN

EFFECTMAATREGEL**Multiplicatoreffect-Aanstedelijkheidseffect***Huisvesting*

OVEREENKOMSTEN OCMW's-SOCIALE WONINGEN

- Besluit van de W.R. 9 maart 1995 met betrekking tot het verhuren van de woningen beheerd door de « Soc. Huisvestingsmaatschappijen ».

SOCIALE DRINGENDHEID

- Maatregelen daklozen
- Subsidiëring Diensten sociale dringendheid W.G.

SOLIDARITEITSFONDS VOOR DE HUURWAARBORGEN

Sociale reïntegratie en reïntegratie in het beroepsleven

GEWESTELIJKE ZENDINGEN

- Besluit W.R. 31 maart 1994

OVEREENKOMSTEN OCMW's-BEDRIJVEN

- Plan Voordelen bij Indienstneming

OCMW's INVOEGBEDRIJVEN

- Wet 12 januari 1993 - Verhoogde subsidie art. 60
- ESF doelstelling 1
- Erkenning OCMW in het kader van EFT5T6 6 mei 1995.

Sociale hulpverlening

INTEGRATIECONTRACTEN

- Wet 12 januari 1993 - Contracten die een geïndividualiseerd integratieproject inhouden.

Huis van de solidariteit

OBSERVATORIUM LENING-SCHULD

- Erkenning rol en werkingssubsidie

SCHULDPREVENTIE

- Proefproject Info Raadgeving schulden W.G.
- Erkenning schuldbemiddelingsdienst - decreet juli 1994

Gezondheid

GEZONDHEIDSKAART

- Naar invoering WIGW-stelsel

Algemene actie wijken

- ZIP wetgeving W.G.
- Openbare Wijkbedrijven stadvernieuwing Besluit W.R.
- URBAN-project

<p>Démarche partenariale ⇒ Lutte contre Pauvreté et exclusion ne concerne pas seulement la Ville et le CPAS mais l'ensemble</p> <ul style="list-style-type: none"> - des acteurs locaux - des citoyens - des pauvres et des exclus eux-mêmes <p>⇒ Décloisonnements institutionnels - Dépassement des clivages</p> <p>⇒ Décloisonnements professionnels - Dépassement des corporatismes</p> <p>⇒ Association pour l'action - Communauté de responsabilité</p> <p>Faire cause commune pour un même objectif</p>	<p>Aanpak via partnerschap ⇒ Niet alleen de stad en het OCMW zijn betrokken bij de strijd tegen de armoede en de uitsluiting, maar ook alle</p> <ul style="list-style-type: none"> - personen die op plaatselijk vlak actief zijn - burgers - armen en uitgesloten zelf <p>⇒ Institutionele ontzuilingen - overschrijding van de professionele scheidingslijnen en doorbreken van corporatisme</p> <p>⇒ Vereniging voor de actie - Gemeenschap van verantwoordelijkheid</p> <p>Samen werken aan eenzelfde doelstelling</p>
<p>Logique de projet ⇒ Ce qui donne sens, contenu et forme un partenariat</p> <p>⇒ Se distingue d'une logique de programme</p> <p>⇒ Alternative aux logiques sectorielles</p> <p>Alternative aux logiques catégorielles</p> <p>⇒ Effet de recomposition des champs d'action/intervention</p> <p>⇒ Effet d'interpellation des légitimités établies</p>	<p>Logica van het project ⇒ Wat zin, inhoud geeft en een partnerschap vormt</p> <p>Onderscheidt zich van een programmalogica</p> <p>⇒ Alternatief voor sectoriële logica</p> <p>Alternatief voor categoriële logica</p> <p>⇒ Effect van wedersamenstelling van de actie/interventie-terreinen</p> <p>⇒ Effect van invraagstelling van de gevestigde wettigheden</p>
<p>Contractualisation ⇒ Conventions opérationnalisation des projets</p> <p>⇒ Exigence de résultats</p> <p>⇒ Engagements clairement énoncés</p> <p>⇒ Etablir des transversalités</p>	<p>Werken met overeenkomsten ⇒ Overeenkomsten operationeel maken van de projecten</p> <p>⇒ Resultaatverbintenis</p> <p>⇒ Duidelijk geformuleerde verbintenissen</p> <p>⇒ Overdwarse benadering</p>
<p>Espaces délibération négociation transaction ⇒ Recréer des espaces d'émergence d'un nouvel esprit public</p> <p>⇒ Gestion des conflits (coopération conflictuelle)</p> <p>⇒ Susciter une (ré)invention du social</p> <p>⇒ Approfondissement de la démocratie</p> <p>⇒ Transformer partisans en partenaires</p> <p>⇒ Transformer porteurs de pancarte en porteurs de projet</p>	<p>Ruimten beraadslaging onderhandeling transactie ⇒ Heroprichting van ruimten waar een nieuwe openbare ingesteldheid kan ontstaan</p> <p>⇒ Beheer van de geschillen (conflictuele samenwerking)</p> <p>⇒ Een (her)uitvinding van al wat sociaal is teweeegbrengen</p> <p>⇒ Uitdiepen van de democratie</p> <p>⇒ Van voorstanders partners maken</p> <p>⇒ Van plakaatdragers projectondersteuners maken</p>
<p>Ville animatrice ⇒ Pour inventer les formes nouvelles de solidarité qu'elle ne peut à elle seule entretenir</p> <p>⇒ Passer d'une gestion patrimoniale à une conception entrepreneuriale de la vie sociale</p> <p>⇒ Remettre les habitants au cœur des politiques</p> <p>⇒ Service de l'esprit public - Politiques incitatives de l'initiative</p>	<p>Een bezielende stad ⇒ Om nieuwe vormen van solidariteit uit te vinden die hij niet alleen kan onderhouden</p> <p>⇒ Overstappen van een patrimoniaal beheer naar ondernemingsgerichte opvatting van het maatschappelijk leven</p> <p>⇒ De inwoners terug in het centrum van het beleid plaatsen</p> <p>⇒ Dienst van de openbare geest - Beleid dat aanzet tot initiatieven</p>
<p>Effets de</p> <p>mobilisation</p> <p>transformation</p> <p>participation</p> <p>entraînement</p>	<p>Effect van</p> <p>mobilisatie</p> <p>transformatie</p> <p>participatie</p> <p>aanstedelijkheid</p>

PAUVRETE 3

Programme d'action communautaire
pour une intégration économique et sociale
des groupes les moins favorisés (1er mars 1990-30 juin 1994)

<i>Europe</i> :	55 millions d'Ecus		
	41 projets-pilotes	- 29 actions-modèles	
		- 12 initiatives novatrices	
<i>Belgique</i> :	Charleroi		
	Anvers		
	Eupen (initiative novatrice)		
<i>Charleroi</i> :	Budget total :	128.000.000 FB (3.200.000 Ecu)	
	Subvention Europe :	63.000.000 FB (1.575.000 Ecu)	
		49 %	
	Solde à financer :		
		Autorités locales	22 %
		(Ville - CPAS Charleroi)	
		Autorités régionales	19 %
		(FSAS)	
		Recettes propres -	10 %
		Autres subsides	
	Dépenses :	2/3 frais liés aux activités	
		1/3 frais « fixes »	
		- dépenses personnel	
		- études / recherches / évaluation	
		- activités transnationales	

Principes de base

- Partenariat
- Participation
- Multidimensionnalité (action globale)
- Evaluation
- Transferabilité (effets multiplicateurs)

Pour ⇒ stratégies et actions novatrices destinées à combattre plus efficacement la pauvreté et l'exclusion.

Charleroi

- Partenariat de base
 - Ville et CPAS en association avec les partenaires de la plate-forme « Solidarité en plus, Pauvreté en moins »
 - ATD Quart-Monde
 - Ligue des Familles
 - Mouvement Ouvrier Chrétien
 - Présence et Action Culturelles
 - Section CPAS de l'UVCB.
- Public / Privé
- Aide sociale / Education permanente
- Représentation des « piliers »
- Association pour l'action ⇒ Former une communauté de responsabilités face à la pauvreté et à l'exclusion sociale

ARMOEDE 3

Actieprogramma van de Gemeenschap voor economische
en sociale integratie van de kansarmen
(1 maart 1990 - 30 juni 1994)

<i>Europa</i> :	55 miljoen Ecu		
	41 proef-projecten	- 29 modelacties	
		- 12 vernieuwende initiatieven	
<i>België</i> :	Charleroi		
	Antwerpen		
	Eupen (vernieuwend initiatief)		
<i>Charleroi</i> :	Totale begroting :	128.000.000 BEF (3.200.000 Ecu)	
	Subsidie Europa :	63.000.000 BEF (1.575.000 Ecu)	
		49 %	
	Te financieren saldo :		
		Plaatselijke overheden	22 %
		(Stad - OCMW Charleroi)	
		Gewestelijke overheden	19 %
		(BFMW)	
		Eigen inkomsten -	10 %
		Andere subsidies	
	Uitgaven :	2/3 kosten verbonden aan activiteiten	
		1/3 «vaste» kosten	
		- uitgaven personeel	
		- onderzoek/opzoeken/evaluatie	
		- grensoverschrijdende activiteiten	

Grondbeginselen

- Partnerschap
- Participatie
- Meerdimensionaliteit (algemene actie)
- Evaluatie
- Overdraagbaarheid (multiplicatoreffect)

Voor ⇒ strategieën en vernieuwende acties om de strijd tegen de armoede en de uitsluiting doeltreffender te maken.

Charleroi

- Basispartnerschap
 - Stad en OCMW in samenwerking met de partners van het programma « Meer solidariteit, minder armoede »
 - ATD Vierde Wereld
 - Ligue des Familles
 - Mouvement Ouvrier Chrétien
 - Présence et Action Culturelle
 - Afdeling OCMW van VBSG.
- Openbaar / Privé
- Maatschappelijke hulpverlening / volwassenenschooling
- Vertegenwoordiging van de « zuilen »
- Vereniging voor de actie ⇒ Een gezamenlijke verantwoordelijkheid ontwikkelen ten aanzien van de armoede en de sociale uitsluiting

LE PROGRAMME EUROPÉEN « PAUVRETÉ 3 » DANS LA VILLE D'ANVERS

Réflexions sur le développement des quartiers à Anvers

Dans mon exposé, je donnerai un bref aperçu de la préhistoire, de l'évolution d'une vision, des choix et de l'exécution du programme européen Pauvreté 3 à Anvers autour de l'idée du développement des quartiers.

Je pars du principe que nombre de points sont connus et je ne chercherai donc pas à être exhaustif. Le point de départ est le suivant : qu'y a-t-il de particulier au projet lancé à Anvers? Quels en ont été les points forts et les échecs? Ma vision est celle d'un homme qui de témoin privilégié est devenu un supporter des idées qui se développaient pour finir en militant actif.

Il était une fois un roi... et la Fondation roi Baudouin

La Fondation roi Baudouin prévoyait une expérience spécifique dans son projet contre la pauvreté. A Anvers, plusieurs partenaires ont été invités à se réunir autour d'une table pour poser au préalable un diagnostic sur la manière de prévenir la pauvreté dans la ville d'Anvers et pour proposer des modèles d'action qui pourraient contribuer à améliorer la situation. L'invitation de la Fondation roi Baudouin a été l'amorce d'une collaboration ad hoc sans précédent au niveau local. Les partenaires devaient, ensemble, en assurer le cofinancement. Sept partenaires, avec chacun une compétence et un apport spécifiques, ont été invités pour, au départ de leurs expériences, se pencher sur un problème commun. Les partenaires autour de la table étaient les suivants : la ville d'Anvers, le CPAS d'Anvers, le VDAB (Office régional flamand pour l'emploi), la Fondation Roi Baudouin, l'a.s.b.l. RISO-Antwerpen, l'Universitaire Instelling Antwerpen et la GOM (Société de développement régional) d'Anvers.

Des données partielles devaient être rassemblées pour former un ensemble plus large. On y a ainsi incorporé les données sur les clients du CPAS, la liste des VIPO qui bénéficient de règles de préférence, émanant des principales mutuelles, les données sur le chômage du VDAB, un état évaluant la situation physique du bâti (maisons) dans la ville, des données sur le chômage, la répartition territoriale des groupes de population, la présence de branches d'activités bien définies,...

L'Universitaire Instelling Antwerpen s'est occupée de traiter ces données jusqu'au niveau du bloc de maisons. C'est à ce moment que les premiers problèmes sont apparus. Le traitement cartographique de ces données n'apportait pas d'éclaircissements; les intéressés se trouvaient au contraire confrontés à des problèmes supplémentaires.

A chaque niveau, de nouveaux problèmes apparaissaient pour lesquels il fallait trouver des solutions créatives ou pragmatiques. Quiconque souhaite dresser la carte de la précarité y est confronté :

- la définition des données nécessaires;
- la collecte des données;
- le traitement (problème des valeurs limites);
- l'interprétation;
- la présentation.

Que peut-on attendre d'une carte de la précarité dans la ville d'Anvers? Quel usage en faire?

La principale constatation a été qu'il y a une dimension spatiale évidente dans la répartition de la pauvreté, de l'absence de bien-être, des infrastructures de santé et d'aide sociale,.... ce qui a permis de délimiter 25 quartiers dits « défavorisés ». Dans les zones concernées, il y a donc une concentration très frappante de personnes à faibles, voire très faibles revenus. Il a été impossible d'enregistrer des données individuelles. A ce

HET EUROPEES PROGRAMMA « ARMOEDE 3 » IN DE STAD ANTWERPEN

Reflecties over buurtontwikkeling in Antwerpen

Deze bijdrag wil een kort overzicht geven van de voorgeschiedenis, de visie-ontwikkeling, de keuzes en de uitvoering van het Derde Europees Programma Armoede in Antwerpen rond de idee Buurtontwikkeling.

Ik ga er van uit dat belangrijke capita reeds gekend zijn en streef daarom helemaal geen volledigheid na in deze bijdrage. Vetrekpunt is : wat is er bijzonder aan wat in Antwerpen werd opgezet? Wat waren de mees-terzetten en waar liep het mis? Het is de visie van iemand die aanvankelijk bevoorrechte getuige was, supporter werd van de zich ontwikkelende ideeën en uiteindelijk mede-activist.

Er was eens een koning... de Koning Boudewijnstichting

De Koning Boudewijnstichting voorzag in het eigen armoedepro-gramma in in een specifiek experiment. Verschillende partners werden in Antwerpen tezamen gebracht rond één gesprekstafel, met als doel om eerst een diagnose te maken van het voorkomen van armoede in de grootstad Antwerpen en om actiemodellen te formuleren die zouden kunnen bijdragen tot verbetering van de toestand. De uitnodiging van de Koning Boudewijnstichting vormde de aanzet voor ad hoc samenwerkingsverband, dat op lokaal vlak nog geen voorgaande hand gekend. De partners moesten mee instaan voor co-financiering. Zeven partners met een eigen deskundigheid en inbreng werden uitgenodigd om, vetrekend van eigen ervaringen, te kijken naar een gezamenlijke probleemstelling. Partners rond de gesprekstafel waren : de Stad Antwerpen, OCMW-Antwerpen, VDAB, Koning Boudewijnstichting, RISO-Antwerpen v.z.w., Univer-sitaire Instelling Antwerpen en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaat-schappij Antwerpen.

Partiële gegevens zouden worden tezamen gelegd tot een groter geheel. Zo werden cliëntengegevens van het OCMW ingebracht, de lijst van WIGW's met voorkeurregeling van de grootste mutualiteiten, VDAB-werkloosheidsgegevens, de registratie van een beoordeling van de bouw-fysische toestand van de huizen in de stad, werkloosheidsgegevens, spreiding van de bevolkingsgroepen over het grondgebied, het voorkomen van welbepaalde bedrijfstakken,...

De Universitaire Instelling Antwerpen droeg zorg voor de verwerking van deze gegevens tot ophet niveau huizenblok. En toen begonnen de eerste problemen. De kartografische verwerking van deze gegevens verhelderde niet zo maar, zij riep bijkomende problemen op voor de betrk-enen.

Op elk niveau deden zich nieuwe problemen voor, waaraan creatieve of pragmatische oplossingen moesten worden geboden. Iedereen die een dergelijke Kansarmoede atlas wil samenstellen wordt ermee geconfron-teerd.

- het aflijnen van de noodzakelijke data;
- het verzamelen van data;
- de verwerking (grenswaardenproblematiek);
- de interpretatie;
- de presentatie.

Wat mag van een Atlas Kansarmoede in de grootstad Antwerpen ver-wacht worden? Welk gebruik wordt er van gemaakt?

De voornaamste bevinding was dat er een opvallende ruimtelijke dimensie is in de spreiding van armoede, onwelzijn, gezondheid- en wel-zijnsvoorzieningen,.... dit leidde tot de aflijning van 25 zogenaamd kans-arme wijken. De betekenis ervan is dat in de betrokken zones er een zeer opvallende concentratie is van mensen die met name een zwakke tot zeer zwakke inkomenssituatie hebben. Wat niet kon worden gerealiseerd was

jour, toutes les enquêtes analogues présentent la même lacune, dont on minimise l'intérêt.

Entre-temps, l'idée d'une multiplicité des aspects de la pauvreté s'est généralisée.

La présence dans une partie de la ville d'un nombre particulièrement élevé de personnes qui tirent leur revenu du CPAS, d'enfants qui fréquentent une école professionnelle, de demandeurs d'asile et de réfugiés, de personnes victimes de problèmes de santé, de logements peu confortables présentant de graves vices de construction, de personnes âgées, l'absence de fonctions économiques... ne permettent cependant pas de se contenter d'une addition de tous ces indicateurs et des groupes qui y correspondent.

L'une des conclusions de ce groupe de recherche portait sur la nécessité de trouver une solution générique en raison du lien entre les problèmes qui frappent un large éventail de personnes. Le choix s'est porté sur une action dans un territoire limité avec suffisamment de cohérence interne et d'identité, avec des activités qui intéressent directement les plus défavorisés mais qui peuvent également avoir un impact sur des forces positives qui existent dans toute région.

Le hasard a voulu qu'au moment de réfléchir aux actions concrètes a été lancé le programme européen « Pauvreté 3 », ce qui a permis de mettre à exécution les idées qui avaient germé.

Des problèmes « lourds » comme la pauvreté ne peuvent se satisfaire de solutions douces dans la sphère de l'aide sociale. C'est pourquoi Anvers a introduit une demande de projet auprès de l'Europe pour créer une société de développement de quartier (BOM). Cette demande a été approuvée pour la période 1990-1994. Ensuite, on a procédé à la création d'une a.s.b.l. « Buurtontwikkelingsmaatschappij Noordoost Antwerpen ».

La phase de l'analyse étant terminée et les objectifs étant arrêtés, il fallait passer à l'action. Les partenaires qui avaient participé fructueusement à l'élaboration de la carte de la précarité ont été invités à siéger dans les organes de gestion. Tous ont accepté. Le conseil d'administration inclut des personnes qui ont un profil tout à fait spécifique, ce qui devait notamment garantir une plus grande implication de ces personnes et des organisations qu'ils représentaient.

Le choix s'est avéré judicieux; les processus collectifs en ont manifestement été renforcés. Les idées à la base de la création de la BOM ont été diffusées avec plus de vigueur, les activités n'étaient plus sans engagement, la voie était ouverte pour des mesures structurelles voisines et de support chez les partenaires eux-mêmes.

Nous avons opté pour une approche triple : en connexité avec des domaines importants de la vie, avec des groupes-cibles concrets dans une zone bien définie.

Les leviers choisis ont été les suivants :

- dans le domaine socio-économique
 - le centre de formation ATec (1er avril 1991);
 - Werk-Wijzer (offre locale de guidance en matière d'emploi) (1er mai 1993);
 - projets dans le secteur de la maroquinerie (enseignement à temps partiel) pour les infrastructures collectives dans le quartier :
 - hall de sports (15 septembre 1992) et
 - centre de formation (15 mars 1993);
 - pépinière d'entreprises NOA pour les entreprises qui commencent dans un ancien bâtiment scolaire (1995);
- dans le domaine du logement
 - « woonwijzer » (info-logements) (1er décembre 1991);
 - rénovation de logements (1er janvier 1993);

een registratie van gegevens tot op het individuele niveau. Tot op heden is dit in alle analoge onderzoeken een opvallende leemte waarvan het belang onderschat wordt.

Het concept van de multiaspectualiteit van de armoede was inmiddels veralgemeend.

Het voorkomen in een stadsdeel van een opvallend aantal mensen met een inkomen verstrekt door het OCMW, kinderen die naar een beroeps-school gaan, van asielzoekers en vluchtelingen, van mensen met gezondheidsproblemen, van woningen met ernstige bouwfysische gebreken en met weinig elementair comfort, van bejaarden, het ontbreken van economische functies... laat evenwel niet toe om een eenvoudige optelsom te maken van deze indicatoren en de groepen die er aan beantwoorden.

Een van de conclusies van deze onderzoeksgroep, betrof de noodzaak om gelet op de samenhang tussen de problemen waarmee vele mensen belast zijn, een generieke oplossing te zoeken. De keuze betrof een actie in een beperkte gebiedsomschrijving met voldoende interne samenhang en identiteit, met activiteiten die de meest achtergestelde rechtstreeks aanbelangen maar die tevens effect kunnen hebben op positieve krachten die er in elke regio toch aanwezig zijn.

Het toeval wil dat, op het ogenblik dat er gedacht werd aan de concrete actiemodellen. Het Derde Europese Programma « Armoede 3 » werd gestart. Dit liet toe om de gerijpte ideeën ook uit te voeren.

Tegenover harde problemen als armoede volstaan geen louter zachte oplossing in de welzijnssfeer. Daarom werd vanuit Antwerpen een projectaanvraag bij Europa ingediend met betrekking tot de uitbouw van een BuurtOntwikkelingsMaatschappij (BOM). Deze aanvraag werd goedgekeurd voor de periode 1990-1994. Vervolgens werd overgegaan tot de oprichting van een v.z.w. « Buurtontwikkelingsmaatschappij Noordoost Antwerpen ».

De analyse en doelstellingenfase was grotendeels voorbij, thans moest overgegaan worden tot de actie. In de bestuursorganen werden de partners, die vruchtbaar hadden samengewerkt bij de opstelling van de kansarmoede atlas, uitgenodigd. Zij gingen hier allemaal op in. In de raad van bestuur werden personen opgenomen met een zeer specifiek profiel. Dit moest mede garanties moest bieden voor een grotere betrokkenheid van deze personen én van de organisaties waarvoor zij stonden.

Dit bleek een vruchtbare keuze met opvallende groepsprocessen. De BOM-ideeën werden er harder door, de activiteiten niet langer vrijblijvend, het pad was geëffend voor ondersteunende en belendende structurele maatregelen bij de partners zelf.

Er werd gekozen voor een driedelige benadering : aansluitend bij belangrijke levensdomeinen, met concrete doelgroepen in een welomschreven gebied.

De hefboomen waarvoor werd gekozen waren vervolgens :

- de sociaal-economisch
 - opleidingscentrum ATec (1 april 1991)
 - Werk-Wijzer (wijaanbod arbeidsbegeleiding) (1 mei 1993)
 - leerwerkprojecten (deeltijds onderwijs) voor de collectieve infrastructuur in de wijk :
 - sportthal (15 september 1992) en
 - opleidingscentrum (15 maart 1993)
 - bedrijventrum NOA voor startende bedrijven in oud schoolgebouw (1995)
- huisvesting
 - woonwijzer (1 december 1991)
 - renovatie van woningen (1 januari 1993)

- dans le domaine socio-culturel
 - journal de quartier (De buurt kan me wel bomme, verdomme) (27 september 1992);
 - ateliers.

A partir de chacun de ces axes, des activités propres se sont développées sans perdre de vue la cohérence réciproque.

Les partenaires susmentionnés n'ont pas, sans plus, travaillé chacun de leur côté. Il était prévu un apport du quartier lui-même, des personnes qui y travaillaient et y vivaient (représentation du groupe-cible) sous la forme d'un « groupe d'initiative ». Un quartier est porté par des personnes.

Outre les leviers cités plus haut, l'autre dimension importante est donc celle d'une zone limitée : le quartier. Cette définition restrictive est nécessaire, vu les caractéristiques spécifiques de la pauvreté dans les grandes régions urbaines. C'est pourquoi les activités de la BOM ont également pour objectif de restaurer les liens entre le quartier et le reste du tissu urbain.

Ce que l'idée qui sous-tend la BOM a d'unique ne tient pas aux différents éléments de l'initiative, pris isolément. Il s'agit même la plupart du temps d'instruments qui sont également utilisés ailleurs dans le pays. C'est la vision cohérente, terreau et garante de la dynamique dans le quartier, qui permet de parler d'un « modèle BOM ».

Or, il est un point particulier : il n'est pas difficile en soi, en raison de la logique fonctionnelle du développement de la politique des pouvoirs publics (par ex. la division en départements), d'obtenir des financements pour des aspects partiels d'une telle approche « de quartier ». Ce pour quoi il n'y a pas d'espace aujourd'hui, c'est pour la fonction de promoteur de projets (groupe de réflexion, fonction dirigeante, ouverture de conditions...) qui est l'atout principal de l'idée du développement de quartier.

La principale ambition qui anime la BOM est d'infléchir la spirale négative des différents facteurs de recul économique et social au niveau du quartier. La BOM veut, par des initiatives choisies, renverser ce processus et entraîner une effet multiplicateur et d'accélération par l'intervention de tous les acteurs utiles.

Les difficultés

- Il est utile de délimiter des sous-régions où se concentrent des groupes confrontés à des problèmes particuliers. L'élaboration d'atlas sociaux et autres appelle plus de questions qu'elle n'apporte de réponses. Les approches socio-géographiques doivent être mises en regard avec des analyses individuelles, afin de pouvoir montrer l'importance des liens entre un certain nombre d'indicateurs (analyse à plusieurs variantes). Cette procédure permet de choisir et de développer des leviers.

Des indicateurs simples suffisent à rendre visibles les concentrations classiques.

- La précarité du financement fait que les objectifs du bailleur de fonds sont parfois suivis plus rapidement que les besoins locaux. En outre, le manque d'affectation se marque dès le niveau des fonds.
- L'effet « Mathieu » se situe tant au niveau du projet qu'au niveau du quartier et contribue à desservir la distribution des moyens au niveau local.

A Anvers-Nord (35.000 habitants) existent actuellement 23 initiatives de lutte contre la pauvreté qui disposent d'un financement temporaire.

Des services urbains (bureaux de quartier), un tout nouveau centre de soins préventifs de Kind en Gezin sont le fruit de la même logique.

- sociaal cultureel
 - Wijkgazet (De buurt kan me wel bomme, verdomme) (27 september 1992)
 - workshops.

Vanuit elk van deze assen ontwikkelden zich eigen activiteiten, waarbij de onderlinge samenhang niet uit het oog werd verloren.

De eerder vermelde partners werkten niet zomaar op eigen houtje. Er werd voorzien in een inbreng van de wijk zelf, wie er werkte en leefde (doelgroepvertegenwoordiging) onder de vorm van een « initiatiefgroep ». Een wijk wordt gedragen door mensen.

Nast de bovenvermelde hefbomen is daarom de andere verstrekende dimensie deze van het beperkte territorium : de wijk. Dit laatste wordt noodzakelijk geacht gelet op de specifieke kenmerken van armoede in grootstedelijke regioes. De BOM-activiteiten zijn daarom ook gericht op het terug laten aansluiten van ook deze wijk bij de rest van het stedelijk weefsel.

Het unieke aan de BOM-idee zit niet in de delen op zich. Het betreft meestal zelfs instrumenten die ook elders in het land voorkomen. Het is de coherente visie die de voedingsbodeme én behoedster is van de dynamiek in de wijk die toelaat om over een BOM-model te spreken.

Het bijzondere is nu dat, mede door de functionele logica van de uitbouw van het overheidsbeleid (bv. departementale indeling), het op zich niet moeilijk is om deelaspecten van een dergelijke wijkgeoriënteerde aanpak, te laten financieren. Waar tot op heden geen ruimte voor is, is de functie projectontwikkelaar (denktank, staffunctie, voorwaarden scheppen,...) de kern van de meerwaarde van de idee wijkontwikkeling.

De grootste ambitie van de BOM-idee bestaat erin om de negatieve spiraal van achterstelling op wijkniveau om te buigen. Door uitgezochte initiatieven wil de BOM dit proces omkeren en een multiplicator- en acceleratoreffect mede op gang brengen door alle relevante actoren hiervoor in beweging te zetten.

Knelpunten

- Het aflijnen van subregio's met een hoge concentratie van groepen die drager zijn van bijzondere problemen is zinvol. Het maken van sociale atlanten en dergelijke roept meer vragen op dan er opgelost worden. Sociaal-geografische benaderingen dienen gelegd naast analyses op individueel vlak, teneinde het belang van de verbanden tussen een aantal indicatoren te kunnen duiden (multivariate analyse). In het verlengde van dit laatste kunnen hefbomen gekozen en ontwikkeld worden.

Eenvoudige indicatoren kunnen reeds afdoende de klassieke concentraties zichtbaar maken.

- Precaire financiering maakt dat de doelstellingen van de financierder soms sneller worden gevolgd, dan de omschreven lokale noden. Bovendien is er op het niveau van de fondsen reeds een gebrek aan afstemming.
- Het Mattheüs-effect situeert zich zowel op projectniveau als op wijkniveau en draagt bij tot niet optimale distributie van middelen op lokaal vlak.

In de wijk Antwerpen Noord (35.000 inwoners) zijn er momenteel 23 kansarmoede-initiatieven actief, met tijdelijke financiering.

Ook stedelijke diensten (wijkbureaus), een gloednieuw preventief zorgcentrum van Kind en Gezin,... worden aangezogen door diezelfde logica

La précarité survient donc aux endroits où les projets de lutte contre la pauvreté sont nombreux.

- Chaque institution a sa logique politique propre. La métacommunication au niveau local fait trop souvent défaut. A cet effet, il est indispensable de rassembler des partenaires institutionnels (au niveau local, notamment). On constate dès à présent chez ces partenaires, des effets d'essaimage – certes dans des domaines modestes – qui sont le résultat du travail effectué dans le cadre de la BOM.

Ainsi par exemple, il ne va pas de soi pour une administration communale (ni d'ailleurs, dans une certaine mesure, pour l'administration d'un CPAS) d'accentuer dans des règlements d'ordre politique des aspects territoriaux ou de mener, par exemple, une politique dirigée vers des groupes-cibles.

- La correction du vocabulaire peut être l'un des éléments d'une approche positive : cf. « politique de lutte contre la précarité dans des quartiers défavorisés, au bénéfice de victimes de régressions sociales ».

Jan DECEUNINCK
Le 24 novembre 1995

Kansarmoede doet zich derhalve voor waar veel kansarmoedeprojecten voorkomen.

- Elke instelling heeft haar eigen beleidslogica. Meta-communicatie op lokaal vlak ontbreekt al te vaak. Het samenbrengen van institutionele partners (m.n. op lokaal) vlak is daartoe een noodzakelijke voorwaarde. Op bescheiden terreinen worden nu reeds BOMse spin-off effecten vastgesteld bij deze partners.

Zo is het bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend voor een stadsbestuur, maar hetzelfde geldt ook tot op zekere hoogte voor een OCMW-bestuur, om territoriale klemtonen te leggen in het eigen reguliere beleid of om bijvoorbeeld een doelgroepenbeleid te voeren.

- Kuis taalgebruik kan een element zijn van positieve benadering : vgl. « kansarmoedebeleid in kasarme buurten voor maatschappelijk achtergestelden ».

Jan DECEUNINCK
24 november 1995

ANNEXE V

A. Comparaison des taux de chômage à Bruxelles et en Belgique

(Nombre de chômeurs complets indemnisés par rapport à la population assurée contre le chômage - données 1994)

Région	Taux de chômage (en %)
Bruxelles	24,7
Flandre	14,0
Wallonie	25,9

B. Entrées et sorties du chômage (CCI-DE) à Bruxelles et en Belgique

(Données de 1994 - en %)

	Bruxelles	Belgique
Taux d'entrée	6,5	5,8
Taux de sortie	31,3	33,6

C. Exclusions prononcées pour durée de chômage « anormalement longue »

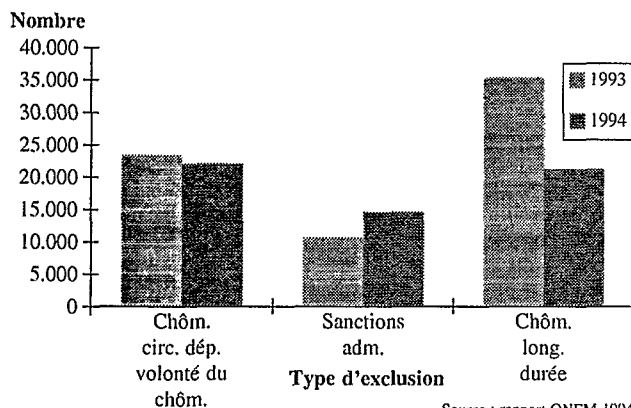
(Données de 1994 - concerne l'ensemble des CCI-DE pour la Belgique)

Au 30 juin...	Total des CCI	Eclus pour durée anormalement longue
...1990	331.767	1.775
...1991	352.337	23.273
...1992	394.670	17.245
...1993	461.232	35.886
...1994	496.523	21.230

(Sources: rapports ONEM et ORBEM 1994, 1995 - FTU, données propres)

Exclusions du chômage - données pour la Belgique

Total de nombre d'exclusions prononcées en 1994 = 57.618

BIJLAGE V

A. Vergelijking werkloosheid Brussel-België

(Aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen vergelijking met de tegen werkloosheid verzekerde personen - gegevens 1994)

Gewest	Werkloosheid (in %)
Brussel	24,7
Vlaanderen	14,0
Wallonië	25,9

B. Nieuwe werklozen en ex-werklozen (VUW's - WZ's) in Brussel en België

(Gegevens 1994 - in %)

	Brussel	België
Nieuwe werklozen	6,5	5,8
Ex-werklozen	31,3	33,6

C. Uitsluiting wegens « abnormaal langdurige » werkloosheid

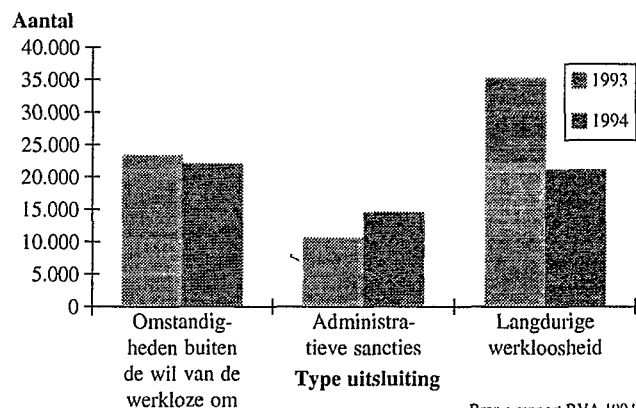
(Gegevens 1994 - betreft alle VUW's - WZ's voor België)

Tot 30 juni	Totaal der VUW's	Uitgesloten wegens abnormaal langdurige werkloosheid
...1990	331.767	1.775
...1991	352.337	23.273
...1992	394.670	17.245
...1993	461.232	35.886
...1994	496.523	21.230

(Bronnen : rapporten RVA en BGDA 1994, 1995 - FTU, eigen gegevens)

Uitsluiting werkloosheidssteun - Gegevens voor België

Totale aantal uitsluitingen in 1994 = 57.618

ANNEXE VI

FONDS SPECIAL
DE L'AIDE SOCIALETABLEAU COMPARATIF DES MONTANTS ATTRIBUES
PAR CENTRE D'ACTIVITES

1. Administration générale

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	9.030.294	5.165.251	4.059.620	9.917.660
Auderghem - Oudergem	1.109.747	1.890.863	2.104.546	1.687.625
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	877.088	2.002.452	1.610.416	1.301.384
Bruxelles - Brussel	5.458.286	5.919.383	6.685.626	5.483.772
Etterbeek	3.264.432	3.388.771	3.288.313	3.861.528
Evere	1.682.875	1.371.775	3.358.596	2.874.888
Forest - Vorst	4.156.340	4.121.328	3.896.547	3.927.070
Ganshoren	835.879	721.746	1.628.318	1.287.730
Ixelles - Elsene	6.297.035	5.716.013	6.363.884	6.491.216
Jette	2.474.446	5.199.771	4.865.459	4.024.336
Koekelberg	1.892.306	1.863.427	1.889.095	1.923.857
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	5.499.738	5.746.100	6.439.609	5.274.032
Saint-Gilles - Sint-Gillis	4.829.338	6.625.778	9.103.629	9.278.445
Saint-Josse - Sint-Joost	4.282.050	6.420.453	7.551.089	7.923.507
Schaerbeek - Schaarbeek	8.215.922	8.171.801	9.142.052	7.960.449
Uccle - Ukkel	2.975.025	6.383.296	5.249.238	4.450.599
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	761.762	1.538.269	1.385.555	3.519.067
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	1.820.591	1.503.705	3.360.789	2.709.552
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	1.036.844	2.014.726	2.017.616	1.778.281
TOTAL - TOTAAL	66.499.998	75.764.908	83.999.997	85.674.998

BIJLAGE VI

BIJZONDER FONDS
VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJNVERGELIJKENDE TABEL MET DE BEDRAGEN TOEGEKEND
PER ACTIVITEIT

1. Algemene administratie

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	9.030.294	5.165.251	4.059.620	9.917.660
Auderghem - Oudergem	1.109.747	1.890.863	2.104.546	1.687.625
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	877.088	2.002.452	1.610.416	1.301.384
Bruxelles - Brussel	5.458.286	5.919.383	6.685.626	5.483.772
Etterbeek	3.264.432	3.388.771	3.288.313	3.861.528
Evere	1.682.875	1.371.775	3.358.596	2.874.888
Forest - Vorst	4.156.340	4.121.328	3.896.547	3.927.070
Ganshoren	835.879	721.746	1.628.318	1.287.730
Ixelles - Elsene	6.297.035	5.716.013	6.363.884	6.491.216
Jette	2.474.446	5.199.771	4.865.459	4.024.336
Koekelberg	1.892.306	1.863.427	1.889.095	1.923.857
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	5.499.738	5.746.100	6.439.609	5.274.032
Saint-Gilles - Sint-Gillis	4.829.338	6.625.778	9.103.629	9.278.445
Saint-Josse - Sint-Joost	4.282.050	6.420.453	7.551.089	7.923.507
Schaerbeek - Schaarbeek	8.215.922	8.171.801	9.142.052	7.960.449
Uccle - Ukkel	2.975.025	6.383.296	5.249.238	4.450.599
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	761.762	1.538.269	1.385.555	3.519.067
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	1.820.591	1.503.705	3.360.789	2.709.552
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	1.036.844	2.014.726	2.017.616	1.778.281
TOTAL - TOTAAL	66.499.998	75.764.908	83.999.997	85.674.998

2. Aides sociales individuelles

2. Individuele sociale bijstand

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	12.703.279	16.576.730	15.921.106	16.186.100
Auderghem - Oudergem	1.471.242	1.890.290	1.997.287	1.874.924
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	870.862	1.914.683	1.459.997	1.384.919
Bruxelles - Brussel	19.412.708	23.847.020	24.633.113	25.112.896
Etterbeek	5.526.674	7.934.966	8.472.513	8.204.680
Evere	1.859.697	1.365.424	2.968.715	3.177.014
Forest - Vorst	5.060.761	6.277.057	6.841.767	6.664.165
Ganshoren	883.423	715.200	1.341.837	1.236.254
Ixelles - Elsene	8.651.349	10.218.582	13.863.893	12.616.406
Jette	3.002.988	4.838.549	4.778.302	4.590.775
Koekelberg	2.456.133	3.247.288	3.470.548	3.106.194
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	18.066.672	18.902.334	21.775.597	22.717.929
Saint-Gilles - Sint-Gillis	14.657.945	15.868.243	16.959.267	16.833.625
Saint-Josse - Sint-Joost	9.893.298	11.041.200	10.739.937	10.457.219
Schaerbeek - Schaarbeek	27.047.676	26.635.287	32.088.786	35.117.766
Uccle - Ukkel	3.650.977	5.682.500	4.999.704	4.891.581
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	909.019	1.357.443	1.266.952	3.125.277
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	2.012.855	1.499.868	2.834.016	2.675.842
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	1.149.160	1.824.154	1.666.650	1.657.417
TOTAL - TOTAAL	139.286.718	161.636.818	178.079.987	181.630.983

3. Activités de maintien à domicile

3. Thuishulp

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	1.136.341	1.353.531	1.313.553	1.816.335
Auderghem - Oudergem	322.215	288.174	403.410	573.604
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	712.027	885.762	1.146.232	1.260.122
Bruxelles - Brussel	2.455.542	2.082.371	3.345.316	2.208.810
Etterbeek	344.112	781.523	21.698	278.139
Evere	848.609	1.489.485	1.782.224	1.924.321
Forest - Vorst	636.040	525.442	721.156	914.645
Ganshoren	125.225	145.440	331.314	368.185
Ixelles - Elsene	989.984	1.076.654	1.643.096	2.370.264
Jette	418.263	477.095	210.062	206.106
Koekelberg	231.640	248.862	273.695	355.641
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	3.671.773	2.985.467	5.294.830	3.738.987
Saint-Gilles - Sint-Gillis	506.833	308.267	498.916	822.562
Saint-Josse - Sint-Joost	0	0	0	0
Schaerbeek - Schaarbeek	279.696	3.571.076	347.822	0
Uccle - Ukkel	724.158	989.106	1.213.268	1.447.723
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	92.471	91.639	197.157	205.756
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	1.144.772	213.318	866.048	1.474.600
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	166.593	541.306	545.893	543.926
TOTAL - TOTAAL	14.806.294	18.054.518	20.155.690	20.509.726

4. Activités enfants et jeunesse

Activiteiten kinderen en jongeren

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	0	0	0	0
Auderghem - Oudergem	0	0	0	0
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	0	0	0	0
Bruxelles - Brussel	1.276.284	1.377.298	1.616.966	1.273.674
Etterbeek	0	0	0	0
Evere	0	0	0	0
Forest - Vorst	0	0	0	0
Ganshoren	0	0	0	0
Ixelles - Elsene	0	0	0	0
Jette	90.000	10.988	17.045	8.068
Koekelberg	0	0	0	0
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	0	0	0	0
Saint-Gilles - Sint-Gillis	476.648	1.386.504	1.495.126	1.254.864
Saint-Josse - Sint-Joost	0	0	0	0
Schaerbeek - Schaarbeek	0	0	0	0
Uccle - Ukkel	471.666	57.218	63.034	439.826
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	0	0	9.873	4.799
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	0	0	0	0
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	0	0	0	0
TOTAL - TOTAAL	2.314.598	2.832.008	3.202.044	2.981.231

6. Etablissements du CPAS

6. OCMW-instellingen

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	3.227.106	3.320.980	2.961.611	5.473.413
Auderghem - Oudergem	787.216	53.695	1.053.220	1.086.694
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	172.874	761.193	1.641.036	1.641.601
Bruxelles - Brussel	7.174.699	9.492.837	11.234.332	6.377.304
Etterbeek	2.482.453	2.574.026	157.261	3.775.023
Evere	954.596	1.160.405	1.229.703	1.331.084
Forest - Vorst	1.893.184	2.076.984	1.821.372	3.042.859
Ganshoren	1.501.354	1.985.868	2.184.451	2.458.850
Ixelles - Elsene	2.893.204	2.980.381	4.832.840	3.212.293
Jette	1.062.440	1.348.231	1.458.143	1.521.996
Koekelberg	1.415.894	1.719.117	1.634.999	2.407.175
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	2.184.383	4.425.079	5.699.692	2.305.929
Saint-Gilles - Sint-Gillis	2.782.599	24.874	1.755.658	4.866.949
Saint-Josse - Sint-Joost	2.390.250	563.910	2.340.497	3.570.590
Schaerbeek - Schaarbeek	3.017.684	5.496.238	36.195	98.326
Uccle - Ukkel	1.807.440	2.038.948	4.659.865	2.577.620
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	1.186.065	1.482.426	1.751.789	1.782.347
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	1.076.019	290.666	1.409.745	1.521.540
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	651.156	1.627.506	1.728.840	2.118.276
TOTAL - TOTAAL	38.660.616	43.423.364	49.591.249	51.169.869

Total

Totaal

C.P.A.S. / O.C.M.W.	1992	1993	1994	1995
Anderlecht	26.097.021	26.416.492	24.326.192	33.465.105
Auderghem - Oudergem	3.690.420	4.123.022	5.574.574	5.234.045
Berchem-Ste-Agathe - Sint-Agatha-Berchem	2.632.852	5.564.091	5.874.659	5.600.007
Bruxelles - Brussel	35.777.519	42.718.909	47.653.070	40.543.196
Etterbeek	11.617.671	14.679.286	11.974.390	16.153.931
Evere	5.345.778	5.387.089	9.366.306	9.327.263
Forest - Vorst	11.746.325	13.000.812	13.319.335	14.579.932
Ganshoren	3.345.881	3.568.254	5.501.821	5.362.492
Ixelles - Elsene	18.831.573	19.991.630	26.781.109	24.743.115
Jette	7.048.137	11.874.635	11.361.847	10.373.475
Koekelberg	5.995.974	7.078.694	7.289.403	7.809.575
Molenbeek-St-Jean - St.-Jans-Molenbeek	29.422.567	32.058.981	39.323.371	34.109.855
Saint-Gilles - Sint-Gillis	23.253.364	24.213.667	29.899.002	33.127.318
Saint-Josse - Sint-Joost	16.565.599	18.025.564	20.691.321	21.998.380
Schaerbeek - Schaarbeek	38.560.978	43.874.403	41.735.468	43.269.113
Uccle - Ukkel	9.629.266	15.151.069	16.232.020	13.836.953
Watermael-Boitsfort - Watermaal-Bosvoorde	2.949.317	4.469.778	4.624.691	8.655.764
Woluwe-St-Lambert - St.-Lambrechts-Woluwe	6.054.237	6.795.900	8.495.149	8.399.505
Woluwe-St-Pierre - St.-Pieters-Woluwe	3.003.754	6.007.693	5.976.272	6.110.976
TOTAL - TOTAAL	261.568.233	304.999.969	336.000.000	342.700.000

ANNEXE VII

COMMISSION AFFAIRES SOCIALES
Rapport sur l'état de la pauvreté
NOTE Ministre R. GRIJP

1. Constatations

Les études menées jusqu'à ce jour ont abouti aux conclusions suivantes:

- l'insécurité d'existence et la pauvreté vont grandissantes et, ceci à une vitesse accélérée;
- l'emploi (et la qualification comme finalité de l'enseignement reçu), le logement et l'accès aux équipements collectifs (comme les soins de santé) revêtent une importance cruciale;
- la solution doit être recherchée dans la création de postes de travail, la régulation du marché du logement, la garantie de l'accessibilité et du bon fonctionnement des services collectifs et la mise au point d'une politique équilibrée d'aide aux personnes visant la réinsertion.

S'il est vrai qu'il est largement souscrit à ces constatations, il n'en va pas toujours de même de leur transposition en mesures politiques. Il s'agit, néanmoins, de constatations prenant insuffisamment en compte le caractère spécifique de Bruxelles comme métropole. L'extrême ampleur de l'insécurité d'existence et de la pauvreté ainsi que l'apparition de situations sociales explosives à Bruxelles requièrent une analyse générique et des solutions spécifiques. En la matière, nous constatons que la pauvreté à Bruxelles ne trouve pas uniquement son origine dans la ville mais aussi, pour une part importante (à définir encore plus précisément), dans le territoire limitrophe. Il existe, en effet, des flux migrants qui s'expliquent principalement par l'organisation des prestations de soins et de services et qui, dès lors, sont qualifiés de "migrations pour un mieux-être". Il s'ensuit qu'une petite région composée d'un nombre limité de communes, doit gérer, traiter et résoudre des problèmes dont l'origine se situe en dehors de la région.

2. Analyse

L' "environnement" de Bruxelles peut être représenté par trois cercles concentriques: les deux Régions (flamande et wallonne), la Communauté européenne et le monde plus large.

2.1. Bruxelles comme "centre de soins".

Il est manifeste que Bruxelles, comme capitale et métropole, exerce une énorme attraction, dans une très large mesure, sur l'environnement direct (Brabant flamand et Brabant wallon) et, d'une façon significative, sur son environnement plus étendu. En tant que centre de soins, Bruxelles dispose, en effet, d'un riche éventail d'équipements sociaux faisant défaut aux alentours immédiats. En outre, il est notoire que les individus vont chercher refuge dans les grandes villes. Ce phénomène ne se limite d'ailleurs pas au périmètre immédiat du centre de soins mais s'étend jusqu'au fin fond de la Belgique, et s'applique à toutes les grandes villes même régionales.

2.2. Belgique/Bruxelles et l'Europe

Plusieurs CPAS bruxellois font état d'un accroissement du nombre de demandes des pays avoisinants.

Pour l'heure, il est impossible de dire avec précision s'il s'agit d'une donnée conjoncturelle ou d'un facteur appelé à prendre de l'importance dans un proche avenir. Les régimes d'aide variant entre les pays de la Communauté européenne, on est en droit de supposer que le facteur sera de nature structurelle, ce qui implique la nécessité d'en tenir compte et d'arrêter une position.

ANNEXE VII

COMMISSIE SOCIALE ZAKEN
Verslag over de staat van de armoede
NOTA Minister R. GRIJP

1. Vaststellingen

De studies die tot dusver zijn uitgevoerd leiden tot de volgende conclusies:

- de bestaansonzekerheid en armoede nemen toe, en dit in een versneld tempo;
- van cruciaal belang zijn de tewerkstelling (en kwalificatie als uitkomst van het genoten onderwijs), de huisvesting en de toegang tot de collectieve voorzieningen (zoals de gezondheidszorg);
- de oplossing dient gezocht in: het scheppen van arbeidsplaatsen, de regulering van de woningmarkt, het garanderen van de toegankelijkheid en aangepast functioneren van de collectieve diensten, ten slotte het ontwikkelen van een uitgebalanceerd bijstandsbeleid met het oog op reïntegratie.

Deze vaststellingen worden in ruime kring onderschreven, zij het dat ze niet altijd in concrete beleidsmaatregelen zijn omgezet. Het zijn echter vaststellingen die onvoldoende rekening houden met het specifieke karakter van Brussel als grootstad. De overconcentratie van bestaansonzekerheid en armoede en het ontstaan van explosieve sociale situaties in Brussel, vraagt om een generieke analyse en om geëigende oplossingen. Daarbij gaan we uit van de (vast)stelling dat de armoede in Brussel niet alleen uit Brussel zelf afkomstig is, maar voor een belangrijk (maar nader te bepalen) deel uit de omgeving ervan. Men kan immers verhuisbewegingen onderkennen die in hoofdzaak verwijzen naar de organisatie van zorg- en dienstverlening, en die wij daarom "zorgmigraties" noemen. Het resultaat is dat een kleine regio, bestaande uit een beperkt aantal gemeenten, moet instaan voor het beheer, de aanpak en de oplossing van problemen die hun oorsprong vinden buiten die regio.

2. Analyse

De "omgeving" van Brussel kan men onderverdelen in drie concentrische cirkels: de twee Gewesten (Vlaamse en Waalse Gewest), de Europese Gemeenschap en de ruimere wereld.

2.1. Brussel als "verzorgingscentrum"

Het is een feit dat Brussel als hoofd- en grootstad een sterke aantrekkingskracht uitoefent, in zeer belangrijke mate op haar directe omgeving (Waal en Vlaams Brabant), in significante mate op haar ruimere omgeving. Als verzorgingscentrum beschikt Brussel immers over een breed gamma van sociale voorzieningen die in de onmiddellijke omgeving ontbreken. Verder is het een bekend fenomeen dat mensen zich in de grote steden gaan verschuilen. Dit fenomeen blijft overigens niet beperkt tot het directe verzorgingsgebied, het strekt zich verder uit, tot in de uithoeken van België, iets wat geldt voor alle grote en zelfs regionale steden.

2.2. België/Brussel en Europa

Enkele Brusselse OCMW's gewagen van een groeiend aantal aanvragen uit de omliggende landen.

Het is nog onduidelijk of het gaat om een conjunctureel gegeven, dan wel om een ontwikkeling die in de nabije toekomst een factor van betekenis kan worden. Gezien de verschillen in bijstandssystemen tussen de landen van de Europese Gemeenschap mag men aannemen dat het om een structureel gegeven zal gaan, zodat men er rekening moet mee houden en een positie ertegenover bepalen.

2.3. Bruxelles et le monde

La Belgique, à titre de composante de la Communauté européenne, est un pays où les demandeurs d'asile (et les réfugiés économiques) tentent de trouver une solution à leurs problèmes. Bruxelles au titre de capitale est, non seulement, une importante porte d'accès à la Belgique mais également le lieu où bon nombre de réfugiés établissent leur domicile non-obstant les efforts des autorités pour les disséminer sur l'ensemble du territoire. La présence de ces réfugiés n'engendre pas nécessairement de problèmes. Toutefois, cela peut être le cas en conjugaison avec d'autres formes d'insécurité d'existence, de pauvreté, d'inégalité sociale et de discrimination.

Enfin, depuis la fin de la Seconde guerre mondiale, de nombreux immigrants se sont installés à Bruxelles et bon nombre d'entre eux ont, depuis lors, acquis la nationalité belge. C'est e.a. parce qu'il y a discrimination négative, handicap social et échec du système éducatif que ces familles de migrants font partie, plus que proportionnellement, de la catégorie victime de l'insécurité d'existence et de l'iniquité sociale.

3. Solutions

3.1. Introduction: Les principes généraux de la lutte contre la pauvreté.

J'ai affirmé dans une note précédente que la politique contre la pauvreté doit se fonder sur trois grands principes: une approche multidimensionnelle, un traitement tous acteurs confondus et une action simultanée sur plusieurs fronts.

L'aspect multidimensionnel renvoie aux différents terrains sociaux sur lesquels il faut opérer concomitamment pour attaquer efficacement la pauvreté. En l'occurrence, les domaines sont les suivants: emploi et travail, logement, enseignement, famille, équipements collectifs en matière de culture, de santé et de bien-être, et sécurité. Le traitement tous acteurs confondus implique que tout qui, personnes, groupes et organisations, est à même de contribuer à résoudre le problème de la pauvreté soit effectivement associé à la solution. Enfin, par "fronts divers", il faut comprendre:

- (a) une réorientation de l'organisation sociale afin d'éviter une extension de la pauvreté et que la politique contre la pauvreté ne constitue un emplâtre sur une jambe de bois car la pauvreté se propage plus vite qu'il n'est possible de la résoudre;
- (b) le développement et le renforcement d'équipements collectifs c-à-d la politique visant la garantie de droits fondamentaux sociaux, la sécurité sociale, l'aide et les équipements collectifs, la prévention de la marginalisation (c-à-d éviter que d'aucuns ne soient exclus des mesures sociales);
- (c) la gestion et la maîtrise de la pauvreté de façon à prévenir des situations sociales explosives.

Les pistes de réflexion que je développe ci-après se situent à la limite entre le deuxième et le troisième front.

3.2. Propositions concrètes

La philosophie sous-tendant les propositions se traduit par la notion de "répartition".

- (1) La répartition du coût. Une distinction est à opérer entre, d'une part, la répartition des coûts et d'autre part, l'augmentation (sélective) des moyens. Je pars du principe que la solidarité financière joue tant entre les niveaux politiques (local, régional, fédéral) qu'au sein des niveaux (ex. entre communes, tant au sein qu'en dehors de la Région de Bruxelles).

2.3. Brussel en de wereld

Als onderdeel van de Europese Gemeenschap is België een land waar asielzoekers (en economische vluchtelingen) een oplossing proberen te vinden voor hun problemen. Brussel is als hoofdstad niet alleen één van de belangrijke poorten voor toegang tot België, het is tevens de plaats waar een belangrijk deel van de vluchtelingen blijft wonen, niettegenstaande de inspanningen van de federale overheid om de vluchtelingen te spreiden over het gehele grondgebied. De aanwezigheid van deze vluchtelingen hoeft op zich geen probleem te vormen, wel in combinatie met de andere vormen van bestaansonzekerheid, armoede, sociale ongelijkheid en discriminatie.

Ten slotte, sinds de Tweede Wereldoorlog hebben zich veel immigranten gevestigd in Brussel, waarvan velen ondertussen de Belgische nationaliteit verworven hebben. Mede omdat zij het slachtoffer zijn van negatieve discriminatie en achterstelling, en door het falen van het onderwijsstelsel, vormen ook deze migrantengezinnen een groter dan evenredig deel van het probleem van bestaansonzekerheid en sociale ongelijkheid.

3. Oplossingen

3.1. Inleiding. Algemene beginselen van de armoedebestrijding

In een vorige nota heb ik gesteld dat het armoedebeleid moet stelen op drie grote beginselen, nl. een multi-dimensionele aanpak, een multi-actoren-aanpak en het gelijktijdig actief zijn op meerdere fronten.

Het multi-dimensionele aspect verwijst naar de verschillende maatschappelijke terreinen waarop men tegelijk actief moet zijn wil men de armoede op een effectieve manier aanpakken. In eerste instantie gaat het om: tewerkstelling en arbeid, huisvesting, onderwijs, gezin, collectieve voorzieningen in de sfeer van cultuur, gezondheid en welzijn, veiligheid. De multi-actoren-aanpak houdt in dat alle personen, groepen en organisaties die een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van het probleem van de armoede ook effectief bij die oplossing worden betrokken. De "meerdere fronten" ten slotte hebben betrekking op:

- (a) een heroriëntatie van de maatschappelijke organisatie, om te voorkomen dat er verder armoede ontstaat, en het armoedebeleid wordt dweilen met de kraan open omdat er meer armoede wordt gemaakt dan men er kan oplossen;
- (b) de ontwikkeling en versterking van collectieve voorzieningen, dit is het beleid van het garanderen van sociale grondrechten, het beleid van sociale zekerheid, bijstand en collectieve voorzieningen, het beleid ook van preventie van marginalisering, d.i. ervoor zorgen dat mensen niet uit de sociale boot vallen
- (c) het beheer en de beheersing van de armoede, dit om explosieve sociale situaties te voorkomen.

Wat ik hier als denkpistes wil ontwikkelen hoort thuis op de grens van het tweede en derde front.

3.2. Concrete voorstellen

De basisfilosofie van de voorstellen is samen te vatten in het begrip "spreiding":

- (1) De spreiding van de financiële last. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de spreiding van de lasten enerzijds, de (selectieve) verhoging van de draagkracht anderzijds. Als beginsel neem ik aan dat de financiële solidariteit zowel speelt tussen de overheidsniveaus (lokaal, regionaal, federaal) als binnen die niveaus (bv. tussen de gemeenten, zowel binnen als buiten de Brusselse regio)

(2) L'étalement de la problématique et/ou la dispersion des individus c-à-d prévenir l'accroissement de la pauvreté et de la précarité d'existence dans la Région de Bruxelles-Capitale.

3.2.1. La répartition du coût financier

Trois lois régissent la répartition des coûts afférents aux services sociaux. Lesdites lois relèvent de la compétence de l'autorité fédérale. Ci-après, elles sont représentées schématiquement:

LOI	TYPE	REPARTITION
Loi relative à la prise en charge des secours accordés par les CPAS 02.04.1965	Recouvrement frais d'assistance Domicile de secours	Possibilité de prise en charge par d'autres CPAS
Loi instituant le droit à un minimum de moyens d'existence 07.08.1974 Chapitre VII, art. 18/19	Allocation de minimum de moyens d'existence (variant de 50 à 100%)	Recouvrement du minimum de moyens d'existence par l'autorité fédérale
Loi organique des CPAS 08.07.1976 Chapitre VII, Art. 97/104	Remboursement des frais de l'aide sociale (e.a. obligation alimentaire)	Particuliers: remboursement par l'intéressé(e) ou les personnes tenues à l'obligation alimentaire

3.2.1.1. Loi relative à la prise en charge des secours accordés par les CPAS

Les secours, au sens large du terme c-à-d y compris le minimum de moyens d'existence, sont à fournir par le CPAS "de la commune sur le territoire de laquelle se trouve la personne". La notion "se trouve" est définie par le Conseil d'Etat comme "la commune sur le territoire de laquelle réside la personne qui a besoin d'assistance. La simple présence de l'indigent permet d'établir quel sera le centre secourant". Par conséquent, l'élément déterminant est le lieu où la personne réside "ordinairement" et non pas "occasionnellement" (de passage) ou "sciemment" (où elle se rend volontairement pour y bénéficier de secours). En cas de résidence occasionnelle ou volontaire, le CPAS ne doit intervenir qu'en cas de secours urgent, sinon la personne doit être renvoyée dans la commune où elle a sa résidence ordinaire.

En l'occurrence, il s'impose une application plus rigoureuse de la loi, y compris sur le plan des sanctions infligées aux communes incitant leurs habitants indigents à déménager. Le système du domicile de secours pourrait être complété de telle sorte que, dès dépassement par une commune du "seuil de pauvreté" fixé par le gouvernement fédéral, tous les frais d'assistance tombent toujours à charge de la commune précédente où était inscrit l'intéressé(e). Il est supposé qu'il existe toujours une "dernière adresse".

3.2.1.2. Loi instituant le droit à un minimum de moyens d'existence

Une des formes les plus importantes de répartition du coût est celle appliquée entre l'autorité fédérale et les administrations locales. Le remboursement des dépenses dans le cadre du droit à un minimum de moyens d'existence varie entre 50 et 100% en fonction de l'aide offerte (ex. 70% en cas de mise au travail à caractère social), du groupe concerné de bénéficiaires (ex. 100% pour réfugiés politiques et SDF) et du nombre absolu de bénéficiaires dont se charge le CPAS (60% entre 500-1000 ayants droit, 65% au delà de 1000 bénéficiaires). En ce qui concerne cette troisième forme de remboursement, l'autorité fédérale prend à son compte une part plus grande à mesure que la charge croît pour l'administration locale.

(2) De spreiding van de problematiek en/of van de mensen, nl. het voorkomen dat de concentratie van armoede en bestaansonzekerheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog groter wordt.

3.2.1. De spreiding van de financiële last

Er zijn drie wetten die de spreiding van de kosten van de maatschappelijke dienstverlening regelen. Deze wetten ressorteren onder de bevoegdheid van de federale overheid. In schema gebracht gaat het om:

WET	SOORT	SPREIDING
Wet betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's 2.04.1965	Terugvordering kosten maatschappelijke dienstverlening Onderstandsdomicilie	Ten laste nemen door andere OCMW's mogelijk
Wet tot instelling van het recht op een bestaansminimum 7.08.1974 Hoofdstuk VII, Art 18-19	Toelage bestaansminimum (variërend van 50 tot 100%)	Terugbetaling bestaansminimum door federale overheid
Organieke Wet betreffende de OCMW's 8.07.1976 Hoofdstuk VII, Art. 97-104	Terugvordering kosten maatschappelijke dienstverlening (o.m. onderhouds-plicht)	Particulieren: terugbetaling door persoon zelf of door onderhoudsplichtigen

3.2.1.1. Wet betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's

De maatschappelijke dienstverlening, in de brede betekenis van het woord, dus inbegrepen het bestaansminimum, dient te worden verleend door het OCMW "van de gemeente op wier grondgebied zich de persoon bevindt". De notie "zich bevinden" wordt omschreven door de Raad van State als "de gemeente op het grondgebied waarvan de behoeftige verblijft. De gewone aanwezigheid van de behoeftige maakt het mogelijk vast te stellen welke het steunverlenend centrum zal zijn". Doorslaggevend is dus de plaats waar de persoon "gewoonlijk" verblijft, niet waar hij "toevallig" verblijft (op doortocht) of "opzettelijk" verblijft (waarheen men zich vrijwillig begeeft, bv. om steun te bekomen). Bij toevallig of opzettelijk verblijf dient het OCMW slechts tussen te komen in geval van dringende hulpverlening, anders dient de persoon verwezen (teruggestuurd) te worden naar de gemeente waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft.

Wat zich hier opdringt is een striktere toepassing van de wet, óók voor wat betreft het sanctioneren van de gemeenten die hun armen aanzetten tot verhuizen. Het systeem van de onderstandswoonst zou aangevuld kunnen worden, in die zin dat, zodra een gemeente een door de federale regering vastgelegde "armoededrempel" overschrijdt, alle kosten van dienstverlening steeds ten laste komen van de vorige gemeente waarin betrokkene was ingeschreven. Daarbij gaan wij ervan uit dat er steeds een "laatste adres" bestaat.

3.2.1.2. Wet tot instelling van het recht op een bestaansminimum

Eén van de belangrijke vormen van lastenspreiding is deze tussen de federale overheid en de lokale besturen. De terugbetaling van de uitgaven in het kader van het recht op een bestaansminimum varieert tussen 50% en 100%, afhankelijk van de geboden hulpverlening (bv. 70% bij sociale tewerkstelling), van de betrokken groep van rechthebbenden (bv. 100% bij politiek vluchtelingen en daklozen) én van het absoluut aantal gerechtigden waarvoor het OCMW instaat (60% tussen 500-1000 gerechtigden, 65% bij meer dan 1000 gerechtigden). Bij deze derde vorm van terugbetaling neemt de federale overheid een groter aandeel voor haar rekening naarmate het lokale bestuur zwaarder belast wordt.

Cela porte préjudice aux communes plus petites. Il serait plus objectif que les communes puissent obtenir une intervention majorée de l'Etat fédéral lorsque le nombre de bénéficiaires du minimum de moyens d'existence, par rapport à la population totale, est supérieur à un pourcentage déterminé. Ainsi, par exemple, au cas où ce nombre serait supérieur de 1%, il serait passé à un "niveau supérieur", soit le passage de 50 à 60% pour des communes comptant moins de 500 bénéficiaires, de 60 à 65% pour des communes comptant entre 500 et 1000 bénéficiaires.

3.2.1.3. Autres mesures: La loi sur les établissements hospitaliers.

Il convient d'examiner la possibilité d'aménager la réglementation relative au financement des déficits des hôpitaux publics de manière à réintroduire les règles de répartition antérieurement applicables.

3.2.2. Le relèvement des possibilités financières

Ce relèvement s'opère via une mise à disposition sélective de moyens complémentaires pour les administrations confrontées le plus largement à la problématique de la pauvreté.

3.2.2.1. Le Fonds spécial de l'aide sociale.

La répartition actuelle du FSAS doit être revue. Depuis 1992 (Arrêté du Collège réuni du 12.09.1992), cette répartition intervient en trois phases. Une première répartition est effectuée suivant l'importance accordée à chaque groupe d'activités et exprimée en pourcentages (ex. 53% pour l'aide sociale individuelle, 25% pour l'administration générale). Un deuxième partage intervient entre les centres d'activités d'un groupe déterminé suivant la part de leur coût net respectif. La troisième phase prend en considération la situation socio-économique de la commune. Le système actuel tient donc compte de plusieurs éléments: les activités du CPAS, le coût budgétaire net des divers centres d'activités et le contexte socio-économique de la commune. En ce qui concerne le premier élément, il serait possible de modifier les pourcentages de manière, par exemple, à donner plus de valeur à l'aide sociale et une cotation moindre à l'administration générale. Le deuxième élément engendre des effets pervers puisqu'une gestion désordonnée peut être "récompensée" et une bonne gestion "sanctionnée".

Je me prononce en faveur d'une limitation des critères au premier type. La répartition du FSAS devrait se baser sur les seuls indicateurs objectifs se référant exclusivement à la problématique sociale tels:

- le nombre de personnes très âgées par rapport à la population totale (le cas échéant, le nombre de bénéficiaires du revenu garanti aux personnes âgées);
- la part que représente la population étrangère par rapport à la population totale;
- le nombre de bénéficiaires du minimum de moyens d'existence;
- le nombre d'ayants droit à l'équivalent du minimum de moyens d'existence (le cas échéant, le nombre de réfugiés et d'apatrides par rapport à la population totale);
- le nombre de logements construits avant 1946;
- le nombre de chômeurs de longue durée;
- le revenu moyen par habitant.

3.2.2.2. La subsidiarité de l'infrastructure (sociale).

La CCC introduit une discrimination positive dans le projet d'ordonnance portant sur les investissements. En l'occurrence, il est prévu en son article 3 que lorsque le demandeur est un CPAS d'une commune dont le revenu moyen par habitant est inférieur à la moyenne pour l'ensemble de la Région, l'intervention maximale dans les investissements est portée de 65 à 75%.

Dit leidt echter tot benadeling van kleinere gemeenten. Het zou objectiever zijn dat gemeenten op een verhoogde tussenkomst van de federale staat kunnen rekenen wanneer het aandeel gerechtigden op het bestaansminimum op de totale bevolking een bepaald percentage overschrijdt. Een voorstel zou hierin kunnen bestaan dat, wanneer dit aandeel hoger ligt dan 1% er een "rangverhoging" wordt verleend: van 50% naar 60% bij gemeenten met minder dan 500 gerechtigden, van 60% naar 65% bij gemeenten tussen 500-1000 gerechtigden.

3.2.1.3. Andere voorstellen. De wet op de ziekenhuizen

Onderzocht dient te worden of het mogelijk is de regelgeving betreffende de financiering van de tekorten van de openbare ziekenhuizen te herzien, in de richting van een herinvoering van vroeger geldende verdelingsregels.

3.2.2. Het verhogen van de draagkracht

Het verhogen van de draagkracht gebeurt door het selectief ter beschikking stellen van extra middelen aan die besturen die het meest met de problematiek van de armoede worden geconfronteerd.

3.2.2.1. Het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn

De huidige verdeling van het BFMW moet worden herzien. Sinds 1992 (Besluit van het Verenigd College, 12.09.1992) gebeurt deze verdeling in drie stappen. Een eerste verdeling gebeurt volgens het belang toegekend aan iedere activiteitengroep en wordt in percentages uitgedrukt (bv. 53% voor individuele maatschappelijke dienstverlening, 25% voor algemene administratie). Een tweede verdeling gebeurt tussen de activiteitencentra van een bepaalde groep, volgens het aandeel van hun resp. netto-last. De derde fase in de verdeling houdt rekening met de sociaal-economische situatie van de gemeente. Het huidige systeem houdt dus rekening met meerdere elementen: de activiteiten van het OCMW, de budgettaire netto-last van de diverse activiteitencentra én de sociaal-economische situatie van de gemeente. Voor wat betreft het eerste element zou het mogelijk zijn wijzigingen aan te brengen in de percentages zodat, bij wijze van voorbeeld, de maatschappelijke dienstverlening hoger wordt gewaardeerd en de algemene administratie lager. Het tweede element heeft perverse effecten, in die zin dat onzorgvuldig beheer als het ware "beloond" kan worden en goed beheer bestraft.

Mijn voorkeur gaat hier uit naar een beperking van de gehanteerde criteria tot de eerste soort. De verdeling van het BFMW zou enkel dienen te gebeuren op basis van objectieve indicatoren die uitsluitend verwijzen naar de sociale problematiek, zoals:

- het aandeel hoogbejaarden op de totale bevolking (c.q. het aandeel gerechtigden op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden)
- het aandeel vreemde bevolking op de totale bevolking
- het aandeel gerechtigden op het bestaansminimum
- het aandeel gerechtigden op het equivalent-bestaansminimum (c.q. het aandeel vluchtelingen en staatlozen op de totale bevolking)
- het aandeel woningen gebouwd vóór 1946
- het aandeel langdurig werklozen
- het gemiddeld inkomen per inwoner

3.2.2.2. De subsidiëring van de (sociale) infrastructuur

Door de GGC wordt een positieve discriminatie ingebouwd in het ontwerp van ordonnantie betreffende de investeringen. Daarin voorziet art 3 dat wanneer de aanvrager een OCMW is van een gemeente waarvan het mediaan inkomen per inwoner lager is dan het mediaan inkomen voor het gehele Gewest, de maximum tussenkomst in de investeringen wordt opgetrokken van 65% naar 75%.

3.2.3. L'étalement de la problématique

La discussion sur les mesures visant l'étalement de la problématique et/ou la dispersion des personnes est souvent considérée comme étant une question de frontières c-à-d portant sur la fermeture ou non des frontières autour du "fort Europe", du "fort Bruxelles" (accessibilité réduite, le cas échéant, expulsion accrue). Pourtant, la discussion ne doit pas être menée dans cette optique. On peut tenter d'éviter que des habitants ne descendent vers la métropole qu'est Bruxelles. Deux manières d'opérer sont possibles:

3.2.3.1. En rencontrant la situation dans les autres communes et villes.

Nous insistons sur une extension suffisante des soins et services offerts dans les autres villes. La nécessité de déménager vers la (grande) ville par manque d'équipements adéquats dans l'environnement immédiat vient ainsi à disparaître. L'infrastructure sociale au profit de ces catégories de personnes qui, plus que d'autres, visitent la grande cité, doit être financée plus largement par l'autorité fédérale sous condition d'une dispersion suffisante entre les trois Régions.

Une application plus stricte de la loi de 1965 (voir plus haut) et du système du "domicile de secours" devraient réduire la propension des individus à s'installer à Bruxelles.

3.2.3.2. En annihilant l'attrait des grandes villes comme centres d'aide.

L'instauration d'une "période d'attente" obligatoire pourrait être envisagée.

4. Le rapport sur la pauvreté 1996 et la poursuite de l'étude

Il y a lieu d'actualiser rigoureusement les données statistiques afin de répondre aux obligations de l'ordonnance du 11.07.1991 "visant la rédaction d'un rapport annuel sur la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale". Ce travail incombe à l'administration de la CCC au sein de laquelle sera institué une sorte de service d'étude.

Aussi sensé que cela puisse être, il est moins indiqué que la CCC commande de la recherche fondamentale. Je propose qu'elle soit remplacée par une étude sous-tendant la politique menée et portant sur l'insécurité d'existence et la pauvreté, non pas sur un plan général mais comme phénomène urbain. Dans ce cadre, l'attention peut se porter sur les causes et les explications d'une surconcentration de problèmes sociaux, la manière dont les villes tentent de prévenir et/ou de traiter cette problématique et la façon dont elles évaluent leur action. En l'occurrence, je songe plus particulièrement à Bruxelles, Gand, Anvers, Liège et Charleroi.

Une autre étude pourrait se focaliser sur la répartition des tâches et compétences au sein et entre les différents niveaux de pouvoir : local (CPAS et commune, collaboration entre les deux et entre les pouvoirs publics et les associations privées, la solidarité intercommunale), un niveau intermédiaire (région/communautaire) faisant office de charnière, un niveau fédéral (e.a. la sécurité sociale) et, finalement, européen c-à-d la nouvelle dimension.

3.2.3. De spreiding van de problematiek

De discussie over maatregelen gericht op de spreiding van de problematiek en/of de personen wordt veelal gezien als een grensdiscussie, een discussie over het al dan niet afsluiten van de grenzen rond het "fort Europa", het "fort Brussel" (verminderen van de toegang c.q. verscherpte uitwijzing). De discussie hoeft echter niet in deze zin te worden gevoerd. Men kan ook proberen te voorkomen dat mensen naar de grootstad Brussel komen afzakken. Dit kan op twee manieren.

3.2.3.1. Door in te werken op de situatie in de andere gemeenten en steden

Wij dringen erop aan dat het aanbod van zorg- en dienstverlening in de andere steden en gemeenten in voldoende mate wordt verruimd, zodat mensen niet meer naar de (groot)stad verhuizen wegens een tekort aan passende voorzieningen in de eigen omgeving. De sociale infrastructuur t.b.v. die categorieën van personen die meer dan andere de grootstad opzoeken dient door de federale overheid extra gefinancierd te worden, mits zij voldoende gespreid zijn over de drie regio's.

De striktere toepassing van de wet van 1965 (zie boven) en van het systeem van de "onderstandswoonst" zou ertoe moeten leiden dat mensen minder geneigd zijn zich te vestigen in Brussel.

3.2.3.2. Door het onaantrekkelijk maken van de centrale steden als zorgcentra.

Gedacht kan worden aan de invoering van een verplichte "wachtpriode".

4. Het Armoederapport 1996 en het verder onderzoek

Om de verplichtingen die vervat zijn in de Ordonnantie van 11.07.1991 "ter opstelling van een jaarverslag over de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest", na te kunnen komen is het noodzakelijk de statistische gegevens nauwgezet te actualiseren. Dit dient te gebeuren door de administratie van de GGC, in de schoot waarvan een soort studiedienst zal worden uitgebouwd.

Hoe zinvol het ook moge zijn, het is minder aangewezen dat de GGC fundamenteel onderzoek laat uitvoeren. Ik stel voor dit soort onderzoek te vervangen door beleidsondersteunend onderzoek naar bestaansonzekerheid en armoede, niet in het algemeen, maar als stedelijk fenomeen. Daarbij kan de aandacht uitgaan naar oorzaken en verklaringen van de overconcentratie van sociale problematiek, naar de wijze waarop de steden deze problematiek proberen te voorkomen en/of aan te pakken, en hoe zij hun actie evalueren. Ik denk daarbij meer bepaald aan Brussel, Gent en Antwerpen, Luik en Charleroi.

Ander onderzoek kan betrekking hebben op de verdeling van taken en bevoegdheden binnen en tussen de overheidsniveaus : lokaal (OCMW en gemeente, samenwerking tussen beide en tussen overheid en private voorzieningen, de intergemeentelijke solidariteit), het intermediair niveau (regio/gemeenschap) als scharnier, de federale overheid (onder meer de sociale zekerheid), en ten slotte Europa, de nieuwe dimensie.

